UTL AT DOWNSVIEW

D	RANGE	BAY	SHLF	POS	ITEM	C
39	16	19	04	08	002	0

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

PL
248
T45D5
1889

Tevfik, Ebüzziya
Dīōjen 3. tab.

كتابخانهٔ ابو الضيا

Tevfik, Ebüzziya

ديوژن

Diōjen

ابو الضيا توفيق

اوچنجى طبعى

معارف نظارتنك رخصتيله

قسطنطينيه

١٣٠٧

مطبعهٔ ابو الضيا

82-90

هر حق محفوظدر .

PL
248
T45D5
1889

LIBRARY
NOV 30 1965
UNIVERSITY OF TORONTO

1026246

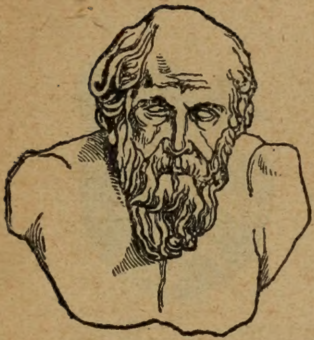

دیوژن

دیوژن [١]

حکمای یونانیه‌نك کلبیون فرقه‌سنه منسوب اولان دیوژن طقسان برنجی اولیمپیادك [٢] اوچنجی سنه‌سنده (قبل‌المیلاد ٤١٤) سینوب‌ده تولد و یوز اون دردنجی اولیمپیادك برنجی سنه‌سنده یعنی

[١] یونانیسی دیویه‌نیس اولوب عربلر دیو جانس وفرانسزلر دیوژه‌ن صورتلرینه تحویل ایتمشلردر . لسانمزده ایسه فرانسز شیوه‌سیله متعارفدر .

[٢] اساطیر یونانیه‌ده رئیس الآلهه اعتقاد اولنان (مشتری) نامنه هردرت سنه‌ده بردفعه اجرا ایدیلان سباق اویونلرینه اولیمپیاد تسمیه اولنور . آلهه‌لرك مرکز اجتماعی اولان وتسالیا ایله ماکدونیا آره‌سنده بولنان مشهور اولیمپ طاغنك ساحه‌سنده اجرا اولنه‌قلغی سبب تسمیه‌در . بو تاریخ میلاددن ٧٧٦ سنه مقدم ابتدا ایتمش و ٣٩٢ سنه مقدم حکمدن ساقط اولمشدر .

میلاددن ۳۲٤ سنه مقدم طقسان یاشنده اولدیغی حالده یونانستانده کائن قورنت شهرنده وفات ایتمشدر.

پدری مملکتنده قلبزنلکله اتهام و بناءً علیه محبسه القا اولنمسی اوزرینه دیوژن فعل پدرله کندیسنك دخی اتهام اولنه بیلمسندن خوف ایتدیگی جهتله حکومتدن دها متبصر طاورانه‌رق اوزمانك انگلتره‌سی حکمنده اولان یونانستانه فرار ایلدی .

دیوژن مسقط رأسنده مقدمات علومی تحصیل ایتمش اولدیغندن آتینه‌یه مواصلتنده اکمال علوم فلسفه ایچون برمربی آرامغه باشلادی . اوزمانده ایسه حکمای یونان رواقیون ، اشراقیون ، مشائیون و کلبیون نامیله دزت فرقه‌یه آیرلمش ایدی . دیوژن بودرت فرقهٔ حکمادن ، فقط کلبیون فرقه‌سنی تقدیر وانتخاب ایله مؤسس ورئیسی اولان (آنتیسته‌نیسك) نزدینه گیده‌رك کندیسنك شاگردلگه قبولنی استدعا ایلدی .

آنتیستن ایسه سقراطك خلقهٔ تدریسنه داخل

اولدیغی گوندن اعتباراً شاگرد قبول ایتمامکه قطعیاً عزم ایتمش اولدیغندن ، دیوژنی الندهکی عصاسیله تهدید ورد ایلمش ایسهده دیوژن ، حکیم مشارالیهك شوطورندن قطعاً منفعل اولمدقدن بشقه فرط تواضعله مقابله ایدهرك :

— اورگز عزیزم ! سز ادارهٔ کلام ایلدکجه، بنی تبعیده کفایت ایدهجك بر عصای قوی بوله‌مازسکز — دیدی .

آنتیستن دیوژنك اظهار ایتدیکی طور تسلیمیته متحیر وَبناءً علیه گوستردیکی عناده مغلوب اولمغله کندیسنی شاگردلگه قبول ایتمشدر .

بو فرقه‌یه کلبیون تسمیه‌سنده وجوه مختلفه روایت اولنور : بعض اقواله گوره صورت معیشتلری کوپك گبی سفیلانه اولدیغیچون، وَدیگر بعض اقواله گوره آنتیستن آتینه قپولرندن (کلب) معناسنه اولان برقپونك جوارنده تدریس ایتدیگندن طولایی بو اسم ایله تسمیه اولنمشدر .

«احتیاجدن مبرا اولمق خواص الهیه‌دن بولندیغی جهتله الڭ آز احتیاجی اولانلر قربیت الهیه‌یه الڭ زیاده مستعد بولنور» دیرلر ایدی . بو سببله فقر وفاقه ایله تعیش وَاکثریا سبزه وفاکهه ایله تغدّی ایده‌رك، صودن بشقه برشی ایچمزلر ایدی. عندلرنده ثروت واصالت وَسائر عوارض شرف وحیثیت محقر اوله‌رق هرحالده مسلك لاابالی‌دن آیرلمزلر ایدی .

دیوژن ایسه اطوار زمانه‌نڭ ضدینی التزام ایله مفطور وَباخصوص وطنندن مهجور بولندیغندن، مسلك کلبیونی کندیسی ایچون پك مساعد بولدی.

مشار الیه برگون بچه‌نڭ حلوانی وَهانکی دلیکه صوقوله‌جغنی دوشنمکسزین فرط شطارتله طولاشان بر فاره‌یی گورمسی اوزرینه، کندی فقر حالندن طولایی حس ایتدیگی اضطرابی برطرف ایده‌رك، آندن صکره حضور قلب ایله یشامغه وَکندیسنی اولمکدن منع ایده‌بیله‌جك شیئی تدارکدن غیری محتاج الیه

طانیمامغـه قرار ویردی . ذاتاً کلبیـونك مامَلَکی اوچ شیدن عبارت ایدی : ایکی قاتلی بر بنیش ، بر طغارجق ، برده عصـا . بناءً علیـه ذیوژن دخی بواشیایه مالك وهردرلو زوائددن آزاده ایدی .

بر زمانلر چیك اتله تغذّی یه پك چوق چالشمش ایسـه‌ده بردرلو آلیشه‌مامش اولدیغنـدن « زواللی انسـانلر ! ماهیت حیوانیه‌لرینی دگشـدیرمکسزین معده‌لرینی دگشدیرمشلر . » دیدی .

آنتیستن یالکز علم اخلاق ایله اشتغال ایده‌رك، عـلوم سـائره‌نك بر گونه فائده‌سی اولمدیغنـه قائل اولدیغندن ، دیوژنه دخی یالکز فضائل اخلاق تعلیم ایلر ایدی .

دیوژن معارفه پیدا ایتدیگی بر آتینه‌لیدن، اثنای مصاحبتنده خانه‌سـنده کیجه‌لری بارینه‌بیـله‌جك بر کوشـه‌جك تخصیص ایتمسـنی رجا ایتمش ایدی . مرقومك، التماس واقعی صـورتا رد ایتمـه‌مکله برابر استعافده دخی بر مدت تردد گوسـترمش اولمسـنه

دیوژنك جانی صقلمش وَ میخانه‌نك بریندن یقالدیغی بر بوش فوچی‌یی کندیسنه مسکن اتخاذ ایده‌رك یازك الك مفرح یرلره وَقیشك قویتی محللره نقل ایله الی آخر العمر فوچیده اوقات گذار اولمشدر .

مشار الیه هردرلو شدائده تحمل ایده‌بیلمك ایچون یازین آتش کسلمش قوملرده یوارلنیر وقیشك قار ایله مستور اولان هیکللره صاریلیردی .

بر گون خطیب مشهور دهموستن میخانه‌ده اوطورورکن سوقاقدن کچمکده اولان دیوژنك کندیسنی گورمه‌مسی ایچون میخانه‌نك ایچریسنه چکلمش ایدی . دیوژن ایسه کندیسنی دها اوّل گورمش اولدیغی جهتله میخانه قپوسندن باشنی اوزاده‌رق « نه قدر ایچری چکیلیرسه‌ك او نسبتده آکا طالمش اولورسنك » دیدی . برگون اکا ـ بردن بری دیوژنك یاننه گله‌رك طعام ایچون الك ایی وقتی بیان ایتمسنی طلب ایتدکده « زنگین ایسه‌ك

اشتهاك حاصل اولدیغی وقت ، فقیر ایسه‌ك الکه یه‌جك کچدیکی زمان » دیه جواب ویرمشدر .

مشار الیه آیاقلرینی پك زیاده تطهیر وعطریات ایله تعطیر ایتمکی اعتیاد ایتمش ایدی . بونك سببنی سؤال ایدنلره « باشه سوریلان کوزل قوقولر طیران ایله هوایه انقلاب ایلر . حالبوکه آیاقلریمه سوردیکم روایح طیبه آشاغیدن یوقاری‌یه صعود ایله مشامی تعطیر ایدرده آنك ایچون سزك یاپدقلرکزك عکسنی اجرا ایدییورم . » جوابنی ویردی .

مرائیك بری خانه‌سنك قپوسنه جلی خط ایله « بوقپودن ایچری قبیح اولان هیچ برشی داخل اولمسون ! » عباره‌سنی یازمش ایدی . دیوژن بونی کوردکده آلتنه « یاخانه صاحبی نره‌دن کیره‌جك ؟ » عباره‌سنی یازمشدر .

برقاچ فیلسوف برکون دنیاده حرکت اولمدیغنی دیوژنه اثباته چالشدقلری صره‌ده دیوژن آیاغه‌قالقه‌رق یورو یوب ؛ صیچرامغه باشلامش . وموهی الیهم

« نه یاپایورسك ؟ » دیدکارنده « دعوا گزك خلافنی اثبات ایدییورم . » سوزیله مقابله ایلمشدر .

بریسی کندیسنه علم هیئتدن بحث ایده جك اولسه « سماواتدن نه وقت عودت ایتدیکز ؟ » سؤال استهزا کارانه‌سنی ایراد ایلردی . مشار الیه فلاطونك اطوار ومسلکنه شدتله معترض وَاکثر خصوصاتده کندیسنه معارض ایدی . برگون فلاطونك شاکردانه نوع بشری « انسان ایکی آیاق اوزرنده گزر تویکسز بر حیواندر . » دیه تعریف ایلدیکنی استماع ایتمه‌سیله همان بر خروس یقالیه‌رق ، تویکلرینی یولدقدن صکره فلاطونك درسخانه‌سندن ایچری فرلاتمش وَ « ایشته چوجوقلرم! خواجه کزك تعریف ایتدیکی انسان بودر . » دیمشدر.

دیوژن آتینه‌لیلرك عمومنه نظر استحقار ایله بقار وَفلاطون ایله شاکردانی خاصة اسراف وسفهله اتهام ایلر ایدی . وَخطبانك جمله‌سنی اسراتی قوم نامیله یاد ایدر ایدی .

مشار الیـه اکثریا « دنیـاده حکمـدارلر ایله فیلسوفلرك احواله عطف نظر ایلدیکمده انساندن دها عالی برمخلوق اولمدیغنه وَبالعکس معبرلرله کاهنلره وَثروت ویسـار یله فخر ایدنلره باقدیغمده انساندن دها مجنـون برحیـوان بولنمدیغنـه اعتقاد ایده جکم کلیور . » دیر ایدی .

بر کون چوبانلق ایدن برقیزك پوکاردن آوجیله صو ایچدیکنی کورمه‌سی اوزرینه نفسنه خطاب ایله « یازقلر اولسون سکا دیوژن! بی‌لزم اشیادن اجتناب دعواسنده ایکن شو قیز قدرده اذعانك یوقمش . » دیه‌رك ، طغارجغنـده بولنـان مشربه‌یی فرلادوب آتمشدر .

مشار الیه ازدواجه نیت ایدوبده تحویل فکر ایدنلری وَ بحراً سفره حاضرلنوبده فارغ اولانلری وَادارهٔ حکومته انتخاب اولنوبده اسـتعفا ایلیانلری وَضـیافت اکابره دعوت اولنـدقلری حالده اجابت ایتمیانلری دائما تبریك وتحسین ایلر ایدی .

دیوژن کندی هوسات نفسانیه‌لرینه مغلوب اولدقلری حالده دعوای آزادیده بولنانلره « بی بدبخت مخلوق! سزك حریتله نه علاقه‌کز وار؟ ابتدا نفس غالبه‌نك پنجهٔ اسارتندن یقاکزی قورتارکزده بعده دعوای حریت ایدك ! » دیر ایدی .

برگون مشار الیه سوقاقده غایت مهم برمسئله اوزرینه خطبه‌یه آغاز ایلدیگی حالده گلوب کچنلرك یاننه بیله اوغرامدقلرینی گوردیگنده درحال تحویل مقام ایله ترکی چاغرمغه باشلار. خلق او آنده اطرافنه طوپلانجه « ظنمده خطا ایتمه‌مشم، مگر جمله‌کز سفها اوغلی سفها ایتمشسکز ! زیرا کندی هواکزه موافق گلان آوازه، او انده قولاق قبارتدیکز . » دیه‌رك صاوشوب گیتمشدر .

علم هیئت اربابنك اجرام سماویه‌یه نظر دقت واهمیتله باقدقلرینی گوردکده « بو آدملر شایان تعزیت مسخره‌لردر ؛ زیرا تحت قدملرنده حقایق

احوالندن بيخبر اولدقلرى يوز بيك شى طوررکن اجرام سماويه‌يه عقل ايرديرمكه چاليشيرلر.» دير ايدى.

سوفسطائيه‌دن برى برگون ديوژنى اغضاب ايچون ديركه: «سن بن دگلسك. بن انسانم؛ بناءً عليه سن انسان دگلسك.» ديوژن بلا تأمل: «اولا كندكدن باشلامش اولسه ايدك بو قياسك پك معقول اولوردى. زيرا نتيجه‌سنده كنديكك انسان اولمديغكى استخراج ايتمش اوله‌جقدك.» جوابنى ويرمشدر.

كنديسنه يونانستان ايچنده مكمل آدملر گوروب گورمديگى سؤال اولندقده «اوت! لاكده‌مونياده چوجوقلره تصادف ايتدم. لكن مكمل آدملره هيچ بر يرده راست گلمه‌مدم.» ديمشدر.

برگون النده فنار اولديغى حالده سوقاقده گزركن ـ گوندوز فنارله نه آرايورسك؟ ديدكلرنده ـ «آدم آرايورم!» قوليله مقابله ايلمشدر.

اكابردن برى سوقاغه چيقديغى صره‌ده ديوژه‌ن

پاره ایستهمکله کباردن اولان حریف حدتله دفع ایدك شوکوپکی دیه‌سی اوزرینه اوشاق دیوزه‌نك النه خفیة بر آووچ آقچه صقشدیره‌رق افندیسنك امرینه امتثال ایله دخی «هایدی یقیل کیت کوپك» دیمش . دیوژه‌ن ایسه ایشته آرادیغم آدمی بولدم دیمشدر .

ینه دیرلرکه دیوژن آتینه قپولرندن برینك خارجنده اوطورركن کندیسیله گورشمکه گلان بر دلی‌قانلینك اوصره‌ده ایکی اوچ یاشنده بر چوجغك فرط سرعتله کچمکده اولان بر عربه‌نك آلتنده قالوب چکنه‌جکنی وبناءً علیه بشقه صورتله چارهٔ خلاصی اولمدیغنی درك ایله همان صبی یی محافظةً کندیسنی قالدیروب چوجغك اوزرینه آتدیغنی وعربه‌نك دلی‌قانلی‌یی بعض مرتبه زده‌لمکله برابر چوجغه هیچ بر ضرر ترتیب ایتمدیکنی بولندیغی کوشهٔ انزوادن تماشا ایلمسی اوزرینه حسیات ابوتدن بی خبر وفقط وظائف انسانیه‌یی مدرك اولان

بو دلی قاتلینك بر معصومی قورتارمق ایچون نفسنی تهلكه‌یه آتدیغنه فوق‌الغایه ممنون اوله‌رق « ایشته آرادیغم آدمی بولدم » دیمش ودلی قاتلی‌یی خواص احبابی صره‌سنه چكیرمشدر .

ینه برگون غلبه‌لكجه برمحلده توقفله « آدم یوقمی ؟ » دیه ندا ایتمسی اوزرینه اطرافنه اوشوشن خلقی الند‌ه‌كی عصا ایله قوغه‌رق « بن آدم چاغر‌یورم، سز كیم اولیورسكز؟ » عتابیله تكدیر ایتمشدر.

برگون ظلمه‌دن ده‌نیسنك سیراقوس شهرنده‌كی سراینی گزدیگی صره‌ده دائره مدیری بولنان ذات دوشمه‌سنك نفاست ونظافتندن بحث ایله هر برینی برر صورتله مدح ایتمكده ایكن دیوژن اوكسورمگه باشلار ؛ وبر مدت اطرافنه باقنوب آراندقدن صكره دائره مدیرینك یوزینه توكورر . وحریفك سؤال وعتابنه میدان ویرمیه‌رك « عفو ایدرسك افندی ! سرایك ایچنده آندن مردار بریر بوله‌مدم . » سوزیله بیان اعتذار ایلر .

بولندیغی حال ذلت وافتقاری باشنه قاقان بر د
قانلی‌یه « فقر و فاقه‌دن طولایی هیچ کیمسه‌یه مجازار
ایدلدیگنی نه گوردم نه‌ده ایشتدم . فقط ادبسزلر
متعرضلردن پك چوق کیمسه‌نك آصلدقلرینی هر گو
گورمکده‌یم . » دیمشدر .

بر گون فلاطونك اکابر واصاغر ناس عنده‌کی
شرف واعتبارندن بحثله ضمناً کندیسنك هیچ کیمسه
طرفندن مظهر رغبت وحرمت اولمدیغنه تعریض
ایتمك ایستیان بر قاچ آتینه‌لی‌یه « دنیاده برشیئك
قدر وقیمتی لزوم واهمیتیله متناسب دگلدر . الك
مفید شیلر دائما الك مبذول اولان شیلردر . اگر
برشیئك قیمتی فائده‌سیله متناسب اولسه ایدی بر
چوال اون بیك دراخمی‌یه وَ بر هیکل ایکی پاره‌یه
صاتلمالی ایدی . حال بوکه قضیه بر عسکدر . »
دیمشدر .

بر گون بر حمامه گیروب صوینك چرکاب آسا
مردار اولدیغنی گورنجه حمامجیدن « یا گیلوبده

بو حمامه گیرنلر، صکره تمیزلنمك ایچون نه یاپملی درلر؟»
دیه صورمشدر.

بر وقت ماکدونیالیلر دیوژنی اسیر ایدەرك
قرالاری بولنان و اسکندر کبیرك پدری اولان
فیلیپك نزدینه گوتوررلر. فیلیپ دیوژنك قیافتنه
وسیمای مهیبنه باقدقدن صکره «کیمسك؟» دیه
سؤال ایتمەسیله، دیوژن «بن قابل تسکین اولمیان
حرص وطمعکك حسبی جاسوسی یم» جوابنی
ویرمکله، بو سوز فیلیپك خوشنه کیدەرك درحال
سبیلنی تخلیه و مملکتنه اعاده ایتدیرمشدر.

اسکندر قورنتەدن مرور ایتدیکی صرەده،
او اثنادە اورادە بولنان دیوژنی زیارت آرزوسنه
دوشەرك مشارالیهك اقامت ایلدیکی (قران)
نام محله کیدر. و دیوژنی گونشك قارشیسنده
فوچیسنی تعمیر ایله مشغول بولور. اسکندر کندیسنه
تقرب ایله دیرکه:

— بنی بیلمـدکمی ؟ بن اسـکندر دیدکلری حکمدار عظیم.

دیوژن جـواباً ــ بنـده دیوژن دیدکلری کلبی یم .

اسکندر سوزنده دوام ایله

— سن بندن هیچ قورقمیورمیسك ؟

دیوژن — سن ایی برآدممیسك یوقسه فنامی ؟

اسکندر — ایی آدمم .

دیوژن — دنیاده ایی آدمدن کیمك قورقدیغی واردر ؟

اسکندر دیوژنك ظرافتنه وَافکار صائبه‌سـنه حیران اوله‌رق ، برمدت یوزینه باقدقدن صـکره : « دیوژن ! گوریورم که پك چوق شـیلردن محروم بولنیورسك . نه آرزو وطلبك وار ایسـه سویله ایفا ایده‌یم . » دیمه‌سیله دیوژن « بکا هیچ بروقت ویرمکه قادر اوله‌میه‌جغك شـیئی آلمه‌ده بشـقه شی لازم دگل » جوابنی ویرر وَاسکندر « نه‌در آلدیغم ؟ » دیه

سؤال ایلەسی اوزرینه « کونشم ! » دیمشدر . اسکندر مشارالیهك جدی اولان شو جواب فراغ واستغنا کارانەسنه بر قاتدها حیران اولمشدر .

بونك اوزرینه دیوژنده اسکندره خطاب ایله « جبه وهکبەسیله قناعت ایدن آدمی ، یوقسه بر حکومت جسیمەیه مالك وآمال معظمەیه تابع اولەرق حدود حکومتنی توسیع ایچون هرکون کندیسنی بیك درلو مهالکه القا ایدن کیسەمی مسعوددر؟ » سؤالنی ایراد ایلدیکندن، اسکندر « مسعودیت دائما قلت احتیاجدەدر . جوابنی » ویرمش وندماسنه خطاباً « اسکندر اولمسه ایدم دیوژن اولوردم . » قولیله مشارالیهك مسلکنه ثنا خوان اولمشدر .

برکون دیوژن آرین نام محله عزیمت اوزره ایکن اثنای سفرده راکب اولدیغی سفینه قورسانلر طرفندن ضبط وسفینه خلقیله برابر اسیر ایدیلەرك کریده کوتوریلور ؛ واوراده جملەسی صاتلمق ایچون بازاره چیقاریلور .

دیوژن اوغرادیغی شو مصیبتدن ذرّه قدر متأثر گورنمیه‌رك بازارده یان گلوب کیفنه باقدیغی صرده‌ده اغنیادن (قسه‌نیاده) نامنده غایت ملحم واوستی باشی سوسلی بر آدمك گلمکده اولدیغنی مشاهده ایتمکله اسیرجیلره خطاباً « امان ! شو آدم آمره محتاج گورینیور، بنی آکا صاتکز ! » دیر .

قسه‌نیادك کندیسنی اشترا ایچون یاننه تقربنده دیوژن مرقومه خطاب ایله « گل چوجق گل ! بوراده صاتیلاق برآدم وار آل ! » دیمشدر .

دیوژن اسیر بازارنده بولندیغی صره‌ده نه ایش گوره بیلیرسك دیه سؤال ایدنلره « انسانلره قوماندە ایتمسنی بیلیرم ! » جوابنی ویرمش وَیاننده طوران دلاله « گیت ، چارشیده ندا ایت ! برآمره محتاج اولان کیمسه وار ایسه کلسین آمرینی اشترا ایتسین . » دیمشدر .

اسیرجی کندیسنی مشتری اوکنده اوطورمقدن منع ایله‌سیله ، دیوژن « نه ضرری وار . بالغی هر

نه وضعده بولنورسه بولنسون ینه صاتین آلیرلر . فقط شوکا تعجب ایدییورم که انسان بر چناق آلاجق اولسه صاغلامیله چاتلاغنی آکلامق ایچون یکدیگرینه اوردیغی حالده بر انسان صاتین آلاجقلری وقت یالکز طور و قیافتنه باقەرق آنکله ولو ایکی کلمه اولسون تعاطی ایتمیورلر . » دیمشدر .

پازارلق اویوب پاره‌سی صایلدقدن صکره دیوژن قسەنیاده خطاب ایدوب دیرکه : « شمدی بن هر نه قدر سنك کولەك اولدمسەده سن بنم هر بر امریمی اجرایه آماده بولنملیسك . ایستر سنك وکیل خرجك ، ایستر کولەك بولنه‌یم . مادام که سن بر خستۀ معنویسك ، دائما طبیبكك امرینه اطاعتله مکلفسك ! »

قسەنیاد ، اغنیادن بولنمغله برابر غایت متواضع وحلیم ایدی . دیوژنك گوستردیکی اطوار ومعاملاتدن قطعاً منفعل اولمیەرق فرط منتله اولادینی مشارالیهك دست تربیتنه توديع ایلدی . دیوژن ایسه

چوجوقلرك فضائل انسانیه ایله تحلیهٔ نفس ایتمه‌لرینه فوق العاده اعتنا ایده‌رك، کندیلرینه اشعار یونانیه‌نك الڭ گزیده پارچه‌لرینی وبالالتزام خلاصه ایلدیگی مسلك فیلسوفیسنی ازبرلتدیرمشدر. بعدالتدریس موسمنه گوره چوجوقلری یا اوق آتمق ویا گولشدیرمك ویاخود آته بینمك گبی ریاضت بدنیه ایله برابر معارف عملیه‌دن معدود اولان شیلری ده تعلیم ایدردی. چوجوقلری پك ساده شیلرله اکتفا ایتمگه وطعامده آب صافیدن لشقه برشی ایچمه‌مگه آلشدیره‌رق حظوظات نفسانیه وشهواتڭ قوهٔ مولده‌سی اولان لذائذ اشیادن بووجهله مستغنی بولندیرمغه چالشمشدر. چوجوقلرك صاچلرینی تراش ایتمه‌لرینی پدرلرینڭ یاننده مصرانه امر ایدر ایدی. کندیلرینی سوقاغه گوتوردیگی زمان عادی البسه ایله چیقارر وبعض دفعه‌ده برهنه‌پا اوله‌رق گوتورر ایدی. چوجوقلر ایسه دیوژنی پك زیاده سومش اولدقلرندن

مشارالیهی هر زمان پدر ومادرلرینه مدح ایله حقنده رحیم وملتفت بولنمالرینی نیاز ایدرلر ایدی .

دیوژن حال اسارتده ایکن آتینه‌لی بعض احبابی اسباب فرارینی استحضار ایتدکارینی کندیسنه بیان ایتدکارنده مشارالیه « سز دیوانه‌سکز ! کل عیبکزله برابر، برده تمله اکلنیورسکز! سز بیلمزمیسکزکه آرسلان هیچ بر وقت کندیسنی بسلیانلرك اسیری دگلدر . بالعکس آ کا مالك اولانلر کندیسنك اسیریدرلر . » دیمشدر .

کندیسنه آرتق اختیار اولدیکز، استراحته محتاجسکز ! دیدکارنده « قوشه‌جق اولسه‌م بنی یولدن منع ایتمك لازم گلیرمی ؟ مادامکه ختام عمره قدر قوشیله جقدر ؛ سرعتی قصر ایتمکسزین بر آن اول منزل مقصوده واصل اولمالیدر . » قولیله حیاتده استراحتك فقدانی آ کلاتمق ایسته‌مشدر .

دیوژن (مغار) نام محلدن اثنای گذارنده چر چیلاق چوجوقلر وَ پوستلری گوزل قویونلر گورمکله

« بو مملکتده چوجوق اولمقدن ایسه قویون اولمق اولیدر . » دیمشدر .

کندیسنی برگون ضیافته دعوت ایتدکارنده، « دون دخی برضیافتده مدعواً بولنمش ایدم؛ عودتمده احابتمدن طولایی کیسه منتدار اولمدی . » دیه‌رك ایکنجی ضیافتدن ابا ایتمشدر .

برگون حریفك بری دیوژنه برطوقاد آتمقله مشارالیه دیرکه: « چارشی‌یه باشم مسلح اوله‌رق چیقمغه مجبور اوله‌جغمی هیچ خاطرمه گتیرمه‌مشدم . »

ینه برگون اکاردن (میدیاس) نامنده برحریف دیوژنه برطوقاد آتدقدن صکره «وار حکومته شکایت ایله‌ده بندن ۳۰۰ دراخمی جزای نقدی آل» دیمش. دیوژنده او آنده حکومته مراجعتله مرقومدن جزای نقدی‌یی استحصال ایده‌رك، ایرتسی گونی النه قوجه برصوپا آلوب علی ملاءالناس مرقوم میدیاسك صرتنه وار قوتیله ضرب ایلدکدن صکره « حکومته مراجعتــه حاجت یوق ! دونکی ویردیگك جزای

نقدی ایشـته ! » دیه پاره‌لری قالدیروب ، حریفك صورتنه فرلاتمشدر .

دیوژن جهلادن برینك محضا مرتکب اولدیغی فضایح وقبایحدن تطهر ایچون ییقاندیغنی مشاهده ایتمسی اوزرینه خندهٔ استهزا ایله دیمشدرکه: « ایسترسه‌ك یارینه‌قدر ییقان ! اثنای تکلمده ایتدیگك غلطات نحویه‌دن عمرك اولدقجه قورتلمقلغکه احتمال اولمدیغی گبی ارتکاب کبائردن دخی قورتلمگك امکانی یوقدر. »

برگون سوقاقده گزرکن براوك اوزرنده صاتیلق اولدیغنی مبین بر لوحه گورمکله « صـاحبنك بتمك توکنمك بیلمیان سرخوشلغی نهایت کندیسنی استفراغه مجبور ایده‌جکنی بن وقتیـله تخمین ایتمش ایدم . » دیمشدر .

آیینه‌لینك بری کندیسنك وطننددن فرار ایتمش اولدیغنی یوزینه اوردقده « های شاشقین ها ! بنی فیلسوف ایدن سنك حقیر گوردیگك اوفرار یلکدر. » دیمشدر .

دیوژن بعض کرّه هیکللردن استدعای لطف وعنایت ایدردی . کندیسندن سببی سؤال اولندقده « جواب ردّه آلشیق ایچوندر . » دیر ایدی .

برگون حکمداراندن ظالم دنیسک دوستلرینه نه یولده معامله‌ده بولندیغی کندیسندن سؤال اولنمسیله: « شیشه‌لره ایدیلان معامله‌نك عینی؛ طولی اولدقلری وقت نزدنده جمع ایدر، بوشالدقلری وقت فرلادوب آتار . » جوابنی ویرمشدر .

آتینه میراث یدیلرندن برینك برمیخانه ده‌زیتون اتمکله اقشام طعامی ایتدیگنی گوردکده، میراث یدی‌یه «شمدی‌یه قدر اوگله طعامنی بویله ایده ایدك شمدی اقشام طعامنده طاوق کبابی ییردك ! » دیه‌رك، وقتیله ایتدیگی سفاهته تعریض ایتمشدر .

برگون کندیسندن الك بیوك حال مصیبت نه‌در دیه سؤال ایلدکلرنده « اختیار اولمقله برابر فقیر بولنمق اشد عقوباتدر . » دیمشدر .

ینه کندیسنه ـ دنیاده الڭ اعلا حال نه‌در ـ دینلدکده « مادام الحیوة حریتنه صاحب اولمقدر. » دیه جواب ویرمشدر .

رذائلدن اجتنابی تعلیم ایدر بر کتاب بیلیرمیسکز؟ دیه سؤال ایدن آتینه‌لی بر کنجه : « همشهریلریکك افعال و اطواریته امعان نظردن اعلا کتاب اوله‌ماز » جوابنی ویرمشدر .

برکون کندیسندن انسان نه زمان تأهل ایتملیدر دیه سؤال اولندقده « کنجلك تأهلك موسمی دکلدر؛ اختیارلقده ایسه موسم ازدواج کچمش بولنور . » دیه جواب ویره‌رك اولنمك ایچون الڭ موافق چاغ سن وقوف اولدیغنی ایما ایتمشدر .

کندیسنك سقراط حقنده‌کی فکری سؤال اولندقده « او بر مجنون فطری ایدی » دیمشدر. [۱]

[۱] دیوژن سقراط حقنده‌کی قولنده مفتری دکلدر. زیرا عصرمز اطباسندن مشهور (له‌لو) سقراطك عادتا بر مجنون اولدیغنی شاکردی اولان فلاطونك مومی الیه حقنده‌کی روایاتندن استدلال ایله اعلان ایلشدر .

برگون یوزنده حمرت حجاب حاصل اولان بر دلی قانلی یه تصادف ایتدکده « غیرت اولادم ! ایشته حسن اخلاق رنگی چهرکده نمایان اولیور.» دیمشدر .

نیچون فیلسوفلره اعانه‌ده بولنمزلرده کورلوله طوپاللره صدقه ویررلر؟ دیدکلرنده « آنی بیلمیه‌جك نه وار! هرکس برگون اولوبده فیلسوف اوله‌جغندن زیاده کور، ویا طوپال اوله‌بیلمسنه احتمال ویررلرده آنك ایچوندر . » دیمشدر .

دیوژه‌ن خلقك تلاش دائمیسنه وانشاآت عمومیه‌یه احیاناً نگاه انداز حیرت اولدیغنده « انسانلر دنیاده نهایت ۶۰ سنه یشایه‌بیله‌جکلرینی تخمین ایلدکلری حالده بوقدر تدارکاتده بولنیورلر ! یا عجبا آلتی یوز سنه یشایه‌جقلرندن امین اولسه‌لر نه‌لر یاپمیه‌جقلردی؟ » دیر ایمش .

برگون کندیسندن نره‌لی اولدیغی سؤال اولندقده « دنیا اهالیسندنم » دیه اعطای جواب ،

یعنی « ملتم نوع بشردر ، وطنم روی زمین » ماءنی اشراب ایلمشدر .

برگون میراث یدینك برندن اون غروش نسبتنده برپاره ایستر ، میراث یدی کندیسنه دیرکه : « هرکسدن ایستدیککك پاره نك یوز قاتنی بندن ایستمکه سبب نه‌در ؟ » دیوژنده جواباً دیرکه : « اوت ! هرکسدن سندن ایستدیکمك یوز قات دونده برشی طلب ایدرم . چونکه ایلروده دخی آنلردن برشی آلمق امیدنده‌یم . لکن سنك اسرافکه نظراً استقبالده سندن اون پاره بیله آلابیله‌جکمدن امین دکلم . » مرقوم دیوژنك بوقولندن انتباه ایتمکله اوکوندن اعتباراً اسرافه نهایت ویره‌رك التزام اعتدال ونهایت مشار الیهه ملازمتله اکتساب فضل وکمال ایلمشدر .

حکومت برگون آغاجك برینه ایکی قاری صلب ایتدیرمش ایدی . دیوژن بالتصادف مشاهده ایلدکده

« هر آغاج بو میوه‌دن ویرسه ایدی ، قاریلر اینجه آدمه بگزرلردی » دیمشدر .

بر قادینك دستگیره ایله بر طرفه نقل اولندیغنی گوردکده « بو حیوانك قفسی بو دگلدر » قولیله قادینلری تابوتدن بشقه ضبطه قادر بر محفظه اولمدیغنی اکلاتمق ایسته‌مشدر .

گونك برنده قیرده اوطورر کن بش اون دلی قانلینك آتدقلری اوقلرك هیچ بری هدفه اصابت ایتمیه‌رك هر بری بر طرفه گتدیگنی گورنجه « کندینی قورومق ایچون بوندن اعلا مأمن اوله‌ماز » قولیله نشانگاهك آلتنه اوطورمشدر .

کندیسنه اسواق و بازارده نیچون اوطوروب ده یمك ییورسك دیدکارنده « آجلق هر یرده یقالدیغی گبی اوراده طوتی‌یور ، نره‌ده قارنم آجیقیر ایسه اوراده یرم » دیمشدر .

گونك برنده مسکن متحرکی اولان معهود فوچینك ایچنده یاتیرکن جثه‌سی فوچی‌یی طولدیره‌مامش

اولدیغنی گورنجه، نفسـنه خطاباً « سـنده آز خود اندیش دگلمشسك، ایشته قوچینك خالی بری ایکی کشی دها استیعاب ایده بیلیر » دیمشدر .

لاکده‌مونیادن آتینه‌یه عودت اوزره ایکن کندیسنی طانییان آتینه‌لیلردن « نره‌دن کلیورسـك » سـؤالی ایراد ایدنلره « چوجوقلرك یاننده‌ن گلوب قادینلرك یاننه گیدیورم . » دیرایمش .

برگون معتادی اوزره سوقاق اورته‌سنده اوطوره‌رق یمك یمکـده ایکن کلوب کچن خلق اطرافنی احاطـه ایله « کوپك ! کوپك ! » دیه کندیسـنی اغضاب ایتمك ایسته‌دکلرنده، دیوژن برمدت سکوت ایتدکدن صکره « کوپك بن دکلم ؛ کوپك سزسکزکه یمك ییان برآدمك اطرافنه طوپلاندیکز . » دیمشدر .

برگون برمیداندن مروری اثناده برآشـفته زاده‌نك اوراده مجتمع خلقه طوغری طاش آتدیغنی

گوردکده « چوجوغم نه یاپیورسك ؟ بلکه آتدیغك طاش باباکك باشنه تصادف ایدر . » دیمشدر .

نا کسك بری وقتیله کندیسنه ویرمش اولدیغی جبه‌یی استرداد ایتمك ایستدکده دیوژن دیرکه « احسانك گیرو آلندیغنی شمدی‌یه قدر ایشتمدم . یوقسه بو نیشی بکا احسان ایتمیوبده عاریةً ویردکسه صبر ایت ؛ آکا اولان احتیاجم برطرف اولسونده اعاده ایدیم ؛ گوریورسڭکه شمدیکی حالده آنی گیمکده‌یم . »

کندیسندن « میخانه‌ده ایچرمیسك ! » دیه سؤال اولندقده « بر بر دکاننده تراش اولدیغمی نیچون استبعاد ایتمیورسکز ؟ » سوزیله مقابله ایلمشدر.

برمحلدن اثنای گذارنده برقاچ گوزه‌نك، کندیسنه صدقه ویرمش اولان برآدمی ثنا ایتدکلرینی ایشتدکده « ثنایه اصل لایق اولان بنم‌که او صدقه‌یه کسب استحقاق ایتمشمدر . » دیمشدر .

کندیسندن مسلك فیلسوفیسندن نه استفاده
تدیگنی استفسار ایلدکارنده « یالکز، باشمه گله جك
صائبه مردانه صبر وتحملی اوگرنه بیلمش ایسه‌م بکا
قیـدر ؛ آندن زیاده فائده طلب ایتمم . » جوابنی
یرمشدر .

آتینه‌لیلرك اسکندره (کثرت شربندن کنایه)
اطیر یونانیه‌ده شراب الهی اولان (واکوس)
وانی ویردکارینی استماع ایلدکده آنی واکوس
دیورسگزده بنی نیچون سراپیس تسمیه ایتمیور
کز [۱] دیمشدر .

کندیسنی مردار محللرده یاتدیغندن طولایی
یب ایتدکلرنده « ضیای شمس مزبله‌یه دخی
اخل اولدیغی حالده اصلا پیس اولیور . » دیمش

[۱] سراپیس مصریونك اعتقادنجه مالکهٔ نیل ایدی .
یوژن بو قولیله صودن بشقه برشی ایچمدیکنی اشراب
المشدر .

يعنى « گونش ير اوستنه دوشمكله ياپيال اولمز . » مآلنى افهام ايلمشدر .

بر گون مشار اليهك نزدينه شاكردلگه قبول ايتمك ايچون بر چوجق گتيررلر . و بو صرهده افندم ! بو چوجق شويله ذكى ، بويله عاقل ، شويله صاحب درايت ديه مدحه قالقيشيرلر .

ديوژن چوجوق حقنده‌كى مدايحى ديگله‌دكدن صكره گتيرن آدملره « مادامكه چوجغكز بو مزيتلرى جامع ايمش . آنى بكا دگل ، بنى آكا شاكرد ايتمك ايچون كنديسنه رجا ايتمليسكز . » ديمشدر .

بر گون هر كس تياترودن طيشارى چيقديغى اثناده ديوژن ايچرى گيريورمش . بويله عكسنه حركتنك حكمتنى سؤال ايلدكلرنده « دنياده بولندقجه بويله حركت ايتمگه قرار ويردم . قوليله « بر عارفم كه ضدينه گتدم بو عالمك » ديمك ايستهمشدر .

ممالك مجاوره حکمدارلرندن (قراتر) نام ذات حسن صیتنه مبنی دیوژنه بر محبت فوق العاده حاصل ایتمش اولدیغندن ، مخصوصاً آدم ارسالیله کندیسنی مملکتنه دعوت ایتمشیدی . دیوژن کندیسنه شو مکتوبی یازمشدر :

« محبتکزی محض حقیقت اولمق اوزره تلقی ایلدم . فقط آتینه‌ده قوری اتمك يمکی – هر نصل اولورسه اولسون – بر حکمدارك سراینده اطعمهٔ نفیسه تناولنه ترجیح ایدرم . بناءً علیه دعوتکزه اجابت المدن گلمز . » [١]

پردیقاس نامنده بر حکمدار دخی نزدینه گلمز

[١] دیوژندن ایکی بیك سنه صکره ژان ژاق روسو دخی بیوك فردریقك دعوتی اوزرینه عینیله بو مآلده بر مکتوب یازمشدر .

ایسه کندیسنی اعدام ایتدیره جگنی مقام تهدیدده دیوژنه اخبار ایلمشیدی . اکاده شو مکتوبی یازمشدر :

« بن ده سزك خارق العاده بر ایش گوره جگکزه قائل دگلدم آ . بنی اعدام ایتدیرر ایسه کز پك بیوك بر ایش گورمش اولمزسکز . زیرا آنی الڭ حقیر عد ایلدیگمز بر بورجك دخی یاپه بیلیر . بن مسعود یشامق ایچون نه پر یدیقاسه وَنه ده آنكْ عظمتنه محتاجم . »

آتینه‌لیلر دیوژنی پك سور وَکندیسیله احیاناً مطایبه ایتمکله برابر لایق اولدیغی حرمتی ایفادن گری طورمزلردی . حتی فوچیسنی قیران بر دلی قانلی‌یی علی ملاءالناس قرباچلرله ضرب ایتمشلر وَمشار الیهه یکی بر فوچی اهدا ایلمشلردر .

برگون فلاطونك ضیفیه‌سی اولان بر باغچه‌نك اوكندن كچركن قاپوده طوران كوله‌سندن بر اینجیر ایستر. كوله درحال افندیسنه قوشه‌رق دیوژنك اینجیر ایستدیكنی خبر ویرمه‌سی اوزرینه فلاطون، بر كوفه اینجیر طولدیره‌رق كوندریر. دیوژن بونی كورنجه « دوستم! سوز آكلامامزلقده سن‌ده افندك كبی ایمشسك. چونكه خلق آندن بر كلمه سؤال ایدر. او ایسه برچوال سوزله مقابله ایلر. نته‌كیم بن سندن بر اینجیر ایستدم، سن بر كوفه شی طولدیرمشسك » دیه‌رك، فقط ایچندن راست كلن بر انجیر آلوب كتمشدر.

معاصرلرندن قالیستن نام حكیمی صباح اقشام اسكندرك سفره‌سنده طعام ایتدیكی ایچون پك بختیار بولدقلری، دیوژنك مسموعی اولدقده « بن‌ده قالیستنی محضا صباح آقشام اسكندرله طعام ایتمسندن طولایی پك بدبخت كورمكده‌یم. » دیمشدر.

فلاطونك طورینه ، قیافتنه وَ نسوانه یاقیشه جق صورتده تزیننه تعریض ایچون « طـاوس اوله جق ایکن نصلسه انسان یرادلمش. » دیر وَدائما اسکندرك ویا حکمدارندن برینك سفره‌سنده بولندیغی ایچون کندیسنی « کلب شاهی » تسمیه ایلر ایدی .

بر گون خزینهٔ حکومتدن بر مقدار پاره چالمش بر آدمك صلب اولنمق اوزره حاکملر طرفندن میدان سیاستـه گوتورلدیگنی گوردکده « باقکز ! کوچوك خرسزی گوتورن بیوك خرسزلره ! » دیمش .

مشار الیه « زنگین بر جاهل آلتون پوستـه مالك قیونه بگزر. » دیر ایدی . بریسی کندیسنه فیلسوف اولمغـه کندمده هیچ استعداد گورمیورم . دیدیکنده « مادامکه دنیاده ایی یشایه بیلمکدن قطع امید ایتمشسك نیچون یشار طوررسك ؟ » قولیله مقابله ایتمشدر .

بر گون بر مکتبه گیردیکنده درونندهکی هیکللرك موجود شاگردانك درت بش مثلی اولدیغنی گورمه‌سیله

معلمنه خطاب ایله « اگر بو هیکللر قالدیریله جق اولسه شاگردانکزك مقداری خیلی تناقص ایده جك . » دیمشدر .

مشار الیه سالك اولدیغی مذهب کلبی احکامندن اولمق اوزره حجاب دینلان شیئی ضعف قلب اثری عد ایدر ؛ وبناءً علیه خلقك الك زیاده عجیب گوردیکی افعالی بلا پروا اجرا ایدردی .

باخصوص آداب مجلس دینلان حالانه اصلا رعایت ایتمدیکی گبی (تربیه) نامی و یریلان برطاقم اوهامه دخی مراعات ایتمز ومثلا آچلغنی دفع ایلیه جك قدر النه نه گچن ما کولاتی راست گلدیکی یرده اوطوروب یر ایدی .

بو حالنه تعریض ایدنلردن برینه « اگر یمك یمك عیب ایسه لطفاً اثبات ایلهده بردها عمرم اولدقجه آغزیمه برحبه قویمیهیم . یوق دگلسه بنی تعجیز ایدوب طورمه ! شو یدیکم اکمکی نه سرقت

ایتدم؛ نه‌ده برندن طولاندیردم . بونی ویرن ذات گوکلمك رضاسیله ویردی ؛ بناءً علیه مال مسروق گبی گیزلی یمکه نه‌دن مجبور اوله‌جغم ؟ » دیمشدر .

حالنی استحقار ایدن بعض اصحاب کرمه « اوت! اوت ! بکا اعانه ایتمکه بورجلیسکز . چونکه شمدیکی حالده ایچیکزده بن خارق العاده گورنمکده‌یم ، لکن بتون خلق جهان بنم مسلکمی قبول ایتدیکی زمان سز خارق العاده قاله‌جغکزدن بزده سزه اعانه‌ده بولنورز . » دیر واصلا منت ایتمز ایدی .

حال احتضارنده « نعشکی نره‌یه دفن ایده‌لم؟ » دیه سؤال ایتدکلرنده « طاغك برطرفنه آتی ویرك » دیمش . « یا وجودکزی قورد ، قوش یمزمی ؟ » دیدکلرنده « صوپامی یانمه قویکز ! گلدکلری وقت باشلرینه اوره‌یم » جوابنی ویرمش . خبردار اولمکز ممکنمی ؟ » دیملرینه قارشی « مادام که بنم خبرم اولمیه‌جقمش ؛ قورد قوش یردیه نه تلاش ایدیورسکز؟» دیوب بنیشنی باشنه چکمشدر .

بعض روایتـه گوره مشار الیه طقسـان یاشنی بولدقـده قصداً چیـك بر صیغـیر پاچه‌سی یمکله هضمسزلغـه دوچار اوله‌رق فوت اولمشـدر . دیگر بعض اقواله گوره اختیـاراق آلتنده ازیلمك حالنه گلدیگنی، حس ایلدکده بالاختیار کندیسنی تنفسدن منع ایده‌رك اوصورتله وفات ایتمشدر .

هرگون زیارتنـه گلان احباسی او گون دخی نزدینه طوپلاندقلرنده بنیشلك ایچنه صارلمش اولدیغی حالده میت اوله‌رق بولدیلر . کندیسـنی دفن ایتمك شرفی احراز ایچون بر برلریله عادتا غوغایه باشلادیلر. هرکس بوشرفك کندیسـنده قالدیغنی ایسـتردی . ایش بیوك بر مجادله‌یه منجر اوله‌جغی اثنـاده حاکملر، وقورینتـك اختیارلری گله‌رك ، عربده‌یی تسـکین ومشـار الیهی طنطـنهٔ عظمی ایله تجهیز وتکـفـین ایده‌رك برزخه متـوجه اولان قپونك صاغ طرفنـه دفن ایلدیلر .

مزارینك یاننه برسـتون دکز ایله اوزرینـه

دخی منسوب اولدیغی فرقه‌یه علامت اولمق اوزره
برکلب هیکلی وضع ایتمشلردر .

مشار الیهك یوم وفاتنده اسکندر کبیرك دخی
بابلده وفات ایدیشی اتفاقات غریبه‌دندر .

مشار الیهك نامنه اولمق اوزره یونانستانك یوز
اون درت شهرنده و نام محترمی یاد ایدیلان سائر
بلاد مجاوره‌نك بك چوغنده اوزرلری مذهب
اوله‌رق هیکللر رکز ایدلمشدر .

کلمات آتیه دیوژنه منسوبدر :

« نوع بشری مضطرب ایدن کافهٔ
مصائبك منبعی بربرینه مباین اولان هوس
وآرزولردر . برکلام لطیف بالدن بر شبیکه،
وبطن حیاتك اوچورومی ، عشق هر گونه
کسب وعملدن بی بهره آدملرك کاریدر . »

« غماز وجاسوس الڭ وحشی بر حیوان مفترسـه بکزر ؛ مداهن ایسه انسانله موا- نست ایتمش بر مفترسدر، که دیشـلری پك کسکیندر . »

« ثروتك آفتنه حقارتله ، قانونك شدتنه مکانتله ، شهواته ایسه عقل وحکمتله قارشی طورمالیدر. عظمای دهره عادتا آتش نظریله باقمالیدر ؛ زیرا نه تقرّبه گلیر ، نه‌ده تباعده الویرر » دیر ایدی .

« دنیاده هرکس اسارت ایچنده یشار : اسیرلو آمرلرینه وآمرلو شهوات نفسانیه‌لرینه انقیاددن قورتیـله‌مازلو ، کافـهٔ احوال

عاداتدن عبارتدر . نعم ولذایذ ایچنده یشامقله مألوف اولانلر او حالدن هیچ بر وقت قورتیله‌مازلر . آنلری او حالدن قورتارمق بالغی دکزدن چیقارمقله برابردر .

« نفسندن قورقمیان اللهدن قورقماز ؛ اللهدن قورقوسی اولمیان ظلمدن حذر ایتمز . ظالم اینسه کندی نفسنه عصیان ایتمش دیمکدر . »

« التزام حقانیت ایدنلره گوره غرضکارلرك مظهر دشنامی اولمقدن بیوك مکافات متصور دگلدر .

تمّ

مطبعهٔ ابو الضیا

كتابخانهٔ ابو الضيا

83

سفيرلر وشهبندرلر

قسم اول حقوق ووظائف ـ قسم ثانى
فقرات ولطائف

محرری
شورای دولت بدایت محکمه‌سی رئیسی
سعید بك

برنجی طبعی

معارف نظارتنك رخصتيله

قسطنطنيه

۱۳۰۷

مطبعهٔ ابو الضيا

مطبعة ابو الهول

افادهٔ ابتدائیه

ضبط وقیـد ایلدیکم بعض معلومات وفقراتی حاوی اولمق اوزره سفیرلر وشهبندرلر حقنـده وقتیله یازمش اولدیغم بر رسـاله‌یی بعض معلومات وفقرات جدیده علاوه‌سیله قابل نشر درجه‌یه گتوردیکمدن اشته نشر ایدیورم .

طرف اشرف حضرت پادشـاهیدن

همیشه نائل اولدیغم عنایات سنیه ، خدمات مأموریت خارجنده خالی بولدیغم اوقاتی بویله آثاره صرف ایله حسن استعمال ایتمکلکمی اقتضا ایتدیکندن نشر آثاری وظائف عبودیت وشکرگذاریدن عد ایلرم .

ظهور ایدن نیچه حقوق دول کتابلرمزده سفیر وشهبندرلر مباحثی، مباحث سائره آره سنه قاریشوب جالب دقت حالده گوسترلمشدر .

عموماً ممالك متمدنه‌ده سفارت وشهبندرخانه‌لرجه متخذ ومرعی قواعدی مجملاً ارائه

ایدن براثر نه قدر خطاآلود دخی اولسه
ایشه یارار ظننده‌یم .

غایتله مختصر ومفید صورتده ارائهٔ
قواعد ایدلدیکندن، رساله‌نك ضبط قواعدی
آسان اوله‌جغی کبی قسم ثانی اتخاذ قلنان
فقرات دخی جالب حظ واستفاده شیلردر .

فقط کرك قواعد وکرك فقرات ایچون
بویله برقاچ رساله ترتیبنه مقتضی سرمایه
موجود اولوب، بمنه تعالی اشبو رساله حقنده
بروجه مأمول رغبت عامه کورلدیکی حالده
بویولده برقاچ رساله دها چیقاریلور .

قواعد وفقرات یولنده معلومات ارسال
ایدن ذوات بولنور ایسه گوندره جکلری
شیلر امضالریله درج ایدیلور .

کلان الدن بو ایدی ایلدم اتحاف و بیان
کرم اهل معارف ایده ستر نقصان

سعید

سفيرلر وَ شهبندرلر

مبحث اول

حقوق ووظائف

هيئت دوليه اعضاسندن بولنان حكومات حال انفرادده قالەميوب گرك منافع متقابلەلرينك اسباب حصولنى تسهيل وگرك امور ومصالح واقعەلرينك حسن جريانى تأمين ضمننده يكديگريله معاملاته گيريشوب مناسبات پيدا ايتمگه مجبوردرلر .

لازمهٔ حال اولەرق اقوامك يكديگر يله معاملات ومناسباته گيرشمك مجبوريتى اساس قوميتك تقرريله برابر ميدانه گلمشدر .

يڭى چيقمه تعبيراتدن اولمق اوزره (ديپلوماسى)

تعبیریله یاد اولنان برعلم موجود اولوب، علم مز بوره (علم مناسبات دولیه) دیمکلکمز مناسبدر.

لایقیله واقف معاملات ومناسبات دولیه اولان ارباب اقتداره وصف اولەرق دیپلومات دینلدیکی کبی، مصالح خارجیهٔ دولی تمثیلته واسطه اولان ذواته صفت مأموریت اولەرق دیپلومات دیرلر.

یکی چیقمه اولدیغنی بیان ایلدیکم (دیپلوماسی) تعبیرینك اوروپا رجال دولتنجه استعمالی قرن سابق اواخرنده تعمم ایلمکه باشلامشسەده موضوع لهی اولان دیپلوماسی علمنك وجودی نوع بشرك ملل واقوامه منقسم اولمسی زمانی قدر قدیمدر.

یعنی ملل ودولك حرب اعلان ایتمك ویا صلح ویا اتفاق ویا سائر برشی تکلیف ایلمك ایچون یکدیگرینه سفیر ویا منادی ارسال ایتملری الك قدیم عاداتندندر.

اون بشنجی عصرده اوروپاده علوم ومعارفك یکیدن انتشاره باشلامسی و باروتك ایجادیله آمریقانك

كشفي كبي حالات فوق العاده ظهوره كلمسي ديپلوماتلغك رواجنه باعث اولمشدر .

بر ديپلومات علم حقوق دوله وَ اوروپا دولتلرينك قوانين اساسيه‌سيله اصول اداره‌لرينه وَتاريخ عموميه وَ برقاچ السنه‌يه هرحالده واقف اولمق لازمدر . پك لازم شيلردن بريده ديپلوماسي علمنده متمايز ومشتهر ذواتك آثار قلميه‌لريله ترجمهٔ حاللريني بيلمكدر.

تشريفات سفرا اصولنجه (بيوك ايلچيلر) صنف اوّل (اورته ايلچيلر) صنف ثاني (مقيم ايلچيلر) صنف ثالث (مصلحتگذارلر) صنف رابع عد اولنور .

ثاني وَثالث درجه‌ده بولنان سفيرلر ايله مصلحتگذارلرك يكديگرندن فرقلري اولميوب اصول تقدمي تنسيق ايچون بويله ترتيب صنوف ايدلمشدر .

جهانده آرزوي تصدّر وتقدّم ايله دعواي تفرّد وتحكم احوال طبيعيه‌دن ايدوكنه بناءً حكومتلر ميانده دخي او درلو دعوالر احداثنه تصدّي ايدنلر

ظهور ایتمش وَ بو یوزدن بین الدّول بر چوق مشکلات تکوّن ایلمشـدر . ثقلا وجهلانك آثاری اولان او مقوله اسبابه مبنی دولتلر بیننده تجویز نزاع وخصومت خلاف عقل وحکمت ایدوگی آکلاشلدیغندن، تشریفات دولیه بعض قواعده ربط اولنوب او یولده‌کی منازعاتك مهما امکن اوکی آلنمشدر .

جریان مناسباته واسطه اولمق اوزره لازم گلان اقتـداری حائز وَ اصولی دائره‌سـنده اعتماد نامه‌یی حامل اوله‌رق بر دولت طرفندن دیگر دولتك نزدینه بلا مدت معینه ارسال اولنان ذاته (دائمی ایلچی) اطلاق ایدرلر .

چوق دفعه وقوع بولدیغی وجهله بر نشـان وَیا هـدیه ایله وَیاخـود اجرای مراسم تبریك گبی بر مأموریتله اعزام اولنان ذاته (موقت ایلچی) تعبیر اولنور .

حکمدارلر طرفندن اجرای مراسمه مأمور اولان اویله موقت ایلچیلر امور دولتـه مداخله ایده‌میوب

دولتلری طرفندن کندیلرینه او یولده بر اقتدار وماذونیت ویرلمسی پك نادردر .

جانب دولتدن بویله بر اقتدار وماذونیت ویریلور ایسه (اجرای مراسم مأموریتی) صفتی بالطبع ساقط اولنور .

چوق دفعه دولتلر دیگر بر دولتك نزدینه خفی بر مأمور ویا قومیسر گبی آدملر گوندررلر ایسه ده بویله کمسه‌لر سفرادن عد اولنمزلر .

حکمدارلرك تمثال ذاتیه‌لری بیوك ایلچیلرك وکالت ومأموریتلری سفیر اولدقلری مملکتك بالذات حکمداری نزدینه‌در .

خصوصات دولیه‌دن بر خصوصك تسویه‌سنه مأمور مرخصلر ویا اجرای مراسم تبریك وامثالی مواد ایچون تعیین قلنان موقت سفیرلر ویا بشقه مأمورلر فوق‌العاده بیوك ایلچی عنوانی حائز اولمدقجه آنلر حقنده سفرای دائمیه‌یه مخصوص مراسم اجرا

اولنق وَ (خارج از مملکت) امتیازی آنلره دخی ویرلمك اقتضا ایلمز .

دائمی ایلچیلردن معدود اولمیان اویله مأمورین دولیه حقنده ابراز حرمت ورعایت عادتدر .

حسن محافظهٔ مناسبات و مصافات املی آمال دولیه‌دن اولمق اوزره مقتضی اولمسیله بو حرمت ورعایت لوازم ضروریه‌دندر .

خیر خواهانه نصایح، بالطبع مستثنا اولمق اوزره سفیرلر، نزدنده بولندقلری دولتك حقوق استقلالنه طوقنه‌جق حال وقالدن وَامور داخلیه‌سنه مداخله‌دن اجتناب ایتملیدرلر . دولت وقومنك حقوق وناموسی آغیر بر صورتده حکومت محلیه طرفندن اخلال ایدلدیکنی کورن بر سفیر، مناسباتنی قطع ایله مملکتنه عودت ایتمك اوزره پساپورطنی طلب ایده‌بیلور .

ذات وزمانه کوره سفراجه بو یولده بر تدبیر خطرناك، دولت متبوعه‌لرینك تعلیماتیله اتخاذ اولنق، وَیاخود مسئله فوق العاده وَیا امر مخابره مشکل بر

حالده بولنديغى تقديرده اختيار ايدلمك لازم گلور . رسماً حكمدارك حضورينه چيقوب وداع ايتمك ، مأموريتى ختام بولان هر سفير ايچون عادت ايسه‌ده خدمت سفارتك ختام بولمسى اشبو رسم وداعك ايفاسنه معلق دگلدر . (خارج از مملكت حقى) ناميله مشهور اولان بر حق ، بك چوق امتيازات وتأميناتك اساسيدر .

دولتلرك استقلالى قاعده‌سنجه هر مستقل دولت حدود ملكيه‌سى داخلنده حقوق حاكميتنى استعمال ايتديكى گبى ، امر اعتبارى اوله‌رق خارجده‌كى سفارتخانه‌سى دخى كندى ملكى عد اولنديغندن ، اوراده‌كى سفيرى كندى مملكتنده مقيم حكمنده بالاستقلال حركت ايدر . ذاتنجه سفير، هر درلو تعرّضدن آزاده اولمز وَدولتنك ايستر لطف، ايستر قهرى متضمن اولسون، نزدنده بولنديغى دولته ايتديرمك ايستديكى تبليغاتى بى پروا اجرا ايده‌مز ايسه بحق ايفاى وظيفه‌دن عاجز عد اولنمق لازم گلور .

رضای سفیر حاصل اولمقسزین مأمورین محلیه‌دن هیچ برینك برسفارتخانه‌یه دخولی جائز دگلدر.

زیرا سفرانك حریت شخصیه‌لریله امنیت ذاتیه‌لرینك محافظه‌سی مقصدی بوصورتله حاصل اوله بیله‌جگی درکاردر .

سفیرك معیت مأمورلریله خدمه‌سی ویرگودن معفو اولمق اقتضا ایدوب گرچه بونلرك تکالیف سائره‌دن دخی معفو طوتلملری موافق احترام ایسه‌ده معفویت ویرگویه حصر ایدیله بیلور .

شویله‌که صورت مخصوصه‌ده بریولك وَیا بر کوپرینك اجرت مروریه‌سی سفرادن دخی آلنه بیلوب، سفرا بوندن طولایی اشتکا ایده‌مزلر .

دولتلر بو یولده شیلر ایچون نظامات داخلیه‌لری احکامنجه حرکت ایدوب فقط بین‌الدول برحرمت مخصوصه قبیلندن اوله‌رق اکثریا اویله اجرت ویرمه‌لرینك دخی آلنماسی معتاددر .

ذاتلرینه منحصر اشیانی سفیرلر معاینه ایتدیر. مکسیزین گمرکاردن کچیره بیلورلر ایسه‌ده بو وسیله ایله گمرکلر نظاماتنه رعایتدن کندیلرینی آزاده طوتامزلر.

رسوم موضوعه‌یی ویرمکسزین برتاجره ویاباشقه برکیمسه‌یه معاونةً گمرکدن مال کچیرمك استیان سفیر، امتیازینی سوء استعمال ایتمش دیمك اوله جغندن، املی اسعاف اولنماسه مشتکی اوله‌مز. زیرا برسفیرك اشیاسیله برابر تجار مالی بولندیغی تبین ایدنجه گمرك مأموری اشیانی معاینه وتجار مالندن گمرك رسمنی طلب ایلمکله سفیرك امتیازینی اخلاله تصدی ایتمش اولماز. ژورناللرده مطالعه اولندیغنه گوره ١٨٨٩ سنه‌سی آغستوسنده برلینده مقیم انگلتره سفیرینك اشیاسی میاننده برقیومجی‌یه متعلق مجوهرات بولندیغی خفیاً تحقیق اولنغله اشیا، داخلیه نظارتنك امریله آچلمش ومجوهراتك گمرك رسمی جزای نقدیسیله برابر واسطهٔ نقل اشیا اولان آدمدن تحصیل ایدیلوب سفیر دخی بو سوء استعمالی اجرا به جسارت ایدن

خدمه‌سنی درحال طرد ایتدیگنی، آلمانیا خارجیه نظارتنه بیلدیرمشدر.

سفیر صندوقلرنده تجار مالندن و دخولی ممنوع اشیادن برشی اولمدیغنی رسماً بیان ایلر ایسه آرتق بو سوزه امنیت اولنمق و اشیانک معاینه‌سندن واز کچلمك لازمدر. شو یولده‌کی معفویات برطاقم استعمالاته وسیله اولدیغندن، آلمانیاده بو خصوصه دائر بعض قواعد وضع اولنمش و قواعد مذ بوره‌نك توسیعی متصوّر بولنمشدر.

صاحب عقار اولان سفیر و سائر مأمورین سفارتك تحت تملك و تصرفلرنده بولنان عقاره متعلق دعوالر عقارك بولندیغی مملکتك محاکمنده رؤیت اولنمق امور ضروریه‌دندر.

ذاته تعلق ایدن سائر دعاوی ایچون سفیرلر و سفارت مأمورلری حائز امتیاز اولوب محاکم محلیه آنلره متعلق دعوالری رؤیت ایده‌مدکلری گبی، حتی بونلردن صاحب عقار اولنلرك عقارلرینه متعلق

دعوالر حقنـده دخی محاکم محلیـه‌دن صادر اولان اعلاملر ذاتلرینـه تعلق ایده‌میوب یالکز عقـارلری حقنده جاری اولمق لازم کلور .

رضای سفیر استحصال اولنمقسزین برمجرم، حتی اهالیٔ محلیه‌دن بیله اولسه، درون سفارتخانه‌ده اخذ وگرفت اولنمق جائز دکلدر .

زیرا (خارج از مملکت) امتیازی سـفیرلرك وَسـفارتخانه مأمورلرینك ذاتلرینه منحصر اولمیوب سفارتخانه‌لره دخی شاملدر .

ژورناللرده قرائت اولنديغنـه گوره ١٨٨٨ سـنه‌سی اواخرنده پارسـده‌کی آوستریا سفارتخانه ـ سـنك باغچه‌سـنه فرار ایدن وَجبراً هتـك عرض جرمندن طولایی تعقیب اولنمقده بولنان بر فرانسزك آرقه‌سـندن ژاندارمه نفراتندن درت نفر بالدخول مجرمی اخـذ وگرفت ایتـدکلرندن طـولایی عظیم بر منازعهٔ دولیـه تحدث ایتمش وطقـوز اون گون

شـدتلی مخابرات وقوعندن صکره فرانسـه حکومتی طرفندن آوستریا حکومتنه ترضیه ویرلمشدر .

سفارته منسوب اولنلردن برمجرم، محلی ضابطه‌سی طرفندن زقاقده طوتیلوب سـفارته تسلیم ایدلدیکی حالده حقوق دول اخلال اولنمش عد ایدلمز .

شایان قید وقوعاتدن اوله‌رق پارسـده بر فعل قتلدن طـولایی انکلیز سفیری سـفارت آدملرندن برینی حکومت محلیه‌یه تسلیم ایتمشدر .

صورت مخصوصـه‌ده سفیره تسـلیم مجبـوریت معنویه‌سنی استلزام ایدن مادّه، مجرم اولان کیمسه‌نك سفارتجه یرلیـلردن اوله‌رق استخدام اولنان آدملردن بولنمسی مادّه‌سی اوله‌رق، بو یله برحالده سفیر، مجرمك منسوب اولدیغی حکومته تسلیمندن امتناع ایدر ایسه حقوق دولجه مغایر شان وحیثیت برحرکتده بولنمش اولور .

ضابطهٔ اداره وَعدلیه مأمورلری طرفندن یولده

سفرانك عربه‌لری طوردیریلوب معاینه اولنمق جائز اوله‌مز .

طائفهٔ سفائن وَممالك اجنبیه‌ده بولنان قوهٔ بریه وبحریه قوماندانلری دخی (خارج از مملکت) امتیازینی حائزدرلر .

(ریشلیو) ایله اون دردنجی لوئی زماننده پایتختلرده دائمی سفارتخانه‌لر بولندیرمق اصولی تعمیم ایدلمش ومصونیت وَخارج از مملکت خصوصاتی حقنده اول‌وقت اتخاذ اولنان برطاقم قواعد اوروپاجه جاری اولان معاملات حاضره‌یه اساس اولمشدر .

زیرا او زمانلره قدر سفارتلر موقت مأموریتلر اولوب ذات سفرا ، دائما مصون بولنمشسه‌ده دائمی سفارتخانه‌لر بولنمامقدن ناشی سفارتخانه حقنده اقتضا ایدن مصونیت وَخارج از مملکت گبی اصوله چندان اهمیت ویرلمامشدر .

journal du droit internatioonal privé یعنی (حقوق خصوصیهٔ دول ژورنالی) نامیله بر مدتدنبرو

نشر اولنمقـده اولان بر غزته بو بابده پك مكمـل
معلومات تاریخیـه ویرمکده اولدیغنـدن اوّلیـات
معـاملات مبسـوطه‌یه دائر اطرافلی معلومات آلمق
ایستیانلرك مذكور غزته‌نك برقوللكسیونی ایدنملری
توصیه اولنـور . سـفرانك بینـلرنده جریان ایدن
مناسبات خصوصیه‌لری دولتلرینك مناسبات دائمه‌ـ
لرینك مثال ذی‌روحی مثابه‌سنه گیره‌رك دول مختلفه
طرفنـدن بر پایتختده بولنـان (هیئت سـفرا) بر
مأمورین دولیه صنفی تشكیل ایدرلر .

شهبندرلر نصبی دخی عصرمزده جاری حقوق
دول ایجابنجه سفارت اصولی صره‌سنده قبول وتصدیق
اولنمشدر .

صوڭ سنه‌لرده شهبندر خانه‌لرك عددی سفار-
تخانه‌لرك عـددندن زیاده تكثر ایتمش ودها ایتمگه
مستعد بولنمشدر .

ضرورت تجاریه‌دن ناشی ربع مسـكونك همان
هر جانبنـه منتشر اولان شهبنـدر خانه‌لر ، اقوامك

حسن آميزش و ائتلافى تسهيل ومعيشت ومنفعت مشتركەلرينى تحكيم ايتمشلردر .

طوغريدن طوغرى‌يه دولتلرڭ وكيللرى اولان ديپلوماتلر گبى شهبندرلر منسوب اولدقلرى دولتلره وكالت ايتمزلر .

ظاهرده شهبندرلر دخى سفرا گبى دولتڭ برر مرخص رسميسى حكمنده ايسەلرده حقيقتده شهبندرلرڭ وظائف مأمورەلرى مقيم اولدقلرى مملكتده بولنان وطنداشلرينڭ منافعنى حمايەدن وَوطنداشلرينڭ وطنلرنده نائل اولدقلرى حفظ حقوقه بولندقلرى ممالكده دخى مظهريتلرى اسبابنى استحصالدن عبارتدر .

عموماً تاجرلرڭ اقوام اجنبيه ايله پيدا ايده‌گلدكلرى مناسبات جاريەيه منافع واحتياجات تجاريه سبب مستقل اولديغندن، شهبندر خانەلر بدايت حدوثلرندنبرو برر تجاتخانه صفتنى حائز اولمشلردر .

زيارت ويا مدت قليله ومديده ايچون اقامت

مقصديله ناسی ، شمدی ممالك اجنبيه‌يه سوق ايدن وسيله‌لر تحصيل علم وادب وكسب هنر ومعرفت ويا تنزه ويا مصاهرت كبی اسباب مختلفه اوله‌رق اوائلده اولديغی وجهله يالكز تجارت ماده‌سی اولمديغندن ، شهبندرخانه‌لرك تجارتخانه حالنه‌اختصاصلری آزالمشدر.

(Journal du Palais) نام مجموعهٔ مشهوره‌ده مطالعه اولنديغنه كوره برآدم دولت متبوعه‌سنك رخصتی اولسون اولمسون دولت متبوعه‌سنه تعلق ايتميان برمسئله ايچون بردولت اجنبيه طرفندن ديكر بردولت اجنبيه نزدينه ايستر سفارت ايستر شهبندرلك صفتنی حائز اوله‌رق مرخصاً كوندرلسه او آدمك تابعيت اصليه‌سنه قطعا خلل كلميوب دولتلرك قوانين مخصوصه‌سنده دولتك اذنی اولمقسزين خدمت اجنبيه‌يه كيدنلرك حق تابعيتدن ساقط عد اولنملری لازمكله‌جكنه دائر اولان احكام بوحاله قابل تطبيق دكلدر .

سيّاحلر ، اجانب ايله بالطبع مناسبات روزمرّه‌يه

گیرشدکارندن وایجابی حالنده حمایه‌یه محتاج اولد-
قلرندن ، تاجر اولسون اولمسون هر سیّاح حقنده
لازمهٔ معاونتک ایفاری خصوصی شهبندرلره عائد
وظیفه‌در .

شهبندرلك مأموریتلری اوائلده فخری اوله‌رق
همان تجار صنفنه منحصر گبی اولوب معتبران تجاردن
فخری شهبندرلر نصب ایدیلورلر ایدی .

صکره مصالح جاریه‌نك تزایدی سببیله شهبندرلرك
امور مأموره‌لری تکثر ایتدکجه ، چونکه تاجرلر وظیفهٔ
رسمیه‌لرینی بالطبع ایکنجی درجه‌ده ایفا ایده‌گلدکلرندن
ومأموریتلر ایچون تجاردن فخری آدم نصبی غیرکافی
گورندی .

ضرورت ویا بشقه کونه قید ومجبوریت سببیله
مأموریتنه اقدام ودوام ایدن مأمورلر گبی تجاری ،
مصالح کثیره رؤیتنه اجبار ممکن اولمدیغندن ، آنلره
بدل موظف مأمورلر تعیینی لازمگلدی .

طرف حکومتدن منصوب اوله‌رق پایتختلرده

وتجارتی کثیر اولان مملکتلرده موظف شهبندرلر بولندیریلوب شهبندر خانه ایشلری آنلره گوردیرلمکه باشلادی .

ظهورات عالم تنوع وتکثر ایتدکجه ومناسبات ممالك و بلدان رهین ازدیاد اولدقجه شهبندر خانه‌لرك دخی تکثر ایتمسی طبیعیدر .

عزلت وانفراد اوزره قالمق دول حاضرهٔ متمدنه‌جه ممکن وجائز اولمیوب حقوق دولك غلبات مصلحانه‌سنك بریده هر مملکتده اجانبك حال وموقعلرینی خیلی تعدیل اتمسیدر .

غایتله نفیس آثاردن اوله‌رق (Ségur) نام ذاتك : (Tableau historique et politique) یعنی (لوحهٔ تماشای تاریخی وسیاسی) عنوانلی اثرنده بیان اولندیغی اوزره « فضای واسع ارض ، جمله‌مزه بخش اولنمش بر مطبخ نعم و بر مجمع حظوظ اولدیغندن ، کرهٔ ارض وطن عمومی اتخاذ اولنه‌رق واجنبی نامیله یکدیگره خصومت اظهار اولنمق

قاعده‌سندن واز کچیله‌رك متمداً ترقیاته چالیشلمق »
قاعده‌سنده‌کی معقولیت کوندن کونه تظاهر وتبین
ایلیور .

قوانین موضوعهٔ دولی بشقه دولتلر طانیمامق
شویله طورسون (Dictionnaire des Chancelleries)
یعنی (قنچلاریالر قاموسی) نام اثرده بیان اولندیغی
اوزره « هردولت متمدنه‌نك قوهٔ عمومیه‌سی دیگر
دول متمدنه‌نك قوانیننی انفاذ ایچون لدی‌الحاجه
استخدام اولنمق وخارج از مملکت حقی بروطنده
برطاقم اجنبی مملکتلر وجوده کتورمیوب اجنبیلره
هریری وطن ایتمك ایچون وحسن استعمال ایدلمك
اصولنك یوماً فیوما توسیع وتحکیمنه چالیشیلیور »

سیر وحرکت ویا اقامت ایدن سفینه طائفه‌سندن
ویاخود اجنبی طوپراغنده بولنان برفرقهٔ عسکریه
ومأموره‌سی خلافنده رحال وحرکتده بولنان
کمسنه‌نك محاکمه‌سی منسوب اولدیغی حکومته عائددر.
شرائط تبدیل واکتساب تابعیت هردولتك

قوانین داخلیه‌سیله تعیین اولنوب قاعدهٔ هرکس تابعیت اصلیه‌سنی ترك وتبدیل ایله دیگر بر دولتك تابعیتنی اکتساب ایلمکده مخیردر .

صورت عمومیه‌ده اوله‌رق تبدیل تابعیتك کافهٔ دول طرفندن قبول اولنان اسباب ووسائلی اولا بر مملکتك یاعهداً ویا خود بیع ویا صورت دیگر ایله بر دولتدن دیگر دولته کچمسی . ثانیاً برقادینك تبعهٔ اجنبیه‌دن بریله تزوج ایتمسی . ثالثاً برکمسه‌نك ترك وطن وبر مملکت اجنبیه‌یه نقل مسکن ایله او مملکتك منسوب اولدیغی دولتك تابعیتنی طلب واکتساب ایلمسی خصوصاتندن عبارتدر .

ضوابط عمومیه بومرکزده ایسه‌ده بعض دول کندی تبعه‌سندن بلارخصت دیگر بردولتك خدمت ملکیه ویا عسکریه‌سنه داخل اولنلره تبدیل تابعیت ایتمش نظریله باقدقلری کبی، بعض دول دخی تبعه‌سندن برقادین ایله تزوج ایدن ارککلریده کندی تبعه‌سندن عد ایدرلر .

طوغريدن طوغرى‌يه بر مملكتك تابع اولديغى دولتك الكاسندن بالافراز آخر بردولتك الكاسنه الحاق اولنمسندن غيرى احوالده تبديل تابعيت ماده‌سى برفعل اختيارى اولديغندن ، رضاسى اولمقسزين هيچ بركمسنه‌نك تابعيت اصليه‌سندن اخراجى جائز دكلدر.

ظهورات حربيه وسائره‌دن طولايى برقطعهٔ اراضى ديكر بردولتك اراضيسنه الحاق اولنديغى تقديرده دخى اوراده‌كى اهالى مطلقا تبديل تابعيته اجبار اولنه‌ميوب تابعيت اصليه‌سنى محافظه ايتمك آرزوسنده بولنانلره اراضىٔ متروكه‌دن هجرت ايتمك ايچون برمهل مناسب اعطا اولنمق بين‌الدول عادت اولمشدر .

عموماً تبديل تابعيت اسبابنك بالاده بيان اولنان انواعندن بين‌الدول الك زياده بادىٔ نزاع‌اولان وَبناءً عليه الك مهمى بولنان نوعى عودت ايتمامك فكرونيتيله برمملكتدن ديكر مملكته نقل مكان ايله وقوع بولان تبديل تابعيت ماده‌سيدر . غايتله چوق

مباحثاته سبب اولان بو نوع تبدیل تابعیته السنهٔ سائره‌ده برر اسم مخصوص ویرلمشسه‌ده بزده بو بابده براسم مخصوص تقرر ایده‌مامشدر .

فرانسز لساننده بوکا (Naturalisation) تعبیر اولنمقده اولوب لسانمزده (توطن) و (یرلوالشمه) گبی بر اسم وضع اولنمق اقتضا ایدر .

قطعا یرلولردن فرقلری اولمامق اوزره فرانسه‌ده فرانسه تابعیتنی اکتساب ایدن اجنبیلر، یرلولرك حائز اولدقلری کافهٔ حقوقه نائل اولورلر .

کافهٔ خدمات دولتـه وحتی مجلس مبعوثان واعیان اعضالغنه انتخاب و نصب اولنمق حقوقنی بیله احراز ایدرلر .

گرك عوام وَ گرك لوردلر قماره‌لری اعضالغنـه انتخاب ونصب اولنمق وسائر بعض حقوق بلدیه‌یه مظهر اولمق انکلتره‌ده، انکلتره تابعیتنی احراز ایدن اجنبیلر ایچون اوته‌دنبرو ممنوع ایدیسه‌ده شمدی

اوموعیت قالقوب اصلاً انکلیزلرله صکره‌دن انکلتره
تابعیتنه کیرنلر آره‌سنده فرق قالمامشدر .

صورت مخصوصه‌ده اوله‌رق سفیرلرك وآدملرینك
شخصی ویرکو اعطاسندن معفو طوتلملری بالاده
بیان اولندیغی اوزره هرطرفجه قبول اولنمشسه‌ده
عقار ویرکوسندن معفویتلری پك چوق مؤلفلرك
اعتراضاتنی دعوت ایدوب جهت نظریه‌جه عقار
ویرکوسندن معفویتلری حقنده حقیقةً اسباب
معقوله یوقدر .

ضروری اوله‌رق (سفیر صفتیله اقامت ایتدکاری
خانه) عنوانی دلیل کوستریلوب سفیرلرك اقامتلرینه
مخصوص سفارتخانه، تعاملك غلبه‌سی آثارندن اولمق
اوزره عقار ویرکوسندن معفو طوتیلیور .

طوغریدن طوغری‌یه شخصی ویرکو اعطاسندن
وعقار ویرکوسندن سفرانك استثناسی کبی کمرك
رسمی اعطاسندن دخی معفویتلری بالاده افاده
قلنمقله برابر بوبابده صور اصلاحیه دوشوندیکی بیان

اولنمش اولوب، صور اصلاحیه‌دن اوله‌رق سفیرلرك محل مأموریتلرینه وصوللرنده اوراده اقامتلریچون کندیلرینه نه‌لازم ایسه خارجدن گتورتمك اوزره برمهل وَمثلا اوچ درت آی مدت ویرلمك واومدتك مروردن صکره گمرك رسمی اعطاسنه مجبوریتلری اولمق صورتی بعض ممالکده قرار گیر اولمشدر .

ظهور ایده‌جك احتیاجه گوره گمرك رسمی ویرلمکسزین امرار ایتدیریله‌جك اشیانك گمرك رسمی بدلی اوله‌رق هر سفارتخانه ایچون سنوی برقره‌دیتو آچلمق، یعنی بر مبلغ تعیین ایدلمك صورتی دخی بعض ممالکده متخذ اولوب بومبلغك یکوننده‌ن زیاده اولان رسومك تأدیه‌سی اقتضا ایده‌جکی درکاردر .

عموماً دولتلرجه اجانبه قارشو آقچه خصوصنده سمیحانه حرکت اولنمق معتاد اولمغله بو فضله‌نك استیفاسیچون اصرار اولنمسی هیچ بر دولت طرفندن

واقع اولمیوب بو بابده بعض شکایات وقوعی آچیقدن آچیغه سوء استعمالات تحقق ایتمسندن ناشیدر .

غزته‌لرده مطالعه اولندیغنه گوره بعض حکومات گمرك معفویتی ماده‌سنی بتون بتون اورته‌دن قالدیرمق وسفیرلرینه گمرك رسمی مقابلی اوله‌رق دفعةً ویاسنوی بر مبلغ ویرمك صورتنی ترجیح اوختیار ایتمشلردر .

فرانسه‌ده زینت، آت وَعربه‌لری وَاحتشام خدمه‌سی اوزرینه وضع اولنان ویرگویه دائر نشر ایدیلان قانونك اون یدنجی ماده‌سنده « فرانسه‌نك دوست ویا متفقی اولان اقوامك بیوك سفیرلری ومصلحتگذارلری نه‌قدر مدت اقامت ایدرلرایسه ایتسونلر اشبو رسومدن مستثنادرلر » دینلمشدر .

قاعدهٔ استثنا عقار ویرگوسیچون سفارتخانه خارجنده اقامت ایدن سفارت کاتبلرینه دخی شامل اولوب فرانسه‌ده بونك خلافنده حرکت ایتمك ایستیان بعض مأمورین مالیه ظهور ایتمسیله امور خارجیه نظارتندن مذکرهٔ عمومیه تسطیر اولنمش

و بو بابده‌کی تعامل وعادتك حکم وقوتی معاهداتك حکم وقوتی درجه‌سنده ایدوگی گوسترلمشدر .

کافهٔ اصحاب حرف وصنایعك اعطاسیله مکلف اولدقلری پاتنت رسومی گبی رسوملك حرف وصنایع ایله اشتغال ایدن سفیرلره وسفیر کاتبلرینه شمولی لازم گله‌جگی بدیهی ایکن آنلردن بیله سفرا وکتبای اجنبیه مظهر معفویات اولیورلر .

گرك فرانسه‌ده وگرك فرانسه قوانین ونظاماتنه توفیق قوانین و نظامات ایدن ممالکده قپو و پنجره رسومی نامیله ابنیه‌نك قپو و پنجره‌لرندن رسم آلنمقده اولوب سفارتخانه‌لر وسفرا کاتبلرینك محل اقامتلری بو رسومدن دخی مستثنادرلر .

لهذا سفارتخانه ویا برسفارت کاتبنه کاشانه اولمق اوزره خانه‌سنی کرایه ویرن برآدمك مادامکه مستأ-جرندن بدلنی آلمسی جائز دگلدر . پنجره وقپو رسومی اوله‌رق ذمتنده اولان مطلوبات حکومت حط وتنزیل اولنمق اقتضا ایدیور .

(Maurice Block) نام مـؤلف مشهورڭ اثر نفیسی اولان (Dictionnaire de la Politique) یعنی (قاموس سیاسیات) نام کتابده سـفرای اجنبیه‌یه هر مملکتده ویریلان امتیازات اکثری تحملفرسا اولدیغی انصافاً بیان ایدلمشدر .

نه‌یه دائر اولور ایسـه اولسون ، ایکی اجنبینڭ کندی سـفارت ویا قونسـلوسخانه‌لرنده رسماً عقـد ایتدکاری مقاوله، متنازلات رسمیه‌دن معدود اولوب محاکم محلیه اویله عقوده مبتنی اولان مطلوبات ایچون ویردکاری اعلاملره (اجرای موقت) حکمنی درج ایدرلر ایسه، قاعدةً حرکت ایتمش اولورلر .

وقوعات غریبـهٔ مشهوره‌دن اوله‌رق وندیکده بولنان یونان قونسلوسی خسته‌لنمش اولان خدمه‌سنی حکومتڭ خسـته خانهٔ عمومیسنه اعزام ایله مجـاناً مداوات اولنمـق طلبنـده بولنمش وطلبنی نصلسـه اسعاف ایتدیرمشدر .

ضوابط عمومیـه‌دن اولدیغی اوزره خـدمت

سفارت برنشانهٔ امنیت اولدیغندن، نه نام ایله اولور ایسه اولسون حائز سفارت بولنانلر اساساً مساوی قدر و اعتبارده بولنمق اقتضا ایدر ایسه‌ده، بالاده ایما قلندیغی اوزره مقتضیات داعیهٔ تقدم اوله‌رق بو بابده فرقلر احداث اولنمشدر .

طرف دولدن گوندریلان سفیرلره ویریلان صفت وعنوانلرڭ مختلف اولمسی وتفریقده مشکلات گورلمسی جهتیله ۱۸۱۵ سنهٔ میلادیه‌سنده عقد اولنان ویانه قونغره‌سی وصکره ۱۸۱۸ سنهٔ میلادیه سنده منعقد اولان (اکس لاشاپل) انجمن دولیسی بو بابده برطاقم قرار ویرمشدر .

ظاهری بر احترامدن عبارت اولمق اوزره پاپانڭ گوندردیگی (له‌غا) وَ (نونس) دینلان سفیرلرڭ عموم سفرایه تقدم ایتملری مقررات مز بوره ایجاباتندندر .

عموماً (له‌غا) ایله (نونس) بیننده‌کی فرق

(لەغا) نلك بمـه حال قاردینـاللق صفتنی احراز ایتمش اولمسی شرطیدر .

غرور وعظمت اصحابنـدن اولمق (نونس) و (لەغا) لر ایچون صفت مخصوصه اولەرق، بونلر سفرا صالونلرنده پطریقلك عظمتی صاتارلر .

فوق‌العـاده اورته ایلچی دینلان ایکنجی صنف سفرایه تقدم ایتمك وفقط آنلردن عد اولنمق اوزره پاپانك (آنترنونس) عنوانلی سفیرلری دخی واردر.

قونغره‌نك اون برنجی پروتوقـولی حکمنجـه حقیقـةً حائز وکالت اولمق، یعنی حکمدارك وکیـلی بولنمق (لەغا) و (نونسـلر) ایله بیـوك ایلچیـلره مخصوصدر .

کافهٔ سـفرانك یکدیگره تقدمـلری صنـوف اعتباریله اولوب سفیر گوندرن حکمدارلرك حکمدا- رلری اولدقلری دولتـلر مرتبهٔ شـوکت وسطوتجه نه قدر متفاوت اولور ایسه اولسون سفیرلری صنف سفرایه گوره یکدیگره تقدم ایدرلر .

گوندرمك حقنی حائز اولیان ذات ویا هیئت سفیر قبول ایده‌میوب ، سفیر قبول ایتمك حقی سفیر گوندرمك حقنی حائز اولنلره منحصردر .

لکن سفرا ارسال وقبولی بر اقتداردن عبارت اولوب وظیفه اولمدیغندن ، بر حکمدار قنغی صنفدن اولور ایسه اولسون بر سفیر قبول ایتمگه موافقت ایچون شرطلر وضع ایده‌بیلور .

مزاجنه «افکارینه» «اطوارینه» «پولیتیقه‌سنه» اصل ونسلنه ، والحاصل بر حالنه نظراً ذاتندن خشنود اوله‌میه‌جغنی آگلادیغی وعلی الاطلاق ایستمدیگی آدمی خدمت سفارتله قبول ایتمامکده مختاردر .

نیچه احوال غریبه‌سی دیللرده داستان اولان اسپانیا قرالی (قاتولیك فردیناند) آلمانیا ایمپراطوری (ماقسیمیلیان) طرفندن کندوسنه گوندریلان بر سفیری « مقدما او آدمی ایستمدیگنی آلمانیا

ايمپراطورينـه سويلمش اولمـق جهتيله » اسـپانيا حدودنده توقيف ايتديروب آلمانيايه اعاده ايلدى .

وقوعات مماثله‌يه محل قالمامق ايچون سفير نصبندن اوّل استمزاج اولنمق عادت اولوب، حتى بعضاً برقاچ ذاتك اسمنى حاوى دفتر ارساليله حق انتخاب، دولت مرسل اليهايه ترك ايديلور .

هرجهتله بينـلرنده امنيت كامله موجود اولان ايكى حكمداردن برى معين برذاتك سفارتله كندى نزدينه گوندرلمسنى ديگر حكمداره اشعار ايدر .

لازمهٔ احـترامكارى وطرفين بيننده‌كى امنيت واعتمادك اثر قيمتـدارى اوله‌رق بواتماسـه همان دائما موافقت اولنور .

طوغريدن طوغرى‌يه كنديلرينـك حيثيت ومرتبه‌لرى بردرجه‌ده اولان دولتلرك سـفيرلرندن الك قدمليسى كيم ايسـه آنك سفراى سائره‌يه حق تقدّمى واردر .

ظهور ايدن حيثيت مسـئله‌لرينه معاهدات ويا

مرعی اولان معاملات ایله بر چارهٔ تسویه بولنمسنه همت اولنور .

عموماً بو مسئله‌لری قطعیاً فصل وتسویه ایتمك ایچون بالاده ذکر اولنان (اقس لاشاپل) قونغره ـ سنده گوستریلان مساعی، بعض دولك عادات ومباهاته اولان میل ورغبتلرندن طولایی ثمره‌سز قالدی .

غایتله امور معتنابهادن عد اولنمقده اولان بایراق سلاملامق خصوصنی بعض دول معاهدات مخصوصه ویا معاملات مرعیه ایله تعیین ایتمشلردر .

فرانسز دیپلوماتلرینك وضع ایدوب هرطرفه قبول ایتدیردکلری برقاعده حکمنجه حکمدارلر بیننده قرابت ومصاهرت بولنمسی مستحق اولدقلری مرتبه وحیثیتجه قطعاً سبب تعدیلات جزئیه وکلیه اوله‌ماز.

قونغره‌نك ١٨١٥ سنه‌سی مارتنك اون طقوزی تاریخلی پروتوقولنده « حکمدار خاندانلری بیننده قرابت ومصاهرت بولنمسی دیپلوماسی مأمورلریچون فضله برموقع ویرمز » دینلمشدر .

كذلك ایكی دولت بیننده اتفاق سیاسی بولنمسی دخی دولتین سفراسنك یكدیگره وسفرای سائره‌یه قارشو موقعلرینی هیچ دگشدیرمز .

گرك حكومت تابعه‌لر وگرك حمایه تحتنده بولنان حكومتلر وگرك براجتماع اقسامندن اولان هیئتلر دولت متبوعه وحامیه‌لرینك حق تصدرلرینی تصدیق مجبوریتنده‌درلر . مع مافیه اتحادلری مخلوط اولان حكومتلرك دولت مركزیه ایله اولان مناسبتلرنده تصدر كیفیتی دولت مركزیه‌یه عائددر .

موازنهٔ دولیه ، دولتلرك هیچ برگونه تعدیلات گورمكسزین الی‌الابد دائم قالملرینی ایجاب ایتمز . نشو ونما وانحطاط نفوذ وشوكت دولتلرجه دائمی‌الوقوع موادن اولوب حقوق دول ، حادثاتده اولان تغیر قوتی بالطبع قبول وتصدیق ایدر .

(وسطی) نامیله یاد اولنان قرون ، ممالك واقوامك برچوق امارتلره منقسم اولدیغی برزمان ایدی . هله او وقتك آلمانیاسی ایله ایتالیاسیچون بو حال

پك مصیب برشی اوله‌رق تجارتك شمدیکی اهمیتندن عاری وحسیات قومیه‌یه ضعف طاری اولدیغی واحتیاجات عمومیه و سیاسیه‌نك محدود بولندیغی وبرکونه تهلکهٔ خارجیه‌نك بوکوچك امارتلری تهدید ایتمدیکی مدتجه قابل تحمل حاللردن ایدی .

لازمهٔ عصر وزمان اوله‌رق بوکونکی کونده بو خصوصاتك جمله‌سی تبدل ایدوب کوچك حکومتلرك پك چوغی تارمار اولدی .

یرلرینه قومیت واحده‌یی حاوی بیوك بیوك دولتلر کله‌رك ، بناءً علیه اسکیدن اولدیغی کبی آدیم باشنده سفرایه راست کلنمکه بدل سفیرلرك عددی کوندن کونه اکسیلیور .

ظهور مشکلاته مبنی ایکی دولت آره‌سنده موقتاً تعطیل مناسبات اولنمسی وطرفیندن برینك ملکنده نتیجه‌سی نه اوله جغی هنوز معلوم اولمیان برحاته وخسته‌لك سببیله مدت مدیده بشقه مملکتده قالنوب محل مأموریتنه کله‌مامسی وسائر موانع

ذاتیه‌دن ناشی ایفای وظیفه‌نك تعذری گبی احوالده
برسفیرك مأموریتی دوچار شك وگمان واعتمادنامه‌سنك
حکمی مشتبه فیه اوله بیلور .

عموماً دائمی برسفیرك مأموریتی دولتندن
عودت امری آلدیغی آنده کندیسنجه ختام بولمش
اوله‌رق، سفیرك عودتی حقنده‌کی نامه‌نك ویا تحریراتك
نزدنده بولندیغی دولته تبلیغ ایدلدیگی آنده اعتماد-
نامه‌سنك حکمی منفسخ اولور .

غزته‌لرده مطالعه اولندیغنه گوره لوندره‌ده بولنان
آمریقا سفیرینك عودتی حقنده‌کی تحریرات انکلتره
امور خارجیه‌سی نظارتنه ۱۸۸۷ سنه‌سی کانون
ثانیسنك سکزنجی گونی اقشامی تبلیغ اولندیغی حالده
طقوزنجی گونی بازار اولمق ملابسه‌سیله بردعوتده
انکلتره امور خارجیه ناظری سفیر مشار الیهه بعض
افادات محرمانه‌ده بولنمش اولدیغندن آمریقا دولتی
بحق پروتستو ایتمشدر .

فرانسه‌نك برایکی سنه اقدم آلمانیاده بولنان

برسفیری دخی عودت امری آلدیغنك ایرتسی گونی براجتماع سفراده بولنمش اولمقدن طولایی مسئول طوتلمشدر .

قونسلوسلر ، یعنی شهبندرلر حقنده بالاده بیان اولندیغی اوزره هر مملکتده جاری بعض قواعد عمومیه موجود ایسه‌ده ممالك عثمانیه‌ده بولنان تبعهٔ اجنبیه‌یه عهود عتیقه ایله اعطا اولنان برطاقم امتیازاتك نتیجه‌سی اولمق اوزره نزده‌کی قونسلوسلرك ممالك سائره‌ده‌کی شهبندرلرك امتیازاتندن زیاده امتیازلری واردر .

کافهٔ امتیازاتك اهمی قونسلوسلرك حاکم صفتنی حائز اولملری واوصفتله وطنداشلری بیننده تکوّن ایدن دعاوی‌یی رؤیته مأمور بولنملری ماده‌سیدر .

گرك ذاتلرینه وگرك معیتلرنده‌کی ترجمانلره عهود عتیقه حکمنجه ویریلان امتیازلر بزم ممالکده قونسلوسخانه‌لری کافهٔ ممالك متمدنه‌ده‌کی قونسلوسخانه‌لرك غیری برحاله وضع ایتمش وازجمله ١٠٨٦ سنهٔ

هجريه سنه‌سنده انكلتره دولتنه ويريلان عهدنامه‌ده
« انكلتره ايلچيلرى تاجرلرى حمايه اولنمق ايچون
« ممالك محروسه‌ده نصب وتعيين ايلدكلرى قونسلوسى
« اصلا حبس اولنميوب واولرى مهرلنميوب كندولرينى
« ارامييه‌لر ورفع اولنميه . وهرنه مقوله دعوالرى اولور
« ايسه سدهٔ سعادته عرض اولنوب انكلتره ايلچيلرى
« جواب ويره‌لر » فقره‌سى مندرج بولنمشدر .

لكن قونسلوسلرك بردعوالرى ظهور ايتدكده
محاكم عثمانيه‌يه تابع اولملرى وبناءً عليه بر قونسلوس
بر جرمدن طولايى مظنون عليه اولديغى تقديرده
تحقيقات اوّليه واستنطاقيه ايشلك عائد اولديغى
مأمورين عدليه طرفندن اجرا اولنوب يالكز
محاكمه‌نك درسعادت محاكمنه حواله اولنمسى لازم كلور .

مآل فقره بو مركزده اولديغى حالده ١٠٨٤
تاريخنده فرانسه دولتنه اعطا اولنان عهد نامه‌ده
مندرج شو « فرانچه‌لولرك قونسلوسلريله دعواسى

اولنلرك « خصوصی آستانهٔ سعادتمده استماع اولنه »
فقره‌سیله دخی مؤیددر .

نه ایسه شو حالده دولت عثمانیه ممالکنده بولنان قونسلوسلر تبعهٔ عثمانیه ایله بردعوالری اولدیغی حالده خارج از مملکت امتیازندن تماماً مستفید اوله‌میوب بالکز بوخصوصجه بزده‌کی قونسلوسلرك موقع معنویلری پروسیا ممالکنده بولنان قونسلوسلرك موقعلرندن دون اولدیغی آکلاشیلیور .

ویریلان امتیازات عهدیه میاننده : « ایلچیلر « خدمتلرنده اولان ترجمانلری اوله گلدیگی اوزره « خراجدن وقصابیه‌دن وسائر تکالیف عرفیه‌دن معاف « اوله‌لر . ایلچیلری خدمتنده‌اولان ترجمانلر فرانچه‌لولره « عنایت اولنان معافیت آنلرك حقنده دخی مقرر « اوله » فقره‌سنده مندرج امتیازلر دخی خیلی آغر شیلر اولدیغی محتاج ایضاح دگلدر .

هله برطاقم قونسلوسلرطرفندن مجرد تبعهٔ اجنبیه‌نك حائز اولدقلری معفویاته نائل ایدلمك مقصدیله تبعهٔ

عثمانیه‌دن برچوق اشخاص ترجمان تعیین اولنمق
وترجمان عنوانیله کندیلرینه عائد معفویات وارثلرینه
دخی انتقال ایتدیرلمك گبی برطاقم سوء استعمال
ناقابل تحمل حاله گلمشدر .

لازمهٔ مصلحت اوله‌رق بوسوء استعمالاتك اوکنی
آلمق ایچون مؤخراً بر نظامنامه نشر ایدلمشدر .

ینه انگلتره دولتنه ویریلان عهدنامه‌ده
«انگلتره ترجمانلرندن بری (مرد) اولدقده انگلتره‌دن
« گلمش ایسه متروکاتنی ایلچیلری ویا قونسلوسلری
«قبض ایدوب بوجانبده اولوب وارثی وار ایسه وارثنه
«ویریلوب یوغیسه بیت‌المالجیلر قبض ایلیه‌لر» فقره‌سی
دخی مندرجدر .

عموماً قونسلوسلغك تاریخ احداثی پك اسکی
اولوب تجارت وسیاحته عائد مصالحك تسویه‌سیچون
اوته‌دنبرو ایتالیا واسپانیاده مخصوص حاکملر نصب
اولنور ایدی .

(غوی) نام قدس قرالی میلادك بیك یوز

طقسان سنه‌سنده « سرقت » « قتل » « خیانت »
« قابزنلك » آدم قاچرمق ماده‌لری مستثنا اولمق
اوزره مارسلیا تجارینه مملکتنده کندیلریله اجانب
آره‌سنده تحدث ایدن منازعاتی فصله مأمور قونسلوسلر
تعیین ایتمکه مأذونیت ویرمشیدی .

اون اوچنجی عصرده اوروپا دولتلرندن برطاقمی
قونسلوس نصب ایده بیلمك حقنی یکدیگرینه ویرمکه
باشلامغله بو اصول وعادت اون آلتنجی عصرده عموماً
مرعی اولدی .

کافهٔ ممالك متمدنه‌ده قونسلوسلر (جنرال قونسلوسی)
و (برنجی وایکنجی صنف قونسلوسی) اعتباریله
اوچ صنفه منقسمدر .

گرك بزده وگرك ممالك متمدنهٔ سائره‌ده (جنرال
قونسلوسلر) مقیم اولدقلری حوزهٔ مملکتده بولنان
قونسلوسلره، دائرهٔ تعلیماتلری داخلنده اوله‌رق نظارت
وآثاری اداره ایدرلر. لکن قونسلوساق وظائفی بواوچ
صنف قونسلوسه منحصر اولمیوب (قونسلوس وکیللری)

و (قونسـلوس ملازملری) عنوانلی مأمورلر دخی
او وظائفی ایفا ایدرلر .

مقاولات محررلرینك وظیفه‌لرینی ممالك اجنبیه‌ده
قونسلوسلر ویا وکیللری ایفا ایدوب کندی وطندا-
شلرینه متعلق سجلاتی طوتارلر .

نیجه احوالده قونسلوسلر ویاوکیللری وطنداشلری
آره‌سنده ویا وطنداشلریله بولندقلری مملکت اهالیسی
بیننده متحدّث دعوالر ایچون حکم نصب اولنورلر .

وطنلرینك، یعنی متبوعلری اولان دولت ممالکنك
دائرهٔ مأموریتلری داخلنده بولنان لیمانلرده‌کی سفائن
تجاریه‌سی حقنده ضابطه حقوقنی اجرا ایله مکلفدرلر.

هر حالده لیمان ضابطه‌سـیله مکلف مأمورین
محلیه‌نك حقوقنه رعایت ایتمکه مجبور اولوب رعایتسز-
لك ایده‌مزلر .

لازمهٔ مصلحت اوله‌رق دولتلری سنجاغنك دائما
برصورت مشروعه ومنتظمه‌ده استعمال اولنمسنه دقت
ایتمك قونسلوسلرك مترتب ذمتلریدر .

ینه قونسلوسلره عائد وظائف مهمه‌دن اولمق اوزره دولت متبوعه‌لری تبعه‌سندن مأمورین محلیه طرفندن توقیف اولنانلر ایچون قونسلوس و یاوکیللری حسن توسط ایتمله‌یدرلر .

غزته‌لرده مطالعه اولندیغنه گوره بلچیقاده فرانسه سفارتخانه‌سی کاتبلرندن برینك استیجار ایتدیگی خانه‌یه دائر یاپیلان ایجار مقاوله‌نامه‌سنه نظاماً معین اولان پول یاپشدیرلمامش وخانه صاحبنك بردیگریله اولان بردعواسندن طولایی مقاوله نامه حضور محکمه‌ده ابراز اولنمق اقتضا ایتمش اولدیغندن محکمه جزای نقدی ایله برابر پول رسمنك استیفاسنه قرار ویروب بونك اوزرینه ایسه دیپلوماسی زمینلرینه دوشه‌رك سفارتخانه‌لرك وسفارتخانه کتبه‌سی مسکنلرینك ایجار واستیجار مقاوله نامه‌لرینه پول یاپشدیرلمامق اقتضا ایده‌جگی دولتجه رسماً تقرر ایتمگین محکمهٔ استیناف بوقرار رسمی‌یه استناداً حکم ابتدائی‌یی فسخ ایتمشدر .

فرانسه ایله ایتالیا بیننده ۱۸٦۲ سنه‌سنده عقد اولنان معاهده ایجابنجه طرفین ممالکنده طرفین ایچون سفارتخانه اولمق ویا سفیرك ویا سفارت کاتبلرینك مسکنلری بولنمق اوزره بیع اولنان عقاراتك خرج فراغ وانتقاللری معفودر .

قواعد عمومیه‌دن اوله‌رق سفیرلرك ویا کاتبلرینك مسکن رسمیلری خارجنده‌کی قصر وطربخانه کبی تنزه محللری وچفتلك وفابریقه کبی ایراد منبعلری هم ایجار واستیجار رسومنه وهمده خرج فراغ وانتقاله تابع اولمق لازم کلییور .

کافهٔ دول متمدنه‌جه دول سائره‌نك امور داخلیه‌سنه مداخله قاعده‌سی الغا اولنمش اولدیغندن وبین الدول محتاج مذاکرات اولان امور عظیمه حکمداران وسرامداران زمان بیننده تذکر قاندیغندن، بیوك بیوك سفرا بولاندرمق قاعده‌سنك علیهنده بولنانلر چوغالیور. کرك سفارتخانه‌لرده وکرك قنچلار یالرده حفظ اوراق مادّه‌سی غایتله مهم موادن اولوب اورالره

متعلق اوراقك صورتلرینی ویرمك سیاسی و یاعدلی مقررات رسمیه ایله ممكن اولور .

لوندرەدە بولنان آمریقا سفارتخانەسی مأمور -لرندن بری انگلتره نظارت خارجیه‌سی مأمورلرندن برینه برتلغرافك صورتنی ویرمش اولدیغندن درت سنه مدتله كورك جزاسیله محكوم علیه اولمشدر .

محررات سفرانك دخی كمال اعتنا ایله قلمه آلنمسی لوازم مصلحتدن اولوب سفیرلردن دولت متبوعه‌لری خارجیه نظارتنه ارسال قلنان محرراتك نسخ مبیضه‌لری كنارلرینه سرخ ایله خلاصهٔ مندرجات تحریر ایدلمك فرانسه دیپلوماسی مأمورلرنجه متخذ و اكثر دوله معمم قواعد مخصوصه‌دندر .

نه‌قدر مصارف سفارت وقوعبولمش ایسه جمله‌سی (Bordereau) دینلان دفاتر مفرزهٔ مخصوصه‌یه قید ایدیلوب نظارت خارجیه‌یه گوندرلمك وقنچلار-یالردن دخی مصارف بوردرولری سفارتلره ارسال قلنمق عادتدر .

وقوع بولان امانت تسلیماتنك بوردرولرینی دخی قونسلوسلر کمال اعتنا ایله سفارته اعطا وحسن محافظهٔ اشیایه اعتنا ایتملیدرلر .

هرنه زمان برقونسلوس ویا قنچلاریا مأموری موقتاً محل مأموریتندن شخصی برایش ایچون منفك اوله‌جق اولور ایسه (congé) دینیلان اذن مخصوصی استحصاله مجبوردر .

لازمهٔ مصلحت اوله‌رق سفیرلره زیر نظارتلرنده اولان جنرال قونسلوسلرینه وعادی قونسلوسلره وحتی شاکرد مأموریت صفتیله قونسلوسلق صفتنده بولنان مأمورلره اذن ویرمك اقتداری ویرلمامش واذن ویرمك اقتداری هر یرده امور خارجیه نظارتنه حصر اولنمشدر .

یانلرنده بولنان ترجمانلره وقنچلاریا مأمورلرینه اذن عزیمت ویرمك مأذونیتی قونسلوسلره اعطا قلنمش وفقط درحال نظارت خارجیه‌یه اشعار کیفیتله

اول بابده هر گونه مسئولیتی درعهده ایتمك شرطی علاوه ایدلمشدر .

فرانسه‌ده وفرانسه‌یه توفیق قوانین ونظامات ایدن ممالکده براجنبی سفارتخانه‌سنده ویا شهبندر خانه‌سنده عقد اولنان برمقاوله ممالك اجنبیه‌ده عقد اولنمش برمقاوله دیمك اولملغله پول رسمنه تابع دکاسه‌ده مقاولهٔ مز بوره‌نك فرانسه داخلنده انفاذ حکمی مطلوب اولدیغی حالده پول یاپشدیرلمق اقتضا ایدر .

قیچلاریا رسومی کبی دوات اجنبیه حسابنه اوله‌رق اخذ وقبض اولنان مبالغ ایستر یرلی طرفندن، ایستر اجنبی طرفندن تأدیه اولنسون مقبوض سندینه پول یاپشدیرلماز .

کیمك یدنده بولنور ایسه بولنسون بونلرك محاکم محلیه‌یه ارائه‌سی وسنداحتجاج اتخاذی کبی حالانده پول یاپشدرلمق لازم کلمز .

گرك بانقەلر اوراقی وگرك حصە سندات وتحو-
یلاتی اوزرندن دولتجـە بر رسم استیفا اولنمق تقرر
ایتدیگی حالدە اوراق وسندات وتحویلات مزبورەیی
حاصل اولان سفرای اجنبیە دخی او رسمی ایفایە
مجبوردرلر .

لکن بر قنچلاریانك مصارف جدولنی حاوی
اولەرق دولت متبوعەسنە گوندردیگی ویا گوندرملك
اوزرە تهیە ایتدیگی دفاتر هرنە سببە مبنی اولور ایسە
اولسون محاکم ودوائر محلیەیە ابراز وارائە اولندقدە
انلری پول رسمنە تابع ایتمك جائز اولەمیەجغی
مقررات مؤسسۀ عدلیەدندر .

ممالك اجنبیە لیمانلرینە ورود ایدن سفائن تجاریە
قپودانلری تاریخ ورودلرینی وتاریخ عزیمتلرینی
اخراج وادخال ایتدکلری اشیایی مصدق اولەرق
دولت متبوعەلری شهبندرندن بر شهادتنامە استحصالنە
مجبوردرلر .

نقل ایتدیکی اشیانك حسابنی سفینە صاحبلرینە

ویا وکیللرینه گوندروب گوندرمدیگنی قپودانلن بالتحقیق قید وضبط ایتمك دخی قونسلوسلك جملهٔ وظائفندندر .

ورود ایدن بر سفینهٔ تجاریه قپودانینك اوراق ومعلومات لازمه‌یی تبلیغ واعطا ایتمسی اوزرینه یگرمی درت ساعت ظرفنده شهبندر سفینه‌نك عودت ایتمسنه مقتضی اوراقی تنظیم واعطا ایتمگه مجبور وعکس حالدن مسئولدر .

هر حالده کاغدلرینی اوّل تسلیم ایدن قپودانك دیگرلری اوزرینه حق رجحانی اولدیغندن، بو حق صاحبنك ترجیحندن طولایی یگرمی درت ساعتدن زیاده توقف سفینه‌یه سبب اولان شهبندر مسئول دگلدر .

لازمهٔ مصلحت اوله‌رق شهبندر، ورود ایدن سفینهٔ تجاریه درونده منسوب اولدیغی مملکتده سیغورطه ایدلمش اشیا بولنوب بولنمدیغنی تحقیق ووار ایسه بر دفتره قید وترقیم ایدر . ینه شهبندرلرك وظائف

مهمه‌سندن اوله‌رق حوزهٔ مأموریتلری داخلنده‌كی
لیمانلردن برنده منسوب اولدقلری مملكتك سفائنندن
بری لنگر انداز اولدیغی حالده خسته‌لك ویا سائر بر
سببدن طولانی تهلكه‌لی بولنان بر محله عزیمت ایتمك
اوزره اولدیغنی استماع ایدرلر ایسه درحال قپودانی
نزدلرینه جلب ایله اخطار وممكن ایسه ارائهٔ
مرسای دیگر ایتملری مقتضیات اموردندر .

قواعد حقوق دول خلافنده اوله‌رق بر دولت
دیگر دولتلره قارشو متعهد اولدیغی وظائفی ایفاده
قصور ایده‌جك اولسه درحال (corps diplomatique)
یعنی هیئت سفرایی وادئ تعریضده حاضر بولوب
هیچ بر دولت دخی عالم مدنیتك ندای اعتراضنی
بی محابا گوش اعتباردن دور ایده‌جك درجه‌ده قوت
وسطوته مالك اولمدیغندن، حقوق دول نامنه
ایدیله‌جك وصایای شدیدیی اصغا ایتمامك ممكن
اوله‌ماز .

كافهٔ ممالك متمدنه‌یه دیپلوماسی مأموریت دائمه‌لری

منتشر اولدقجه روابط ومناسبات دولیه قوت بولمقده وحسن انتظام عالم ایله برابر امنیت دولیه دخی نشو ونما بولوب اتحاد افکار وآمال نقطهٔ مقصودهسنه تقرب ایدلمکدهدر .

گرك كلی وگرك جزئی اولسون بر دولتك سائرلره تفوق فوق العادهسی دیگرلرینك امنیت وحریتلرینی تهدید وبناءً علیه موازنهٔ دولیهیی اخلال ایدهبیلور .

بناءً علیه اشبو تفوقك حصر وتقییدی مقصدیله دول سائرهنك مساهمةً مقاومتلری مجاز اولور .

مثلا بر دولتك قوهٔ بحریهسی حریت بحریهیه تهلکه ویرهجك صورتده ترقی ایتدیگی تقدیرده دیگر دول بحریه بالاتفاق آنك تقلیل قوهٔ بحریهسیچون چالیشورلر .

نتکیم انگلتره دولتنك بحر اوزرینه اولان تحکمنه قارشو بیطرف دول بحریه معاهدات عقد اتمشلر ایدی .

وقتیله (اتفاق مقدس) عنوانلی بر اتفاق عقد

اولنوب حقوق دوله دين عيسوى اساس اتخاذ اولنمق
ايستنمشسه‌ده اتفاق مزبور مظهر مقبوليت عامه
اوله‌مامش وشمدى حكمسز قالمشدر .

هيئت اجتماعيهٔ اقوامدن عيسوى اولميانلرى
اخراج وبناءً عليه حقوق دولك حكمنى تقصير
ايتمكه سعى ايچون ايديلان بو اتفاق ، حقوق دول
قواعد اساسيهٔ حاضره‌سنه بالكليه مغاير ومباين عد
اولنور .

لاتين حكومتلرى جرمانيا حكومتلرى عددينه
نسبةً دون اولدقلرى جهتيله مقدما (ادارهٔ خمسهٔ
دوليه) عنوانى تحتنده تشكيل اولنمش اولان هيئت
دوليه دخى بر ادارهٔ محكمه حالنه گله‌ميوب حكمدن
ساقط اولدى .

يكى حقوق دول دولتلرك ، محافظهٔ استقلاليله
برابر سياسياتى محكمهٔ افكار عموميه‌يه حواله ايلنى
طوتمشدر .

مبحث ثانى

دقائق ولطائف .

کبرا میاننده (anti ambassadeur) نامیله یاد اولنان وحشمتلو انگلتره قرالیچه‌سی حضرتلرینك زوجلری اولوب ۱۸۶۱ سنهٔ میلادیه‌سنده وفات ایدن مشهور پرنس (آلبر) بر ضیافت رسمیه ویا انجمن شبانه‌ده سفرا ایله لقردی ایتمگی هیچ سومزدی . برگون روسیه سفیری بر بالوده مشار الیهدن بوتوحشك سببنی صوردقده : مشار الیه (استنطاق اولنمغی هیچ سومدیگم ایچون) دیمشدر .

* * *

لوندره غزته‌لرندن بری آوستریا ولیٔ عهدی آرشیدوق (رودولف) ك انتحارینی سیاسی بر سببه اسناد ایدرجه‌سنه بر مقالهٔ غریبه یازدیغندن ،

لوندره‌ده بولنان آوستریا سفارتی باش کاتبی مذکور
غزته‌یه گوندردیگی تکذیبنامه‌ده «سیاسیاتك اردولریله،
دونمالریله، انتریقه‌لریله زبون ایده‌مدیگی پنجهٔ سختگیر
عشقبازی مشار الیهی آخرته گوتورمشدر» عباره‌سنی
تحریر ایتمشدر.

* * *

(Marietta Alboni) ماریتا آلبونی نامنده مشهوره
بر ایتالیان مغنیه‌سی حسن آوازیله عالمه ولوله ساز اولدیغی
حالده قومدیا اویونلرنده براز مهارتسز وفاجعه‌لرده براز
صغوق بولندیغی بیانیله بر غزته‌ده مؤخذه اولندیغنی
وکندیسنك سفرا ایله مناسباتی بولندیغی دخی
خبیثانه ایما قلندیغنی گورمکله غزته‌یه بر تذکره
گوندروب «قومدیالرده مهارتسز وفاجعه‌لرده صغوق
اولان بر آقتریس دائما اك زیاده مهارتلری قومدیالرده
واك زیاده گرمئ همتلری فاجعه‌لرده اولدیغی درکار
اولان سفرا طرفندن نصل مقبولیت وتقدیر قازانیر؟»

دیدیگندن غزته محرری تذکره‌نك زیرینه « دیپلو. ماسی مهارتی حسن تناقضده‌در » جوابنی تحریر ایلمشدر .

* * *

(Neuman) نئومان نامنده بر ذات پرنس مترنیخ زماننده درسعادته آوستریا سفیری صفتیله اعزام اولنوب، بو ذات اشعار ایله زیاده توغل ایتدیگندن سفرادن بری مشار الیهدن دیپلوماسی مشاغلی آره‌سنده اشعار ایله اشتغاله نصل وقت بولدیغنی صوردقده « واقعا صوگلری دائما اویغونسز گلان دیپلوماسی ایشلری صوگلری اویغون ومقفی اشعار تنظیمندن بنی الیقویمیلیدی اما، نصلسه الفت سیئه مانع ترك اولیور » جواب لطیفنی آله‌رق، کیفیتی بر مجموعهٔ لطائفه یازمشدر.

* * *

ویانه سفیری عارف افندی مرحومه ویانه‌ده « مسلمانلر آره‌سنده دوئللو وقوعاتی اولمامسنك سببی

نه‌در؟ » دینلدکده مرحوم مشار الیه « قادینلرمزك مستوره اولملریدر » دیمش واشبو جواب پك زیاده شهرت قزانمشدر .

*
* *

هرزمان کنج قزلر وقوعاتیله سرگذشتلره دوچار اولان ونیچه محللرده فرانسه سفیرلکی خدمتنده بولنان (Duc de Bassano) دوق دو باسانو نام ذات بروکسلده سفیر ایکن تحدث ایدن بر اختلاف سفراده (حقوق عمومیهٔ دول) نقطهٔ نظرندن محاکمه گیرشدکده، رفقا- سندن بری « سز حقوق خصوصیهٔ دول ایله وعلی- الخصوص دولتلرك ازدواج قانونلری آره‌سنده‌کی اختلا- فاتی تدقیق ایله زیاده مشتغل اولدیغکزدن (حقوق عمومیهٔ دول) مسائلی سزه براز بیگانه‌در » لطیفه‌سیله مشار الیهی صیقمشدر .

*
* *

(La chambre rouge) یعنی (قرمزی قارا) نامیله براثر سیاسی نشر ایدن (Comtesse de Bassanville)

نامنده برصاحبهٔ مشهورهٔ قلم قطعاده یعنی مجلس
مبعوثانده قرمزی جمهوریت طرفدارلری نامیله بنام
اولان افکار مفرطه اصحابنك غلبه‌سی شایان اسف
اولدیغنی وعلی الخصوص سفرا لوجه‌لرنده بولنان
دیپلوماسی مأمورلرینه قارشو فرانسه ایچون عیب
ایدوکنی یازدیغندن ، افکار مفرطه فرقه‌سنه منسوب
برغزته محرری مومی الیهانك سفارتلرله اولان منا-
سباتنی وپاپالق طرفدارلغنی ایماء « مادام حضر-
تلری سن وسال وزوال جمال سببیله سفرانی قراکلق
قاراده کورمك ایستیورلر » دیمش و سیاهی جامهٔ
رهباندن طولانی مضمونی بك پارلاق دوشورمشدر .

*
* *

لوندره مشاهیر امور آشنا یاننده ن وپارلمنتوده
علم ثروت وامور مالیه خصوصاتنده الك چوق تکلیفات
واعتراضاتده بولنان اعضادن (Alcock آلقوق) نام ذات
مستهلکات رسومنك زیاده‌سیله تنزیلاتی ومصارف
دولتك دخی اونسبتده تقلیلاتی تکلیف ایلیوب او

اثناده باش وكيل وامور خارجيه ناظرى بولنان مشهور (Wellingtonودلينغتون) نام ذات مأمورلر معاشاتندن تنزيلات وقوعى مأكولات ومشروبات فيئاتنك مستهلكات رسومندن ايديله جك تنزيلاتدن طولايى بالطبع تنزلى سببيله جائز ايسه ده ، ممالك اجنبيه ده بولنان سفرا معاشاتنك تنزيلى حالنده كرك سفرا وَ كرك سفارت كتبه سى مستهلكات رسومنك تنزيلندن استفاده ايتامك اوزره تنزيل معاشه دوچار و بناءً عليه مغدوريته كرفتار اوله جقلرى بيانيله تنزيل معاشاتدن سفارتخانه لرك مستثنا طوتلمسنى تكليف ايتمكين (آلقوق) « استانبولده مأكولات و مشروبات انكلتره يه نسبةً غايتله اوجوز اولديغى حالده استانبول سفراسنه سفراى سائره كبى معاش ويرلديكندن ايديله جك تنزيل سفرا ايچون كاردن تنزل ديمك اوله جغى جهتله حكمسز اولوب لوندره دن زياده بهالياق اولان محللرده كى سفارتخانه لر ايچون ايسه تنزيل معاشدن بشقه معاشك برمقدارى انكلتره دن

گوندرلمك اوزره تعییناته تبدیل اولنور ایسه موازنهٔ تامه حاصل اولور » دیو مقابلهده بولنمشدر .

* * *

مشهور انگلیز دیپلوماتی (Sir Ruthenford سیر- روتهنفورد) وقتیله جراحاق فننده ماهر واو حرفتله مشغول اولدیغی حالده مؤخراً دیپلوماسی مسلکنه داخل اولمش اولمغین تبدیل مسلکك سببی صورلدقده « بو مسلکده دها آز پارهلر کسمك ودها آز جان یاقمقله دها چوق تمتع وار ظن ایتدم . او یله دگل ایمش » جوابنی ویرمشدر .

* * *

(Vie politique et religieuse du prince de Talley-rand) یعنی (پرنس طالیرانك ترجمهٔ احوال سیاسیه ودینیهسی) نامیله براثر نشر ایدن ادبادن (Bastide باستید) نامذاته سفرادن بریسی حقایقجولق وحقایقگولق مسلك ادیبکز اولدیغی و پرنس طالیران (مستهزی) (نفاقکار) (وسوسهسی غالب) (هرگونه علاقهٔ

وفاکاریدن عاری) برذات بولندیغی حالده مشارالیهك ترجمهٔ حالنده بو اخلاقنه دائر براشارت وایما بولندیرمامکز مغایر مسلك بیطرفی دکلمی ؟ » دینلکه ادیب مومی الیه « دیدیککز اخلاقك کافه‌سنی جامع اوله‌رق (پرنس طالیرانك دیپلوماتلق خصیصهٔ مادر زادی ایدی) دیمشیدم بوندن زیاده بو بابده برشی دیمکه حاجت یوق » جوابنی ویرمشدر .

*
* *

نویورق شهرنده تیاترو اویونجیلغیله مشتهر اولمش وعن‌اصل آفریقا عربلرندن بولنمش اولان (Aldridge) نام زنجی بادیه پیماالقدن کلوبده کرك آمریقانك وکرك اوروپانك تیاترولردن مظهر تقدیرات اولمق کبی خارق‌العاده برحال کوسترمش اولدیغندن بر کیجه (ورسایلی) تیاتروسنده کندی منفعتنه اوله‌رق اجرا اولنان براویونده مدعولری اعزازاً لوجه‌لری طولاشور ایکن سفرا لوجه‌سنه دخی کیرمش وروسیه

سفیری کندیسنی تلطیفاً « سز اگر دیپلوماسی مسلکنه گیرمش اولسه ایدیکز، نه بیوك انقلابلر کوره جکدیکز » دیدکده زنجی « برشیئك حقیقی طورر ایکن تقلیدینه سالك اولمق عندمده مناسبتسزلك اولوب، دیپلوماسی انجمنلری تیاترو صحنه‌لرینك تقلیدیدر » جوابنی بالاعطا لوجه‌دن چیقمشدر .

*
* *

ویانه قونغره‌سنده پرنس (مترنیخ) یگرمی درت ساعت اویقوسز قالدیغندن آرتق مذاکره‌یی کسمك مقصدیله « خلقك خواب غفلتندن استفاده ایچون ترك خواب وراحت بوقدر اوله‌بیلور؛ هایدی یاتالم! » دیو باغرمشدر .

*
* *

هر زمان بیهوده ایشلرله باب عالی‌یی تصدیعدن خالی اولمیان موسیو (دولاپورط) نام فرانسز ترجمانی حقنده فؤاد پاشا مرحوم شو بیتی یازمشدر :

« قپو قاپو اولی گورمدی بویله دولا پورط
ایش ایدر کندیسنه بولسه براسکی پساپورط »

(Dela Porte) اسمیله باب عالینك نام عالیسی
اولان (قپو) اسمی گوزل برجناس واقع اولمشدر .

*
* *

ناپولیون بونابارت « آدمه ایش آره مامـلی ایشـه
آدم آره مامـلی » قاعدهٔ مشهوره سنك واضع وناشری
اولوب، فقط سفرا حقنده بوقاعده یی تطبیق ایده مدیگنی
وَاکثری آدمـه ایش بولمق وَیاخود باشـندن آدم
صاومق قبیلندن اوله رق سـفیرلر نصب ایتـدیگنی
دفعاتله اعتراف ایتمشدر .

*
* *

ویانه سفیری دولتلو سـعدالله پاشا حضرتلری
التصاق خطوط قونفرانسـنده « پایتخت سـلطنت
سنیه نك مدنیت غربیه ایله مناسـباتی شمدی یه قدر
مناسـبات ذهنیه دن عبـارت اولدیغی حالده : عصر

جناب پادشاهیده مناسبات من بوره تیموردن معمول ومتین وقوی خطوطه ربط اولنمشدر » کلمات لطیفه‌سنی ایراد بیورمشلردر .

*
* *

هنروران معمارلرندن فرانسز مشهور (Boileau) اوچنجی ناپولیون وقتنده ایمپراطورك الك منتخب معمارلرندن اولوب ایمپراطور کندیسنی پارسدن صالیویرمامکده وکندیسی ایسه اوروپانك مشهور ابنیه‌سنی گورمك ایچون سیاحت آرزوسنده بولنغله دائما رخصت سیاحت ایستدیکی گبی برگون باغچه‌ده ایمپراطوره بالتصادف تکریر نیاز ایتدکده ایمپراطور « سزی باری سفیر ایده‌یم » دیمش وموما الیه « اسقامپیلدن بنالر قورمق اوگرنه‌جك دکلم‌که آرزوی سفارت ایلیم » جوابنی ویرمشدر .

*
* *

(La Télégraphie électrique) یعنی الکتریق

تلغرافی عنوانیله برگوزل کتاب نشر ایدن (Bois بوآ) نام ذات پارسده سظهر مکافاة اولدیغی گبی آوستریا ایمپراطوری طرفندن دخی برنشانه نائل اولمش وپارسده‌کی آوستریا سفیری طرفندن نشانك مومی الیهه ارسالنی متضمن تذکره‌ده : « محاسدات دولیه ومنافسات نفسانیه ایله اوغراشان دیپلوماتلر ایچنده عزلتگزین تتبعات وتحقیقات علمیه اولمق آرزوسنده بولنمقله برابر اللی سنه‌دنبرو مشاغل سیاسیه‌دن تخلیص گریبان ایده‌میان زیرده واضع امضا محبکز ثمرهٔ تتبعات وتدقیقات علمیه اولان بویله آثاره انظار غبطه ایله باقار » دینلمشدر .

* * *

(وراسوی) شهرینه، یعنی لهستان حکومت سابقهٔ قدیمه‌سنك مرکزینه ایتدیگی سیاحت مشهوره‌سنده روسیه ایمپراطوری سابق متوفی ایکنجی علکساندر، ایراد ایلدیگی نطقنك برفقره‌سنده شویله

دیمشدر : « هیچ بر وقتده اوروپا دیپلوماتلرینی سزك خیر ومنفعتکزه ساعی آدملر ظن ایتمیوب وطنکزی روسیه‌نك بر چپانی ایتمکه مجد آدملر بیلمایسکز. لاف وکذاف سفرا ایله امنیت وراحتکزه خلل گتورمیکز! بر یوزنده گوردیگمز بلایای عمومیه‌نك یاریسی مراکز دولده‌کی هیئات سفرانك اثر عملیدر دیه بیلورم »

*
* *

هر یرده الك زیاده سطرنج اویونی سفارتخانه‌لرده اوینانلمقده اولوب، بونك سببنی بعض ذوات سطرنج اویونینك حرب تقلیدی اولمسنی ظن ایلمیورلر ایسه‌ده الك بیوك سببی ایشسزلك کوجسزلکدر دیان چوقدر.

*
* *

یعنی فلورانسه (La Bouquetière de Florence) چیچکجی قزی نام براثرده چیچکجی قزینه شویله دیدیرتدیریلیور : « بر یوزنده حرب وجنك صدالری متبدل حسن آهنك اولسه وسفیر وشهبندرلر معضلات

سیاسیه ایله اشتغاله بدل عشق وعشقبازی ایله اشتغال ایدوب قانلرله صحرا وجبال طوله جغنه ازهار چمنزار حصه یاب امطار آسایش اوله‌رق کچینایسه نه کوزل اولور ایدی ».

* * *

یونانیلرله رومانیالیلرده سفیریتشهدیکی ادعاسنده بولنان برآدمه تعلیل مدعا ایتمسی تکلیف اولندقده « یونانیلر عنادجیدرلر عناد ایله دیپلوماسی ناقابل اجتماعدر . رومانیالیلرده بالعکس پك او یصالدرلر اویله‌لکله‌ده دیپلومات کمیسی یوریمز » دیمشدر .

* * *

یونانستانده فرانسه‌نك مشهور (Dictionnaire dela conversation) یعنی (قاموس بحث ومکالمه) نام لغت کتابنی ترجمه ایتدیرمك ایچون ارباب شبابدن مرکب بر انجمن تشکیلنه معارف نظارتنجه چالشدیغی حالده ارباب اقتداردن اولنلرك ایشه اهمیت

ویرمالرندن واهمیت ویرویدهمراجعت ایدنلرك ارباب اقتدادردن اولمامارندن ناشی موفقیت حاصل اولمامغله رئیس وکلا موسیو (تریقوپی) یه عرض اشتکا اولنەرق، مشار الیه فیما بعد سفارت خدماتنك هیچ بریسی مذکور قاموسه جزئی، کلی معاونت ایتمیانلره توجیه اولنمیەجغنی اعلان ایلمکین، کیجلردن بری مشار الیهه بر تذکره یازوب « مستقبلا سفارت خدمتنده بولنمق ایچون قاموس مکالمەنك ترجمەسنه معاونت شرطی وضع اولنمق تدبیرینك متممات لازمەسندن اولەرق موجود سفرا ایچون دخی شرط بقا مذکور قاموسی برکره اولسون اوقومش اولمق مادەسی اتخاذ اولنمق لازم گلەجگی » رأینی بیلدیرمشدر.

* * *

یونان قونسلوسلغی صفتیله وندیکده بولنان مشاهیر ادبای یوناندن (ورەتوس) نام ذات دائما (مع الممنونیه) تعبیرینی استعمال آشمش اولدیغندن، بعضاً

بك مناسبتسز موقعلرده دخی بو تعبیری استعمال ایلدیکی گبی، برگون وندیکده بولنان روسیه قونسلوسی، برادرینك وفاتی وقوعنه مبنی جنازه آلاینده عموماً قونسلوسلرك بولنملرینی التماس ایلدیکندن وحالبوکه متوفی اصنافدن برآدم اولوب عموماً قونسلوسلرك جنازه‌ده بولنملری شاید دولتلرجه خوش گوزنمیه‌جکی ملاحظه‌سیله قونسلوسلر اجتناب ایتدکلرندن جواب رد اعطاسی زبان فصاحتنه حواله اولنان مومی الیه (وره‌توس) روسیه قونسلوسنك نزدینه بالعزیمه « برادریکزك دیپلوماسی مسلکنه قطعا مناسبتی اولمیوب سزك برادریکز اولمسی رسماً دیپلوماسی تشریفاتی اجراسنه سبب کافی اوله‌مدیغندن آلایه گله‌میه‌جکز! کندیکز ایچون اولسه ایدی مع الممنونیه گلور ایدك » دیمشدر.

* * *

بابیلان براستقراض مقاوله‌سی اوزرینه مشهور

(فونتو ارده سقونت) بانقاسی علیهنده باب عالی طرفندن پارس محکمهٔ حقوقیه‌سی حضورنده اقامه اولنان دعواده بزم طرفدن اووقات نصب اولنان وَ ۱۸۸۹ سنه‌سنده وفات ایدن مشهور موسیو (Allou) آلو) اثنای دعواده بالمناسبه شویله دیمشدر : « اکثر سفرای سلطنت سنیه غایتله تربیه‌لی و کبار آدملر اولوب برطاقم صرافان وَسمسارلرك بو حاللردن بالاستفاده آنلری آلداتمغه قالقشملری وخزینهٔ عثمانیه‌یی اضرار ایله برابر صره‌سی دوشدکجه دولت عثمانیه علیهنده کفران نعمت اظهار ایتملری اوروپالولرك شانلرینه شاین و یره‌جك حالاندندر »

* * *

برنجی دیپلوماتز اولان رشید پاشا مرحومك تاریخ وفاتیدر :

خسته اولدقده رشید پاشایه
گتمشیدی وزرای دولت

منتظرکن خبر صحتینه
بندگان وعظمای دولت

برده گلدی بو خبر هاتفدن
مات صدر الوکلای دولت

١٢٧٤ –

* * *

پرنس بسمارق معناً هر زمان طارتلدیغی گبی جسماً دخی هر سنه طارتلمغی اعتیاد ایتمش و ١٨٧٤ ده یوز اوچ بچق، ٧٦ ده یوز سکز بچق، یتمش یدیده، یوز اون بش «یتمش سکزده»، یوز یگرمی بر بچق، یتمش طقوزده یوزیگرمی اوچ بچق، سکسانده یوز اون یدی بچق، سکسان برده یوز اون آلتی، سکسان اوچده یوز بر، سکسان بشده یوز ایکی بچق، سکسان آلتی ایله سکسان یدیده یوز اوچ بچق کیلوغرام ثقلت جسمیه‌ده اولدیغی آ گلاشلمشدر.

* * *

تجـاردن سـفیر انتخـابی جائز اولوب اولمدیغی مسئله‌سی بر مجلسده موقع بحثه وضع اولنوب جواز طرفنده بولنان بر ذات « تجار طاقمی کسب منفعت یولنی البته صنوف سـائره افرادینه نظراً دها مکملی بیلدکلرندن آنلردن استفاده اولنور » دیدکده مخالف رأیده بولنـان بریسی « سـفارتده وظیفه‌نك مهمی کسب منفعت اولمیوب هضم ضرر اولدیغندن وتجار ایسـه هضم ضررده صنوف سـائره افرادینـه نظراً آشـاغی قالدقلرندن آنلره تودیع سـفارت ایدیله‌من » دیمشدر .

* * *

ثروت عمومیه‌نك هرمملکتده هرسنه دیپلوماسی اغورینه وَدیپلوماتلر معاشات وتعییناتنه صرف اولنان قسمی بالتفریق بریره جمع اولنـوب او سرمایه ایله مختلط وجسیم مکاتب لیلیه احداث اولنسه حاصل اوله‌جق اخوت عمومیه سایه‌سـنده گرك سیاسیات عمومیه وَگرك مصالح مختلطهٔ دولیه سفارت وَشهبندرلر

وساطتندن آزاده وَبلکه محـاربات گبی بلیـاتدن وارسـته اوله جغی مطالعه‌سی آمریقالی محرر مشهور (Abbott) لك بر رسالهٔ مخصوصه‌سنده مندرجدر .

*
* *

جمیل پاشـا مرحومك معیتنه تعیین ایله پارس سـفارت سنیه‌سـنه اعزام اولنان خواجه تحسـین مرحومك مأموریتی حقنده‌کی عرض تذکره‌سنده فؤاد پاشا مرحوم شـو وجهله لزوم تعیین گوستر-مشدر : « حقائق ودقائق دینیه‌یی سفارت مأمورلرینه تعلیم ایله مبـالات دینیـه خصوصنده منع نسـیان وغفلت اجرای وعظ ومشیخت ایتمـك ایچون مقتدر بر ذات اعزامی امور خارجیه ناظری ابهتلو دولتـلو پاشا حضرتلریله موقع تنسیبده تذکر قلندیغندن... »

*
* *

ثروت اوزرینه مؤلفات کثیره‌سی ایدئ مقبولیتده دائر اولان مشهور (Bastiat) باستیان نامذات، براثرنده،

« دنیاده موجود اولان سفرانك عموماً وَدیپلوماسی مأمورلرینك مقدارینه نظراً لزومندن زیاده آم هیئت اجتماعیـه مصالحیله مشـغول وَلزومندن زیاده آدم اقوامك ترفیـه احوالی اموریله متوغل وَلزومنـدن زیاده آدم منفعت شخصیهسـنه بدل منافع عمومیه‌یه ساعی اولدیغی آ گلاشیلیور » دیمشدر .

* * *

جهـانده دیپلوماسی وَپولتقه ایشـلریله متوغل اولنلر کیملردر؟» دیو ایدیلان برسؤاله مشاهیردن بریسی «اوّلا بشقه سرمایهٔ نشریاتی اولمیان غزته محررلری، ثانیاً دعوی بوله‌میان آووقاتلر، ثالثاً خسته‌لرك مظهر اعتمادی اوله‌میان طبیبلر، رابعاً علوم وفنونه متوقف مسلکلره سالك اوله‌میوبده سفارت مسلکنه سالك اولنلر » جوابنی ویرمشدر .

* * *

چاقی ابله برکتابك کنارلرینی کسمکده اولان بر

دیپلومات کتابك بیوکلکی جهتیله اوصانوب « شو زحمتدن دخی بزی قورتاراجق بر طوپ ویا تفنك احداث اولنمدیکه .... » دیو نالهزن شکایت اولمشدر.

* * *

حرب ووغا ابله فرانسه الکاسی پایمال جیوش اعدا اولدقدن صکره عودت اسایشله مکانبده ینه تدریساته باشلانیلوب بر امتحانه دعوت اولنان علکساندر دوما زاده حقوق دولدن امتحان اجرا اولنمقده اولدیغی وقتده قپودن الجرو کیرنجه « آی بو درس حالا بزده دوام ایده جکمی ؟! » سؤالیله اظهار حزن وملال ایتمشدر.

* * *

جمیل پاشا مرحوم بر ولایت ویا درسعادتده بر نظارته تعیین اولنمق آرزوسنده ایکن وزارتله پارس سفیری اولمش وکامل پاشا مشار الیهه یوم توجهده شو بیتی کوندرمشدر :

نظارت یا ولایت ایدی دلخواه
سفارتله وزرات چیقدی ناگاه

* * *

چالغیجیلقدن نائل سفارت اولمش بر آدمك سبب انتخابی آوستریا ایمپراطورندن سؤال اولندقده مشار الیه: (Pour garder l'harmonie de l'amitié entre les puissances) یعنی « بین الدول محافظهٔ آهنك وداد ایچون » دیمشدر.

* * *

جکاکلکدن نائل سفارت اولمش برذات ایچون دخی ینه مشار الیه: (afin que nos instructions soient profondément gravées dans sa mémoire) یعنی « تعلیماتمز لوحهٔ خاطرسنده عمیقاً حك اولنسون ایچون » سببنی کوسترمشدر.

* * *

خستهله مشهور کانی پاشا مرحوم بوسنه‌ده والی و پدرم

کمال پاشا مرحوم قره طاغ پولیتیقه قومیسری اولوب هر اخشام قونسلوسلردن برینك خانه‌سنده وکاه پدرك دائره‌سنده چای دعوتلری وقوع بولمقده اولدیغی حالده والی پاشانك کیمسه‌یی دعوت ایتمامکده بولنمسی قونسلوسلرك تعجب وتعییبلرینی موجب اولمغله، پدر طرفندن پاشایه اخطار وَ آنك طرفندن دخی «چای طاقملری اصمارلادم دها کلمدی» دیو هر بار اعتذار اولنمقده ایکن ناکاه کانی پاشا والیلکدن عزل اولنمش وحین عزیمتنده (اللی بیك غروش معاش شهریدن مفار. قتنی دوشونمکسزین) پدره «شو خریفلره چای ایچرمکسزین کیدییورم یا» دیو اظهار ممنونیت ایتمشدر.

* * *

دیون عمومیهٔ عثمانیه اداره‌سنك تشکیلیله توحید دیون وَداینان دولت عثمانیه‌نك شاد وممنون ایدلمسی اعاظم موفقیاتدن اولدیغی معلوم اولوب، حالبوکه داین وکیللرینك درسعادتده‌کی اجتماعلری وَباب عالی ایله

مذاکره‌لری اثناسنده خصوص مذکوره قطعـا قاریشلماسی وَحتی من غیر رسم بیله اولبابده لقردی‌یه کریشلماسی کافهٔ دول طرفندن درسعادت سفراسنه اشعار وتنبیه اولنمش اولمغله بوبابده‌کی موفقیت سنیه بر محفل سیاسیده تقدیر اولنور ایکن ظرفادن بریسی « بو ایشك واصل حسن نتیجه اولمسی شبهه‌دن بری ایدی زیرا سفرانك قارشماسی قطعیاً امر اولنمشیدی » دیمشدر .

*
* *

خداوندگارده بولنان ایران کارپردازلرندن بری ادبادن اولوب یازدیغی شیلرده تناسب عباراته دقت ایتدیگندن ، درسعادت سفیرینه یازدیغی مکتوبلرده القاب اوله‌رق (خداوندگارا ..) دیدیکی گبی تعظیماً یاپیلان تراکیب اضافیه‌ده دخی (لطف خداوندگار) (کرم خداوندگار) بولنده یعنی مضاف الیه (خدا - وندکار) کتوبولمك طرزنده افاده‌لرله مهرینك اوستنه

وضع ایتدیکی (کار پرداز خداوندگار) عبارەسنی یك کوز جناسلی دوشوردو ایمش .

* * *

دولتلرڭ اسهام عمومیەسی غوائل آردسنده تنزل قیاته دوچار وموفقیات حصولنده تزاید قیمه مظهر اولمق اوتەدنبرو معلوم اولان موادن اولوب عالی پاشا زماننده کی کرید حادثەسنده بزم قونسولیدەلر بردن بره تنزل ایتمش اولدیغی حالده مشارالیهك کریده عزیمتی و اورادەکی بعض تشبثاتی اوزرینه یواش یواش ترقی‌یه باشلادیغندن ، پاریس سفیری جمیل پاشا مرحوم مشارالیهه یازدیغی بر عریضەده واسطهٔ تبلیغ واعلایی اولدیغی هر تشبث صدارتپناهی قونسولیدەیه موجب ترقی اولدیغنی اخبار و

« اول آصفڭ تشبثی اویله سدیددر
کیم هر پیامی فیضده قونسولیددر »

بیتنی بلا اختیار تذکار ایلدیککنی اشعار ایلمشدر .

* * *

ذات معالی‌سمات حضرت پادشاهی‌یه آلمانیا
ایمپراطوری متوفی برنجی گیلیوم طرفندن اهدا
اولنان (اغل نوار) نشاننی حاملاً درسعادته گلان
هیئت مخصوصهٔ سفارت ، متوفای مشار الیهه شویله
برتلغراف چکمشدر « راحت و آسایش و مظهریت
حرمت ونوازش خصوصلرنده سفارات اوّلین وآخرینه
غبطه رسان درجه‌ده اولدیغمزی عرض ایله بختیارز »

* * *

روسیه سفیر فوق العادهٔ مشهوری پرنس
(منچیقوف) جنتمکان عبدالمجید خان حضرتلرینك
حضورلرنده طرق و معابر انشا آتندن دولت عثمانیه‌یی
آلیقویق مقصدیله طرق و معابر تکثیر اولندیغی
حالده هجوم دشمن تسهیل اولنمش اوله جغی زمینلرنده
ادارهٔ لسان ایتمکله فطانت مجسمه اطلاقنه شایان
اولان پادشاه مشار الیه حضرتلری « یوردیغکز قاعده‌یه
نظراً هر دولت ایچون اك معقول حرکت چین دولتی

تقلید ایله ممالککنك اطرافنه برر سورچین چکمك ماده‌سی اولمق اقتضا ایدر » بیورمشلردر .

* * *

زواره پارس سفارت سنیه‌سنده حسن معامله اولنمدیغی باب عالی‌یه عکس ایتمکله سفیر بولنان اصتلو دولتلو احمد وفیق پاشا حضرتلرینه یازیلان مخطره‌یه مشار الیه شویله جواب یازمشدر : « ژورنالجیلردن آچ قالان بزم سفارته هجوم ایتمکده اولوب سفارت ایسه عمارت اولمدیغندن یوز ویرلمك ممکن اوله‌میور »

* * *

خارجیه مکتوبجیسی ایکن وفات ایدن رأفت بك مرحوم گرك سلطنت سنیه‌نك وگرك دول سائره‌نك برنجی رتبه‌دن نشانلرینی حائز اولدیغی حالده اوته‌دنبرو آرزو کرده‌سی اولان بر سفارته نائل اوله‌میوب

معرض تأسفده « بو نشانلرك آغرلغی بنی یرمدن قالدیرامیور » دیمشدر .

* * *

دنیاده الڭ مشکل خدمت سفارت اولەرق، آلمانیا ایله فرانسه محاربه‌سنه نتیجه ویرلمك اوزره مشهور موسیو (تیر) ڭ اهالی طرفندن مبعوثاً سفارت فوق العاده ایله پرنس بسمارقك نزدینه عزیمتی وقوعی اوزرینه جریان ایدن مذاکرات مشکلات ایات هرنه حال ایسه نتیجه پذیر اولوب معهود صلح معاهده‌سی امضا اولنجه موسیو (تیر) آغلامغه باشلامش وپرنس بسمارق محاربه‌نك وقوعنه شدتله مخالفت ایلدیکی معلوم اولان موسیو (تیر) ڭ یوزینه دقتله باقوب « بو کدره الڭ آز مستحق فرانسز سز اولدیغکز حالده الڭ اوّل سز دوچار اولیورسکز » دیمشدر .

* * *

(Joie de la maison) یعنی (نشاط خانه)
عنوانلی بر تیاترو اویوننده استحصال ذوق ونشاط
وَ دفع غم و کدر خصوصنه درجهٔ سعی و غیرتنی
اثباتاً برآدم دییورکه « سفارتلردن اوزاق بر محلده
اتخاذ مسکنله دیپلوماسی خبرلری وَ دیپلوماسی معا.
ملاتی حقنده صحیفه‌لر طولدیران غزته‌لرك خانه‌مه
دخولنی قطعیاً منع ایتدم . شاریواری غزته‌سنك
یالڭز رسملری وَجناسلری پولیتیقه‌یه تعلق ایلمکله آنك
دخی آبونمانی کسدم »

* * *

صفوت پاشا مرحوم پارس سفیرلکنه صوك دفعه
اوله‌رق تعیین اولندقده بر موسم شتاده عزیمت
مجبوریتنده اولوب شکایهٔ شویله بر مقدمه‌یی حاوی
بر شرقی تنظیم وَ بعض احبابنه ارسال ایتمشدر :

« صانمه پارس برلطافتدر بکا
« جای آندوه و شکایتدر بکا

« بو عزیمت بر سفالتدر بکا

« صوك سفارت صوك سیاحتدر بکا »

فی الواقع او سفارت هم صوك سفارت وهم صوك سیاحت اولمشدر .

تم

مطبعهٔ ابو الضیا

كتابخانهٔ ابوالضيا

بنژامن فرانقلن

ابوالضيا توفيق

اوچنجی طبعی

معارف نظارتنك رخصتيله

قسطنطنيه

١٣٠٨

مطبعهٔ ابوالضيا

هر حقی محفوظدر

J.E.

بنژامن فرانقلن

بنژامن فرانقلن

اون سکزنجی عصر شرف ویرن حکمای سیاسیوندن بریده فرانقلن درکه ۱۷۰٦ سنهٔ میلادیه‌سنده آمریقاده واقع بوستون شهری متمکنلرندن (ژوزیا فرانقلن) نامنده برآدمك صلبندن قدمنهادهٔ عالم وجود اولمشدر.

ژوزیا فرانقلن، عن اصل انکلیز اولدیغی حالده اسقوچیاده بولنان وَپروتستان مذهبی ایچنده احرازانه برطریق کشاد ایدن فرقه‌یه منسوب اولدیغندن، حریت وجدانینی مداخلاتدن قورتارمق ایچون ترك وطنله آمریقایه هجرت ایلمش ایدی. بوسببله اولادینه کندی عقیده‌سنه موافق برتربیهٔ مذهبیه ویردیکی کبی، فرانقلنك ناصیهٔ حالنده

مشهود اولان آثار ذکاوتدن ، چوجوغك ایلروده سائر اولادینه فائق اوله جغنی استدلال ایله، تربیهٔ فکریه وَمذهبیه‌سنه بالخاصه اعتنا ایتمك آرزوسنده بولنمش ایدی . کندیسی ایسه صابون اعمالیله مشغول بر آدم اولدیغی جهتله کثرتده بولنان عائله‌سی خلقنی آنجق اداره‌یه مقتدر اوله‌بیلدیکندن، اولادینك هر برینی دها سن تحصیلده ایکن بر ر صنعته سوق ایتمش اولدیغی کبی، فرانقلنی دخی هنوز اون یاشنده ایکن الجای فقر ایله مکتبدن آله‌رق ، بر موم فابریقه‌سنه چراغ ویرمش ایدی .

چوجق تحصیل علومدن ذوق آلمش اولدیغندن، فابریقه‌ده فتیل کسدیکی وَیا قالبلره یاغ دوکدیکی اثناده دخی اشتغالات ذهنیه‌دن وَ مکتبده ایکن اوقویوبده ذهننده قالمش اولان مسائلی تخطرله اعمال فکر و ملاحظه‌دن خالی قالمزدی . باخصوص سیر دریایه فطرةً مائل اولمسندن طولانی کاهیجه‌ده مقدما پدریله کزمش اولدیغی سواحلی تخیل ایده‌رك،

اگلنور وَ میـدان بولدقجه ساحله اینه‌رك، یا دكزه
گیرر وَ یاخود برصنداله بنه‌رك، كوره‌ك چكر ایدی.
اكثری بویله فرصتلرده آرقداشلرینی دخی برابر آلور
وَ دائما بر رئیس كبی آنلره رهبرلك ایدر ایدی .

فرانقلن اوان صباوتنه متعلق یاد داشتی حكایه
ایتدیكی صره‌ده دیمشـدركه : « بن هر خصوصده
آرقداشلرمك رهبری اولوردم . حتی بعض حاللرده
آنلره پك بیوك اضطرابلر القا ایدر ایدم . شوراده
یالكز بر مثالنی ذكر ایده‌جكم ؛ چونكه بو مثال دها
سن صباوتده ایكن منافع عمومیه‌یه عائد خصوصاتده‌كی
تصوّرمه دلالت ایدر حالاتدندر . كوچوك بر كولك
نهایتنده طوزلی برحوض وار ایدی . مد وقوعنده
ساحلك اوزرینه طوپلانه‌رق، بالق آولامغی اعتیاد
ایتمش اولدیغمزدن آیاقلرمزله باصـه باصه اوراسـنی
برچیقور حالنـه كتورمش ایدك . آیاقلرمز دائما
قوری یر اوزرنده بولنمق ایچون آرقداشلرمه اوحلده
بر ریختم انشاسـنی تكلیف وَ براز اوته‌ده بر خانه

بناسیچون ییغلمش اولان طاشلری ارائه ایله بوسایه‌ده
یك گوزل بر ریخیم وجوده گتیره‌جگمزی سویلدم .
بناءً علیه آقشام اولوبده خانه‌نك انشاسـیله مشغول
بولنان عمله طاغلدقدن صکره رفقامی طوپلایه‌رق ،
قارنجه‌لر گبی فرط شوق و غیرتله ریختمك انشاسـنه
کفایت ایده‌جك مقـدار طاشی گولك کنارینـه
نقل وجمع ایلدك . ایرتسی گونی طاشلرك نقل مکان
ایتدکلری میدانه چیقه‌رق ، فاعللری تحرّی وکشف
اولنمغـله ، جمله‌مز دوچار مجازاة اولدق . تشـبث
ایتدیگم عملیاتك فوائدی حقنـده پدرمه هر نه‌قدر
افادات مقنعه سرد ایلدم ایسه‌ده قطعاً تأثیری اولمیه‌رق
بکا جواباً « موافق ناموس اولمیـان بر فعل هیچ بر
وقتده مفیـد اوله‌ماز . » دیدی . بناءً علیه پدرمك
بوکلامی ــ بنی مجازاتك حاصل ایتـدیگی قورقودن
زیاده ایقاظ ایلمسـیله ــ قلبمده برتخم فضیلت پیدا
ایتمشدر ،که بالآخره اثمار خوشگواریله ابنای جنسمی
شیرین مذاق ایده‌جك بردوحهٔ عظمی حالنی بولمشدر .»

فرانقلنك زماننده آمریقا عادتا یکی تأسیس ایتمش برمملکت حکمنده اولدیغندن، یعنی شمدیکی طرز مدنیتی او عصرده حائز اولمدیغندن هر نوع کتاب اورایه انکلتره‌دن کلوردی . فرانقلن ایسه هر شیدن زیاده مطالعه‌یه منهمك اولدیغی جهتله ایستدیکی قدر کتاب اوقویه بیلمك مقصدیله مطبعه‌جیلق ایدن بیوك برادرینك یاننه مرتب صفتیله داخل اولدی . برادری اك بیهوده شیلر ایچون حدت ایدن عصبی مزاج آدملردن اولدیغی جهتله فرانقلنی هوس واقدامنه مقابل تلطیف ایده‌جك یرده بالعکس تکدیر وتحقیر ایدردی . لکن مشارالیه بودرلو معامله‌لاتدن قطعا طور تأثر کوسترمز ایدی؛ زیرا آرادیغی شی اخلاص ومودت ویا تلطیف وحرمت دکل، تحصیل علمه اولان حرص وآرزوسنی تسکین ایده‌بیله‌جك آثار معرفت ایدی .

برکون برادریله مصاحبت اثناسنده فرانقلن دیرکه : « کوردیکم خدمتك اجرتنی ویرمیورسك !

سكا يالكز بوغازى طوقلغنه خدمت ايديورم . مادامكه بنم كورديكم ايش نفقه مله متناسب ايمش؛ يديكم اطعمه نك بدلنى حساب ايله آلمه و ير بشقه برشيئه قارشمه ! »

بوتكليفده بولنديغى زمان مشار اليه اون درت ياشنده ايدى . يعنى دها اوسنده ايكن معده سنى لذائذدن محروم براقه رق، يالكز يشايه بيله جك قدر ساده مأكولات ايله اكتفا وآندن حاصل اولان تصرفاتيله حيات معنويه سنى تأمين ايده جك كتابلر تدارك واشترا ايلمكه عزم ايلمش ايدى . برادرينك موافقتى اوزرينه اوكوندن اعتباراً تخصيص اولنان اجرتنى آلمغه باشلادى . وينه اوكوندن اعتباراً مأكولاتندن ات يمكنى حذف ايله بدلنى كتابه ويردى . بوصورتله كونده ايكى اوكوندن آرتيرديغى پاره ايله مجمنه كوره كاه ايكى كتاب آلير وكاه بوقاج كونلكنى فدا ايله ايستديكى برتأليف مهمى ادينر ايدى . مشار اليه بو اصولى اتخاذندن يك زياده

ممنون اوله‌رق، برده‌ها ترك ایتمه‌دی ؛ وَ بونكله برابر وجودجه برگونه عارضه‌یه اوغرامقسزین سن كماله واصل اولدی .

١٧٢١ ده برادری برغزته تأسیس ایتمكله هنوز مرتب چراغی بولنان فرانقلن بو غزته‌نك محررلری صره‌سنه گچمك هوسنه دوشمش ایدی . بونیتی برادرینه افاده ایلیه‌جك اولسه تجربه وتحسینه بدل توبیخ وتعذیره اوغرایه‌جغنی بیلاوردی . بناءً علیه یازوسنك طرزینی تحویل ایله یازدیغی بر مقاله‌یی كیمسه‌یه گورمكسزین مطبعه‌نك قپوسنه براقدی . كاغدی گورنلردن بری آلوب، هیأت تحریه‌یه عرض ایلدیلر . مقاله هم پك گوزل وَهمده غزته‌نك مسلكنه موافق صورتده یازلمش ایدی . بناءً علیه مندرجاتنك مقبولیتی مقاله‌نك محررینی تحری‌یه حاجت گوسترمیه‌رك ، عینیله غزته‌یه درجنه قرار ویرلدی . گرك بو برنجی مقاله وَگرك یكدیگرینه تالی اولان برقاچ مقاله صره‌سیله غزته‌یه درج

اولندیغندن، بندلرك محرری اولان فرانقلنی بوموفقیتك بخشِ ایتدیکی سرور فوق‌الغایه مغرور ایلمش ایدی . بناءً علیـه بندلرك منشیسی کندوسی اولدیغنی کتمه لزوم کورمیه‌رك، برادرینه افشای راز ایلدی . لکن آرزو ایلدیکی تقدیر وستایشه بدل مظهر آزار ورنجش اولدیغی کبی، برادرینـك شکایتی اوزرینـه پدری طرفنـدن آلدیغی توبیخنـامه‌ده : « عموماً مؤلفـلر آچلقدن اولور کیمسـه‌لر اولدیغی جهتله نتیجه‌سی فقر ومذلت اولان بوکاردن فارغ اولمسی » برچـوق تعذیراته ترديفاً امر اولنمش ایدی . بونك اوزرینه برادرینـك مطبعه‌سـنده دوام قابل اوله‌میـه‌جغنی وَچـونکه گرك برادری وَگرك پدری یاگلش بر محاکمه‌لری نتیجه‌سی اوله‌رق، کندیسنی عمای جهل ایچنده براقه‌جقلرینی درك ایله برگون مطبعه‌دن فرار ایلدی . اوّلا بر ایش آرامق ایچـون نویورقـه وَاورادن فیلادلفیایه وَنهـایت ایلك فرصتندن اغتنام ایله انکلتره‌یه عزیمت ایچـون بر سـفینه‌یه راکب

ولدی . مشار الیهك چراقلق مدتی آرتق نهایت
ولمش ایدی . بناءً علیه صاحب مهارت بر مرتبه
ـفتیله لوندره مطبعه‌لرندن برینه دخول ایتدیکی کبی،
ـفته‌لکندن دائما مستقبلده اوغرایه بیله‌جکی ملحوظ
ولان عوارض ایچون احتیاطاً بر مقدار شی جمع
ادّخارینه غیرت ایلدی . مع مافیه انکلتره‌ده
رفاهنی تأمین ایده‌بیله‌جك صورتده اکتساب یسار
یده‌مدیکندن ، تکرار آمریقایه عودت وَمتعاقباً
حیثیت ومحبتنه لایق برقادین ایله ازدواج ایتدی .
برچوق سعی وتصرّف نتیجه‌سی اوله‌رق نهایت
اوفاق بر سرمایه جمع ایتمکله لوندره‌دن مکمل
صورتده طبع ماکنه‌لری وَحروف جلب ایده‌رك ،
فیلادلفیا شهرنده بر مطبعه تأسیسنه موفق اولدی .

§

انسان ممکن‌الحصول اولان شیلردن هیچ بر وقت
مأیوس اولماملی‌در . چونکه مأیوسیت عجز ومسکنت
حالی اولدیغی جهتله انسانك غیرت واقدامنی کسر

ایدر . بناءً علیه هرکیم مشروع اولان آمالنه نائل اولمق ایسترسه سعی واجتهادنده مصرّانه دوام ایتملی در، زیرا مرام واقدامك الندن هیچ برشی قورتلماز .

واقعا فقدان وسائط ایله برابر بیوك بیوك امللره قالقشمق وجملهسنك برآنده حصولنی ایستهمك هیچ برینك وجوده گلمامسنی آرزو ایتمك دیمکدر . فقط مثلا یوز بیك غروشه مالك اولمق ایستیان بر آدم اوّل امرده یوز غروش قزانه بیلمکه بر طریق بوله بیلورسه شبهه یوقدرکه بالآخره برقاچ یوز بیك غروشه نائل اولهجق وسائطی استحضارده مشکلاته اوغرامز .

اعتقاد عاجزانهمجه انسانلری مأیوس ایدن حالات بیوك بیوك امللرك دفعة حصولنی تخیل وآرزو ایدوبده بالطبع موفق اولهمامهلرندن عبارتدر. بیلمم که بویله معظم امللره صاحب اولانلر یوز خطوهده وصولی میسر اولان بر مسافهیی نیچون بر خطوهده قطع ایتمك هوسنده بولنیورلر ؟

یوز خطوه‌لك بر مسافه‌یه برر برر خطوه انداز
وله‌رق ، واصـل اولمغی بیلان بر آدم اقتـداری‌نك
وز قات فوقنـده اولان بر ایشـه تشبث ایتمز؛ بلکه
سباب موفقیتی بالتدریج تدارکه چالیشر .

§

ایشته فرانقلن بالاخره اکتساب ایتدیکی فضل
وعرفانیـله ثروت ویسـارینی الك اوّل مرتبلکه
باشـلایه‌رق ، وَمرتبلکده ایکن آرتیردیغی پاره‌دن
حیوة فکریه‌سنی بسلیه‌رك حائز اولمش‌در .

فرانقلنك سعی واجتهـادی اکتسـاب ثروتدن
زیاده عالم انسانیته، نصل اولورسه اولسون، برخدمت
ایفا ایتمکه منحصر اولدیغی جهتله مطبعه‌سـنی تنظیم
ایتدکدن صـکره بر غزته تأسـیس ایلدی . فقط
غزته‌سـنده بولیتقه مباحثنه میل ایتمیـه‌رك ، مجرّد
حقایق علمیه وَقواعد اخلاق مباحثنه حصر افکار
ایلردی . براز صـکره مشارالیه (ژونت) نامی

آلتنـده [*] اصحاب معـلوماتدن مرکب بر انجمن مصاحبت تشـکیل ایلدی . بو انجمن نه پولیتقـه ، نه ده منحصراً فنـون مباحثنه عائد اولەرق ، شـؤون کونیەنك احتوا ایلدیگی هر درلو حالات اوزرینـه تعاطیء افکار ایدلمك مقصدیله تأسیس ایدلمشدر . تهوّرله بحث ایتمك وَ بحثـه منازعات مذهبیـه وملیه وَ باخصـوص شخصیـات قاتمق جمعیتـك شرائط اسـیاسیەسنجه ممنوعاتدن ایدی . حاصـلی هرکس یکدیگرینك بیلدیگندن استفاده وَ مسموعات ومشهو- دات ومطالعاتنی اتیـان ایله بر برینـك اطلاعاتنی توسیع ایتمك ایچون بر تحصیل مشترك مکتبی ایدی . جمعیت مذکـوره ٤٠ سـنه دوام ایتمش وَمؤخراً آمریقاده وَ انگلتره وَفرانسەده تشکل ایدن بو مثللو انجمنلره نمونهٔ امتثال اولمشدر .

[*] بو کلمەنك اصلی اسـپانیولجه (جونت) در که لسـان مذکورده سیاسی انجمنلره اطلاق اولنور . فقط عصرمزده ممالك متمدنەنك هرطرفنده علمی وادبی انجمنلره (ژونت) تسمیه ایدلمکده‌در .

فرانقلن فضائل اخلاقك ایکی اساس قویمی اولان ناموس واستقامت ایله امرار عمر ایلدیکی حالده بویله سوق ایچون هیچ کیمسه کندیسنه عرض دست ایتمامش در.

مشار الیه کندیسنه حسن صورتله طول مدت محافظهٔ حیاتی تأمین ایده جك وسائطی کافل اولمق اوزره بر خط حرکت تخصیص ایلمش اولدیغی جهتله آنك بو مسلکنه بعض حکما خود پرستلکله اخلاق فاضله نك ائتلافی نامنی ویره رك، ضمناً مشار الیهی مؤاخذه ایتمك استه مشلردر. حال بوکه فرانقلن وولتر ایله روسونك مسلکی آره سنده بر طریق فلسفه یه سالك اوله رق، نه وولتر گبی حظوظات نفسانیه سنی استحصال ایچون حکمدارلره مصاحب ونه روسو گبی علی الاطلاق هرشیئی پای تحقیر آلتنه آله رق، انسانلرله اختلاط ومؤانستدن متنفر ومتجانب ایدی. کندیسی طوتمش اولدیغی طریق اعتدالده دوام ایله هرفردی معاملهٔ تلطیفیه ایله دلشاد وَهر کسی حوصلهٔ ادراکنه صیغه بیله جك صورتده وصایای حکمیه ایرادیله ارشاد ایلردی.

مشار الیه واجب الاتباع اون اوچ نوع فضیلت تصور ایده‌رك ، بروجه آتی ترتیب ایلمش ایدی .

ریاضت ، سکوت ، انتظام ثبات عزم ، تصرف ، سکون ، عفت ، تواضع .

فرانقلن ریاضتی برنجی مرتبه‌ده شمار ایتمشدر . چونکه فضیلت مذکوره ، فکری دائما مشتهیات نفسانیه‌نك تهیجاتندن مصون ایتدیکی جهتله عندنده خط حکمتك نقطهٔ اولیسی عد اولنمشدر . .

فرانقلنك تعیشی مختصر دینه‌جك مرتبه‌لرده متعدل ایدی ؛ حتی بوکا دائر برلطیفه دخی مرویدر . مشار الیهك غزته‌سنه مشتری اولانلردن بری برکون مطبعه‌یه کله‌رك ، افکار سیاسیه‌سنی تصحیح ایتمدیکی صورتده آبونه‌سنی استرداد ایلیه‌جکنی متهورانه برطوایله بیان ایدر. فرانقلن ایسه جواباً « پك اعلا! بنده سزه بر دها غزته کوندرمیوریرم . چونکه مسلکمی تبدیل ایده‌مم ؛ چونکه اجتهادم هیچ کیمسه‌نك الحاح وتهدیدینه تابع اوله‌ماز » دیر .

آره‌دن براز مـدت مروروده فرانقلن بو ذاته بر تذكره يازه‌رق خانه‌سـنده طعامه دعوت ايدر . مومى‌اليه دعوته اجابت ايله گلديگنده اوفاق بر يمك اوطه‌سنه ادخال اولنور ، كه بو اوطه‌نك يگانه زينتى درجـهٔ نهايه‌ده اولان نظافتندن عبارت بولنور . قار گبى بياض بر پوشـيده ايله مستور اولان سـفره‌نك اوزرنده ايسـه خيار ، تره ياغى ، پينر ، صالاته ، بر صراحى صو وَ برر بارداق بيرا حاضرلنمش ايدى . سفره‌نك اطرافنده‌كى صندالیلره ايسه ، علوم وفنونده يد طولا ايله مشـاربالبنان بر علامه وَآمريقا قانون اساسيسنك ناظملرندن بر ذات ايله جمهوريتك مؤسسى اولان واشينغتون گلوب اوتورديلر . بو ذاتلرك اوچيده فرانقلنك صميمى دوستلرى ايدى . يمك آز ينديى ايسه‌ده آكا مقابل مكالمه‌ده او قدر اسراف گوسـترلديكه ، نهايت انجمن مصاحبته گيجه ياريسنده ختام ويرلدى . آبونه‌سنى استرداد ايتمش اولان ذات وداع اثناسنده وَفرط هيجان ايله فرانقلنك قولاغنه شوسوزلرى سويلدى :

« بو کیجه مجالس فضیلتکزده بولنمقله حاصل ایتدیکم محظوظیتدن وَ باخصوص بکا ویرمش اولدیغکز درس عبرتدن طولایی عظیم تشکرلر ایدرم. مملکتنک الڭ عالی ذواتنی کندیسیله خیار وَ تره یاغی یمك ایچون دعوت ایدن وَبو دعوتنه فرط حرمتله اجابت ایدیله جکنی بیلان بر ذاتك سیاسیاتده کی مسلکی ناموس و استقامته موافق اوله جغنده شبهه‌م قالمدی . »

فرانقلن لافپردازلقدن وَ دور ودراز نطقلر ایرادندن خوشلانماز وَ « کلام کومش ایسه سکوت آلتوندر . » قول مشهورینه اتباعدن آیرلماز ایدی .

بعض حالانده الڭ عالی فکرلرك بیله حدّ اعتدالی تجاوز ایده‌بیلدیکنه فقرهٔ آتیه‌دن استنباط اولنه‌بیلور :

فرانقلن سفارتله پاریسه مواصلتنده ادبای حکمادن بایننك ـ که مسلکنده اوغرادیغی فلاکتلردن طولایی بدبختلقله مشهوردر ـ اقامت ایلدیکی خانه‌ده بر دائره استیجار ایلمشیدی . بایی افکار حکمتله

مشهور اولان بویله بر بیوك ذاتی درحال زیارت ایتمك جانبندن بولندیغنه حکم ایله فرانقلنك دائره‌سنه کیده‌رك ، زیارت آرزوسنده بولندیغنی اخبار ایدر . فرانقلن مومی الیهك شهرتنی ذاتاً ایشتمش اولدیغی جهتله کندیسنی کمال محبت ایله استقبال ایده‌رك ، معتاد اولان کلمات مراسمکارانه‌نك تعاطیسندن ، یعنی ، یکدیگرینك حال وخاطرینی استفساردن صکره ایکیسیده اوتورر . موسیو بایی آمریقالی فیلسوفك قارشیسنه کچه‌رك ، حسب الظرافه مکالمه‌یه فرانقلنك بدأ ایتمسنه انتظاراً التزام سکوت ایلر . طرفین بو وجهله یارم ساعت ساکت وصامت طور- دیغی حالده بایی ، فتح کلامه وسیله اولور امیدیله انفیه قوطیسنی چیقاره‌رق ، وفقط بر لقردی سویله‌مکسزین فرانقلنه تقدیم ایدر . فرانقلن انفیه چکمك معتادی اولمدیغنی ، فقط النی رفع واشارت ایله تفهیم ایدر . بناءً علیه بو سکوت بر ساعت دها امتداد ایتمکله نهایت بایی کیتمك اوزره آیاغه

قالقدیغنده، فرانقلن بوقدر مدت سکوت ایتمکه مقتدر بر فرانسز بولدیغنه فوق الحد مسرور اولدیغندن، مومی الیهك اللرینی صیقه‌رق دیرکه :

— پك اعلا موسیو بابی پك ممنون اولدم .

فرانقلن بردقیقه بیله وقتنی ضایع ایتمك ایسته‌مزدی. مشارالیه اکثریا ـ آجلق چالشقان آدمك قپوسندن بقار ایسه‌ده خانه‌سنه گیرمکه قدرتیاب اوله‌ماز . ـ قولیله خلقی سعی و اشتغاله تشویق ایدردی .

ایشته اوائل حالنده موجیلق ، صابونجیلق ، مرتبلك ، محررلك ، مطبعه‌جیلق وَ غزته‌جیلك ایتمکله برابر الك نافع مؤسسات علمیه‌یه موفق اولمش اولان بو ذات ، نهایت دیپلوماسی‌یه دخی سلوك ایلمشدر .

مشارالیه کذب ودروغدن اول رتبه متنفر ایدی ، که یگانه سرمایهٔ موفقیتی یالانجیلق اولان دیپلوماتلقده بیله طوغریلقدن وَحقیقت گولقدن آیرلمامغه جهد ایدردی . بو ایسه کرچکدن مشکل بر طوردر . مع مافیه ایفاسنی درعهده ایلدیگی مسائل سیاسیه‌ده اکثریا مظهر موفقیت اولوردی .

اون آلتنجی لوئی ایله بر معاهده عقدیچون
[ف]رانسه‌یه کلدیکی زمان انکلتره حکومتی مشار الیهك
[و]کیلی بولندیغی مستملکات ایله انکلتره آره‌سنده
عادۀ ائتلافه همت ایتمسی ضمننده بعض دوستلری
وساطتیله کندیسنه تبلیغات خفیه‌ده بولنمسی اوزرینه
[ف]رانقلن : « بن فرانسه ایله عقد اتفاق ایتدم .
فرانسه ایله قاله‌جغم . » دیمش وبناءً علیه فرانسه
معاهده‌سنی امضا ایتمشدر .

مشار الیه نظافتی فضائل انسانیه‌نك مهملرندن
عد ایلدیکی جهتله بروجود ناپاکك درونده بر
وجدان طاهرك اقامتی قابل اولمیه‌جغنی ورد زبان
ایتمش ایدی . سکسان درت یاشنده و حال احتضارده
ایکن کریمه‌سنی نزدینه جلب ایده‌رك «قیزم! نظافت
کامله ایچنده ترك حیات ایتملکم ایچون یتاغمی سن
کندی الکله یاپ » دیمشدر .

فرانقلن طبعاً استهزایه دخی میال ایدی .
محاوره‌یی مناقشه‌یه و محبتی عداوته تحویله سبب

اولان بو سيئه‌دن تخليص گريبان ايچون جبر نفس ايده‌رك ، لسانندن اينجديجبى سوزلرى وتعبيرات مستهزيانه‌يى والحاصل معناى كلامى بعض تأويلاته محتاج ايدن هر نوع ابهاماتى دفع ايتمكه موفق اولمش وانسان كندى نفسنه غلبه‌سنى تزييد ايتدكجه مخاطبلرينه دخى تأثير نفوذ ايتديره‌جگنه حكم ايلمش ايدى .

فرانقلنك شو درلو اطوار حكميه واجتهادات مخصوصه‌سندن كنديسنك ترش رو ويا غليظ الطبع بر آدم اولديغنه حكم ايتمك لازم گلمز .

بالعكس تقريرنده ، تحريرنده لسان وقلمنى ترجمان ايتديگى افكار ، بر ذهن جيدك شطارت ولطافتله ممزوج سنوحاتندن عبارت ايدى . حتى وصيتى اوزرينه سنك مزارينه حك ايدلمش اولان جملهٔ آتيه بو مدعايى اثباته كافيدر ظن اولنور :

« شو موضع تنهاينده مطبعه‌جى بن ژامن فرانقلنك جسدى اوراقى قوپارلمش

وسرنامهٔ مذهبی سیلنمش فرسوده بر کتاب کبی قوردلره مأکل اولەرق، غنودهٔ خاك سکوندر . حال بو یله ایسەده اثر محو وزائل اولمیەجقدر . چونکه مدفونك اعتقادنجه مؤلفك دست جیادت بیوستیله عالم جاودانی‌یه لایق بر اثر اولمق اوزره مجدداً تدوین اولنەجقدر . [*] »

مشاهیر حکمای یونانیەدن فیثاغورس گبی، فرانقلن دخی اجرای حسنات افکارنده بولنان بر آدمك کل یوم کندی وجداننی تفتیش ایتمسی واجباتدن اولدیغی اعتقادنده ایدی . بناءً علیه هر اقشام خوابگاهنه گیردیگنده نفسنه خطاباً « بوگون

[*] بوندن مقصد مؤلف کائنات اولان جناب قادر مطلقدر .

نه ایولك ایشلدم ؟ » دیه سؤال ایتمکی اعتیاد ایتمش ایدی ، حتی بر گون اثنای مصاحبتده « تصوّر ایتدیکمدن زیاده کندمده سیئات بولدیغمه فوق‌الغایه متحیر اولمش ایسه‌مده سیئاتمك تدریجاً حسناته تحول ایلدیگنی مشاهده ایله ممنون اولدم . » دیدیگی مشهوردر .

§

١٧٤٦ سنه‌سنده عالم فنونده شایع اولان الکتریق حوادثی زمانك علماسنی فوق‌الغایه اشغال ایلمش ایدی . بناءً علیه بین‌العلما بر اهمیت فوق‌العاده‌یی حائز اولان بو مسئله اوزرینه ایضاحات کافیه اعطاسی شرفی بالآخره فرانقلنه نصب اولمشدر . مشارالیه بر الکتریق شراره‌سیله بر صاعقه‌نك اثرلری آره‌سنده فرق اولمدیغنی وفورطنه‌لرك حصوله گتوردکلری حالاتك بر الکتریق ماکنه‌سندن حادث اولان آثارك عینی اولدیغنی کشف وَ بونك اوزرینه شو قانونی استخراج ایلدی :

« ایدیء طبیعتده بولنان صاعقه ایادیء حکمتشناسانده بولنان خاصهٔ کهربائیه‌نك عینی‌در . »

لکن فرانقلن بو حقیقتی اعـلان ایتمزدن اوّل برکرّه آنی تجربه وبالذات تصدیق ایتمك ایستدیکندن، سیالهٔ برقیه‌یی ضبط ایله ایستدیکی جهته سوق ایتمك وتأثیرسز براقمق امکاننی تحری‌یه مباشرت ایلدی .

اسباب و تأثیرات معلوم اولدیغی زمان برشیئك علاج وچاره‌سی نیچون بولنماملی‌در ؟ لکن بلوطلرده‌کی صاعقه‌یی یقیندن تفتیش ومعاینه ایچـون آشاغی‌یه نصل ایدوبده ایندیرمه‌لی ؟ او قدر غیر منتظم برقوتی نظام واطاعته نه یولده ربط وادخال ایتمه‌لی ؟

مشـارالیه او قوّتی معـلومز اولان عادی بر (اوچورتمه) ایله آرامغه باشلادی : ١٧٥٢ سنه‌سی حزیرانیـنك یگرمی ایکنجی گونی غایت فورطنـه‌لی بر هواده فرانقلن صرتنده اوچورتمه طاشییان اوغلی ایله برلکده فیلادلفیا شهرندن طیشـارو چیقدی . گورنلر حکیم مشارالیهك معلوم اولان مشرب لاابالیسنه عطف ایله « اوغلنـك گوڭلنی خشـنود ایتمکه گیدییـور . » دیدیلر . حال بوکه هیچده اویله دگل

ایدی؛ زیرا فرانقلن تشبثاتنده احتمالدن بعید اولمیان موفقیتسزلك محجوبیتنه اوغرامامق ایچون تجربه سنی خلقدن اخفا ایتمك قیدنده بولنیوردی .

اوجنده سیوری بر معدن چبوغی بولنان اوچورطمه شهرك جوارنده‌کی تپه‌لرك اوزرنده هوایه رفع اولندی . چوجوق بو تهلکه‌لی آلتی نهایتی سیاله بر قیه‌نك مرورینه مانع اولمق اوزره بر ایپك غیطان مربوط اولان ایپلك ایله ضبط ایدیوردی . گوك گورلدیگی اثناده فرانقلن یاغمور ایله ایصلانمش وبو صورتله ناقل اولمش اولان ایپلگه پارمغنی تقریب ایتدیگنده ایپلکدن اوزون بر شرارهٔ برقیه صادر اوله‌رق ، پارمغندن مرور وسر تاپا وجودینی شدیداً تحریك ایلدی . بناءً علیه فرانقلن حس ایتدیگی شو تأثیردن بر حالت وجد حاصل ایتمکله مسرتندن تتره‌مگه باشلادی . وبناءً علیه حقیقت حالده بلوطلرده موجود اولان صاعقه‌نك مادهٔ کهربائیه‌دن بشقه برشی اولمدیغنی ادراك وتصدیق ایله تجارب

واقعه‌سنی درحال غزته‌سنده اعلان ایتدیکندن، براز صکره عالم تمدنك هر طرفنده بولنان علمای فنون جانبندن فرانقلنك تجربه‌لری اجرا وَ موافق حقیقت اولدقلری تصدیق اولندی . حتی روسیه حکمتشناسانندن (ریشمان) نام ذات بویولده‌کی تجربه‌لر صره‌سنده حادث اولان بر سیالهٔ برقیه ایله ١٧٥٣ سنه‌سنده محترق اولوب کتدی .

فرانقلن بوکبی تهلکه‌لری برطرف ایتمك ایچون سیالهٔ برقیه‌یی تماميله ارضه ایصال ایدن اعلا بر ناقل وساطتيله جذب ایتمك چاره‌سنی دوشونه‌رك، هوانك جریاننه تابع اولان اوچورتمه‌یه بدل برآلت ثابته ایجاد، یعنی (پراطونر) دینلان (سپر صاعقه) یی احداث ایتمکله عالم انسانیتك اولیای نعمی عدادینه داخل اولمغه کسب استحقاق ایلمشدر .

اکر فرانقلن بر عصر اوّل دنیایه کلمش وَبا خصوص اوروپاده بولنمش اولسه ایدی؛ طاعون انسانیت اطلاقنه شایان اولان انکیزیسیونك پنجهٔ

آتشنا كندن تخليص گريبان ايده‌مز ، وَعالم انسانيتى شرندن مصون ايلديگى شرارهٔ برقيه‌دن اشد اولان آتش ظلم و تعصبـده سحارلق نامنه كباب اولمقدن قورتيله‌ماز ايدى .

ماحاصـل پراطونرلرڭ فوائدى، ناس عندنده بيله معلوم اوله‌رق ، پانسيلوانى قطعه‌سنڭ هرطرفنده ركزينه مباشرت ايدلديگى گبى، برچوق علما وحكمداران دخى مكتوبلر يازه‌رق اشـبو موفقيتندن طـولايى موجد مشـار اليهى انسانيت نامنـه تبريك ايلديلر . فقط انگلتره قرالى فرانقلنڭ او صره‌ده حكومت مركزيه عليهنده‌كى تشبثات سياسيه‌سنى خاطره گتور-مگله عمومڭ پراطونرلر حقنده‌كى آلقشلرينه اشتراكى قبول ايتمديگى گبى، فرانقلنى دخى ، چونكه همشهر-يلرينى انگليزلرڭ ربقهٔ اسارتندن تخليصه چالشمغندن طولايى ، شقى عد ايده‌رك ، وَبر شقينڭ ايسه فضائل عليه ايله مناسـبتى بولنه‌ميوب ، بناءً عليه شـايان حـيرت بر بديعه وجـوده گتورمكلى تحت امكانده

اولمدیغنی اعلان ایلیه‌رك ، پراطونری تصدیق ایتمدی . شو قدرکه انکلیزلر حکومتلرینه اولان محبت و اطاعتلریله برابر کندولرینی صاعقه‌نك صدمهٔ محرقه‌سنده بولندیرمغی آرزو ایتمدکلرندن ، پراطونر اعمال ایده بیلمك حق و امتیازینی موجد مشارالیهدن طلب واستدعا ایلدیلر . نهایت قرال اوچنجی جورج جنابلری پراطونرلرك رکزینه مساعده بیوردی . فقط فرانقلنك یاپدیغی گبی ، اوجلری سیوری اولیوب یوارلق یاپلمسنی امر ایلدی . بو حالده قرال حضرتلرینك امر کیفیسنی اجرا ایچون جاذب اولمیان پراطونرلرك رکزی لازم گلیوردی ! ......

کندوسی پارسده (پاسی) نام محلده اقامت ایلدیگی صره‌ده آمریقادن آلدیغی بر مکتوبه ١٤ تشرین اول ١٧٧٧ تاریخیله یازدیغی جوابنامه‌ده شوفقره مندرجدر:

« بن افکار فنیه‌می مدافعه مقصدیله هیچ بر وقتده مباحثه‌یه گیرشمدم . آرزوم ، افکار فنیه‌مك کندی کندینه رواج بولمقلغنده‌در . زیرا صواب اولدیغی

حالده تجارب ايله تصديق وترويج اولنه‌لرى مقرردر. خطالرى گورلديگى حالده رد جرح اولنمالرى فائده‌دن خالى دگلدر . مجادله ومناقشه ايسه اخلاقى تخريب وانسانك راحتنى سلب ايلر .

« مخترعاتمك عالمده رواج بولمسندن قطعا منفعت ذاتيه انتظارنده دگلم. حتى اثر ايجادمدن طولايى بر گونه حق تمتع طلب ايتمـدم وَ ايتمك فكرنده‌ده بولنمدم .

« انگلتره قرالى ايسترسه سيورى پاراطونرلرى ياصسى‌يه تحويل ايلسون ! بنجه بونك بر گونه اهميتى يوقدر . بنم بر آرزوم وار ايسه اوده قرال جنابلرينك پاراطـونرلرى ، بر ايشـه يرامدقلرينى بيان ايله رد ايلمسيدر . زيرا براطونر سايه‌سنده كنديسيله عائلهٔ حكمدار يسنك صواعق آسماندن مصـون بولنه‌جغنه اعتماد حاصـل ايتديكى كوندن برى ، كنديسى ظلم بيلديرملريله تبعه‌سنى خراب وافنا ايلمكده‌در .

§

فرانقلن فنـونك سائر شـعباتى حقنده دخى تتبعاتده بولنمشـدر ؛ ازجمله ضـيا ايله حرارته دائر

بر چوق تجربه‌لر اجرا ایلدیگی کبی سیس ، روزکار ، فورطنه وَ بورالر حقنده دخی تدقیقات فنیه‌ده بولنه‌رق ، بر چوق مطالعات مفیده میدانه قویمشدر .

مشارالیه ١٧٤٧ دن ١٧٥٤ ده‌قدر دم کذاراولدیغی مدت ظرفنده علوم وفنون اوزرینه اولان تدقیقات ومطالعات مخصوصه‌سنی برسلسلهٔ مکاتیب ایله نشر ایلمشدر .

مشارالیهك خدماتی بر نوعه منحصر دگلدی . کندیسی هر شی ایچون بر غیرت وَفوق‌العاده بر استعداد ایله متحلی اولدیغندن ، نوبت بنوبت گرك ابنای نوعنه وَ کرك ابنای وطننه متعلق اموروده او استعدادینی فائده‌لی صورتده ، استعمال ایلمشدر . یعنی بر زمانلر علومه عائد تجربیات وتدقیقات ایله عالم انسانیتنه خدمت ایلدیگی کبی ، وقتی کلدیگنده دخی سیاسیات ایله وَیا سلاح آلتنه کیره‌رك وطننه اولان وظیفه‌سنی‌ده ایفا اتمشدر .

کندوسنده نه سوادی شان ، نه‌ده حرص سامان واردی . بو کونکی کونده بتون جهان مدنیتك

هر کوشه‌سنده بر حرمت مخصوصه ایله یاد اولنان نام معالی اتسامنی فضائل اخلاقی سایه‌سنده حائز اولمشدر.

١٧٥٧ ده وطنداشلری مشار الیهی ، انکلتره ایله پارلامنتوسنی طانیمقدن استنکاف ایدن مستعمرات خلقنـك حقوق سیاسـیه وَ منافع مشروعـه‌لرینی مدافعه ایتمك اوزره وكالتله لوندره‌یه اعزام ایلدیلر. فقـط انکلیزلرك یالکز انکلتره منفعتی نامنـه اولان اطوار سیاسیه‌لری آمریقانك مستعمرات شمالیه‌سیله انکلتره حکومتی بیننـده نائرهٔ حرب وقتالی بتکرار اشعال ایلمش اولدیغی جهتله فرانقلن اوغرایه‌جغی عقوبتی قوهٔ اذعانیله اوّلجه کشف ایتمه‌سیله انکلتره حکومتندن ذها متبصر طاورانه‌رق فرار ایلمشدر. بناءً علیه کندیسنی توقیفه کلان پولیس مأمورینك موفقیتی، مشار الیهك آلتی ساعت اوّل بر سفینه‌یه رکوب ایله صاوشمش اولدیغی خبرینی آلمقدن عبارت قالمشدر.

فرانقلن لوندره‌یه بو سفرکی عزیمتنده کنجلکنده مرتبلك ایتمش اولدیغی مطبعه‌یی زیارتله عملهٔ طبعه

آمریقادن گتوردیگی بعض هدایایی اعطا ایتدیکی صره‌ده : « محترم دوستلرم ! بنده ٤٠ سنه اوّل بوراده سزك كبی عمله‌دن ایدم . تنبللك آفتنه چالشمقله مقاومت ایدیلور . انسان مأیوس اولمامللی . چونكه یأسك قوۀ مولده‌سی عطالتدر . » قولیله رفقاسنی هم تلطیف وهمده مساعی‌یه تشویق ایلمشدر .

مشار الیه آمریقایه مواصلتنده پانسیلوانی قونغره‌سنه مبعوث انتخاب اولنمسیله آمریقا هیأت متفقه‌سی كبی دنیانك الڭ قوی بر حكومتنی تشكیل ایدن انگلتره مستعمراتنك احراز استقلال ایتمسنه پك چوق همت ابراز ایتمشدر .

١٧٧٦ سنه‌سنده هنوز حال طفولتیده بولنان آمریقا جمهوریتی كندوسنی انكلتره قارشوسنده پك ضعیف حس ایلدیكندن . فرانسه‌نك مظاهرت وحمایه‌سنی طلب ایچون فرانقلنی فرانسه‌یه سفیر نصب واعزام ایتمشدر .

او عصرڭ رجال حربندن (لافایت) ایله

مشهور (تورغو) وَ فرانقلن آره‌سنده حصوله کلان مخادنت ومحبت فرانسه‌ایله آمریقا بیننده ذاتاً موجود اولان حسن مناسباتك بر قاتدها تقویتنی موجب اولمقله فرانسز اردولری ، یکی متفقلرینی بر حامیٔ حریته لایق اوله‌جق صورتده مدافعه ایتمشدر .

فرانقلن اون سکزنجی عصرك ظرفا جمعیتی وَ فرانسه‌نك معاونتی سایه‌سنده تأسس ایدن آمریقا استقلالی یولنده او جمعیتده جریان ایدن مذاکرتی محرر اتندہ ایراد ایدر . بو مقاونت فرانسه تاریخنك الك شرفلی وقایعندن معدوددر .

فی الحقیقه او صره‌ده اون آلتنجی لوئینك انکلتره علیهنه آچدیغی محاربه قدر انسانیت نقطهٔ نظرندن شرفلی کوریله‌جك بر محاربه فرانسه طرفندن همان بردها وقوع بولمامشدر دنیله بیلور . اون آلتنجی لوئی‌نك مجتمعه استقلالنی انکلتره‌یه کرهاً قبول ایتدیرمکله اون بشنجی لوئی زماننده انکلتره طرفندن اجرا ایدیلان حقارتلره مقابل بر دست آهنین ایله سیلی زن انتقام اولمشدر .

شرائط صلحیه دخی اون آلتنجی لوئینك علو جنابنی اثبات ایدر، زیرا فرانسه منافع مخصوصه طلبنده بولنمیه‌رق، آمریقا لیمانلرینك جهانه کشاده طوتلمسنی آرزو ایله دکزلرنده دخی سربستیء سیر سفائنی تأمین ایتمش وَ بوسببله آمریقا کبی قیمتی عظمتیله متناسب برمتفق خالص قزانمشدر.

بناءً علیه معاملات واطوارنده کوستردیکی خلوصیت واستقامت وَ باخصوص حقوق مشروعه‌لرینی مدافعه‌ده استعمال ایلدیکی مهارت سایه‌سنده ١٨٨٣ سنه‌سنده مملکتنك استقلالنی مصدق اوله‌رق. تنظیم ایتدیکی معاهده‌یی فرانسه وَانکلتره وَاسپانیا دولتلرینه تصدیق ایتدیرمکه موفق اولمشدر.

مشار الیه پارسه ١٧٧٦ ده عزیمت ایتمش ایدی؛ فقط شهرت فضیلتی کندوسندن یکرمی اوتوز سنه مقدم فرانسه‌یه واصل وَبناءً علیه قلوب صغار وکباره بر محبت حرمتکارانه ایله داخل اولمش بولندیغندن، کندوسی فرانسه‌یه ورودنده یك بیوك

آلقشـلر ایله استقبال اولنمش ؛ وَ آز بر زمان ایچنده فضیلت حکیمانه‌سـنه لایق اوله‌جق صورتده بر موقع نفوذ وحیثیت احراز ایلمشدر :

مشار الیه حقنده فرانسـه‌ده هر صنف خلق طرفندن ابراز اولنـان آثار حرمت ورعایت فضائل ذاتیه‌نك حیثیت عارضیه‌دن زیاده قلوب انامده جایگیر اولدیغنه دلالت ایدر .

حتی عصر حاضرك ربع اوّلنه‌قدر معمّر اولان مربیهٔ مشهوره مادام (قامپان) فرانقلنك اوتاریخده وه‌رسای سرابنده صورت قبولنی وجه‌آتی اوزره حکایه ایتمشدر :

« فرانقلن سرایه گلدیگی زمان بر آمریقـا چفتجیسی قیافتنده ایدی . دوز کسلمش اولان صا- چلری وَ زمانك موده‌سنه کوره ، ینه عوامه مخصوص اولان مـدوّر شابقه‌سی باخصـوص قهوه رنکلی چوخه‌دن معمول البسـه‌سی اطرافنی احاطه ایتمش اولان سرای خلقنك صرمه‌لره مسـتغرق آپولتلی ، قوردونلی البسه‌لریله غیر متناسب ایدی . بو ساده‌لگی

مشاهده ایدن فرانسز نسوانی عندلرنده بر نوع
تجدد حکمنده اولان شو حاله کمال حیرتله نگران
اولمشدر . دوقتور فرانقلن نامنه اوله‌رق فوق‌الغایه
مطنطن ضیافتلر ویرلدی . بو ضیافتلرك برنده بن
دخی حاضر ایدم . کرك حسن و آن وَ کرك اصالت
وعرفانجه فرانسه‌نك اك کزیده‌لرندن ضیافته مدعو
اولان اوچ یوز قادینه‌دن اك حسناسی آمریقالی
فیلسوفك باشنه دفنه یاپراغندن بر تاج وَ یناقلرینه
برر بوسهٔ ابتهاج وضع ایتمکه مامور ایدلدی . »

فرانقلن آمریقا سفیری صفتیله فرانسه‌ده
طقوز سنه اقامت ایتمش ایدی . ورانسه‌نك وَ خصو-
صیله پارسك او عصرده اك بنام علما و ادباسنی بیله
مجبور رعایت ایدن زینت پرورلکه قارشو مشار الیه
طوریله ، قیافتیله فوق‌العاده برساده‌لك اظهار ایتمکده
وَ اودورك اکثر اعاظم علماسنه مقرّ اقامت اولان
پارسك (پاسی) محله‌سنده ساکن اوله‌رق ،
اگرچه سناً یتمشی متجاوز ایدیسه‌ده ینه بر غیرت

جوانپسندانه ایله استغالات علمیه وسیاسیه‌دن بر آن فارغ اولماز و اکثر اوقاتنی محافل حکماده مباحث علم وعرفان ایله امرار ایلر ایدی . باخصوص زمانك اك بنام علما و ادباسندن اولان بایی ، قوندورسه ، تورغو ایله اکثر اوقاتده هم بزم اوله‌رق ، قوهٔ ذکا وعرفانیله هر مجلس مصاحبته فوق‌الغایه رونق وشطارت ویرر ایدی .

فرانقلن صنایع عادیه و بدیعه ایچون پارسده بر جمعیت تشکلی لزومنی بیان و اثبات ایتمکله ، بعض ذوات ، مشارالیهك وصایاسی وجهله بر جمعیت تأسیس ایتمش ، وَ حین کشادنده حکمت طبیعیه مشاهیرندن (لاووآزی‌یه) طرفندن قرائت اولنان بر لایحه اوزرینه جمعیت متشکله‌نك ریاستی فرانقلنه تفویض ایدلمشدر . . مشارالیه ذاتاً تحصیل ایتمش اولدیغی فرانسز لسانني پارسده اقامتی مدتنده لسان مادرزادی اولان انکلیزجه درجه‌سنه ایصال ایلمش اولدیغندن ، اشهر آثارندن (محاسن اخلاقه) دائر اولان تألیفی پارسده یازمشدر .

١٧٧٨ ده سکسان یاشنده بولنان وولترك ، «ایرن» عنوانیله تألیف ایتدیکی فاجعه‌یی اوینا- تدیرمق اوزره (فرنه‌ی) قصبه‌سندن پارسه کلمش اولدیغنی فرانقلن استخبار ایله ملاقاتنه کیتمش وَوولتر ایسه باستیل محبس مشهورندن چیقدقدن صکره انکلتره‌یه فرار والتجا ایده‌رك، لوندره‌ده بولندیغی مدتده انکلیز لسانیله ادبیاتنی تحصیل ایتمش اولد- یغندن فرانقلنله ملاقاتنده مشارالیهه خطاباً : «موسیو فرانقلن کندسنه لسان مادرزادیله خطاب ایتمکلکمه شایاندر.» کلماتنی انکلیزجه ایراد ایتمشدر. بر مدت صکره فرانقلن ایله وولتر فرانسه انجمن دانشینك بر اجتماعنده یان یانه اوطورمش بولندیلر. خلق ایکی پیر واجب‌التوقیری زانو بزانو کوردکلرنده فرط هیجان ایله آلقشلامغه باشلامشلردر.

فرانقلن پارسده اقامت ایلدیکی اثناده اوتاریخده هنوز اویانمش اولان جستجوی قسمت فکرلرینك سائقه‌سنه مقاومت ایده‌میه‌رك آمریقایه پك چوق

ارباب لياقت هجرت ايتمكده ايدى . بونلرك اكثريسى فرانقلنه مراجعتله توصيه نامه طلب ايليه‌كلديكندن وفرانقلن ايسه حسب التربيه جواب رد ويره‌مديكندن كنديسندن برنجى دفعه اوله‌رق توصيه نامه طلب ايدن بيلمديكى برذاته ويرمش اولديغى مكتوبى ايجابى حالنده برصورتى تبييض واعطا قلنمق اوزره نمونه اتخاذ ايلمشدر.

مكتوب مذكور فرانقلنك خالصت فكرينه مثال اوله‌رق كوستريله بيله‌جك آثاردن اولمغله عيناً نقل ايدلدى :

پارس في ٢ نيسان ١٧٧٧

عزيزم !

نه شخصنى ، نه ده اسمنى طانيديغم بو ذات آمريقايه عزيمت ايده‌جكنى افاده ايله بر توصيه نامه ويرمكلكم ايچون بنى تضييق ايتمشدر . بويله بر حركت بزه كوره فوق العاده كورينور ايسه‌ده بوراده عادات مرعيه‌دن اولديغنه سزى تأمين ايدرم . بعضاً مجهولم اولان برشخص ينه مجهولم اولان آخر بر شخصى مستصحباً نزديمه كله‌رك كتورديكى آدم ايچون

بندن توصیه نامه طلب ایلر . بعضاً دخی هر ایکیسی یکدیکرینی توصیه‌ده بولنورلر !

حامل عریضه‌یه کلنجه : اخلاق واستحقاقی حقنده بنه کندوسنك شهادتنه استناد ایتمکلکم ضروری‌در . البته کندی کندیسنك طنیت ولیاقتنی بندن اعلا بیلیر. هرحالده حقنده سوء روایت اولمیان هربر اجنبی ایچون سزاوار کوریلان معامله‌ٔ لطفسازی وتسهیلاتکارینك اجراسنی التماس وکندیسنه حسن خدمت ابرازیله برابر اطوار وحرکاتی تماميله آکلاشلدقده نزدکزده کسب ایلیه‌جکی حیثیت درجه‌سنده معامله‌ٔ خیرخواهیده بولنملرینی نیاز ایله اکتساب فخر ایلرم .

امضا

بن ژامن فرانقلن

مشار الیهك کندوسنه کلنجه‌یه قدر هیچ کیمسه‌نك تخطر ایده‌مدیکی بر طرز معاونتکاریسی واردرکه بالاده‌کی توصیه نامه‌دن دها غریب وفقط هر حالده

شایان تقلید بر یول اولدیغندن کرمایه نمونهٔ امتثال اولمق اوزره بورایه قیدینی مناسب کوردك :

«شهر جارینك ١٥ شی تاریخلی بر مکتوبکزی آلدم . کرفتار اولدیغکز مضایقه بنده حصه‌دار الام ایلدی . بناءً علیه تهوین اضطرابکزه مدار اولور امیدیله طرفکزه مظروفاً اون آلتون ارسال ایلدم . بو پاره‌یی سزه بخش ایتمیورم . قرض طریقیله کوندریورم . مفطور اولدیغکز خصائل برگزیده وطن اصلیکزه عودتکزده ذاتکزی ایفای دینه مقتدر قیله‌جق بر مأموریته نائل ایتمسی طبیعی‌در . ایشته او زمان سزك کبی بار مضایقه ایله طاقتی طاق اولمش بر صاحب ناموسه تصادف ایدرسه‌کز مبلغ معهودی سزده مومی الیه اقراض ایدرك بکا مدیون اولدیغکز آقچه‌یی بو صورتله تأدیه بیورمش اولورسکز . فقط او ذاته‌ده استطاعت مالیه‌سی مساعد اولدیغی زمان متخذمز اولان اصوله توفیقاً ادای دین ایتمسنی توصیه ایدیکز . امید وارم که بنم اون آلتونم بو وجهله الدن اله کچه‌جکدر . ایشته آز پاره ایله چوق ایولك

ایتمك ایچون قوللاندیغم خدعه بوندن عبارتدر . مؤسسات نافعه‌یه پاره صرف ایده‌جك قدر زنكین دكلم . بكا لازم اولان اقتدارم درجه‌سنده فنالغی محو وَ برشیئك اك نافع جهتنی كندیمه جلب ایتمكدر . باقی اخص آمالم تشبثاتكزده استحصال موفقیتله نائل اقبال اولمكزدر افندم .

محب خالصلری

بن ژامن فرانقلن

مشار الیه ۱۷۸۵ ده پاریسدن آمریقایه عودت ایتمش وَبو ستونه وصولنده طوپلرله استقبال ایدلدیكی كبی بر جم غفیر طرفندن محل اقامتنه ال اوزرنده كوتورلمشدر . همشهریلری اوّل امرده كندوسنی فیلادلفیا اجرا مجلسی اعضالغنه وَمتعاقباً پانسیلوانی جمهوریتی ریاستنه انتخاب وتعیین ایلدیلر . بش سنه بو خدمتی ایفا ایتدكدن صكره ۱۷۹۰ سنه‌سی نیسانینك اون یدنجی كونی سكسان درت یاشنده وَمحب قدیمی (آنتوآن بنزه) نك (تجارت اسرا)

علیهنده‌کی تشبثاتنه مدار اولمق اوزره باشلامش اولدیغی لایحهٔ مفصله‌یی اکمال ایلدیکی کون وفات ایتمشدر. یعنی فضائل اخلاقده عصرینك الك کزیده‌سی بولنان مشارالیه ایام حیاتنی انسانیتك اکمال سعادتنه صرف ایلدیکی کبی عمرینك صوك ساعتنی دخی عالم مدنیتك شاننه لایق بر خدمتی ایفایه چالشه‌رق اتمام ایتمشدر.

اون سکزنجی عصرك عذوبت وطلاقت لسان ایله مشار بالبنانی خطیب مشهور (میرابو) مشار الیهك وفاتنی خسته بولندیغی هنکامده استخبار ایتمکله همان یتاغندن فیرلایه‌رق ، مجلس مبعوثانه شتابله کرسیٔ خطابتده وهیجان وجداننه ترجمان اوله‌جق برلسان ایله «افندیلر! فرانقلن وفات ایتمشدر. آمریقایی انکلتره‌نك زنجیر اسارتندن تخلیص و اوروپا اوزرینه انهار علم وعرفانی اجرا ایدن فضیلت مجسمه اصلنه رجوع ایتمشدر. بناءً علیه مجلسك بنزامن فرانقلن نامنه ۳ کون ماتم طوتمسنی طلب ایدرم » دیمشدر .

فرانقلنه منسوب بعض اقوال

تجربه بر مکتبدرکه درسلری پك بهالیدر .

—

اخسا هیچ اولمیه جکلرینه ، سفها همان اوله جکلرینه قناعت حاصل ایتمش کبی یشارلر .

—

وقتك تقدیر قیمتی حقنده مشارالیهك شویله بر لطیفه‌سی محکیدر :

بر کون مطبعه‌سنك اوك طرفنده بولنان دکانه کتاب آلمق ایچون بر آدم گله‌رك طالب اولدیغی کتابك بهاسی اولان ایکی (طاله‌ر) ی استکثار ایله دکانده‌کی خدمتکاره « موسیو فرانقلنی ایچرودن چاغیرکز او دها اهون ویرر » دیر . مشارالیه اوشاغك دعوتی اوزرینه دکانه گله‌رك مشتری ایله بینلرنده شو مکالمه جریان ایدر :

مشتری — بو کتابك بهاسی نه در ؟

فرانقلن — ایکی طاله‌ر بر چاریك .

مشتری — نه دیمك ! اوشاغکز ایکی طاله‌ر

دیمشکن سز برده چاریکی ضم ایدییورسکز ؟ لطیفه‌یی براقك ده طوغریسنی سویلیك :

فرانقلن — او حالده ایکی بچوق طالهر در دوستم ! چونکه یارم طالهری سز کله بیهوده یره ضایع ایتدیکم وقت عزیزك قیمتی در .

—

بزم کفایتنه قائل اولدیغمز اوقات دائما پك آزدر.

—

تنبللك پاسه بکزر وجودی طوردیغی یرده بیتورر.

—

بر دستگاه بر ترلایه معادلدر .

وقتیله یاتوب وقتیله قالقمق صحتی ؛ ذکاوتی ، ثروتی تزیید ایلر .

—

آخره لزومندن زیاده اعتماد چوق کشی یی خراب و برباد ایتمشدر . چونکه امور دنیاده انسانی قورتاران راست کلانه اعتماد دکل بلکه عدم اعتماددر.

تمّ

مطبعهٔ ابو الضیا

كتابخانهٔ ابوالضيا

85

بوفون

ابوالضيا توفيق

ايكنجى طبعى

معارف نظارتنك رخصتيله

قسطنطينيه

١٣٠٨

مطبعهٔ ابوالضيا

بوفون

بوفون

بوفون نامی عموماً اقوام متمدنه عندنده معلومدر.
بالخصوص بوفونك هم اجلهٔ طبیعیوندن وهم
عظمای اصحاب قلمدن بر حکیم ذوفنون اولدیغنی
فرانسز لسانه انتسابی اولانلرك عمومی بیلور؛
زیرا فرانسز آثار ادبیه‌سندن منتخبات نامیله
فرانسه‌ده نه قدر مجموعه نشر اولنمش ایسه جمله‌-
سنده بوفونك محرراتندن برقاچ پارچه اثره تصادف
اولنمق مقرردر.

الآن فرانسه‌ده ارباب شباب ایچون ویاخود
آثار ادبیه تدریسیله قوهٔ عرفان وادراکارینه
کشایش ویرلمك ایستنیلان مکاتب ابتدائیه شاگر-
دانه مخصوص اوله‌رق (بوفون) عنوانیله

مشار الیهك کلیاتندن منتخب نوع نوع اثرلو شهر اولنمقده‌در . هله هیچ بر مکتب یوقدر که اخلاق وَیا انشا درسی ویریلورایکن شاکردانه تاریخ طبیعیسندن برقاچ عباره وَیا برایکی جمله یازدیرلمامش اولسون .

بوفون بزجه دخی معروفدر . چونکه اشهر آثاری اولان تاریخ طبیعیسی بوندن طقسان سنه مقدم ترکجه‌مزه ترجمه ایدلمش [*] وَ بناءً علیه محصول تتبعاتندن ملتمز دخی مستفید اولمش ایسه‌ده شمدی‌یه قدر گذران حیاتنه دائر هیچ بر یرده طوپلیجه معلومات ویرلمامشدر . بناءً علیه شو اثر ناچیزده مشارالیهك احوال خصوصیه‌سنی وَ عالم انسانیته ایفا ایلدیکی خدمات برگزیده‌سنی اصحاب مطالعه‌یه مجملاً بیلدیره‌جکز .

§

بوفونك اصل اسمی (ژان لوئی لوقله‌رق)

[*] رئیس الاطبا بهجت افندی معرفتیله لسانمزه نقل ایدلمش وآلتمش بش سنه صکره برنجی دفعه اوله‌رق تصویر افکارده تفرقه صورتیله نشر اولنمشدر .

يدی . بوفون نامی كندوسنه مؤلفاتيله اشتهار
يتديكی زمان اون بشنجی لوئی طرفندن قونتلغه
فراغ ايديلان وَ ذاتاً كندی املاكندن اولان
راضيدن طولاني تسميه ايدلمشدر .

مشاراليه ١٨٠٧ سنه‌سی ايلولنك يدنجی كونی
راسه‌ده بورغوين ايالتنده كائن (مونت بارد) ده
تولد ايده‌رك عهد صباوتنك قسم اعظمنی (مونت
بارد) جوارنده بولنان (بوفون) نامنده‌كی چفتلكده
مرار ايتمش وَ بواثناده قير و كوی عالمندن لذت
آلمغله مدت عمرنده بيوك شهرلرك دغدغهٔ مدنيتكارانه‌
سيله بر درلو الفت ايده‌مامشدر . حتی مشاراليه
يازمش اولديغی تاريخ طبيعينك (كيك) بحثنده
« دنياده سما ، ارض ، واديلر ، اورمانلو باقمقله
طويولور ، كزوب يورومكله بيتوب توكنور شيلردن
اولديغی كبی انسانيده هيچ بر وقت اوصانديرمه‌
مدقلريدن ، نوع بشرك نعم حقيقيه‌لريدر . » ديمشدر .

پدری (بن ژامن دوقله‌رق) بورغوين

پارلامنتوسنده بر مشاورلك خدمتی استحصال ایتمش اولمسندن طولایی دیژونه عزیمتله اوراده تمکن ایلمشیدی . بوفون ایسه اوتاریخده اون ایکی یاشنده بولندیغی جهتله مبادیء علومی تحصیل ایچون بورغوینده بولنان (جزویت) مکتبنه ویرلمشدر .

مشار الیه اوان طفولیتنده نیه‌جه قوی وَسوق اولندیغی ایشده ابراز قابلیته ساعی وَباخصوص طبعاً گوکل اگلندیریجی شیلرك هیچ برندن گری قالمامغه مائل اولدیغندن مکتبده ایکن درس فاصله‌لرنده وَ ر شطارت خارق العاده ایله سائر آرقداشلرندن زیاده قوشوب اوینار ایدی . بونکله برابر گوردیکی وَ یا اوقودیغی مسائلك غوامضنه واقف اولمق خاصیتنه مالك وَ هله کندی کندینه مطالعه وتتبعه منهمك اولدیغی جهتله چوجقلرك مصال کتابلرندن آلدیغی ذوقدن زیاده بر شوق طبیعی ایله کتب ریاضیه مطالعه‌سندن متلذذ اولوردی . حتی قدمای ریاضیوندن اقلیدسك هندسه‌یه متعلق اولان

تألیف مشهورینی آڭلامق هر طالب علمه میسر دگل ایکن بوفون، بو اثری الڭ غریب بر حکایه کتابی گبی فرط تهالکله اوقویوب ادراکی مسائلیله لذتیاب اولوردی .

اکثریا آرقداشلریله اویون اوینادیغی اثناده بردنبره غیبوبت ایتمك معتادی ایدی . رفقاسندن بوغابك فرقنه واروبده تحری یه قالقیشانلر کندوسنی حوالینك بر کوشه‌سنه چکلمش اولدیغی حالده قوم اوزرینه بر طاقم اشکال هندسیه رسم ایتمکله مشغول بولورلر ایدی .

مشارالیه بو مکتبده اکمال تحصیل ایتدکدن صکره بر مسلك انتخابنه لزوم حس ایلمش ایدی . پدری کندی مسلکنه، یعنی صنف حکامه ادخال ایچون حقوق مکتبنه ویرملك آرزوسنده بولنمش ایسه‌ده، نهایت معرفتی اعلام از برلمك وَ یاضبط جریده‌لرینی مطالعه ایله اصول صکی اوکرنمکدن وَ غایهٔ مرتبه‌سی بر محکمه‌ده صدرنشین احکام اولمقدن عبارت اولان بر مسلکی قبول ایتمامشدر . بو صره‌ده

ایسه اقربای مادرندن بریـنك وفاتیله کندوسنه بر مبلغ کلی انتقال ایتمکله انتخاب مسلك خصوصنده اوقدر استعجاله لزوم گورمدی .

§

ینه بو صره‌ده ایدی که گورمدیکی وگورمك ایچـون پك چوق خواهش گوستردیکی یرلری سیر و سیاحت ایچـون بوفونه بر فرصت حسنه ظهور ایلدی : انگلتره اصیلزاده‌لرندن دوق دوکنغسـون نامنده بر ذات معلمیله برلکده سـیاحته چیقمش و او آرالق دیژونه اوغرامقله بوفونله الفت پیدا ایلمش ایدی . بناءً علیه هر ایکیسنك آرزوسی بر نقطه‌ده اجتماع ایتمکله بوفون سیاحتلرنده کندولرینه رفاقت ایلمشدر . فی الحقیقه مشار الیه بو سیاحتنده اوروپانك پك چوق شهرلرینی گزمش و آثار بشردن فوق العاده شیلر گوره‌رك عبرتبین اولمش ایسه‌ده نظر هوشـنی اك زیاده اشغال ایدن شی آثار بشرگبی سریع الزوال

اولمیان مصنوعات طبیعت یعنی صحاری وجبال ایله انهار و بحار ایدی .

بوفون بر صحرایه داخل اولوبده تماشایه باشلار ایسه کندوسنه باقمقله قناعت کلمز وَ هوس تماشاسی کتدکجه افزایش بولوب اکسلمز ایدی .

فرانسه‌یه عودتنده پارسه عزیمتله اختیار اقامت ایلدی . پارسده ایسه او تاریخده دخی جهانك هیچ بر طرفنده او درجهٔ مکملیتی حائز اولمیان یك چوق آثار مدنیه وَ وسائط آسایش موجود ایدی . بناء علیه تیاترولری ، دارالمسامره‌لری وَ (آلامود) دینلان عالم تزین وتجدد اربابنه مخصوص اولان محافل ظرافتی زیارته باشلایه‌رق هر صنفك مشاهیریله کوروشمکه موفق اولمشدر .

باخصوص عصرك حکماسی بوفونك همان اکثر فنونه شامل اولان مکتسبات علمیه‌سیله افکار جیده‌سنه حیران اولدقلرندن کندوسنه ایفای حرمت ایتمکی واجباتدن عد ایتمشلر وَ حتی هنوز ٢٦ یاشنده

بولنديغی حالده مشار اليهی انجمن علوم اعضالغنه انتخاب ايله فضل وعرفاننه اولان حرمتلرينی دخی بو صورتله ابراز ايلمشلردر .

مشار اليه علمانك بو التفاتندن فوق الغايه محظوظ اولمه‌سيله مظهر اولديغی توجهه و دخول ايتديگی جمعيت فاضله‌نك اعضاسندن بولنمقلغه استحقاقنی اثبات ايچون انكليزجه‌دن ايكی اثر نفيس ترجمه ايتمشدركه بونك بری مشاهير رياضيوندن (نيوتونك) ايدی . ينه او اوراق چفتلكنه قريب براورمانده آغاجلرك نشو ونماسنه دائر اجرا ايتديگی تجاربله صوغوغك نباتاته درجهٔ تأثيراتنه و تخمدن اورمان يتشديرمكه دائر متعدد رساله‌لر ومخطره‌لر نشر ايتديگی گبی قدمای رياضيوندن ارخيميدسك ٢٠٠٠ سنه مقدم سيراقوزه‌ده اجرا ايتديگی تجربه‌يی [*] كمال موفقيتله تكرار ، يعنی ٢٠٠ خطوه مسافه‌ده بولنان

[*] خرافات عجمدن لسانمزده متداول اولان آينهٔ اسكندرك اصلی بودر .

برطالاش يغيني ضياى شمسى بر طاقم عدسه‌لر ومتعدد آيينه‌لر وساطتيله عكس ايتديره‌رك احراق بالنار ايلمشدر .

§

مشار اليه ١٧٣٩ ده اوتوز ايكى ياشنده اولديغى حالده نباتات باغچه‌سنه ناظر نصب اولنمشدركه او تاريخده مذكور باغچه‌نك نامى (قرال باغچه‌سى) ايدى. ايشته بوفونك گذران حياتنه عائد وقايعك الك مهمى بو مأموريت اولمشدر؛ زيرا او زمانه قدر انتخاب مسلك خصوصنده مترددد بولنديغى گبى جداً اشتغال ايده‌جكى فنى دخى او گونه قدر قرار-لشديره‌مامش ايدى . بناءً عليه بو باغچه‌يه ناظر نصب اولندقدن صكره تاريخ طبيعى ايله اشتغال ايتمكه قطعياً قرار ويرمشدر . لكن مشار اليهك تصور ايتديگى تاريخ طبيعى مثلا يونانيلرك آراسطوسى وروماليلرك پلينى گبى حيوانات ونباتاتك بعض صنفلرينى تعيين وتعريفدن عبارت دكلدى .

بوفون بو تاریخده کرّهٔ ارضك خلقتندن بری اوغرادیغی انقلابات وتحولاتی وَ هوا ایله روزکاری، یاغموری، اختلافات اقلیمی، طاغلری، وادیلری، معدنلری، وولقانلری، بحار وانهاری، مختلف الاجناس اولان نوع بشرله حیواناتی والحاصل مکوناتك عمومی نظر مطالعه‌دن کچورمکه وَحتی حیواناتك یالکز صور واشکالی دکل، ماهیات وحسیاتنی وَ متعیش اولدقلری اورمانلرله وادیلری دخی ارائه ایتمکه عزم ایلمشدر.

بوفون بواثر جسیمی هر بر صنفه یرایه‌جق صورتده وجوده کتورمکی التزام ایلمش وَمثلا بر علامهٔ بیدانی‌یی متلذذ ایتدیکی کبی هیچ بر فنه منسوب اولمیان بر آدمی دخی مستفید ایلیه‌جك صورتده بر اسلوب افاده اتخاذینه قرار ویرمشدر.

بوفون شو تصور عظیمی فعله چیقارمق ایچون کافهٔ حظوظات واذواق ایله قطع مناسبات و تحصیل و مطالعه‌یه حصر اوقات ایلمك الزم اولدیغنی تأمل ایله نفسیله بر مقاوله عقد وَ عهدنده

ثبات ایلدی : اوّلا، لوقانطه‌لرده طعام ایتمگی ترك ایلدی . زیرا طیشاروده طعام ایتمك اضاعهٔ اوقاتك مقدمه‌سیدر . چونکه طعامدن صکره قازینویه گیریلور ؛ قازینوده تصادف ایدیلان احبابك تشویقیله یاتیاترویه وَ یاخود سائر بر اکلنجه‌یه گیدیلور . بو اسباب ایسه هم گیجه اشندن وَ همده وقتیله اویانوب ایشه باشلامقدن محرومیتی انتاج ایدر . بناءً علیه بوفون سفاهت وعطالته لوقانطه‌یی سبب منفرد عد ایتمکله ابتدا طیشاروده یمك یمامگه قطعیاً قرار ویردی . فقط کندوسی ایچون اعتیادی غیر قابل برحال دها وار ایدی‌که اوده صباحلری ایرکن قالقمق غائله‌سی ایدی . آیده تدبیر آتی سایه‌سنده تحویله موفق اولدی :

مشارالیهك ژورف اسمنده بر اوشاغی وار ایدی‌که کندوسنه آلتمش بش سنه خدمت و برلکده امرار سن جوانی و شیخوخت ایتمشدر . بوفون بونکله بر مقاوله عقد ایده‌رك هر صباح آلافرانقه ساعت

آلتيدن اوّل اوياندیره بيلور اسه هر دفعه سنده کندوسنه
اوچ فرانق بخشيش ويرمگی وعد ایدر . بومقاوله‌نك انعقادينك فرداسی صباح ژوزف وقت
معيندن بر چاريك اوّل افنديسنك اوطه‌سنه کلدکده
قصور ايتمز ايسه‌ده بوفون اويقونك الڭ طاتلی بر
حالتنده بولنديغی برصره‌ده گوزينی آچوبده ژوزفی باش
اوجنده گورنجه « نه حريف ! سن بنم اويقومی
کهياسيميسك ؟ » عتابيله بيچاره‌يی قوغار؛ ويورغانی
باشنه چکه‌رك ينه اويور . ایرتسی گونی دخی ژوزف
حکم مقاوله‌يه رعايتله افنديسنی ايقاظه غيرت ايلدی
ايسه‌ده اوگون دخی اوّلکی معامله‌يه مظهر اولمقدن
بشقه برشی گورمه‌دی . نهايت اوشاق قوشلق
طعامنی گتورديگی زمان بوفون کندوسنه ديرکه :
« بيچاره ژوزفم ! سن برشی قزانه‌مديغك گبی بنده
ينه وقتمی غائب ايتدم . ايشته نه بولده تشبث
ايديله جگنی بيله‌ميورسك . بوندن صکره آلاجغك
بخشيشدن بشقه برشی دوشنمه ! بنم صباح کيفمه

تکدیر وحدتمه اصلا اهمیت ویرمه . سن همان
نی پنجره‌دن طیشاری‌یه چیقارمغه چالش . »
ایرتسی گونی ژوزف معین اولان ساعتده
وفونك باش اوجنه گیدرك پنجره‌دن چیقمسنی اخطار
یلدی . مشارالیه اوّلا اوشاغنه کندوسنی راحت
راقمسی ایچون نیازه باشلادی . فقط نیاز ونزاکتك
مفید اولمدیغنی گورنجه تکدیر وفظاظته آغاز
و کندیسنی خدمتندن طرد ومعیشتندن محروم
ایلیه‌جگنی جدّی برلسان ایله بیان ایلدی .
ژوزف اسه درسنی برگون اوّل آلمش اولد-
یغندن اشبو وعیدلرك هیچ برندن فتور گتورمیه‌رك
جبراً بوفونك یورغانی آچدقدن صکره اوّلجه
احضار ایتمش اولدیغی بر قدح صویی بوفونك
گوکسنه طوغری فرلاده‌رق اوطه‌دن فرار ایتدی .
برقاچ دقیقه صکره افندیسنك چنغراغی ژوزفی
اوطه‌یه دعوت وَ ژوزف اسه بودعوته بر طور
حشیتله اجابت ایتمکله ، بوفون فرط حلم ایله

كندوسنه ديركه : « دوستم ! بكا چاشير كتور ! لكن
ايلروده بوزوشمامغه چاليشه‌لم . چونكه بوزوشير ايسه‌ك
ايكيمزده متضرر اولورز . آل شـو اوچ فرانقى بر
صباح حق ايتدك . »

بوكوندن صكره برقاچ هفته ژوزف، اويله تدابير
شديده استعمالنه مجبوريت كورمدى . ساده براخطار
بوفونى يتـاقدن چيقارمغه كفايت ايدردى . نهايت
بوفون كندى كنديـه ايركن قالقمغه آليشـه‌رق بر
بابده ژوزفك ايقاظنه احتياجدن قورتلمشدر .

صكره‌لرى مشار اليه بو بر قدح صـو وقعه‌سنى
دوستلرينه وخصوصـيله تنبللكه مائل كنجلره حكايه
ايدر . و « تاريخ طبيعينك درت بيـوك جلدينى بن
ژوزفك سايه‌سنده يازمغه موفق اولدم . » درايدى .

§

بر مدت صـكره بوفون دها آسـوده بر حالده
يشايه‌بيلمك ايچون پارسى ترك ايله مسقط رأسى اولان
(مونت بارد) ده اقامته قرار ويرمشدر . چونكه

وراده هر درلو دغدغهٔ حیاتفرسادن آزاده اوله‌رق عمر
بوره جکندن امین ایدی. مشارالیه اجدادندن منتقل
کندوسنك ایسه عهد جوانیسی یادگارلریله مملو اولان
ندیم خانه‌لرینی الدن چیقارمامش اولدیغی گبی پارسده
ولندیغی مدت دخی آنك توسیعات وتنظیماتنه چالشمش
ولدیغندن کوینه گلدیگی وقت اوینی مأمولندن زیاده
منتظم بولمشدر. یالکز بوفونك مسلك حاضری حکمنجه
ر اکسیکی وار ایدی‌که اوده باغچه‌سنك عدم اتساعی
یدی. واقع قوناق واسع بر عرصه‌نك وسطنده
ولمقله برابر ارضی قوهٔ انباتیه‌دن محروم وطوپراغی
سکی بوربون دوقه‌لرینك خراب اولان قصرلری
اتقاضیله مستور ایدی.

باخصوص عرصه، بر تپه‌نك میلی اوزرینه
متصادف وذاتاً قیالقدن عبارت اولمسندن طولایی
عرصه‌یی وضع طبیعیسندن چیقارمق اوگنی طو-
لدیرمغه وبوده اوزاق محللردن طوپراق گتورمگه
موقوف ایدی. بناءً علیه بوفون بو اراضی‌یی متعدد

سدلره تقسیم ایله استدیگی صورتده تسویه ایتدیر-
دیگی گبی هر درلو اشجار ونبات انباتنه قابلیتلی
طوپراق دخی جلب وفرش ایتدیرمشدر .

قوناق ایسه بو سدلرك فوقنده اولهرق الك
اوست باشنده‌ده ملوك طوائف زمانلرینی مخطر برده
قله‌یی حاوی ایدی . بوفون بو قله‌یی کندوسی ایچون
دارالاشتغال اتخاذ ایلدی . زیرا قله‌نك وسعت
ومتانتیله برابر هیچ بر طرفله‌ده ارتباطی اولمامسندن
طولانی دروننده هر درلو شماتتدن آزاده اوله‌رق
اشتغال ایده بیله‌جك ایدی . خصوصا موقعنك
ارتفاعی جهتله بو قله‌دن عموماً قریه‌نك اراضیسیله
بوستانلری وبر مسافهٔ بعیده‌دن روان اولان (رون)
نهرینك جابجا قطع وتشکیل ایلدیگی جداول میاه
غایت لطیف بر صورتله تماشا ایدیلور ایدی . بناءً
علیه بوفون تشکیل ایلدیگی باغچه‌لره دنیانك هر
طرفندن جلب وجمع ایتدیگی اشجار ونباتاتی غرس
وزرع ایله اوراسنی برنمونه‌گاه ازهار حالنه گتوردکدن

کندوسنه دخی قلعه‌سنی مقر ایدندکدن صکره وقاتنی شو صورتله تقسیم ایتمشدر :

صباحلین ساعت بشده یتاغندن قالقه‌رق قله‌یه چیقیلور و کندوسنی کیسه‌نك تجهیز واشغال ایده‌مامسی ایچون باغچه‌ده‌کی سدلرك قپولرینی آیری آیری سوره‌لر ایدی . بعض کره کندوسی یازار و پك یوریلور ایسه کاتبنه املا طریقیله یازدیرر ایدی .

قبل الظهر ساعت ۹ ده ژوزف کله‌رك کندوسنه بر دیلم اتمکله بر صراحی صودن عبارت اولان قهوه آلتیسنی اعطا ایدردی . مشارالیه بو طعام ناچیز ایله کفاف نفس ایتدیکی صره‌ده دخی یا مطالعه ایدر و یاخود کاتبنه املا ایلردی .

بوصورتله اوکله طعامنه تخصیص ایتدیکی وقته ، یعنی بعدالزوال ساعت ایکی‌یه قدر متمادیاً چالیشور ایدی . بعدالطعام قیره چیقار و یازدیغی یاخود یازه‌جغی شیلری ذهننده مطالعه ایده‌رك بر مدت گزدکدن صکره ینه یازیخانه‌سنك اوکنه اوطورر

وَدرت ساعت دها چالیشه‌رق گیجه طقوزده خوابگاهنه
چکیلور ایدی .

مشار الیه سنه‌نك سکز ماهنی مونت بارده‌ده
امرار ایله ۱۲ ساعت تتبعات وتألیفاتیله ، و درت
ماهنی دخی پارسده کچیره‌رك کل یوم باغچهٔ همایونك
تنظیماتیله مشغول اولوردی .

§

بوذات کندوسنه تخصیص مسلك ایتدکدنصکره
اوقیوب یازمقدن بشقه هیچ بر شیله اشتغال ایتما .
مشدر . بعض کرّه گیندیکی وَیا تراش اولدیغی
صره‌ده ذهننه تبادر ایدن بر شیئی اونوتماق ایچون
همان یازیخانه‌سنه قوشه‌رق قید ایدر وَاثنای سیاحتنده
دائما جزؤدانده خاطرلرینی یازه‌رق اقشاملامق
ایچون واصل اولدیغی اوتلده اك اوّل آنلری بر دفتر
مخصوصه نقل ایلر ایدی . حاصلی بوفون ایچون
اذواق حیات تتبع وتحریردن عبارت ایدی .

مشارالیه اون سنه‌لك بر سعی دائمی ثمره‌سی

ولمق اوزره تاريخ طبيعيسنك قسم اوّلى اولان
وچ جلدينى موقع انتشاره وضع ايلدى . اندن
صكره اون سكز سنه دها اشتغال ايله سائر اون
يكى جلدينى دخى تأليف ونشره موفق اولدى .
يشته بواون بش جلد كتاب :
كرهٔ ارض حقنده نظريات عموميه .
طبايع حيوانات .
تاريخ بشر .
تاريخ حيوانات ذو اربعة‌الاقدام .
مباحثنى شامل ايدى .
بوفون شوايلك اثرينى تأليف ايدركن اعضاى
بدنيـهٔ حيوانانك اصحاب مطالعه‌يه قناعت بخش
وله‌حق درجه‌لرده تعريف وايضاحنه موفق اولمق
يچون اعز احباسندن وفن تشريح علماسندن مشهور
(دوباتون) دن استعانه ايلمشدر .
بوندن صكره مشار اليه طقوز جلددن عبارت
ولان [تاريخ طيور] نامنده‌كى اثرينى نشر ايلدى.كه

بونى وجوده گتورملك ايچون ١٦ سنه بلا فاصله تتبع وتحرى يه وعصرينك مدققلرندن (كه بو - مون بهليار) نام ذاتك تحقيقاتندن اقتباسه مجبور اولمشدر. فقط گهنوموندن آلديغى معلوماتى هيچ بر وقت عينيله نقل ايتميه‌رك هر بحثى ايستديكى گبى تعديل واصلاح ايلدكدن صكره قبول ايتمشدر .

بعده تاريخ طبيعيسنه ذيل اولمق اوزره [معادن] ناميله بش وَ [تعليقات] عنوانيله دخى يدى جلد كتاب وجوده گتورمشدركه مشاراليهك اهم تدقيقاتى اولان [ادوار طبيعت] بحثى اشبو تعليقات جلدلرندن برى حاوى بولنمشدر .

مشار اليه بو بحثى تمش ياشنده ايكن يازمش وَ يازديغى زمان آنى مكمليته تقريب وَهردرلو شكوكدن مهما امكن تجريد ايچون زحمت ومشقته باقميه‌رق اون يدى دفعه تبديل واصلاح ايتمشدر . بوقدر او اثناده وَآندن صكره‌لرى دخى كتدكجه

یازمقده ترقی ایلیه گلدیگنی وَ بوصورتله بر آن اشتغالدن خالی اولمدیغنی مقام تحدیث نعمتده افاده ایلر ایدی.

مشارالیه هر بری معلومات واسعه وَ تتبعات دورا دوره محتاج اولان رچوق مباحث اوزرینه ٣٦ جلد کتاب تألیف ایلمشدر. برکون کندوسندن بوقدر جسیم وَ جسامتی نسبتده محتاج تدقیق اولان برایشی نصل کوره بیلمش اولدیغی سؤل اولنمقله. مشارالیه جواباً: « اللی سنه بلا فاصله یازی خانه‌مك اوکندن آیرلمیه‌رق وَ هر درلو اذواق وعطالتی ترك ایده‌رك موفق اولدم » دیمش، وَ درایت وذکاوتندن طولانی مدایحنه آغاز ایدنلره دخی « درایت وذکاوت صبر واجتهاددن عبارتدر. » قولیله مقابله ایلمشدر.

§

بوفونك آثاری فوق العاده بر رغبت عامّه‌یه مظهر وَ هر صنف ارباب مطالعه‌یه حیرت آور اولمشدر. علمادن برطاقمی بوفونك بعض فکرلرینی مؤاخذه‌یه قیام وَ اوقدر حقایق آره‌سنده تصادف ایتدکلری بر ایکی

خطایی اعلانه اقدام ایتمشلر ایسه‌ده هرکس مؤلفك ذکاوت خارق العاده‌سی اوکنده سرفرو بردهٔ حیرت اولمقدن کندینی آلامامش وَمعترضین ایسه مراملرینی استماع ایده‌جك آدم بوله‌مامشدر .

علوم عالیه وحکمیه او تاریخه قدر هیچ بر وقت بویله موضح ولطیف عباره‌لرله تعریف ایدلمامش اولدیغندن فکرلر، بوتألیفاتك تصنیع اعجازکارانه‌سی اوکنده بهت وحیرتدن قورتیله‌مدیلر .

فی الحقیقه بوفون هرنه‌یی تصویر ایدرسه افاده‌سی آنك ماهیتیله متناسب دوشورمشدر . ذات بحث نه رتبه عالی ایسه افاده‌سنده دخی او مرتبه علو وعظمت ابراز ایلمشدر . مثلا [منظرهٔ طبیعت] نامنده‌کی بحثنده شو صورتله افادهٔ مرام ایتمشدر .

« بیکلرله اجرام مضیئه ابعاد مجرده ایچنده موضوع اوله‌رق هیأت عالمه تشکیل اساس ایلدکلری کبی بونلرك اطرافنده دیگر بیکلرله

اجرام مظلمه مختلف التأثیر ایکی قوتك مجلوب
ومغلوبی اولەرق دور ایتمکده وبو ایکی قوت
اوساحهٔ نامتناهیده کندولرینه تعیین ایتدیکی
محرکده سیر ایتمه‌لریله موازنت عوالم وآسایش
کائنات حصوله کلمکده‌در .»

بشرك خلقت وماهیتی بحثنده دخی شویله دیمشدر .

« مستقیم وقائم اولدیغی حالده بر آمر
وضع وطورینی طاقنور . وسمایه رفع نظر
ایدر . وقار وعظمتنك علائمی صفحهٔ جبیننده
مشاهده اولنور . کره‌یه بر نظر استحقار ایله
باقیور وبناءً علیه کندوسنی آندن صاقنمق

ایستیورمش گبی ارضه وجودینك الڭ نهایت قسمیله تماس ایلیور .

آرسلانی ده شو صورتله تصویر ایدییور :

« اوموزلرینی ستر ایدن وچهرهسنی ظلالی ایچندهده مستغرق ایدن بر کیسوی عظیمه مالك اولدیغی گبی چشمان متانت نشانی وَرفتار پر وقاری جسارت فوق العادهسنی ایما ایلمکدهدر . »

بارگیر حقنده شو سوزلری سویلیور :

« بارگیر هم متکبر ومغضوب وَ همده مطیع ومغلوب بر حیواندر . ویریلان امره بلاتأمل انقیاد ایدر . قوّتنك فوقندهاولان

بارگرانه بیله قاتلانور وَایفای وظیفه یولنده
ترك حيات ايدنجه‌يه قدر چاليشور . »
فيلي وصفنده « معجزۀ ذکاوت وَمادی غول
بیابانی » دیدیگی گبی دوه حقنده افادات آتیه‌یی
ایراد ایدییور :

« دوه تناسب بدندن محروم وَقنبور بر
حیوان اوله‌رق خدمتنك كافۀ علاماتی او-
زرنده مشهوددر. دائما یوكلی اوله‌رق صحاریٔ
ریك آلودده وَحد و پایاندن عاری ظن
اولنان چوللرده قطع مسافه‌یه جاهد وَراكبی
ایسه او بعد نامتناهی‌یه بر نظر حزن‌وَنومیدی
ایله نگران اوله‌رق محل التجا و عمارته
مترصددر . »

بوفون بونلری فرانسز لساننك لطافت وعظمتیله ممزوجاً غایت ساده وسلیس بر یولده تحریر ایتمشدرکه او لطافتی آخر برلسانك شیوه‌سنه تحویل وبوفیقده‌کی استحاله اربابنه معلومدر .

§

بوفونك شهرتی یالکز فرانسه‌ده دکل عموماً اوروپا قطعه‌سنده انتشار ایتمشدر . برچوق حکمداران وازجمله اسوچ ودانیمارقه وانکلتره قراللریله روسیه ایمپراطوریچه‌سی (مؤرخ طبیعت) عنوانی ویردکاری بوفونه التفاتنامه‌لر ارسال ایلدیلر .

فرانسه‌یه سیاحت ایدن اوروپا پرنسلرینك کافه‌سی کندوسنی کرك پارسده‌کی اقامتکاهنده وکرك مونت بارده‌ده‌کی خانه‌سنده زیارته کیدرلر ایدی .

فرانسه انجمن دانشی بوفونی اعضاسی اعدادینه ادخال آرزوسنده بولنمغله مشار الیه دخی دخوله استحقاقنی کوسترمك ایچون بر نطق ترتیب ایتمش

وَ بونده مؤلفاتنی وجوده گتورمك ایچون اتخاذ ایلدیگی اصول وقواعدی شرح وتوضیح ایلمشدر .

قدر شناسلقده پدرینی تقلید ایتمش اولان اون بشنجی لوئی عالم انسانیته ابراز ایتدیگی خدماتنی تقدیراً دها حیاتده ایکن بوفونك هیکلی تصنیع وَرکز ایتدیرمش وَزرینه لاتین لسانیله « بوفونك ذکا ودرایتی طبیعتك عظمتنه معادلدر . » عبارهسنی یازدیرمشدر .

فی الحقیقه اون بشنجی لوئینك بر چوق سفاهتلریله برابر علما وادبا حقندهکی حمایت وعنایتی. حکمداران ایچون شایان تقلید افعال شاهانهدندر . زیرا مشار الیه فنون ومعارفك وصنایع وبدایعك کافهٔ شعباتنی نظر اهمیتدن آیرمیهرق هر صنفی مسلکلرنده ترقی یه تشویق ایلمش وَ هله بوفون گبی نیچه ذوفنونی لایق اولدقلری مرتبهلرده توقیر واقتدار دن برآن گری طورمامشدر .

ذکر اولنان هیکل نباتات باغچهسنده « قرال

دائره‌سی » دینلان محلك پیشگاهنده رکز ایدلمش ایدی . بوفون بو باغچه‌یی اودرجه تنظیم و اصلاح ایلمشدرکه باغچه‌نك مؤسسی کندوسیدر دینلسه شایاندر . باغچه‌یی حین تأسیسنده‌کی اتساعنك اوچ مثلنه ابلاغ ایتدیکی کبی دورنده یاترو شکلنده عمومی بر درسخانه انشا وَ تاریخ طبیعی‌یه متعلق آثارك حفظی ایچون بر موزه تأسیس و بنا ایلدی .

§

بوفونك احوال خصوصیه‌سندن بحث ایدن بعض آثارده مشارالیهك اسراف وتفاخره مائل وَنسوانه یاقیشور صورتده تزینه منهمك اولدیغی روایت اولنمشدر .

فی الحقیقه مشارالیه یازی یازدیغی اثناده اوزمانك قیافتنجه تمامت ظرافتدن معدود اولان دانته‌لالی لباس بیون باغی، ایشلمه‌لی کتان قوللق وَ باشنه هر کس کبی بر روق طاقمق معتادی ایدی . فقط بو قیافت اوزمانك رجانجه اولرنده مسافر قبول ایتدکاری وَ یاخود

ـسـوقاغه چيقدقـلری وَبالخـاصه زيارته گتدكاری
مانه مخصوص ايكن بوفون يازو اوطه‌سـنه چكيلوبده
تبعـات وتأليفاتيـله اشتغال ايلديگی زمانده دخی
البسـه‌جه بوتزيينه رعايت ايدر وَحتی بر حكمدارك
حضورينه قبول اولنه‌جق صورتده نظيف وظريف
ولنمغه اعتنـا ايلر ايدی . نظيف وظريف گزمك
نسه برآدمك سفاهتنه دگل نزاهت طبيعتنه دلالت
يدر حالاتدندر .

البسـه‌جه اولديغی گبی دائره‌سنجـه‌ده انتظام
تشريفـاته رعايت ايدرمش . مثلا زيارتنـه گلان
رذاتك قارت وزيتی كندوسـنه بر گومش طباغك
يچنـده گتوريلور ايمش . بوگبی مراسم پرورلك
وزمانك كبـارنجه عادات مرعيه‌دن اولمسـنه نظراً
وفون طرفندن دخی اتخاذ اولنمسی غريب صاييلماز .
اقعـا بر حكيم ذوفنـوندن بويله مراسم بيهوده‌يه
راعات دگل آنلری ابطاله همت بكلنور ايكن بوفونك
العكس محافظه‌سـنه اعتنا ايديشی غريب گورينور

ایسه‌ده بودرلو حالات ایله کوچوکدن حاصل اولان الفت طبیعت ثانیه حکمنی آله‌رق انسانك آخر عمرینه قدر حکمفرما اولدیغی آز چوق هر کسك نفسنجه کندوسنه اعتراف ایتمسی لازم کلان ابتلالردندر . بناءً علیه بوفونی بوندن طولایی تعییب دکل کوره‌نك دینلان عقیدهٔ باطله خلاصه‌سینك بر حکیمی بیله پنچهٔ قهرنده زبون ایلمسنه تأسف ایتمه‌لیدر.

بونکله برابر بوفونك خصوصیت احوالنه یك یقیندن واقف اولان اصدقای اوداسی مشار الیهك مأ کولاتجه اولدیغی کبی ملبوساتجه دخی غایت ساده وعادی شیلرله اکتفا ایلدیکنی وحتی حجرهٔ اشتغالنده بولندقجه کیجه‌لك اثوابنی اصلا دکیشدیرمیوب متعاعب تتبع وتحریری البسه‌جه مبالاتسزلقله، یعنی راحت وکنیش کسوه‌لرله تعدیل وتهوین وحتی برشابقه‌یی سنه‌لرجه کیدیکی حالده نهایت کندی اصرارلریله تجدید ایلدیکنی اعلان ایتمشلردر .

مشار الیه طویل القامه، واسع الجبهه، خلوق

وبشوش وَوجاهت وهیبته مالك وَاصحاب قلمدن زیاده
رعسکر ضابطنه مشابه ایدی . بناءً علیه حقنده‌کی
اسنادات جمله‌سندن اولان غرور وعظمت روایتی
دخی بوندن نشأت ایتمش اولسه کرکدر .

مشارالیهك دارالاشتغالی دخی هردرلو مزیناتدن
عاری ایدی . یشیل بویالی اولان دیوارلری آیینه
ولوحه کبی شیلردن خالی اولدیغی کبی اثاث حجره
دخی مشمع پوشیده‌لی عادی بر یازی خانه‌دن وَکند-
وسنه مخصوص برقولتق ایله اوچ بش دانه حصیر
صندلیدن عبارت ایدی .

شوقدرکه مشارالیه انتظامه اعتنا ایله مجبول
اولمسندن طولانی اوطه‌سنده هیچ برشی محلنك غیری
بر یرده بولنماز وَهیچ بر کتاب وَیاکاغد اوطه‌نك
اوته‌سنده برو‌سنده سورنمزدی . اشیا حقنده‌کی
انتظامپرورلکه سائر خصوصاتده دخی رعایت ایدر
وَعادات ومعاملاتنده نظام واطرادن آیرلماز ایدی .

غریبدرکه بوخصلت انتظام مشارالیهك معاصر-
لرندن حکیم مشهور فرانقلنده دخی موجود ایدی .
حتی بعض خصوصات انتظامده زینی آخرندن
تفریق قابل اولمیه‌جق درجه‌لرده یکدیگرینك حالیله
همحال اولدقلری هر ایکیسنك دخی احوال خصو-
صیه‌سنه واقف اولان معاصرلری طرفندن مرویدر .
بوفونده حرص اقبال اصلا مشاهده اولنمامشدر .
مشارالیه نفسنی ، یعنی مزیات ذاتیه‌سی نه‌دن عبارت
اولدیغنی وَنه‌یه محتاج اولوب نه گبی ایشلرك عهده-
سندن گله‌بیله‌جگنی کمالیله تقدیر ایلمش ایدی .
کندوسی مدت عمرنده بر طرفدن عاطفت واحسانه
اوغرامق آرزوسنده بولنمامش اولدیغندن ، سرای
حکمداری‌یه چاغرلمیجه آیاق باصماز ایدی . نباتات
باغچه‌سنده جائز اولدیغی مأموریتدن دها مهم بر
خدمت طلبنده اصلا بولنمامش وَحتی اون بشنجی
لوئی کندوسنه قراللغه مخصوص اولان چفتلکلرك
اورمان نظارت عمومیه‌سنی درعهده ایلمسنی تکلیف

یلسی اوزرینه بعدالتأمل جواب ویره بیلمك ایچون
فرالدن بر هفته مهلت طلب ایلدیگی حالده ایرتسی
گونی حضور حکمداری یه دخول ایله تکلیف ایدیلان
مأموریتدن عفوینی صورت مصرانه ده رجا ایتمش
وموفق دخی اولمشدر .

اکثریا کندوسنه تکلیف ایدیلان مأموریتلر
حریصان منصب واقبالك بیلمرجه امل ایدوبده الله
کچوره مدکاری خدمتلر اولدیغی حالده مشار الیه
مطالعهٔ کتب وتحریر آثاره وقت بوله مامق خوف
واحترازینه مبنی هیچ بریسنی قبول ایتمزدی .

مشار الیه اساس سعادت اعتدال آمالدن عبارت
اولدیغنه قانع بولندیغندن بعض اخص احباسنه :

« انسان مسعود اولمق املنده ایسه دائما
دونده بولنانلرك حالنه عطف نظر وبولند-
یغی حال ومسلکده دوام ایله کندوسنه

توديع ايديلان امور ووظائفى كمال صدق واعتنا ايله ايفايه غيرتله خلافندن حذرايتملى‌در . باخصوص اكثريا ناموسلى بر آدمك قبول ايده‌ميه‌جكى بر طاقم وسائط رديئه‌يه مراجعتله اكتساب شرف وامتياز ايدنلرى گوروبده كندومزك گرى قالديغمزدن طولايى بزى حالمزدن متنفر وآخرك جاه واقبالندن متكدر ايدن بلاى حسدن دائما تباعده ساعى اولمليز .» دير ايدى .

مشاراليهك انسانه دائر اولان اثرنده تصوير ايتديكى عاقله باقيلوز ايسه عادتا كندى كنديني توصيف ايتمش اولديغنه حكم ايديلور . زيرا تعريفى شودر :

« انسان کامل اودرکه حالندن متشـکی
ولمیه وَصورت معیشتنی طرز آخر معیشته
حويل آرزوسنه دوشمیه . بلکه دائما نفسیله
مجـاهده ایده‌رك توسـیع افکاره وَهر آن
وساعتده معلومات جدیده اکتساب ایتمکله
تزیید مساره ساعی اوله . »

مشار الیه تجربهٔ ذاتیه‌سنه استناداً شونی دخی
بیان ایتمشدر :

« سعادت بزم کندی نفسمزده‌در . زیرا
وزه براحسان الهی‌در. سعادت ورفاهیتك
قلبمزده مندمج بولندیغنه وَآرزوده نه‌مرتبه‌
یرده اختصـار ایلر ایسـه‌ك آنك عکسـیله

متناسب درجه‌لرده استدراك سعادت حال

ایلیه‌جکمزه قانع اولملی یز . »

بوفونك خصائل حسنه‌سندن بری ابنای جنسنك

حاجاتنی فقط آکا منت بخش اولمیه‌جق بر طریق

ایله ایفایه چالشمقلغی در . (مونت بارد) ده بو وسیله

ایله مظهر معاونت وعنایتی اولمامش هیچ بر عائله یوق

ایدی . مشار الیه جوارنده دوچار فقر وفاقه اولمش

هیچ بر فرد گورمك ایسته‌مدیگی جهتله طلب اعانه

مقصدیله قپوسنك چالندیغنی بکله‌مکسزین دائما

ضرورتده بولنانلرك احوالنی تفحص ایدر وَ بو

صورتله آنلرك امدادینه شتاب ایلردی . مرویدرکه

بر قحط شدید اثناسنده مشار الیه بر قاچ بیك کیله

بغدای تدارکیله محتاج اولانلره همان الك مبزول

زماننده‌کی فیئاتله وَ بلکه مصارف نقلیه‌سی مقابلنده

صاتمش وَ بو صورتله همشهریلرینی هلاکدن

قورتارمشدر .

ســنه محصولسز اولورده ترلالرده ایش بولنمـاز
ینســه کویلیلر ایچـون بوفونك باغچـه‌لرنده آیلرجه
ـوره‌جك ایش بولنور ایدی .

ر گون باغچه‌نك سدلرینی انشـا ایله مشغول بر
چوق عمله‌نك چالشمیه‌رق اضـاعهٔ وقت ایلدكلری
مقام شكایتده كندوســنه اخبار ایدلمسی اوزرینـه
مشار الیه :

« ایلشمیكز ! ایســتدكلری گبی حركت
ایتسونلر . بنم باغچه‌لرم ایثار حسنات ایچون
بكا برر واسطهٔ حسنه‌درلر . بو بر صدقه‌دركه
نه ویرنك نه‌ده آلانك یوزینی قیزارتمز . »
دیمشدر »

بو روایتك صحتی شوندن دخی استدلال اولنور
كه مشار الیه وكیلخرجنه باغچه‌لر ایچون اقتضـا ایدن

عمـلهیی الك قوی آدملردن دکل الڭ اختیار وقوای بدنیـهجه بی اقتـدار اولان وَ احتیاجات روزمرهیی استحصـالده الك زیاده مشـاق ومشکلاته اوغرایان طاقمدن انتخاب ایلمسنی امر ایلر ایدی .

حتی مشـار الیه عمـلهٔ مستخدمهیه بر آیلق بر ایشی اوچ آیده گوردرمك وَبو تقریبـله اعانهسـنی تمـدید ایچـون قازیلان طوپراغـك ال عربهلریله نقلنـه بدل اوفاق کوفهلرله طاشـیتدیرلمسنی امر ایتمشدر .

بوفونی هرکس عن صمیم القلب سـور ایدی . چونکه کندینه مجاور بولنانلر مشار الیهدن لطفدن بشقه بر معامله گورمزلردی .

مشارالیه ٤٥ یاشنده ایکن کندوسندن یگرمی بش یاش کوچوك بولنـان وَبوفونه نهایت عمرینـه قدر بر حرمت ومحبت فوق العاده ابراز ایتمش اولان مادموازل (دوسن بلان) ایله ازدواج ایتمش وَآندن اولاد صاحبی اولمشدر .

بوفون ابنای جنسنه وبتخصیص اوّداسنه معامله
ـدق وَوفادن آیرلمدیغندن صنوف اهالی میانـده
ـان تعظیم وشکران ایله یاد اولنور ایدی . وعلما
حکمـادن پك چوق ذواتك محبتنه مظهر اولدیغی
ی کندوسنك هیچ طانیمدیغی آدملر آره‌سنده دخی
ـانی بولنور ایدی . حتی بر گون (قونت دوفیس
ـیس) نام ذات بوفونك یکی بر اثرینی مطـالعه
ـدرکن آرده اوشـاقلرندن برینك طوروب دقتله
ـتابه باقدیغنی گورمکله بینلرنده شو محاوره جریان ایدر:
قونت — نه طوروب باقیورسك .
اوشاق — بوفونك اثرینـك نزد عالیـلرنده
ـبول اولوب اولمدیغنی آکلامغی آرزو ایدییورمده .
قونت — اوت ! بو اثری پك ذوقمه گتدی .
اوشاق — شمدی ممنون اولدم افندم ، چونکه
ـفون موت بارد اهالیسـنه او قدر حسناتده بو-
ـشدرکه هپمز کندوسنی جانز گبی سورز . بناء علیه
ـارینك مظهر رغبت اولمسنی گورمکله افتخار ایلرز .

بوفون سکسان بر یاشنه قدر معمر اولمشدر . عمرنده خسته‌لك گورمامش اولان وجودینی اواخر عمرنده کچه‌نمك واویوشمق گبی بر علت استیلا ایتمسیله فوق العاده اضطرابلر چکر وبونکله برابر قطعیاً مأیوس اولمقسزین مرضنه تحمل ایلر ایدی .

١٧٨٦ سنه‌سنده احباسندن بر ذاته یازمش اولدیغی مکتوبده شو فقره گورولمشدر .

« گوزلریمی یومقسزین متمادیاً اضطرابات شدیده ایچنده ١٨ گون ١٨ گیجه امرار ایلدم . گرچه برآز ضعفه دوچار اولدمسه‌ده مع مافیه وجودم بواضطرابلره ینه تحمل ایلدی . »

مؤخراً یازدیغی بر مکتوبده دخی گیجه‌لری اون بش ، یگرمی دفعه اویانمغه مجبور اولیشندن شکایت

صباح اقشام برآر گزینه جك قوتی قالمش اولمسنه
ان ممنویت ایلمشدر .

نهایت ینه او دوستنه یازدیغی بر مکتوبده شو
وزلری مندرجدر :

« آرتق تخیلاته محل قالمدی . تقرب
یدن شی موتدن بشقه بر شی دکلدر . »

بوفون قطعا طورمحاشی گوسترمکسزین بر سکینت
طاوعتکارانه ایله حلول اجله منتظر بولنمشدر .

مشار الیه دها سن وقوفنده ایکن موته دائر
و سوزلری یازمش ایدی :

« موت حیات گبی طبیعی برشی اوله‌رق
زم تصورات واوهاممز گبی مدهش دگلدر.
و بر خیالدرکه دوردن نگاه ایدلدیگی زمان
نسانه ایراث دهشت وفتور ایدر ؛ لکن

آکا تقرب اولندقجه اوخوف دخی بالنسبا
کسب اهونیت وزوال ایلر . »

انسان حال صحت وَباخصوص وقت شبابنده
ـ دائما اوزاق گورمك ایستدیگی ـ موت حقنده
بو درلو وَبلکه دها سماحتکارانه ملاحظه‌لرده بولنه
بیلور ایسه‌ده سن شیخوخته واصل اولدقجه موته تقربی
نسبتنده آندن تحاشی ایلر . حکیم اودرکه لساندن
صادر اولان بر سوزی گرك خاقی وَگرك نفسنی
اغفال ایچون سویلامش اولدیغنی حین اقتضاده اثبات
ایده . ایشته بوفون آخر عمرنده وَباخصوص هنگام
پیریده انواع اضطراباته دوچار اولمش ایکن ابراز
ایلدیگی سکون وتحمل ایله بالاده‌کی سوزك اری
اولدیغنی اثبات ایلمشدر .

بوفون ۱۷۸۸ سنه‌سی نیسانینك اون آلتنجی
گونی وداع عالم فنا ایلمشدر . تسلیم روح اتمدن بر
قاچ دقیقه اوّل اوغلنی نزدینه جلب ایله دیمشکه :

« مسلك ناموس وفضيلتی هيچ بر وقت
ـرك ايتميكز ! چونكه مسعود اولمق ايچون
ـندن بشقه چاره يوقدر . »

بوفون دخی اون سكزنجی عصرده پرور شيافتهٔ
ـضـل وكمال اولان سائر بر قاچ حكيم كبی عالم
ـسانيتك اوليای نعمندن بريدر . چونكه مشـار اليه
ـبيعت اشيايی تتبع ايله ابنای جنسنه كائناتی وَلايتغير
ولان قوانينی . تصوير وارائه ايده‌رك افكار بشره بر
ـوت جديده اكتسابی ايچون يول آچمشدر .

باخصوص سكسان سنه‌لك بر عمر ايچنده بر قاچ
ـصرلق عمرك كفايت ايده‌مديكی تدقيقات حكيمانه‌يی
ـامل ٤٠ عـدد جلد كبيردن عبارت بر تأليف
ـكمل وجوده كتورمشدر .

تمّ

مطبعهٔ ابوالضيا

86/87

كتابخانهٔ ابو الضيا

انكيزيسيون تاريخی

اجلهٔ ادبای عثمانیه‌دن

ضیا پاشا

مرحومك متروكات قلمیه‌سندندر

ایكنجی طبعی

معارف عمومیه نظارت جلیله‌سنك رخصتیله

قسطنطنیه

١٣٠٥

مطبعهٔ ابو الضیا

اصحاب مطالعه‌یه

ضیا پاشا مرحومك بوندن یگرمی ایکی سنه مقدم موثوق الروایه ایکی فرانسز مؤرخنك آثارندن علی وجه‌التلفیق ترجمه و تمیق ایتمش اولدیغی انکیزیسیون تاریخی ینه مشار الیهك آثار قلمیه‌سندن اولان اندلس تاریخی قبیلندن بر اثر مهم ومعتبر ایکن نصلسه زمان حیاتنده نشر ایدیله‌مامش ووفاتندن صکره ایسه میراثخوارلرینك سودای نقود ایله خیره‌دار اولان عیون حرص وطمعی بویله بر اثر جدی‌یی آطنه‌ده‌کی مخلفاتی میاننده فقط بر چاریك مجیدیه مقابلنده الدن چیقارمغی روا گورمش ایدی !

مشارالیه گبی محصول فکر وقلمیله بوملکه الحق نیجه خدمات مبروره‌سی سبق ایتمش اولان بر ذاتك اشبو اثر مهمندن دخی خزائن عرفان ملتی محروم ایتامك مقصد مخصوصیله کتاب مذکور، ترکه‌ده صاتیلان بهانك ٤٠٠ مثلنی فدا ایله، محلندن گتوردیله‌رك ، بوکره مطبعهٔ عاجزانه‌مده طبع ایدلمشدر .

غرهٔ محرم ١٢٩٩ ابوالضیا توفیق

مقدمه

انگیزیسیون برلفظدرکه دلالت ایتدیکی
معنی هیچ برملتده وقوعه کلمامش اولدیغندن،
بر لسانده مرادفی بولنمز ؛ وَ هر نه زمان
بوکلمه تلفظ اولنسه مضمونینك دهشتندن
تویلر اورپرمامك وَقلبه خلجان کلمامك ممکن
اولمز .

انگیزیسیون، مأمورین دینیه‌دن مرکب
بر مجلسدر، که مأموریتی اهالینك مذهبجه

اعتقادلرینی تفتیشدر . اشبو انگیزیسیونك
ابتدای ظهوری اسپانیاده دگلسه‌ده تأثیراتی
هر یردن زیاده اوراده اولدیغندن ، لفظ
مذکور یاد اولندیغی وقت درحال اسپانیاده
وقوعه گلان تأثیرات هول انگیزی تخطر
اولنور ، خصوصیله بنی احمر دولتنك
انقراضندن صکره خرستیان حکومتلرینه
رعیّت اوله‌رق، قالمش بولنان اهالئ اسلا-
میه‌نك نه تحمل جور وآزار وَنه‌ده تبدیل
مذهب واطوار ایله‌ینه بو محکمهٔ غدر شعارك
الندن خلاص اوله‌بلوب ، نیجه بیکلرجه‌سی
انواع عقوبت ایله هلاك ایدلدکدن صکره،

بالآخره بتون مهجور وطن اولملری
آنك همتیله وقوعه گلمشدر .

مجلس مذكورك صورت وضع وایجادینه
وَدین نامنه اجرا ایتدیکی قبایح وسیئاتنه دائر
پك چوق کتابلر یازلمش ایسه ده جمله‌سنك
مختصر ومعتمدی (کرول) ایله (لاواله)نك
اسپانیا وَانگیزیسیون حقنده‌کی اثرلری
اولدیغندن ، تلخیص وتلفیق طریقیله لساننزه
نقلی مناسب گورلدی .

فی سنه ١٢٧٧ عبدالحمید ضیا

انگیزیسیون تاریخی

میلادك اون ایکنجی عصرنده دول نصارادە امور دینیه بر مرتبه‌ده بوزولمش ایدی‌که سایهٔ جهل وطمعده زنا وشقاوت وکلیسالرك تزییناتی چالوب صاتمق کل یوم ارتکابی مصرّح اولان جنایات رهبانیه‌نك الك خفیفلری ایدی .

مشاهیر رهابیندن [ابیلار] لك شاکردی [ارنولد] اشبو فساداتك منعی ایچون هر یرده ایفای وعظ ونصایحه آغاز وخصوصات دینیه‌یه بر نظام وضع اولنمسی لزومنی ادعا ایلمکله پك چوق خلق کندوسنه طرفدار اولدیلر. آنجق بووجهله

جریان ایدن یولسزلقدن مستفید اولان رهابین اوته‌ده بریده بونلری ازعاج وتضییقدن خالی اولماملریله ارنولد طاقمی دخی هربری برطرفه یاییله‌رق، پیشوالرینك افكارینی نشر واعلانه باشلادیلر .

روایت اولندیغنه گوره بو آدملرك اساس معتقداتی اگرچه روما كلیساسنك وضع واتخاذ ایلدیگی عقائده تماميله موافق دگل ایسه‌ده افادات مقنعه وَاظهار مجامله وتلطیف ایله طریق مستقیمه جلب اولنملری ممكن ایدی . وَحتی رومادە مسند نشین حكومت روحانیه اولان [سن برنار] دخی بورایده بولندی ایسه‌ده اول اثناده كندوسی وفات ایتمكله، روما حكومتی رأی مذكوری براغوب، وَاشخاص مرقومه حقنده معاملهٔ جبروزور اجراسنی چارهٔ اسهل واسرع گوروب، ١١٧٠ سنه‌سی

خلالنده [لاترانا] [*] مجلس شرعیسی اگرچه سفك
مائی موجب اولان هر نوع اصول اشکنجه، مذهب
عیسویده مجاز دگل ایسه‌ده، خوف اشکنجه اکثریا
خـلاص ایمان ایچـون دوای مؤثر (!) اولدیغی
حسبیله ملاحدهٔ مرقومه‌نك تأدیبی ضمننده دول
نصارا طرفندن وقوع بوله‌جق اعاناتی روما کلیسا-
سنك رد ایتمیه‌جگنی اعلان ایلدی .

١١٨٤ سنه‌سنده منعقد اولان [ورون] مجلس
روحانیسی دها ایلرو گیدرك، اپسقپوسلر طرفندن
الحادینـه حکم اولنـان هر شخصك جانب حکومته

[*] Latran رومادە بر سرایدر،که بانیسی میلاددن
٣٦٠ سـنه مقدم رومادە قونسلوسلق مسـندینه چیقنلرك
رنجیسی اولان Lateranns (لاته‌رانوس) ه نسبتله یاد
اولنور . خرسـتیانلقدن صکره پاپالر طرفـدن تأسیس
اولنان اماکن خمسهٔ روحانیه‌دن بری دخی مذکور سرای
عد اولنمشـدر،که اوراده امور معظمهٔ روحانیـه اوزرینه
عقد مجلس مشورت اولنور ایدی . للطابع .

تسلیم اولنمسنه قرار ویرمش؛ وَاپسقپوسلره دخی سنه‌ده بر کرّه اولسون تحت نظارتلرنده بولنان شهره عزیمتله اهالینك عقیده‌لرنده بوزوقلق اولوب اولمدیغنی تفتیش ایتمکی وَممکن اولدقجه ایماننده اشتباه ایتدیکی شخصی اپسقپوسلره بیلدیرمك ایچون اهالیدن بعضیلرینه یمین ویرمکه مجبور ایتمکی تنبیه ایلمش ایدی .

١١٩٧ تاریخنده [آراغون] قرالی بولنان ایکنجی دون پدرو بر فرمان نشر ایده‌رك ، مألنده تعیین ایلدیکی بازار کوننه قدر قلمرو حکومتنده نه قدر ملحد بولنور ایسه جمله‌سنك ترك وطن ایلمه‌لری وَ مدت مذکوره‌نك انقضاسندن صکره اگر قالمشلری بولنور ایسه مالّلری ضبط اولنه‌رق ثلثی خبر ویرن شخصه اعطا اولنه‌جغی درج اولنمش ایدی . لکن بو تشبثاتك فائده‌سی کورلمدکدن بشقه بر طرفدن عقاید جدیده طرفدارانی تکثیره

وَ دیگر طرفدن‌ده کلیسا عوائدینك تناقصنه بادی اولدیغندن، پاپا مسندنده بولنان اوچنجی [اینوسان] خلقك، افکارینی اصلاح ایچون [ارنولد آموری] و[پترو] وَ[رائول] نامنده اوچ نفر قسّیسی (فرانسه‌نك جنوب طرفنده کائن) [لانغ دوق] ایالتنه ارسال ایلدی . بونلرك ایفا ایلدکلری وعظ وَ نصیحت کفایت ایتمیوب ، ینه قاتولیك کلیساسنك منافعنه مضر اوله‌جق افکار ایلرولمکده بولدیغندن ، بر گونه ثمرهٔ مطلوبه‌سی کورلمدیکی جهتله سالف الاسم ارنولد آموری اشبو امر مشکلده کندوسنه معاونت ایتمك اوزره اون ایکی راهب دخی جلب ایلدی . وَبونلره [اوسما] شهری اپسقپوسی [زیغو آسبث] ایله ینه شهر مذکور بیوك کلیساسنده واعظ ثانی بولنان وَمؤخراً ۱۲۳٤ سالی خلالنده صنف مقدسینه الحاق اولنان [دومنیق] دخی داخل اولدیلر .

آن بآن ایلرولمکده اولان فساد عقایدڭ کاملاً ازالهسی یالکز نصح و پند طریقی ایله حصوله کلهمیهجکی مؤخراً تحقق ایدرك ، خلقی بومهلکهدن تخلیص ایچون بعض عقوبات جسمانیه دخی علاوه اولنمسی پاپا طرفندن تنسیب وَ بو یولده وسعی مقداری چالشمیان امرای ملت مسیحیه [اکسقومونیقاسیون] یعنی لعنت دینیه جزاسیله ترهیب اولندی . بوکا دائر جانب حکومت روحانیهدن اصدار اولنان حکمنامه اوروپانڭ هر طرفنده بولنان حکام وَولاة وَ مأمورینه مخصوص آدملر وساطتیله ارسال اولنهرق ، بو صرهده [طلوشه] قونتنهگیدهجك امرنامه دخی [پترو] نامنده برراهبه تسلیم وَتسیار قلنمش ایدی . راهب مرقوم [رون] نهرندن مرور ایدرکن غرق اولهرق ، ایفای مأموریته موفق اولهمامغله، اشبو واقعه روماجه مدار استفادهاولهرق، پاپا [اینوسان] راهب مرقومڭ

ملاحده طرفندن قتل اولنمش وَ بلکه [طلوشه]
فوتی بولنان [ریموند] ڭ تعلیماتیله اولدیرلمش اولدیغنی
ادعا ایلدی . راهب مرقومڭ قضاءً غرق اولمسی
محتمل اولدیغی گبی، اکثر مورخلرڭ یازدقلری وجهله
روما حکومتندن بیزار اولان اهالینڭ صنعی اولمق
دخی مأمولدر . چونکه اول عصرلرده اسپانیاده
متوطن اولان دول اسلامیه‌یه قارشو خرستیانلرڭ
معتقداتنی محافظه ایتمك لازم گله‌رك، بونڭ ایچون
روما کلیساسی تعصبی افراط مرتبه‌سنه قدر
گوتورمش ؛ وَاهالی اشبو تعصبڭ سیئه‌سی اولان
پاپاسلرڭ اوضاع تحملفرسالرینی چکه چکه بیزار
وناتوان قالمش اولمغله، ارنولدڭ لزوم اصلاح امور
دینیه افکارینی اکثر خلق کمال ممنونیت وشادمانی
ایله قبول ایتمش اولملری اوزرینه، شمدی پاپا
طرفندن بوامیدڭ رفع وازاله‌سنه سعی اولنمسندن،
اول بابده ارسال اولنان حکمنامه‌نڭ احکامندن

خشنود اولمیه‌جقلری وَبو جهتله حامل حکمنامه‌ی
محبت ایده‌میه‌جکلری وَبلکه اول صورتله رفع
وجودینه قدر جرأت ایلیه‌جکلری درکاردر .
هرنه ایسه حادثهٔ مذکوره‌نك انتاج ایده‌جگی
جهات نافعه پاپانك مشمول نظر ادراکی اوله‌رق
اوّل امرده راهب متوفانی صنف شهدای دینه ادخال
و بعده ١٢٠٨ سنهٔ میلادیه‌سی مارتنك طقوزنجی
گونی رسماً نشر ایلدیگی اعلاننامهٔ دینی ایله زمرهٔ
خواص اولیایه الحاق ایلدی. وَبو اجراآتك سبب
اولدیغی تشویش اذهانی گوردیکی زمان متوفای
مرقومك قاتللری اوزرینه جهاد ایچون خلقه وعظ
ایتمك اوزره [سیتو] نام راهبی مأمور ایدرك، درحال
عموم کرسیلرده طلوشه اهالیسنه لعنت ونفرین
اولنمغه باشلاندی . اشبو مواعظ آتش نثار ایله
آیاقلنان گروه متعصبینه امید یغما ایله اطراف
واکنافدن فوجا فوج گلان حیدود وَسرسری

ناقلرى دخى منضم اولەرق، بو طريق ايله [ليون]
شهرنده كلى عسكر جمع اولنغله بونلره [سيمون
ومونفور] نامنده بر سردار نصب ايله طلوشه
ونتنك زير حكمنده بولنان ممالكك تخريبنه
سوق اولندى .

بويله دعوت صليب ايله عزم جهاد ايدن
ششنز قيچسز باشى بوزوق بر عسكرك گچدكلرى
يرلرده ايدەجكلرى خسارات و مضرّات حوصلهٔ
خيال وتصوردن بيرون اولەرق، مدار قياس اولمق
اوزره عسكر مذكورك سوق وادارەسنه مأمور
اولان سردار [سيقو] نك ، فقط بر حركتنك
بيانى كفايت ايدر:

١٢٠٩ سنەسى تموزينك يگرمى ايكنجى
گونى طلوشه داخلنده كائن [بزيير] شهرى
تسخير اولنەرق ، عسكره يغما وَقتل عام امرى
اعطا اولنمغله ، ذكور واناث ، اطفال وصبيان ،

پیرو برنا بلا استثنا بالجمله قنطرهٔ شمشیردن گذران ایلدکلری اثناده نفرات عسکریه راهب مرقومه ـ صحیح قتولیك ایله ملحدی نه علامت ایله تمیز ایده‌لم؟ ـ دیه سؤال ایتمه‌لرینه مقابل: «همان کسکز؛ همان کسکز! جناب حق کندوسنه منسوب اولانلری بیلور.» جوابنی ویردی.

بوصره‌ده ذکر اولنان [ارنولد آموری] پاپا طرفندن ملاحده‌نك اعتقادینی اصلاح ایله کافی‌ـ السابق کلیسا اطاعتنه ادخال ایتمگه چالشمقدن عبارت اولان مأموریتنی دومنیقه ترك وحواله ایلدی. بوحالده دومنیق، مرقوم ارنولدك اصلاـ حنه سعی ایتدیگی ملاحده‌نك اعتقادینی تفتیشه وَمقدما دوچار اولدقلری کریوهٔ خبط وخطانك درجهٔ عمقنی تفحصه مأمور اوله‌رق، فقط ایشك وسعت وجسامتی جهتله کندوسنه معاونت ایتمك اوزره برصنف راهب ترتیب وَکیفیتی پاپایه اشعار

یلدکده تصدیق وتحسین اولنمغله صنف مذکوره
اخل اولان جماعت رهبانیه‌یه [دومنیق] کروهی
معناسنی مفید اولان [دومنیقن] تسمیه اولندی .
ز [انکیزیسیون] ایشــته بو وجهله ابتدا وضع
ساس ایلدی .

١٢١٥ سنه‌سنده دردنجی [لاتران] مجلسی
نشبثات واقعه‌یه بعض ضمیمه دخی علاوه ایلدی :

— برنجیسی؛ زنّی راهبینده بولنــوب مأمور
اولان اپسقپوسلر طرفندن الحادینه حکم اولنان هر
راهب غیر تائب اوّل امرده حائز اولدیغی رتبه‌سندن
حطّ وتنزیل اولندقدن صکره، ضابطهٔ بلدیه‌یه تسلیم
اولنه‌رق ، آنك معرفتیله مستحق اولدیغی مجازاتی
کورمسی .

— ایکنجیسی؛ اپسقپوسلر طرفندن الحادینه
حکم اولنان شخص ، عوامدن ایسه اموالی ضبط

ومصادره اولنه‌رق، اگر راهب ایسه ضبط اولنان اموالی کلیسایه ویرلمسی .

— اوچنجیسی؛ اعتقادنده شبهه اولنان هر شخص، کلیسانك تعیین ایلدیگی اصـول وجهله عقیده‌سنی تصفیه ایتمك اوزره تخویف اولنه‌رق، اگر استماع ونتصّح ایتمز ایسه آنك حقنده لعنتله قاعده‌سی اجرا اولنمسی وبو قاعده‌نك اجراسی اوزرینه بر سـنه مرور ایدوب‌ده اول شخص کلیسانك عفوینه مظهر اولمق ایله هنوز لعنت آلتندن چیقامز ایسه عادتا ملحد مجازاتنه لایق اولمسی .

— دردنجیسی؛ جمله اصحـاب مالکانه‌یه اخبار وبلکه تفحصات مأمورین دینیه‌ایله اجبار اولنه‌رق، متصرف اولدقلری اراضیده اقامت وزراعت ایدنلرك ایچنده فساد عقیده‌سنه حکم اولنانلری درحال رفع وطرد ایتمه‌لری ایچون مؤکد یمین ویردیرلمسی .

— بشنجیسی؛ اشبو تنبهك اجراسنده تکاسل

يدن اصحاب مالكانه مترهپوليد ويا خود مترهپوليد
وكيللرى طرفندن لعنتلمه اولنهرق، اگر آنك اوزرينه
رسنه دخى مرور ايدوبده، مأمور اولدقلرى وظيفهيى
يفاده ينه تهاون ايدرلر ايسه كيفيت پاپا جانبنه افاده
واشعار اولنمسى وپاپا دخى ذكر اولنان صاحب مالكانهنك
اراضيسنده متعيش اولان رعايانك اصول جاريه
اوزره صاحبلرينه صداقت ايچون ايتمش اولدقلرى
قسملرى لغو و ابطال ايتدكدن صكره، اول ارا-
ضى يى النـدن آلوب، استملاكنى مراد ايدن صحيح
الاعتقاد ديگر برينه بلابدل ضبط ايتديرمسى واشبو
حكم مقدّس موجبنجه مالكانه صاحبى اولانلر ابتدا
امرده عقيدهسى مشكوك اولان رعاياىى اراضيسندن
طرد ايدرلك، مادام قاتوليك اعتقاد مستقيمنى كمال اهتمام
ايله التزام ايليهلر؛ وذكر اولنان حكمه مغاير برگونه
حركتلرى وقوع بولميه؛ غصب ايلدكلرى املاكه
كيف مايشـاء تصرف ايده بيلهلرى. واكر حكم

مذکوری اخلال ایده‌جك بر گونه عملده بولنورلر ایسه اول وقت رعایای مالکانه اوّلکی صاحبلرینه ایتدکلری قسملر مثللو یکی صاحبلرینه ایتدکلری قسملر دخی ملغا اوله‌رق، املاك مذکوره‌یی دیگر صحیح‌الاعتقاد بر آدمك ضبط ایتمسی .

— آلتنجیسی؛ ذکر اولنان لعنتلمه خصوصی یالکز اعتقادی مشکوك اولانلره خاص اولمیوب، بلکه آنلره اعانه ویاخود خانه‌لرینه قبول ایدنلره دخی شامل اوله‌جغندن، بو وجهله ملاحده‌یه اعانه ایدنلر بر سنه‌یه قدر اظهار پشیمانی وتوبه ایله ایفای وظیفهٔ دین ایتمزلر ایسه کفرلرینه حکم اولنه‌رق، حقوق مدنیه‌دن محروم اولمه‌لری، یعنی بونلر امور حکومتده استخدام اولنه‌میه‌جقلری گبی حاکم انتخابنده رأیلری مقبول اولامسی ومحاکمه عرض دعوی ایده‌میه‌رك، مدّعٰ علیهلری دخی بونلرك حضور حاکمه دعوتلرنده اجابته مجبور اولمامالری،

وَ حقوق وصیت وَ وارثتدن محروم اولمەلری ،
وَ اگر حکامدن ایسەلر حکملری غیر معتبر اولدیغی
گبی آنلرك محکمەلرندە دعاوی رؤیت اولنمامسی ،
وَ اگر دعوی وکیللرندن ایسەلر موکول اولەجقلری
دعاویدە وکالتلری طوتلمامسی ، وَ محکمە کاتبلرندن
ایسەلر آنلرك ایلە تسجیل اولنان امورە نظر
صحتلە باقلمامسی، وَ گروه رهباندن ایسەلر رتبەلری
رفع وَتنزیل وَماللری ضبط اولنمسی، وَ رسماً لعنتلە
اولنمش اولان اشخاص ایلە معاملە وَ موانست
ایدنلر دخی لعنتلە اولەرق، کلیسانك مناسك
مقدسەسندن وحتی اموات حقندە اجراسی معتاد
اصول تجهیزیەدن محروم اولملری ، وَ آنلرك
امواتی دخی کلیسا مقبرەلرینە دفن اولنەمامسی ،
وَ آنلرك طرفندن کلیسایە وقوع بولەجق هدایا
وَعطایانك رد اولنمسی ، وَ بو حکمە مخالف حرکت
ایدن پاپاسلر اگر هنوز صنف رهبانیتە داخل دگل

ايسه‌لر منع وَ تنبيه اولنملرى ، وَاگر راهب ايسه‌لر مأموريتلرندن چيقارلمه‌لرى .

— يدنجيسى ، بالذات پاپا طرفندن وَياخود قاتوليك اپسقپوسلرندن برندن مأذون اولمدقجه هيچ بر راهب تصحيح اعتقاد اوزرينه وعظ و نصيحت ايده‌ميه‌رك ، ايدن اولديغى حالده وَدرحال توبه ايتمديگى تقديرجه عوام مثللو لعنتلمه اوله‌رق ، مجازاب سائره‌يه دخى مظهر اولمسى .

— سكزنجيسى ، هراپسقپوس زير اداره‌سنده بولنان وَاهاليسنك ايچنده افكار الحاديه اولديغى مأمول اولان قرا وقصباتى سنه‌ده بركره بالذات وَياخود معتمدى اولان اهليتلى بر راهب وساطتيله يوقلته‌رق ، اهالئ مذكوره‌نك امين ومعتمدلرندن اوچ نفر وَ اقتضاسنه گوره دها زياده آدم جلب ايله ، بيلدكلرى ملحدلرى وَ صورت خفيه‌ده عقد جمعيت وَعموم خرستيانلر اطوارينه مخالف حالده

تعیش ایدنلری خبر ویرمگه جبر ایتمسی ، وَخبر آلدیغی اشخاصی حضورینه گتوردوب ، معصومیتلری تحقق ایتمز وَیاخود ایچلرندن توبه ایتدکدن صکره تکرار الحاده دوشن اولور ایسه وجه مشروح اوزره تأدیب ایلمسی ، وَاپسقپوسك امرینه مخالفت ایدن وَبیلدیگی اشخاص مشکوکه‌یی خبر ویرمك اوزره یمین ایدوبده اقتضاسنی اجرا ایتمیان اولور ایسه الحادینه حکم اولنمسی ، والحاصل زیر اداره‌لرنده بولنان ممالکی لوث الحاددن تطهیرده تسامحی تبین ایدن اپسقپوسلر دخی مجرم عد اولنه‌رق ، مأموریتلرندن عزل اولنملری خصوصلرینی امر واعلان ایلدی .

§

انگیزیسیون مأمورلری احکام مشروحه‌یی اجرایه آغاز ایده‌رك ، غمز ونمیمه وَغدر وانتقام گرکی گبی کشاد اولندی ایسه‌ده اشبو مواعید

انتفاعیه وتخویفات مدهشه انکیزیسیونك مرادنجه غماز وجاسوسلره مدار شوق وهمت اوله‌مدیغندن، هرگونه جمعیتلرده بولنه‌بیله‌جك بعض جاسوسلر دخی تعیینی تنسیب اولنه‌رق، بالاده اسمی مرور ایدن [دومنیق] نام راهبك معرفت وهمتی ایله ١٢١٦ سنهٔ میلادیه‌سنده بر گروه (عورت) ترتیب اولندی . واشبو عورتلرك صنف اولیاگبی وجه حلال ایله تعیش ایتملری ویالکز گروه ملاحده‌نك اساساً قلع وقمعی خدمتنه بذل مجهود ایلملری مشروط اولدی . وبراز وقت مرورنده بونك ذخی درجهٔ کفایه‌ده اولمدیغی تعین ایتمکله ینه راهب مرقومك وساطتیله بر صنف جاسوس دخی تنظیم اولنه‌رق، بونلره، احاد ناس بیننده تعاین ایلدکلری حالده، تفتیش عقاید ایتمك اوزره مأموریت (وعسکر عیسی) عنوانی ویرلدی .

بوندن صکره انکیزیسیون ایچون مأمورلرینی

حفظ ووقایه وَحکم ایده‌جکلری جزالری اجرا
یتمك وَدائمی یانده بولنمق اوزره بر طاقم عسکره
حتیاج گورینه‌رك، فقط ١٢٢١ سنه‌سی مرقوم
دومنیق] وفات ایتمکله، پاپانك وکیلی بولنان [قونراد]
ام‌راهب معرفتیله بر طاقم آتلی عسکری ترتیب وَمجرد
ملاحده ایله محاربه ایتمك وَهرحالده انگیزیسیونك
یانده بولنمق اوزره مأموریتلری تحدید اولندقدن
صکره بونلره دخی عسکر عیسی لقبی ویرلدی .
وَاشبو ایکی صنف عسکر عیسی انگیزیسیونك
کمال محرمیت وقربیتلرینه مظهر اولدیغی جهتله
کندو فامیلیاسندن معدود اولمغله ، ایکیسنه دخی
(فامیل دولنگیزیسیون) یعنی انگیزیسیون محرملری
عنوانی ویریله‌رك، اشبو عنوانده برلشدیرلدی .

ایشته اوائل ظهورنده انگیزیسیون راهب
وواعظلردن مرکب اوله‌رق، صکره (فرانسزکن)
تعبیر اولنان گروه رهابین دخی بونلره ملحق اولدیلر .

مجلس مذکورك وظیفه‌سی ذکر اولنــدیغی اوزره ترتیب و استخدام ایلدیگی جاسـوسلر وسـاطتیله ظاهره چیقاردیغی ملاحده‌یی محاکمه ایتمك وَالحادی تحقق ایلدیگی حالده ضـابطهٔ بلدیه‌یه تسـلیم ایله آنك معرفتیـله مستحق اولدیغی مجـازاتی اجرا ایتدیرمك ایدی . لکن اشبو مجلس تولّد ایلدیگی موقعده چوق زمان آرام ایتمیـوب ، چوق یرلره طاغلمش وَحتی فرانسه‌یه دخی صوقلمش ایسـه‌ده کوکلنه‌مامشدر .

ایتالیا قطعه‌سـنده اول زمانلر پاپا حـکومتی پك نافذ اولمغله ، اوراده دخی انگیزیسیون جمعیتی تشکیل اولنه‌رق ، [ژیبلین] تعبیر اولنان گروهدن اخذ انتقام ایچون پاپایه برسلاح حکمنده خدمت ایلدی .

امّا اسـپانیاده انگیزیسیون ابتـدالری حقیر وضعیف قویه‌رق ، ایکی یوز سنه‌قدر امتداد بولمغله ،

کندوسنی طبیعی حالنه قویمزدن اوّل پك چوق
شاخ وبرك پیدا ایلمشیدی . قرال ایکنجی پترونك
وفاتیله مملکتجه تحدّث ایدن شورش واختلالدن
استفاده ایله ایلك دفعه اوله‌رق، انگیزیسیون،
[آراغون] و [قاطالون] مملکتلرینه صوقیلوب،
آنجق گوناگون افعال ظلمیه ایله خلقی ترهیب
وکندولرندن تنفیر ایلدکلرندن ، اوراده مطلوب
اولان درجه‌ده توسع ایده‌میه‌رك، اعضای مرقو-
مه‌نك اکثریسی اشدّ عقوباتله اتلاف اولنمشدی .
حتی ایچلرندن [پدرا] نام راهب بیك ایکی یوز
یتمش یدی سنه‌سنده رجم اولنه‌رق، [فردینان]
وَ [ایزابل] زمانلرینه قدر انگیزیسیون مجلسی
آراغون دائره‌سنده حالیله قالمش وَمؤرّخ (لوارنت)
اون اوچنجی عصرك ابتداسنده قشتاله‌ده برانگیز-
یسیون تشکل وتأسس ایلدیگنی یازار ایسه‌ده سائر
تاریخلرك هیچ برنده بوکا شهادت ایدر بر روایت

گورلمیه‌رك ، بالعکس ١٤٨١ سنهٔ میلادیه‌سنده
انگیزیسیون ازابلك ممالکنه گتورلمش اولدیغی
ثابت اولمشدر .

ایزابل تعصب جاهلانه‌سی سببی ایله انگیز-
یسیونی اوّلا اندلس دائره‌سنه وَصکره سائر تحت
تصرفنده بولنان ممالکه ادخال ایلدیگی مظنون
اوله‌رق، [فردینان] گبی حرص وطمعدن بشقه
مذهب وَانتفاع وتمتعدن غیری علت وسبب طانمایان
وَحتی کندوسنه « اون ایکنجی لوئی سزه ایکی
دفعه آلدانمش اولدیغندن ، شکایت ایدییور ! »
دینلدیگی وقت «بنم آنی آلدادیشم ایکی دفعه دگلدر؛
یالان سویلمش ؛ اون دفعه‌دن زیاده آلداتدم . »
جوابنی ویره‌رك ، بویله خلف وعد ونقض ایمان
ایله مفتخر اولان برشخصك، انگیزیسیونه اولان
رضاسی ذکر اولنان تعصبه مبنی اولمیوب ، بلکه

بر فائدهٔ ظاهره دخی آرانمق اقتضا ایدر؛ وبودخی میداندهدر .

چونکه متتابعاً وقوع بولان محاربات ایله فردینانك خزینهسی نقوددن تهی قالمش اولدیغی حالده انگیزیسیون کندوسنه مصادره ایدهجگی اموالك ثلثنی اعطا ایتمگی واسپانیاده هر ملتدن زیاده ثروت ویسار ایله متنعم اولان ملت اسلامیه وموسویهیی بالجمله مصادره ایلیهجکنی متعهد اولمقله انگیزیسیون ، همتیله خزینهٔ دولته وسعت گلهجگی وانگیزیسیون مجازاتنه حکم ایلدیگی مجرمك جنحه‌سنی وحکمنی وجزانك اجراسنی دائما صورت مخفیهده تسویه ایلدیگی جهتله عمومك معلوماتی اولمیهجغندن ، بو اصول دخی فردینانك علناً تأدیب ومجازاتنه جسارت ایدهمدیگی دشمنلرهظفر بولمسی ایچون بر گوزل آلت اولهجغی، یعنی گرك [آراغون] وگرك [قشتاله] رؤسا وزادگانی

هر وقتده حکومت علیهنه قیامه مستعد ومقتدر اولدقلرندن ، وپاپا دخی سائر یرلرده بو مثللو علناً جزاسندن چکندیکی دشمنلرینك ازالهسنه انکیز یسیونی آلت ایدهرك ، نائل مطلوب اولدیغندن ، فردینانك دخی بو اثره اقتفا ایله کرك ذکر اولنان دشمنلرینك وکرك نظر انداز حرص وطمع اولدیغی [ناوار] قراللغی خاندانك ازالهسی ایچون بوندن اعلا بر سلاح اولهمیهجغی جهتلریله بو قدر منافع اوغورینه سر بستهٔ ملك وملت وبلکه استقلال حکومت ایچون ترتب ایدهجك مضراتدن اغماض عین ایله اوّل امرده [اشبیلیه] شهرنده بر انکیزیسیون تشکیل ایلدی .

۱۴۸۱ سنهسی کانون ثانیسنك آلتنجی کونی آلتی، وینه او سنه مارتك یکرمی آلتنجی کونی اون یدی، وتشرین ثانینك دردنجی کونی ایکی یوز طقسان سکز نفر مجرم شهر مذکورده عرضهٔ آتش قهر

وتدمير اولەرق، الحاصل سنۀ مرقومەدە يالكز اندلس
قطعەسندەسوختهٔ نار غدر اولان مظلومينك عددى
يكى بيكه بالغ اولمش، وَمحاكمەدن خوف وفرار ايدن
برچوق نفوسك اشكال مرتسمەلرى ياقلديغى كبى،
[اون درت بيك] قدرى دخى مجازات متنوعه ايله تنكيل
وَمصادره اولنان اموال واملاكك خزينهٔ دولت
ايله انكيزيسيون بيننده تقسيم قلنمش اولديغى
محققدر .

بوكونه مجرملر كوندن كونه چوغالديغى جهتله
اجراى جزالرى ايچون بر محل تخصيصى لازم
كلديكندن ، [تابلاده] ميدانندە مرمردن
مصنوع بر جاى مرتفع بنا وَمحرقه معناسنه اولان
[قمادور] نامى اعطا اولندقدن صكره ، درت
پيغمبر ناميله محرقهٔ مذكورەنك چار كوشەسنه
عظيم الشكل درت قطعه صنم دخى ركز وانشا
ايدلدى . وَزمان بتپرستيده [درويد] تعبير

اولنان پاپاسلر طرفندن الههٔ متخذه‌لرینه عرض اولنان قرابین بشریه سازدن معمول صنملر ایچنه وضع ایله دیری دیری احراق اولندیغی گبی، اندلسده دخی جنحهٔ الحاد ایله متهم اولانلر ذکر اولنان اصنام اربعه‌نك ایچنه قونیلوب احراق اولنور ایدی :

اشبو اجراآت دهشت انگیزك ابتداسنده انگیزیسیون مجلسی اعضاسنك برنجیسی [طوماطورقماده] نامنده بر راهبدر، که ایزابلك ادراك بلوغنده ایلك دفعه گناهنی کندوسی چیقارمش وَمومی الیهایه « اگر قرالیچه اولمق مقدر اولور ایسه کافهٔ مهام دولته تأدیب ملاحده خصوصنی تقدیم ایتمسی » ایچون یمین ایتدیرمش وَایزابل دخی قرالیچه اولدیغی زمان ایتدیگی قسم اوزرنده ثبات ایده‌رك مومی الیهی انگیزیسیون رئیسی نصب ایلمش ایدی .

ذکر اولنان راهب متعصبك نه مرتبه جاهل واحمق اولدیغی معتقـدات عوامدن اولان نه قدر تخیلات وار ایسـه جملهسـنه ایناندیغندن معلوم اولهرق ، حتی دگز گرکدانی دینلان حیـوان بی وجودك بوینوزینی هر گونه زهرك تأثیرینه مقابل پازهر اولمق اوزره دخی بیلمسیله دائما طعام ایتدیگی سـفرهده گویا حیوان مذکورك بوینوزی اولمق اوزره بر بوینوز اکسك ایتمز وناگهان خنجر ایله اورولمقدن تحفظ ایچون یانده اللی نفر سواری وایکی یوز نفر پیاده عسکر عیسی اولمدقجه بر یره گتمز ایدی .

انکیزیسـیونك حرکاتنـه دائر یوز سـنه مقـدم آراغـون انکیزیسـیون رئیسی راهب [نیقولا ایمـهری] معرفتیـله قلمه آلنمش اولان احکام سیاسیه بو دفعه کفایت ایتمیوب ، دها شدتلی اولمسی لازم گلمکله ١٤٨٠ سنهٔ میلادیهسی تشرین

اولنـــك یگرمی آلتنجی گونی یگرمی ســکز بند اوزرینــه وَتعلیمات نامیـله بر قانون جدیدی نشر واعلان اولندی .

انکیزیسیونجه مشـــکوك‌الاعتقاد اولمق ایچون بر خرستیانك ابا واجدادی آراســـنده یا بر یهود ویاخود الحادینــه حکم اولنمش بر شخص بولنمــق کفایت ایدوب، بونلره [یکی خرستیان] اطلاق اولدیغندن، وَ بوطاقم یکی خرستیان اسپانیا قطعه‌ـ ســنده حد وَ حسابه کلمز مرتبــه‌ده کثرت اوزره بولندیغنــدن ، مجلس مذکور هرهانگی مملکتده تشکل وَ تأسس ایتمك مراد ایتدی ایســه اهالی حســن قبوله بدل عصیــانه قیــام ایتمش وَ حتی آراغونده ایچــه بر اختــلال دخی ظهوره کلمش ایدی . بوندن طولایی قراله متعدد عرضحــالـلر تقدیم وَ قوانین قدیمه‌ده مصادره اصولنك ممنوعیتی ایله اشتهاد اولنه‌رق ، فردینان ایله ایزابل آراغون

هالیسنك عرضحالنی هنوز [بیورمامش] اولدقلری
جهتله دها امید محلی وار ایکن هر صنفك ایچنده
طریقهٔ جبر وزوری قوانین ملکیه یرینه استعماله
مستعد وَ عجول آدملر بولندیغی گبی ذکر اولنان
یکی خرستیان گروهندن بر طاقمی انگیزیسیون
اعضاسندن برینی قتل وَ اهلاك ایله امثالنی ترهیب
ایتمگه قرار ویردیلر ؛ وَ اعضای مرقومه‌دن
سرقسطه مجلسی رئیسی [پترو آربوئز] اسمنده‌کی
راهبی قتل ایتمك ایچون بر قاچ کیمسه تدارك
ایلدیلر .

راهب مرقوم منسلك اولدیغی طریق غدر
وَ اعتسافك نه گونه ثمره ویره‌جگنی مدرك
اولدیغندن، احتیاط اوزره بولنه‌رق، خفیةً اثوابنك
آلتنه زره آهنین وَ باشنه پولاددن بر طاقیه اکتسا
ایدر ایدی . هرنه ایسه قاتللر کندوسنك کلیساده
بولندیغی زمانده فرصت دوشوره‌رك، اوزرینه

هجوم ایله بریسی صول قولنه شدتله بر قیلج اوردی؛ وَدیگری دخی اکسه‌سندن خنجر ایله بوینته ضرب ایدرك، عمیق بر جریحه آچدیغندن، ایکی گون مرورنده متأثراً وفات ایلدی .

لکن بو حرکت مأمول اولنان حسن نتیجه‌یی ویرمدکدن بشقه بالعکس یکی خرستیانلر حقلرنده مضر اولدی. اسکی خرستیانلر، یعنی ابا وَاجدادنده یهود وَیاخود ملحد بولنمیان طاقم ینه پاپاسلرك اغواسیله گروه گروه تجمع ایله یکی خرستیانلری بالجمله اتلاف ایتمگه عزیمت ایلدیلر. فقط سرقسطه پسقپوسی حیوانانه راکباً آردلرندن یتیشه‌رك، وَجنایت مذکوره‌نك فاعللری البته بو مستحق اولدقلری جزالری ویریله‌جکنه وعد ایده‌رك، گروه مذکوری توقیف ایلدی . وَبو جهتله مسئلهٔ مذکوره اذهانك زیاده‌سیله تشویشنی موجب اوله‌رق، انگیزیسیونه خیلی فائده بخش

ولدى . مقتول مرقوم على العاده صنف اوليـايه
خال اولنه‌رق ، مسئلهٔ مذكورده مدخلى اولمق
نيله نه قدر يكى خرسـتيان وار ايسـه جمله‌سى
تيش وتفحص اولنمغه باشلادى. آنجق انكيزيسيون
لكن جنايت مذكوره فاعللرينك آردينه دوشمكله
كفا ايتميه‌رك، مظنـهٔ تهمت اولانلرى اخفا ايدن
ياخود فرار ايتمه‌لرى ايچون تسهيلات كوسترمش
ولان جمله شبهه‌ليلرى تفحص ايلمكله نه علوّ رتبه
نسب ونه كثرت مال كيمسه‌يى اشبو ادارهٔ مقدسه
عبير اولنان انكيزيسيونك يد ظلمندن تخليص ايده
يلدى . وحتى [ناوار] قراللغى خاندانده ولىّ
عهد سلطنت اولان وذكر اولنان قرال فردينانك
همشيره‌سى [دونالئونور] ايله غاسـتونك اوغلى
وبوجهتله فردينانك خاصة يكنى بولنان [جقوم]
آرانيـلان برقاچ مجرمك فرارينـه اغماض عين
ايتمش اولمسندن طولايى حبس وتوقيف اولنوب،

[سرقسطه] انگيزيسيونى زندانـنده القا وحقنده توبهٔ علنيه قاعده‌سى اجرا اولندى .

قرال فردينان، انگيزيسيونى قشتاله‌يه ادخالنده هرنه وقت اولسه مجلس مذكورى دائما كندو حكومتنده بولنديرمق اعتقاديله ايلروده ديگر بر مجلس عالِ العال دخى ترتيب اولنمق امتيازينى استحصال ايتمش بولنمغله، بودفعه مجلس مذكورى تشكيل ايلدى . وَرياستنى قيد حيات ايله انگيز-يسيون رئيسنه تفويض ايده‌رك، مستشار عنوانيله دخى يانـنده سچلياده واقع [مازاره] اپسقپوسى [آلفونس] ايله [سانشووه‌لسكز] و [پونس] نامنده ايكى راهب ترفيق وَبو اوچ مستشارك رأيلرى دولت وحكومته متعلق اولان مـوادده حكم قطعى قوتـنده اوله‌رق، فقط امور دينيه‌ده صاحب فرمان يالگز انگيزيسيون رئيسى اوله-جغندن، اول وجهله دينه متعلق خصوصاتده

رخی مستشارلرك رأیلری استفسار مرتبه‌سنده
ولمسنی تعیین وتحدید ایتمکله انواع منازعات ظهور
ایتمکه باشلادی . ازجمله مساعدهٔ مذکوره‌دن
بالاستفاده طوغریدن طوغری حکومت جسمانیه
وضابطهٔ بلدیه‌یه عائد اولان مصالحك برچوغنی
انکیزیسیون ضبط ایلدیکندن، حکام سائره طرفندن
شکایات متوالیه ظهور ایلدی. حتی ١٤٨٦ سنه‌سی
خلالنده [بلنسیه] سرداری بولنان ذات انکیزیسیون
امریله حبس اولنمش برشخصك سبیلنی تخلیه ایتمك
ایله کافهٔ حرکاتندن سؤال اولنوب، هربرینه جواب
ویرمکه وآندن صکره کندینی تفتیش ایدن رهابین
ملعنت آیینك عفو ومغفرتلرینی استحصال ایلمکه مجبور
اولدی . ایشته بوجهتله حقانیت وانسانیتك خلافنه
اوله‌رق، حقوق حکمداری انکیزیسیونك جهلای
اعضاسی یدینه کچمش اولدیغندن، وبرده روما
حکومتی انکیزیسیونلرك مصادره وجمع ایلدکلری

اموال بیکرانی گوروب ، بو یغمادن کندوسی دخی
حصّه مند اولمق اوزره انکیزیسیونلرك ویردکلری
حکم جزایی قیمت نقدیه ایله مبدّل عفو وصفح
ایتمگه مساعده گوسترمکله مجالس مذکورەدن علیهنه
حکم تعلق ایدن یکی خرستیانلرك چوغی آغر
بهالر ایله رومادن عفو فرمانلری گتورەرك ،
اقتضاسنده ابراز ایلمگه وبوسببله مصادره قاعدەسنه
کلی خلل کلوب ، بالطبع آقچه قزانمق منبعی
قورومغه باشلادیغندن، گرك انکیزیسیونلر وگرك
فردینان طرفندن رومایه شکایتلر وقوع بولدی .
وبونك اوزرینه بر چوق مباحثات و منازعاتدن
صکره ۱٤۹۷ سنەسی آغستوسنك یگرمی
اوچی و ۱٤۹۸ سنەسی ایلولنك اون یدیسی
تاریخلریله پاپا [آلکساندر بورجیا] طرفندن
نشر اولنان اوامر مقدسه ایله گرك کندوسنك
وگرك اسلافنك وقتنده آقچه ایله ویرلمش اولان

عفو فرمانلرينك حكملرى الغا اولندى . ولكن
ونجه بيك نفوس معصومه‌دن لاجل التخليص
آلنمش اولان آقچه‌لردن بر حبه‌سى صاحبلرى
طرفنه ويرلمدى .

١٥٠٨ سنه‌سنده قشتاله وَ آراغوان وَ پورتو-
غال حكومتلرنده انكيزيسيون مجلسلرى بتون
بتون تقرر ايده‌رك ، ممالك سائره‌يه كوندرلمك
وزره بومجلسلر معرفتيله آيرى آيرى جمعيت
سيّاره‌لر تشكيل اولندى . هر شهرك مأمورى
دخى بونلرك درجهٔ نفوذ و قدرتلرينى بيلديكندن،
جمعيتك ورودنده بالذات استقبال ايله رئيس
جمعيتك حضورنده النده‌ن كلان اعانه‌يى دريغ
ايتميه‌جكنه وَملحدلرك ممكن مرتبه تفتيش واخبارنده
قصور ايتميه‌جكنه يمين ايتدكدن صكره، بونلرى
بر منتظم محلده اقامه ايله هر كونه تعظيمات

وَاحترامات اجراسنه اقدام وَ اوامر واقعه‌لرینی بلا تأخیر انفاذه اهتمام ایدردی .

چونکه پاپا طرفندن قرالدن آحادناسه قدر ملتك تفتیش اعتقاداتی جمعیت مذکوره‌یه محوّل اولمغله، هر جمعیت قراله مراجعت ایتمکسزین بر مملکتك والیسنی عزل و حبس وَ بلکه لعنتلمه ایده‌رك حقوق انسانیه‌دن اسقاط ایده‌بیلوردی .

اشبو جمعیتلر شهردن شهره وَقصبه‌دن قصبه‌یه گیدوب، تفتیش عقاید ایدرلر ایدی . لکن بو جمعیت مادام بر محلده اقامت دائمه اوزره دگلدر؛ گرك قرال فردینانك وَ گرك [طورقماده] نك اصل مقصدلرینی کما هو حقه ایفا ایده‌میه‌جکندن، طلیطله، اشبیلیه، قرطبه، مرسیه، کنقا، لوغرونو، دالادولید، وَلرنا وَمؤخراً دخی غرناطه شهرلرنده برر مقیم انکیزیسیون مجلسی تشکیل وَ یالکز بر شخصك یا تحریراً وَ یاخود شفاهاً خبر ویرمسی

اساسی تعلیمات اولمق اوزره تعیین اولندی . بو جهتله اسمی نامعلوم وَ یاخود کذب وفسادی متعین هر مخبر مشکوكالعدلك ویردیگی خبر ذکر اولنان مجلسلرجه مساوی و معتبر اولەرق، فقط شفاهاً خبر ویرن مخبره رسماً طوغری سویلەسی ایچون یمین ویریلور وَبعدهحکم لاحق اجرا ایدیلوردی. وَوسائل گونا گون ایله مخبرلرك عروق غیرت و حمیتلری تحریك اولنەرق، راهبلر کناهنی چیقاردقلری اشخاصه اخبار ملاحدەیی برنجی ثواب اولمق اوزره تلقین وَتوصیه ایدرلر وَ پرهیز گونلرینك اوچنجی پازار گونلری کلیسالرده انجیلدن صکره، اخبار امری نامیله بر حکمنامه قرائت اولنوب ، مآلنده معین اولان صفوت ایمانیەیه مغایر هرکیمدن هرنه گونه بر حرکت صدور ایتدیگی بیلنور؛ وَیا ایشیدیلور ایسه آلتی گون ظرفنده جمعیت مقدسه طرفنه خبر ویرلمسی

وَ ویرمیان اولور ایســه لعنتلمه قاعدهســنك درج
منتهاســیله ملعون اولدیغی تنبیه اولنور ؛ وَ ایرتسی
پازار گونی دخی بعدالانجیــل کلیسا کرسیســند
دیگر بر امرنامه اوقنــهرق ، مفادنده کچن هفتــ
امر اولنان خصوصــه مغایر حرکت ایدنلر ، یعنی
ذکر اولندیغی اوزره بیلدیکنی وَایشتدیکنی گلوب
سویلهمیانلر لعنتلمه اولدیغی اعلان قلنور ایدی .
انگیزیسیونك اتخاذ ایلدیکی مسلك ناهموارلغ
نه مرتبــه غریب و عجیب اولدیغی بیلنمك ایچون
ذکر اولنان حکمنامهنك بر صــورتی بو محله درج
اولندی :

« بزکه الحاد وشورش اعتقادی تفتیش
ایچون روما حکومت مقدسهسی طرفندن
بلنسیــه وَطرشوش وَسغورب وَالبراســین
وَطورتوئل شهرلرینهمأمور اولمشز ؛ بزم دائرهٔ

مأمور یمزده هانکی شهر وقصبه وقریه
اولورسه اولسون مقیم بولنان وهانکی صنف
ورتبه ومأموریت وحال وشانده بولنور
ایسه بولنسون صورت مأمور یمزه و اشبو
حکمنامه‌یه علی لاحق اولان کافهٔ اهالی‌یه
بلا استثنا اعلان ایدرز . ونجات صحیح دین
عیسویده اولدیغی محقق وسویلیه‌جکمز هر
سوزدخی مقدس ومصدق اولمغله مقتضاسی
وجهله حرکت ایتمك لازمهٔ دین وفریضه
ایماندر .

« معلوم اولدیغی اوزره بو شهرك قرا
وقصباتنده بزم معلوماتمز اولمیه‌رق، قاتولیك

مذهب مقدسنه مغاير تأسف اولنه‌جق بر
طاقم نامرضى حالات وقوع بولوب ، بر
مدتدن برو تفتيش وتفحص اولنمامش اولد-
يغندن ، تصحيح اعتقاد وتصفيهٔ دين ايتمك
ومستحق جزا اولانلرى اعلاى شان دين
ايچون مجازاة ايلمك اوزره اقتضا ايدن
تفتيشاته ابتدار ايدرز .

« ايمدى سزدن بريكز صاغ ، متوفى ،
حاضر وغائب بر ويا برقاچ شخصك الحاد
مذهبنى ويا الحاد اعتقادينى وياخود دين
مقدس عيسى اوزرينه ويا قاتوليك مذهب
صحيحى عليهنه ويا والدهٔ محترمه‌مز روما

کلیساسنك اتخاذ کرده‌سی اولان اصول
منجیه‌یه قارشو اوله‌رق ، مشکوك وخطا
آلود وَاحرارانه ونا مقبول وَمضر وَشتمه
لایق برطریقی ترویج وَیاقبول ایتدیکنی
بیلمش وَاوکرنمش وَیاخود کورمش وَیا ایشتمش
ایسه‌کز درحال کلوب بزه خبرویرملیسکز !
یعنی اصول اسرائیلیه اوزره بعض اشخاصك
سبت کوننه احترام ایله بیاض کوملك
ومعتاددن زیاده‌البسهٔ نظیفه اکتسا ایلدکلرینی
وَسفره‌لرینه بیاض اورتو وَیتاقلرینه تمیز
چارشف سردکلرینی وَجمعه کونی اقشامندن
صکره، آتش اشعالندن وَسائر اعمالدن کف

ید امتناع ایلدکلرینی وَلحمی دمندن تطهیر
ایچون صو ایچنده مکرراً تنظیف وشیحومانی
وَغنم وَسائر حیوانات پارچه‌لرینك آشقلرینی
ازاله ایتدکلرینی وَشکار وَسائر حیواناتی
کسمزدن اوّل بعض شیلر اوقودقلرینی
وبیچاغك زاغنی آکلامق ایچون طرنقلری
اوزرینه سورتدکلرینی وَروی خاکه ریزان
اولان قانی یردن قالدیردقلرینی وبر ایجاب
ضروری اولمدقجه پرهیز گونلرنده وَقاتولیك
دین مقدسنك نهی ایلدیکی سائر گونلرده
لحم اکل ایتدکلرینی وَاکل ایتدکلری حالده
مجرم اولمیر ظن وَیاخود ادّعا ایلدکلرینی وَینه

قوم موسانك (صیام المغفره) تعبیر ایتد -
كلری [صوم طویله] رعایت ایله اول صوم
اثناسنده برهنه‌پا یوریدكلرینی وَادعیهٔ مو -
سویه تلاوت ایتدكلرینی وَكیجه یكدیگرندن
استعفا ایدوب، استاوروز چیقارمقسزین
چوجقلرینك باشلرینه اللرینی وضع ایله
اصول موسویه اوزره « بن سندن راضیم
جناب حق سكا رحمت ایلسون » دعاسنی
تلاوت ایتدكلرینی گوررر وَایشیدر ایسه كز
همان جمعیت طرفنه اخبار ایتملیسكز !

« وَاگر (استر) نام ملكه ایچون وَیاخود
بیت مقدسك تخریبنی تخطر ضمننده آیین

موسوی اوزره اورج طوتارلر وَیاخود
هفته ایچنده پازار ایرتسی وَپنجشنبه گونلرنده
طوتلسی معتاداولان صومه رعایت ایدوب،
اول گونلرده آقشاملین برنجی کوکبك
ظهورینه قدر اکلدن اجتناب وَیاخود ذکر
اولنان یوم صیامدن اوّل اولان گونلرك
آقشامی استحمام وَقلم اظفار وَقصّ شعر
ایدوب، قلم وقص ایتدکلری شیلری حفظ
وَیاخود آتشده احراق وَاللرینی صو وَیاخود
تراب ایله غسل ایتدکدن صکره، یوزلرینی
دیواره طوتوب، باشلرینی ایندیروب قالد-
یره‌رق ادعیهٔ موسویه‌قرائت ایتمك‌وَصوف

وَشالی مثللو یوكدن وَكتاندن منسوج
وَوسطی متعدد عقدەلری اولان شرید وَیا
خود قایش ایله معقود البسه اكتسا ایلمك
گبی حركتلرده بولنورلر ایسه كذلك خبر
ویرملیسكز !

وَینه خمیرسز دینلان بایرامه حرمت ایله
مارول وَكرفس (كرویز) مثللو بوستانی
سبزەلر اكل ایدەرك، پاسقالیاایدرلر؛ وَیاخود
قندیل عیدی یاقمق ایچون برر برر اونعدد
قندیل اشعال ایتدكدن صكره، بعض ادعیهٔ
موسویه تلاوتیله جملەسنی سوندررلر ایسه
وَسفرەیه قعودلرنده آیین موسوی اوزره

دعا ایدرلر وَ بر یهود الیـله یاپلمش شراب
ایچر ایکن (بحره) دیدکلری اصولی، یعنی
بعض سوزلر سویلیه‌رك. قدحی النه آلدقدن
صکره، هر کسه بر یوتم ایچرمك قاعده‌سنی
اجرا وَ بر یهودك کسـدیکی حیوانك اتنی
اکل ایدرلر وَ یهودیلرك اوتوردیغی سفره‌ده
اوتوررلر وَیدکلری یمکدن یرلر ایسه وقاتو-
لیـك آیین صحیحی اوزره (غـلور یا پاتره)
سـوزینی تلفظ ایتمـکسزین مزامیر داؤدی
تلاوت ایدرلر وَکتـاب توراتده ورودی
مبعوث اولان مسیحـه انتظار ایله « مسیح
مذکور هنوز گلمدی وَگلدیکی زمان طائفهٔ

بنی اسرائیلی اسارتدن تخلیص ایله ارض المیعاده
گوتوره جك . » گبی سوزلو سویلو وَاصول
موسویه اوزره بر مرأه نفساء قرق گون
تمام اولمدقجه اوندن چیقوب . معبده گیرمزلو
ایسه وَتولدایدن اطفاله رسم ختانی اجرا وَ
آیین بنی اسرائیل اوزره اسم اعطا ایدرلو
وَخرستیان اولدقلری وقت اصول مذهب
عیسوی وجهله اوزرلرینه صب اولنان دهن
مقدسی مؤخراً حل وَیاخود غسل ایدرلو
وَبر طشت صویك ایچنه آلتون وَگوموش
وَاینجو وَحنطه وَشعر مثللو برنسنه آتوب ،
طفل نوزادلرینی ولادتنك یدنجی گونی اول

صویه وضع ایله بعض شیلر تلاوتندن صکره
غسل ایدرلر وَاطفالك طالع ولادتلریله زایجه
یپارلر وَآیین موسوی اوزره تناکح وتزوّج
ایدرلر وَسفره عزیمتلرنده ضیافت ترتیب
ایدوب، دوستلرینی دعوت وَدین موسویده
بولندقلری هنگامده تسمّی ایتدکلری اسملره
رعایت ایدرلر وَخمیر یوغورر ایکن برقطعه
قوپاروب قربان صورتنده احراق ایدرلر
وَاجلی تقرّب ایدن شخص محتضرك یوزینی
دیواره چویره‌رك. وفاتنه دگین اول حالده
ترك ایدرلر وَبعد وفاته صیجاق صو ایله
غسل ایدوب ، صقالنی وَقولتوقلرینی وَسائر

محللرینی تراش ایدرلر وجدید کفنه وضع
ایله آیاق قابلری وگوملگی وجبّه‌سی اوستنده
اوله‌رق. دفن ایدرلر ومقبره‌ده باشنك آلتنه
غیر مستعمل طوپراقدن وساده وضع ایدرلر
وآغزینه نقد مسکوك وبر اینجو ویاخود
سائر برشی قورلر وآیین موسوی اوزره
متوفانك خانه‌سنده دستی و بارداق مثللو
قابلرده اولان صولری اول خانه‌یه وهمجوار-
لرینك خانه‌لرینه دوکرلر وآیین مذکور اوزره
متوفانك ماتمنی طوتمق ایچون طوپراقده
وقپو آرقه‌سنده اوطوروب زیتون وبالق
اکل ایله لحم تناولندن اجتناب ایدرلر وبرسنه

متمادیاً خانه‌لرنده قالوب ، طشره چیقمازلر
وَموتالرینی نامستعمل طوپراغه دفن وَیاخود
قوم بنی‌اسرائیله مخصوص لحده وضع ایدرلر
وَقاعدهٔ تعمیداوزره خرستیان اولدقدن صکره،
دین اصلیلرینه رجعت ایدرلر وَ یاخود
« موسانك دینی دخی ـ نجات بخش نوع
بشر اولان ـ عیسانك دینی کبی صحیحدر »
دیرلرایسه خبر ویرملیسکز ! »

اشبو حکمنامه بورادن آشاغی دخی
مسلمانلرك احوال وَحرکات دینیه وَ معاملات
مذهبیه‌لرینی کمال دقت ایله تعداد و تذکیر ایدوب ،
حتی جمعه گونی محمدیلرك یوم معتبری اولدیغندن،
اول گونده بیاض البسه اکتساسی بیله

اخبـاره شـایان بر تهمت عظیمه اولدیغنی بیـان ایدر . [*]

انگیزیسـیون حکمنامه‌لرینك اسـاسی ذکر اولنـان خصوصـات اوله‌رق ، زمان و موقعك ایجاباتنـه کوره مؤخراً بر نیچه تفصیـلات دخی علاوه اولنـه‌رق ، تدقیقـات ایکی اوچ بطن دها ایلرو لدلمشدر .

(لوترین) وَ متیـقظین کروهـنك .وَ روما کلیساسـنك الحادینه حکم ایلدیگی سائر صنوفك اصول اعتقادیه‌لری نظر تدقیقدن امرار اولنه‌رق ، کهانت وَ عرفات گبی مشتملات جهلیه وَ جزئیات فسادیه دخی انگیزیســیونه کلیتلی غـدا استحضار ایلدی . انگیزیسیونك نظر دقتنجه هیچ بر حکمی

[*] ضیا پاشا مرحوم معاملات مذهب اسـلامه دائر فقره‌لری موجب تأثر اهل اسـلام اولمامق ایچون نقلدن صرف نظر ایتمشدر . للطابع

منتج اولمیان الك ضررسز سوز، مجازات شدید اقتضا ایدرك ، مثلا اصناف رهابین ایچون بر نظام لزومی بحثنده، ولو شبهه وَ ظن وَ توریه وَ تلمیح طریقیله اولسون، سوز سویله‌مك وَ جمعیت مقدسه طرفندن منع و نهی اولنمش بر کتابی اوقومق وَ تملّك ایتمك پك بیوك جنحه صایلور؛ وَ بو جنحه‌لرك تشدید مجازاتنده طورقماده‌نك غیرت وَ همتی اندازهٔ قیاس وَ تخمیندن بالاتر ایدی . والحاصل احوال مذهبیه‌یه بتون بتون بیگانه اولان خصوصات بیله انکیزیسیونجه محکوم علیه اوله‌رق ، مثلا (پیره‌نه) لیمانلرندن خارجه بارگیر چیقاران وَ فروخت ایدنلر ملحد صایلور ایدی . وَ اگر الحالة هذه الده بولنان انکیزیسیون حکمنامه‌لرنده مندرج اولان فصل مخصوص میدانده اولمسه ذکر اولنان غریبه‌یه اینانلمز ایدی .

فصل مذکور شودر :

« بر کیمسـه نك ویا بر قاچ شخصـك
[ا]شقه ادیانده بولنانلره ویاخود ملحد ولوترین[*]
[گ]روهلرینه فرانسه طوپراغنده بولنان [بیارنه]
وَ [غاسقون] لیمانلرندن وَ سـائر طرفلردن
[ب]ارگیر وَ اسلحه وَ مهمّات وَ ذخیره ویرمش
وَ صاتمش ؛ وَیاخود ویریلوب ، صاتلمسـنه
وسیله اولمش وَیا ایلروده ویره جك وَصاته جق
وياخود واسطه اوله جق اولدیغنی وَیا خارجدن
آلمش وَیا آلاجق وَ آلنمسـنه واسـطه اولمش
وَ اولاجق اولدیغنی سزدن بیـلور وَایشتمش

[*] لوتر پروتستانلغك واضعی اولان ذاتدرکه، نسبتنده
لوترین دینور . للطابع

اولان اولورده انگیزیسیون طرفنده خبر ویرمز ایسه ملحدین صنفنه داخل اولوب، آنلر گبی لعنتلمه اوله‌جقدر . »

اشبو تخویفات وتهدیدات ایله بعض ساده دل وَغیرتکشان دین خوفه دوشه‌رك، بر کیمسه حقنده سررشته ویره‌جك اولسه‌لر درساعت انگیزیسیون « جمعیت مقدسه‌سی » ایفای مأموریتده قصور ایتمیوب، یعنی حقیقت حالك ظاهره چیقارلمسی طرفنده اصلا رغبت ایتمیه‌رك، آنجق مجرم مشتکانك اشکنجه وَقتل وَیا احراقنه حکم وَاملاکنك قبض وضبطنه مسارعت ایدر، وَخلاصهٔ مرام اولان اشبو امنیه‌یه وصول ایچون محاکمه واستنطاق یوللری برصورت مرتبه اوزره اولمغله، اشبو مجلس غدر معتاد محاکمه‌سنه مبادرت ایلدیگی، مثلا ایکی بیك شخص متهمك ایچندن اکثریا برشخصی بیله معاف چیقاره‌مز ایدی !

انگیزیسیون رئیسی سالف الاسم [ایمری] ایله [طورقماده نك] قلمه آلدقلری حکمنامه‌لر اگرچه مؤخراً بعض علاوات ایله صورتا تعدیل اولنمش ایسه‌ده احکام اجرائیه‌لری اصلا تغیر ایتمامشدر .

ذکر اولنان حکمنامهٔ غدر علامه‌نك اقدم شرائطی مرافعه ایده‌جگی مسائلده شهادت استماعیه‌یی قبول ایتمك اوله‌رق، بو جهتله حقنده شکایت اولنان مدع علیه دعوت اولندیغی وقت کندوسنك نه سبب اوزرینه جمعیت مقدسه طرفندن استنطلمش اولدیغی سویله‌نلمدیگندن، مرافعه‌یه طوردیغی وقت جمعیت مذکوره‌نك تحقیق وتدقیقنه مجبور اوله‌جغی نه گونه بر حرکتی وقوع بولمش ایدوگنی تخطر ایتمك ایچون ینه مدع علیهه جبر وابرام ایدوب، اول شخص قباحتی نه اولدیغنی بیلمکسزین مجازات اولنور ایدی .

واکثریا شاهدلر شهادت ایتدکلری خصوصده

اختلاف وخطا ایدوب، مثلا آنلرك بیان ایلدکلری
احوال ایله خصـــوص مدعانك اصــلا منـاسبتی
اولمدیغندن بشقه، صکره‌دن نقل واشهاد ایلدکلری
مواد ایله مقدّما شکایت ایتدکلری شخصی براغوب،
اشخاص سائره‌یی اتهام ایدرلر وَانکیزیسیون دخی
بو مقوله اخباراتی کمال اهتمام ایله استماع وقبــول
ایتدکدن صکره، برده کسوهٔ صحت گیدروب، حتی
تفتیشات ســائره ایچون دخی مبدأ ومصدر اعتبار
ایدرلر ایدی !

بو قبیــلدن اوله‌رق، (والادولیــد) شهری
انکیزیسیوننده رؤیت اولنمش برمرافعه‌نك اوراق
اصلیه‌سی الحالة هذه الده اولمغله نمونه اولمق ایچون
نقل ایدرز :

« راموزا شهری ساکنلرندن (دون ـ
قرســتوال) نام کیمسه لوترین گروهنــدن

وَ افکار الحادیه‌ده بولنان طاقمدن اولمق
اوزره اخبار اولنمش ایدی . شاهدلرك
بری استنطاق ایله ، خصوص مذکوره
دائر اولان معلوماتی سؤال اولندقده
(سابوادرا) مملکتی ساکنلرندن (دون
سیسنروس) نام شخصك زوجه‌سی
(دونامارینا) گروه ملحدینك مجلس وعظلر-
نده بولنمش اولدیغنی تفوه ایتمکله اشبو
خبر مجرد اوزرینه مرقومه ایچون مرافعه
تبدّل وتجدّد ایده‌رك ، انگیزیسیون اعضا-
سنك متعیناتندن (فرانسسقو واقا) وَ
(کیرثه‌ملو) طرفلرندن بیك درت یوز اللی

سکز سنه‌سی نیسانڭ یگرمی ایکنجی
گونی مرقومه‌نڭ حبسنه حکم اولندی .
بونڭ اوزرینه ایکی طبیب انگیزیسیونه
گله‌رك ، مرقومه‌نڭ حمادن خسته وزمن
ومفلوجه اولدیغنی وَوجودنده نمایان اولان
تتره‌مك بر آن منفصل اولمدقدن بشقه
شعوری دخی مسلوب ایدوگنی یمین وقسملر
ایله ، بیان واستعطاف ایتمش اولدقلری
حالده انگیزیسیون طرفندن روی ترحم
گوسترلمدکدن ماعدا ایرتسی سنه مایسنڭ
یگرمی برنده « والادولید » شهرنده اعلان
واجرا اولنان مجازات علنیه‌ده مرقومه

حبسه وَ حقنده وجه مشروح اوزره شهادت وقوع بولان دون قرستوال سائر کندی گبی اون اوچ نفر مجرم ایله برابر آتشه القا ایدلدی . وَرسم مذکورده مجازاتی اجرا اولنانلرڭ ایچنده (لثونور) نام شخص دخی بولنمش ایسه‌ده. فقط اوته‌کیلر مثللو دیری دیری یاقیلمیوب. بختی یاور اولدیغندن، مقدما وفات ایتمش وَ قبره دفن اولنمش اولمغله ، جسدی مزارندن چیقاریله‌رق، حکم مقدس (؟) یرینی بولمق اوزره احراق اولندی . »

« رسم مذکورڭ اثنای اجراسنده

مزبوره مارینا دخی آرقه‌سنده توبه‌کارلره مخصوص اولان بو نوع البسه ایله احضار اولنه‌رق، هر نصلسه توبه‌سی حیز قبوله کچمکله احراق ایدلمکدن صرف نظرله چله‌سی طولمق ایچون مؤبداً حبسه القا وَنه قدر املاکی وار ایسه ضبط ومصادره اولندی. »

انکیزیسیون احوالنه متعلق تاریخ ضبط ایدن معاصرلردن (لورانت) کتابنك یکرمنجی فصلنده ذکر اولنان اجرای رسمی گونی نقل وَ تفصیل ایتدیگی صره‌ده اشبو مارینا ایچون «طول ایدی» دیو ذکر ایدر. لکن مؤلف مرقوم انکیزیسیونك کتابتنده مستخدم اوله‌رق، اوراق مرافعات

بالجمله النــده اوله‌جغی جهتــله بو خصوصــلرده سائرلرندن زیاده معلوماتی بولنه‌جغی دزکار اولدیغی وکندوسی سائر مؤلفلرك جمله‌سنی تخطئه ایلدیگی حالده « من حفر بئر لاخیــه فقــد وقع فیــه » مضمو ننه ما صدق اولمشدر . چونکه بزم الیمزده بولنان اوراق اصلیــه مآلرینــه گوره بیك درت یوز اللی طقوز ســنه‌سی مایســنك اوتوز برنجی گونی، یعنی رسم مذکورك اجراسندن اون گون صکره، [دون پایلو سیسنروس] جمعیت مقدســه طرفنه تقدیم ایتــدیگی عرضحالده حبس اولنمش اولان زوجه‌ســنك زمن و مفلوجه اولوب، رسم مذکورك اجراسی گونی پك زیاده قورقمش وبتون بتون عقل و شعوری مختل اوله‌رق ، عادتا علت جنون گتورمش اولدیغندن بحثــله لاجل التداوی کندوســنه اعطا و احسان اولنمسنی نیــاز ایتمش و اول گون جمعیت مذکوره طرفندن مرقومه‌نك

راموزه شهرینه عزیمتنه مساعده اولنوب ، اعطا اولنان رخصتنامه‌ده مرقومه‌یه زوجنك خانه‌سی موقةً حبس اتخاذ اولندیغی محرز بولنمشدر . وَ مرقوم پایلونك حسب‌الزوجیه تداویسنه چالشمق اوزره انگیزیسیونك حکم اجراسی آلتنده بولنان زوجه‌سی حقنده وقوع بولان استدعاسی کندو حقنده دخی جمعیت مذکوره‌نك شبهه‌سنی دعوت ایلدیگندن لاجل التفحص آنك دخی آرقه‌سنه جاسوسلر تعیین اولنمشدر .

بیك درت یوز آلتمش اوچ سنه‌سنده مزبوره مارینا بتکرار انگیزیسیون محبسنه القا اولنوب ، دوچار کمال ذلت و سفالت اولمغله ، مجلس مزبوره آتی‌المآل بر عرضحال تقدیم ایلمشدر :

عظمتلو. آباء محترمه‌مز افنديلرمز !

« عيسى افنـدمزك عشـقنه وَ بونجـه
« زماندن برو كرفتار اولديغم انواع عذاب
« وآلامه ترحماً عالمه شامل اولان مراحم
« كريمـانه‌لرينك حـق عاجزانه‌مـده دخى
« بيـدريغ طوتلمـسنى نيـاز ايدرم . زوجم
« سـيسنره‌نك مرافعات سـابقه اوزرينـه
« دوچار اولديغى احـوال وَبنم يوزمـدن
« چكديكى شـدائد وملال حسبيله تخفيف
« عجز ومسكـنتمه مدار اوله‌جق وجهله بنى
« اداره‌دن عاجز قالديغى معلوم رحيمـانه‌لرى
« بيوزلدقده بو شدت شتاده بولنديغم حال

« سفالتـده قالمقلغمی جائز گورمیوب، مبتلا
« اولدیغم ضعف وفلجه مداواة ایتمك اوزره
« خانه‌مـه عزیمته مسـاعده اولنمسـی
مستدعادر . »

اشـبو عرضحـالك زیرنده انگیزیسـیون
طرفندن درت سطر یازی محرر اوله‌رق، اگرچه
قرائت اولنمز مرتبـه‌ده ایسـه‌ده بر آز محـلی
اوقونمغله ، اسـتدعای مذکوره جواب رد اعطا
اولندیغی منفهمدر .

مطالعه گذران کتابدن اشـبو اسـتطرادك
عفونی تمنی ایله برابر جمعیت مقدسـه‌نك احوال
مرافعاتنی ذکره نقل مقال ایدرز :

انگیزیسیون ، گلان شاهدلرك ادای شهادت
ایده‌جکلری بحثی سؤالدن مقدم شـاهدلره ایراد

اولنه‌جق اسئله‌نك وَ ویره‌جكلری اجوبه‌نك
كیمسه‌یه افشا ایدلمامسی ایچون یمین ویرر؛ وَتفتیش
ایده‌جكی اشخاصك بری بری علیهنه ایده‌جكلری
شهادتی معتبر طوتار ایدی . مجلس اعضاسی
بو مقوله شاهدلری استنطاقنده مأمولی وجهله
جواب ظهور ایتمز وَ مسئله كندینه عائد اولور
ایسه مادام كه شاهددر؛ وَ بیلدیگنی كتم ایلمشدر؛
ینه اشكنجه اولمسنه حكم ایدرلردی .

بر انگیزیسیون اعضاسی صورت مخفیه‌ده
اوله‌رق، بر شخصك علیهنده بعض اخبارات النه
گچورر ایسه درحال اسپانیا قطعه‌سنده نه قدر
انگیزیسیون وار ایسه جمله‌سیله مخابره
ایده‌رك ، ینه اول شخصك احوالنه دائر دیگر بر
مجلسده دخی معلومات وَ اوراق بولندیغی حالده
آنلری طاقمیله جلب ایدوب ، كرك خصوص
مشتكانك حقیقتنی وَكرك شهودك كیفیتنی

لاجل التدقيق اول اوراقك بر صورتى يازديرلدقدن وَ فقط اوراقده زمان و مكان وَ اسم و عنوان محللرى ازاله اولندقدن صكره (مسميان انكيزيسيون) عنوانيله بنام بر صنف علماء علم الهى يه عرض وارائه اولنور ؛ وَبو جهتله علماى مومى اليهم ماده نك هانكى زمان وَمكانده وقوع بولديغنى وَ كيمدن صادر اولديغنى بيلميه‌رك ، وَ يالكز اللرينه ويريلان كاغدلرده يازيلان صور عباراتى مطالعه ايدرك ، رأى و قرارلرينى تحريراً بيان ايدرلر ايدى .

بيت المال مأمورى اشبو قرار كاغدينى آله‌رق ، شخص محكومك اخذ وكرفت اولنمسنى طلب ايدر ؛ وَ انكيزيسيون طرفندن دخى حكم مذكورك اجراسى ايچون ، (الغوازل) تعبير اولنان ضبطيه عسكرندن بريسنك النه ممضى بر تذكره ويريلور وَيانئه مجلس كاتبى ترفيق اولنور ايدى . كاتب

رقوملك مأموریتی متهمك مصادره اولنه‌جق
موالنی انگیزیسیونه تسلیمدن عبارت اولمقله ،
یفای مأموریتده اصلا تكاسل ایتمز وَاموال
مذكوره بر كرّه انگیزیسیونك النه گچدكدن
صكره ، بر دخی ایزی بیلنمز ایدی .

حبس اولنه‌جق شخصك اوستنده بولنان
سلاحی وَآقچه‌سی وَكاغدلری سلب اولنه‌رق ،
گیزلو بر یرنده زهر وَیا آقچه وَیا بر آلت جارحه
اولمسون دیو البسه‌سنك هر طرفی كمال دقتله
آراندقدن صكره ، انگیزیسیونه مخصوص زندانه
وضع اولنور ایدی . اشبو زندانه گیرنلردن صاغ
چیقانلر نادر اولدیغی حالده بر تقریب ایله تخلیص
جانه موفق اولمش اولنلردن بعضلرینك بیانه
گوره مذكور زندانلر غایت ضیق وَقرا كلق
وَرطوبتلی وَمتعفن اولوب، محبوسلر ایكیسی بریرده
اولمیه‌رق، آیری آیری حبس اولنمش وَهیچ بر كیمسه ایله

اختلاط ایلمکدن محروم اولمش اولدقلرندن، بویله برموضع مظلم ومتعفن ایچنده تنهاجه مدت مدیده قالان بر آدم نه قدر قوی البنیه وَنه قدر رزین العقل دخی اولسه گیردیگی گبی چیقه‌میه‌جغی درکاردر .

اگرچه بومقوله تنها حبس اولنان مجرمین ترحمه شایان اولدقلری درکار اوله‌رق، آنجـق برمجرم سبب حبسی اولان جرمنی وَیوم مرافعه‌سنی بیلدیگی جهتله مدت محبوسیتنی آگاه مجازات صایه‌رق، مدت مذکوره‌نك انقضاسنه انتظاراً متسلی اولور. امّا، انگیزیسیون محبوسلری بوقبیلدن اولمیه‌رق، ذکر اولنان جمعیتلرده مرافعاتك برمدت محدوده ایچنده رؤیتی ایچون برگونه نظام اولمدیغی جهتله محبوسین، مرافعه‌لرینك نه‌وقت ختام‌بوله‌جغنی بیلمدکدن بشقه جرمنك نه‌اولدیغنی وَترتب ایده‌جك

جزاسی نه مرتبه‌دن اوله‌جغنی دخی بیلدیگندن، دها زیاده شفقت وترحمه شایسته ایدیلر.

بو بابده انگیزیسیونلرك ملتزمی اولان اصول، طبیعتیله مصالحك مدت مدیده سورنجمه‌ده قالمسنی مستلزم اولور ایدی. زیرا اوّل امرده محکوم به اولان دعاوی ایچون اقتضا ایدن حجج وسندات صورتلری چابك یازلمیوب، برچوق زمانلر قالور وبر آدمه مقدّما شهادت ایتدیگی بر مادّه‌یی تکرار تصدیق ایتدیرمك لازم گلدیگی حالده اوّلکی ضبط دعوی کاغدی عینیله کندوسنه ارسال واول آدم مقدّما تمکن ایلدیگی مملکتدن دیگر برمملکته نقل ایتمش ایسه دخی ینه اول کاغد اورایه اسبال اولنه‌رق، مرافعه‌نك اجراسی ورقهٔ مذکوره‌نك عودتنه تعلیق اولنور ایدی. معلومدرکه بوقبیلدن اوله‌رق، برشهادت کاغدی هندستانه گوندریلور ایکن اثنای راهده ضایع اولوب، ذکر اولنان

کاغدكُ محلنه واصل اولمدیغی بش سنه صکره استخبار اولنمش، وَ بوقدر مدتده بیچاره محبوس هرگونه تسلیتدن وَاستشاره واختلاطدن محروم ومأیوس اولدیغی وَبو تعویق وتأخرك وهمده نه جنحه‌یه مبنی حبس اولندیغنك سببلرینی بیلمدیگی حالده گنج زندانده قالمشدر.

هانگی مذهب اوزرینه اولور ایسه اولسون هربر محکمهٔ دعاویده احضاراولنان مدع علیه، سبب احضارینی بیلوب، واگر بیلمز ایسه بیلدیرلمکله آکلایوب، نه‌یولده جواب ویرمسی لازم گله‌جگنی ملاحظه ایدر. امّا انگیزیسیونلرده حال بویله اولمیوب، احضار اولنان آدم نه ایچون احضار اولندیغنی دخی کندوسی بیلوب، اعتراف ایتمك لازم ایدی. جمعیت مقدّسه حضورینه برآدم چیقارلدقده، اوّل امرده جمعیت مذکوره قاتولیك مذهب مقدسی علیهنه اوله‌رق، دلائل واضحه ایله

جنحه‌سی ثبوت بولمیان برشخصی جلب ومرافعه ایتمیه‌جکی مسلم اولدیغی بسط اولندقدن صکره، اول آدمه کندو جنحه‌سنی طوعاً اقرار واعتراف ایتمك اوزره جبر وكاه ارائهٔ روی تلطیف ایدیله‌رك، اگر طوغری سویلیه‌جك اولور ایسه انكیزیسیون آنك حقنده مرحمت ایده‌جکی وعد اولنوب، شخص مزبور اوچ دفعه بوطرز ایله حضوره چیقاریلور؛ وبو معامله‌یه (تنبیهات ثلثه) اطلاق ایدیلوردی. بوندن صکره اول آدم عریض وعمیق دوشنوب، انكیزیسیونك جلبنه سببیت ویره‌جك صورتده بولندیغی هردرلو احوال وحركاتی درپیش ایله مادّهٔ مشتكا بهایی بوله‌بیلور وطوغریجه افاده ایدر ایسه گرك مرافعه‌سنك مدتنی تقلیل وگرك مستحق اوله‌جغی مجازاتی اولدقجه تخفیف ایده‌جکی مأمول گبی تصوّر اولنور ایسه‌ده بویول دخی پاپاسلرك مجرمینی سویلتمك ایچون ترتیب ایلدکلری

دام دسیسه‌لردن بری اوله‌رق . اول تصوّرك تماميله ضدینی انتاج ایدر ایدی . چونکه اول مجرمك ذهننده بولدیغی حرکتنی اثنای اعترافنده لساندن صدور ایدن عبارات، مقدما علیهنده شهادت اولنان خبرك مضبوط ومقید اولان ضبط کاغدەکی عباراتك ترتیبنه وَالفاظی الفاظنه تماميله توافق ایتمز ایسه اعتراف ایلدیگی مادّه حقیقةً مقدّما اخبار اولنان مادّه ایسه دخی شرط حکمنامه اوزره مقبول اولمیوب، وَبلکه جنحه‌سنی خفیف گوسترمك ایچون عبارات لینه ایله افاده وَ یاخود بعضیسنی کتم ایتدیگی حسبیله انکیزیسیون گبی بر مجلس مقدّسی آلداتمق ایستمش اوله‌جغندن ، بیت‌المال مأموری آنك مجازاتنی دها شدتلی اولمق اوزره تحریر وامر ایدر ایدی .

اشبو شرطك اجراسی ایسه نوع بشرجه ممتنع اولان حالاتدن اولمسیله انکیزیسیون مرافعه‌سنه

چیقانلردن هیچ بریسی مظهر مرحمت اولمدیغی ظاهر اولور. حتی بعض مظنونلر تکلیف اعتراف امری اوزرینه ذهنی طوپلایوبده ماضیده نه قدر خطیئاتی گچمش ایسه بر بر قطرۂ خاطره‌دن امرار ایله ایچنده جمعیت مقدسه‌جه داعیٔ عتاب اوله‌بیله‌جك بر قصورینی اقرار ایلیه‌جك اولدیغی حالده، چونکه جمعیته خبر ویریلان وَضبط نامه‌ده مقید بولنان قباحتدن بشقه اولمق لازم گله‌جگی جهتله، بیچاره‌لر بویوزدن دخی جزالرینك شدتنی آرتیرمش اولمقدن بشقه برثمره گوره‌مزلر ایدی.

والحاصل اشبو تنبیهات ثلثه‌نك اجراسندن صکره، بیت‌المال مأموری معرفتیله خصوص مشتکا مجرمك النه ویریلوب، فقط حقنده کیم شهادت ایتدیگی کندوسندن مکتوم طوتیلوردی. بعده استنطاقنه آغاز اولنه‌رق، هرمادّه آیری آیری سؤال اولنوب، اگر مجرمك ویردیگی جوابلر

انگیزیسیونك مأمولنه موافق صورتده واقع اولماز ایسه درحال اشکنجه اصمارلنور ایدی.

ذکر اولنان [لورانت] یازدیغی تاریخده دیرکه:

« اشبو اشکنجه‌لره دائر مؤلفلر نه‌قدر تفصیلات یازمشلر ایسه ینه حقیقتك دوننده‌در . چونکه اشکنجه‌لر اول مرتبه دهشت فرمای عقول بشر ایدی‌که بونجه مظالم وتعدیاته وَخنق وقتل وَکسر واحراق گبی معاملات باغیه‌ده بولنه‌رق، جلادلغه آلشمش اولان انگیزیسیونه بیله صکره‌لری تأثیر ایتدیگندن، برمجرم اشکنجه اولنور ایکن سؤاللرك تکرار اولنمامسی حکمنامه‌یه ذیل وعلاوه اولندی. »

لکن انگیزیسیون مأمورلری بوممنوعیته دخی عدم رعایت ایچون چاره‌لر بولوب، مثلا برمجرمه موت حالنه بر رمق قالنجه‌یه قدر اذیت ایتدکدن صکره، اشکنجه‌نك تمادی وتکرارینه تاب وتوان حاصل ایتمك ایچون جفایه فیصل ویررلر؛

وَ بیچاره نك عقلی باشنه گلور گلمز ینه اوّلکی اشکنجه‌یه براقدقلری یردن باشلایه‌رق ، کالاوّل اولوم حالنه یاقلاشنجه‌یه قدر اذیت ایدرلر ؛ وَصورلدقده « بز آکا اوّلکی سؤالی تکرار صورمیورز ؛ بلکه اول سؤالی براقدیغمز یردن آله‌رق ، اتمامه سعی ایدییورز . » دیرلر ایدی . والحاصل بوطریق ایله گویا حقیقت حالی سویلدوب ، بیت‌المال مأموری طرفندن مادّهٔ مشتکابهانك تعین وتحقق ایتدیگی تحریراً ضبط واعلان اولنور ؛ وَلکن جنحهٔ متحققه‌نك نه‌هانگی زمانده وَنه هانگی مکانده وقوع بولدیغی ثبوت بولمز ایدی .

مجرمینك اثنای محاکمه‌ده عصمت وبرائتنی اثبات ایچون ایراد ایلیه‌جگی اعتذارات وادله‌نك الٔك قوّتلیسی جنحهٔ مسنده‌نك وقوع بولدیغی محلده (بن یوغیدم) دیمك اولوب ، حال‌بوکه مادهٔ مشتکابها وجه‌حقانیت اوزره میدانه چیقارلمدقجه بو دلیلك نه

حکمی اوله‌بیلور ؟ زیرا مدعی وَمدعی علیه بیننده وقوعه گلان مادّهٔ نزاعك ثبوت وَتحقق ایکیسنك مواجهه‌سنه متوقف اوله‌رق ، انگیزیسیون محکمه‌سنه چیقان دعوالرده مدعی شاهدلرله مخبرلر اولدیغی وَ شاهد وَ مخبر ادّعا ایلدیگی خصوصده متیقن اولسه بیله حسب‌البشریه مجرمك اسمنی حفظ وَ ضبط ایتمکده خطاسی اوله‌بیلوب ، مثلا (خرستو) یرینه (خرستوال) آگلامش ایسه مواجهه اولندقلرنده مدّعی علیه مدّعی‌یه کندینی عرض ایله « بکا بر ایجه باق ! گوردم دیدیگك شخص بنمی ایدم ؟ » دیه بیله‌جك ایکن ، اشبو مواجهه اصولی وَمدعی علیه مدعینك نامنی دخی بیلمسی انگیزیسیوبجه بتون بتون ممنوع بولندیغی حالده ، ثبوت مدعانه ممکندر ! بو جهتله انگیزیسیون مدافعاتی حقیقةً (کورابه) اویونندن بر نمونه اولوب ، مدعی علیه گوزی باغلی اولدیغی حالده

مظلمهٔ جهل ایچنده باعث خلاص اوله‌جق اسباب
وَ دلائل آرایوب ، اطرافنه چارپینور وَ بعضاً دخی
مجرمه آووقات استصحابنه مساعده اولنمغله بودخی
مؤکلنك لهنــده بعض مدافعــات خفیفه‌ده بولنور
ایدی . فقط بونده دخی بر حدّ معــین اولوب ،
یعنی مجرمك تعیین ایده‌جگی آووقات انکیزیسونك
دائرهٔ قبول و مساعده‌ســنده بولنــان اشخــاص
معــدوده‌دن اولمسی مشروط اولدقدن بشــقه ،
لهنده التزام ایده‌جگی مدعایه متفرع اوراقك هیچ
بریسی کندوسنه کوسترلمیوب، مؤکلی اولان مجرم
ایله دخی مخــابره وَ مــلاقات ایتمکسزین ، فقط
کندوســنه اعطا اولنان اوراق متبدّله وَمصنوعه
وَ معلومات مشوشه‌دن استنباط ایله دعوایی طوتر
ایدی . بو حالده آووقات ، خصــوص مدعانك
کیفیت وحقیقتنی بیله‌میــه‌جگی گبی ، مدعی اولان
شــاهدلرك دخی کیملر اولدیغنی بیلمدیگی جهتــله

نه مأمور اولديغى مدافعه‌يى يقين صحيح اوزره
وَ نه‌ده شاهدلرك احوالنجه ايتمسى ملحوظ اولان
اعتراضاتى عيان وجه ايله ايده بيلوب ، يك اولسه
مجرم حقنده انكيزيسيونك مرحمتنى استدعا وَ يا
اگر ممكن ايسه مدعى عليهك برائتنى اظهار ايچون
بعض شاهد اقامه ايده‌بيله‌جكندن ، وَ بونكله برابر
مجرمك لهسنده شهادت ايدنلر دخى انكيزيسيون
نظرنده مشكوكين دائره‌سنه كيره‌رك ، ويرلمسى
مراد اولان حكمك تخفيف و ازاله‌سى حقنده
بوكونه شهادتك تأثيرى پك آز اولديغندن ، ديمك
اولوركه نه مجرمك صحيحاً معصوميتى وَ نه‌ده شهود
و بينه‌نك صحت و حقيقتى انكيزيسيونك اجراسنى
تصميم ايلديكى حكمه ممانعت ايده‌بيلوردى .

ايشته بو قبيلدندركه يوقاروده ذكرى مرور
ايدن [دوناماريتا] محاكمه‌سنده [زاموره] پاپاسلرندن
[آنطونيو شانسز] ايله ينه شهر مذكور (كوره)

لرندن بر راهب وَ[آنطونیو قاروت] اسمنده دیگر بر راهب ایله ینه او شهر اهالیسندن موثوق وَمعتبر بر نیچه آدمك مزبوره حقنده صحیح الاعتقاد قاتولیك اولدیغنه وَ فقرایه صدقات وفیره اعطا ایلیه کلدیکنه عموماً وَعلناً شهادت ایتمه‌لری ینه بیچاره مارینانك حبس ابدی ایله مجازات اولنمسنه وَکافهٔ املاکنك ضبط وَ مصادره ایدلمسنه مانع اوله‌مدی .

وَ جمعیت مقدسه‌نك تحقیق مادّه صورتنده مخابرات تحریریه ایله تمدید مرافعات ایتمسی دخی، شعر منظومی تضمینات هزلیه ایله مدلول اوّلندن صرف ایتمك کبی بر حرکت اوله‌رق ؛ بر مدت اشبو طرز ریاکارانه ایله گویا غدر اولنمامق جهتی التزام اولندیغی گوسترلدکدن صکره، حتی گونش کبی میدانده اولان مادّه‌یی علیهنده اولان بر ورقهٔ غیر معتبرك حکمنه اعتبار ایله تهمت شکلنه ایقاع وَ مصلحتك رنکی دکشدیریله‌رك ، مراد اولنان

جزا اجرا اولنور ایدی . وَ جمعیت مقدسه حاکملرنجه سلسلهٔ محاکمه‌ده عارض اولان بر شبههٔ خفیفه مجرمی آزاجق لکه‌لیه بیلوب، بو حال دخی مصمم اولان جزایه مظهریتدن کندوسنی تخلیص ایده‌مدیگندن، جمعیت مذکوره‌نك پیشگاه محاکمه‌سنه چکیلوب، مظهر عفو اولان خصوصات ایکی بیکده بر دوشمز ایدی . اگر مجرمك عقیدهٔ فاسده‌سی حقنده حاکملرك شبهه‌سی دها زیاده‌جه اولور ایسه مجازاتی دخی تزاید ایدوب هله اول شبهه صورت رسمیه‌ده بولنور ایسه جزاسی آکا گوره تشدد ایدر ایدی . لکن اگر مجرمده علامت علنیهٔ توبه وَ پشیمانی مشاهده اولنور ایسه اعدام جزاسندن خلاص اولمغه استحقاق کسب ایدردی . اشبو احوال ثلثه‌ده مجرم لعنتنامه دائره‌سندن وَ تفتیشات دینیه بلیه‌سندن قورتیله بیلوب، لکن جنحه‌نك صغر وَ کبرینه گوره

انکیزیسیون طرفندن مجرمه چله‌لر تعیین وامر اولنور؛ واگر ذکر اولنان شبهه پك خفیف ایسه انکیزیسیون مجلسنك قپولری مسدود اولدیغی حالده اعضانك حضورنده ویاخود قپولر آچیق اوله‌رق ، اشبو رسمی کورمکه هجوم ایدن خلقك اوکنده مجرمك عفوی رسمی اجرا ایدیلور ایدی . وبو رسم اوزره مظهر عفو اوله‌جق مجرم باشی آچیق وبو رسمه خاص بر نوع البسه ایله متلبس اولدیغی وَالنده [یشیل بال موممدن] بر شمعه طوتدیغی حالده حضور جمعیته کلوب ، دیزلرینك اوستنه قپانه‌رق ، حقنده شبهه اولنان عقیدهٔ فاسده‌دن توبه ورجعت ایتدیکنی تقریر ایدر ؛ ومقدّما اشبو توبه رسمی جنحه‌نك آغرلغنه کوره شهرك کلیساسنده ویاخود میدانده وحضور انامده اجرا اولنوب ، رسم مذکوره [حکم دین] تعبیر ایدیلور ایدی .

فقط بو وجهله صورت علنیه‌ده توبه ایدوب، لوث ذلت ایله آلوده اولمق مجرم ایچون بر بیوك جزا اوله‌جغندن، بو نکله بتون بتون انگیزیسیونك نتیجهٔ قهر و غضبندن خلاص اولمسی اقتضا ایدرگبی بر خاطره کلور ایسه بو امیدده بولونمامليدر. زیرا مرد توبه‌کار جنحه‌سنه گوره چوق، آز بر مدتلر حکم دین رسمنك اجراسی اثناسنده اکتسا ایلدیگی کسوه ایله تلبس ایتمك جزاسندن خلاص اوله‌میوب، مصادره اولنان اموالنك جمله‌سی ویا خود مقدار کلیسی بعده النه گچمز ومن بعد بارگیره واستره سوار اولمق، اوزرنده مجوهر وآلتون وگوموش وحریر طاشیمق حقوقندن محروم اولور ایدی. وده‌ها غریبی بودرکه شخص توبه‌کار رسم مذکوردن صکره ملکیه وعلمیه طریقلرنده استخدامه غیر قابلیتی اعلان اولندیغی گبی بو حکمك آلتنه گیردکدن صکره، کندوسندن تولد ایده‌جك اولاد

واحفاد وَاحفاد واحفـادی دخی اول محرومیتده مشارك اولوب، فقط تاریخ مذکوردن مقدّم تولد ایدنلر بو قابلیتسزلکدن معاف طوتیلور ایدی.

حتی ذکری مرور ایدن دوناماریـنـانك بش اوغلی وذات‌الزوج ایکی قزی اولوب، اوغوللرندن ژان، [زاموره] کلیساسـنده راهب وَ پترو ایله قرسـتوبال مالطه شوالیه‌لری گروهنـدن وَدیگر ایکیسی هنوز حال طفولیتده اولدقلرندن برخدمتده دگل ایدیلر. بالاده بیان اولندیغی اوزره مرقومه‌نك بولندیغی یوم رسمیدن برچوق سنه‌لر صکره، بونلر جمعیت مقدسـه طرفنه عرضحاللر تقدیمیـله والده‌لرینك مؤخراً عفو اولندیغی جنحه‌یه هانگی تاریخده باشلامش اولدیغنك تعیین و بیانی استدعا ایلدکلرنده، جمعیت مذکوره‌دن برحکم صـادر اولدی‌که؛ مرقومه‌نك جنحـهٔ مذکوره‌یه ابتـدای مبادرتی بیك درت یوز اللی یدی سـنه‌سنده واقع

میلاد عیسی یورطیسی گوننده وَمرقوملرك ولادتندن صکره واقع اولمغله، بوصورتده کندولرینك طهارت عرق نسبلرینه وَاصلزادهلك اعتبارلرینه برگونه خلل گلمیوب، مأموریت سابقهلرنده ابقا اولندقلرینی تبشیردن عبارت ایدی.

انگیز یسیونك بعض اصطلاحات وعلامتی

جمعیت مقدسه طرفندن اهدا واصلاحلرینه نصیحت اولندیغی حالده، معتقدات الحادیهده اصرار ایدنلره غیر تائب وَبعدالتوبه ینه اوّلکی رفضه رجعت ایدنلره مرتد تعبیر اولنوب، اشبو ایکی صنفه بالتعمیم دخی [آزاده] اطلاق اولنور ایدی. لکن اشبو تسمیهدن بونلرك حقیقةً آزاده اولدیغنه

ذاهب اولاملیدرکه جمعیت مذکوره، اساسی عاطفت وشفقت اولمق لازم گلان بردینك نامنی اورته‌یه قویه‌رق، اضرار ناسی التزام وَرؤف ورحیم اولان ذات حقك اسمنی واسطه ایدرك اقبح اشکنجه واذایه اقدام ایتدکلری حسبیله استعمال ایتدیگی تعبیراتده دخی هرلغتی ماوضع لهندن چیقاروب، آخر معناده قوللانور ایدی .

مثلا انگیزیسیون اصطلاحنه گوره [عفو ایتمك] معفوك اموال واملاکنی غصب وَاولاد وانسابنی تذلیل وتحقیر ایلمك معناسنه و [آزاد ایتمك] دخی قتل واعدام ایلمك معناسنه اولوب، اشبو مفسدتك تواریخ عالمده برمثلی دخی آرانلسه فرانسه اختلال کبیرندن بشقه یرده بولنه‌مزکه « سپتان تریزور » تعبیر اولنان گروه مکروه مشهور بیوك کلیسا محبوسلرینی قتلگاهه سوق ایلدکلرنده حکومت بلده‌یی هزل وَتحقیر ایچون کندولرینی حاکم وَبر

محلی محکمه اتخاذ وَ انگیزیسیون لغتنامه‌سنی استعمال ایله بر محبوس گتیرلدکده « قویویرك ، آزاد ایدك ! » دیوب ، تعبیر مذکور ایله قتل ایدك دیمکی مراد ایدرلر ایدی .

حتی انگیزیسیونلرك استعمال ایتدکلری حروف مرموزه ایله محرر علامتلرده بیله اشبو اصول ریاکارانه جاری اولوب ، ذکر اولنان علامتلرده « یاعیسی ؟ قالق ؛ دعواکی رؤیت ایله ! » عباره‌سی محرر اولدیغی حالده بو دعوایی انگیزیسیون مأمورلری رؤیت ایدر وَ « شرعیه مأمورلری اولدیغمز اجلدن برمجرمك قتلی حکمنی تلفظ ایتمك بزه یاقشمز ؟ » دیوب فقط ادوات اشکنجه‌یی احضار ایتدیردکدن صکره ، اول مجرمی سیاستگاهه کندولری گوتوروب تسلیم ایدرلر وَ « ضابطهٔ بلدیه تسلیم ایتدك ، وَ اول مجرم محبسدن آزاد اولوب ، ضابطهٔ مذکوره‌یه تسلیم

اولندى؛ وحكم سياستى حكام ملكيه‌دن برى اعطا ايلدى .» ديرلر؛ وَمجرمه [زماره] تعبير اولنان بر نوع كسوه الباس ايدرلر ايدى .

انكيزيسيون اوائلنده راهب دومينيق مجرميندن عفو اولنانلره عقيدهٔ صحيحه و مستقيمه‌يه رجعت ايتدكلرينه نشانهٔ علنى اولمق ايچون خلاص علامتى، يعنى چليپا صورتى طاشيمه‌لرينى مناسب كوروب، فقط اول زمان [البى ژوآ] كروهيله محاربه ايتمك اوزره كلان كافهٔ عسكرده دخى علامت مذكوره بولنمغله، برى برندن تفريق ايچون معفو طاقمنك البسه‌لرى رنكنه مخالف ديكر بر رنك قماشدن معمول وَايكى ممه‌لرى اوزرنده چليپا طاشيمه‌لرينى تنبيه ايلمش وَبر آز صكره، بو اصول دكيشوب چليپانك برى صدرده وَديكرى اوموزده طاشنمش ايدى . دها صكره، ذكر اولنان چليپالر ايسقپوسلرك ادعيهٔ متبركه‌لرى ايله متقدّس اولان

مقدّس طوربه‌یه تبدیل اولنه‌رق، واول طوربه‌نك
دیبی بوغازدن کچوریله‌رك، اکتسا اولنور ایدی!
لکن بودخی انکیزیسیون نظرنده عادی کسوه
حکمنه کیردکدن بشقه، بعض پاپاس البسه‌لرینه
دخی مشابهکبی اولمغله، طوربه‌نك شکلی تبدیل
اولنه‌رق، ایکی یانینك برتماجلری اوزون واوزرنده
قزل خاچلر طونانمش؛ دیز قپاغنه دك صاری
بر کسوه اکتساسی امر اولندی.

مؤخراً انکیزیسیون رئیسی قاردینال (شیمنز)
«چلیپای محترمك معفولر اوزرنده نشانهٔ تحقیر
اولمسی لایق دکلدر.» دیه‌رك، من بعد بونلرك
زماره اوزرنده عادی و طوغری چلیپا ترسیم
ایتمیه‌رك، فقط صورتی نقش ایتمه‌لرینی امر ایلدی.
والحاصل انکیزیسیون افکار محصولداری ارباب
جرمه تعیین ایلدیکی مراتب متفاوته ومقادیر
متنوعه‌یه کوره کسوهٔ مخصوصه‌لر ایجاد ایدوب،

معفولر ایچون اوچ نوع لباس اختراع اولندی . ایمدی اگر معفولك اعتقادنده کی خلل پك خفیف ایسه [زماره] اکتسا ایدوب . فقط اوزرنده چلیپا صورتی اولمز وَ اگر حقنده اولنان شبهه قوتلی ایسه ینه زماره اکتسا ایله اوستنده نصف چلیپا وَ اگر ملحد رسمی ایسه زماره‌نك اوستنده تام چلیپا تصویر اولنور ایدی .

آزاده تعبیریله اعدامنه حکم اولنان مجرمین دائما بوغازلرنده برر ایپ طاشیوب ، اوچ فرقه‌یه منقسم وَکسوه‌لری دخی اوچ نوع ایله متنوع ایدی.

اعدامنه حکم اولنمزدن مقدّم توبه‌کار اولان [آزاده] اوزری قزل وَتام خاچلرله دوناتمش صاری [زماره] ثوبی گیوب ، باشنده دخی ینه اول رنك قماشدن وَکذا قزل خاچلرله منقش درت کوشه‌لی وَتپه‌سی سیوری برکلاه اولدیغی حالده سیاستگاهه سوق اولنمغله ، اشبو علامتلر ایله اول مجرم

توبه کارك قتل واعدام اولنه‌جغی وَفقط وجودی آتشده یاقلمیه‌جغی آڭلاشیلور ایدی .

اعدامنه حکم اولندقدن صکره ، توبه ایدن آزاده ینه ذکر اولنان رنکده لباس وکلاه گیوب ، فقط ثوب مذکورده لهیب اوزرنده بر شخص تصویر وَسائر طرفلرنده دخی آتش رسمی نقش وترسیم اولنور؛ وَامّا ترسیم اولنان آتشك علوی معکوس گوسترلمکله بوعلامتدن اول مجرم توبه‌کارك آتشده یاقیله‌جغی وَشوقدرکه اولجه خنق واعدام اولندقدن صکره ، یالکز جسد بیروحی ناره القا اولنه‌جغی استفهام اولنور ایدی .

اگر بر مجرم اصلا توبه ایتمدیگی حالده اعدامنه حکم اولنور ایسه کسوهٔ مذکوره‌ده بر کورهٔ جهنم نما ایچنده بر شخص تصویر اولنه‌رق ، علولر دخی طور عادی اوزره گوستریلور ؛ وَسائر طرفلرنده دخی یریر آتشلر وَاشکال شیاطین نقش اولنوب ،

بونشانه ایله دخی مجرملك دیری دیری آتشده کباب ایدیله‌جگی اشعار اولنور ایدی .

انگیزیسیون ، اعدامنه حکم ایتدیگی آزاده‌یی دست بی‌امان جلاده، یعنی اصطلاح معهود اوزره حکومت بلده‌یه تسلیم ایدرکن جنحه‌سنی وحقنده مقرر اولان حکمی اخبار ایدرلر واما معفو اولانلر نه تهمتده بولندقلرینی ونه درلو جزایه مستحق اولدقلرینی یالکز هنگام اجراده آکلایه بیلورلر ایدی .

اجرای رسم گونی‌که [اوطودافه] اطلاق اولنور : مجرملر محبسلردن اخراج اولنه‌رق، کسوهٔ مخصوصه‌لر یله سوقاق سوقاق دولاشدیر-لدقدن صکره، موقع اجرا اولان میدان مخصوصه گوتوریلور؛ واول وجهله گزدیریلور ایکن، ملتزم اولان قاعده‌یه رعایت ایله اعدامنه حکم اولنانلر ایلروده وتوبه‌کارلر آنلرك آردنده ومأمور اجرا

اولان عونهٔ دین دها آرقه‌ده وعیسی عسکری اطرافده اولدیغی حالده آلای ایله میدان مذکوره واریلوب، آنده دولت مأمورلری ورؤسای مملکت ایچون مواقع مخصوصه مستحضر اولمغله، بونلرك حضورنده مجرم قتلگاه اولان یوکسرك بر محله اصعاد واوراده هر مجرمك [قدرنامه] سی قرائت واعلان اولنور؛ وغریبدرکه ذکر اولنان نامه، حکومت بلده‌نك مجرم حقنده شفقت ومرحمت ایلمسی مسترجا اولدیغنه دائر بر فقره ایله ختام بولور ایدی .

ملشیور مقناز، انکیزیسیون لهنده قلمه آلدیغی تاریخ معذرتماسنده‌دیرکه :

« الحادده مصر اولنلر ایچون جمعیت مقد-سه برشی دیمیوب. حتی مجرمك اعدام اولنما-مسنی ایستر واگر توبه ورجوع ایدر ایسه

یالکز قوانین مرعیهٔ شرعیه اوزره بعض چلهلر تعیینیله اکتفا ایدر ایسهده لکن سیف حکومت، که تأدیب مجرمین ایچون جمعیت مذکورهده طورر ایدی؛ بعض کرّه آنلرك قانلریله تلوّن واحمراردن گیرو طورمیوب. بونکله دخی یکدیگرینك حاللرندن اعتبار ایله برنیجه اشخاصك طریق سلامت رفیق هدایته گلمهلری فائدهٔ معنویهسی حصوله گلور ایدی.»

گوزل اعتذار!

ایکنجی مرتبهده ملعنت ریاکارانه دگلمیدرکه؛ محرقهلر مستحضر ومجرملر سیرجی اولان متعصبین اهالینك هدف لعن ودشنامی اولدقلری حالده

یانمغه متهیّ ایکن، جلادان بی امان رهابینك آغز-
لرنده هنوز انسانیت کلمه‌سی متلفظ اولوب، حتی
بو معناده اولان انسانیتك برنمونه‌سی (١٥٥٩)
سنه‌سی مایسنك یگرمی برنجی گونی وقوع بوله‌رق،
مارالاسم مارینانك مظهر عفو اولدیغی مشهور
اوطودافه رسمنده ظهوره گلمشدرکه یوم مذکورده
آزاده صنفندن آنطونیو هرزوئل محرقه‌نك اوستنه
چیقاریلوب، اطرافه ییغیلان اودونلر مشتعل
اولمق اوزره ایکن. راهبلر مقتضای انسانیتلری
اوله‌رق، الحادندن رجعت ایچون کندوسنه
نصیحت ایتمگه باشلادیلر. آنجق بیچاره مجرم
نصیحت واقعه‌یی استماع ایله رجعت ایتدیگی حالده
دخی مقرر اولان جزادن خلاص اولمق ممکن
اولمدیغنی بیلدیگندن، ویاخود اول گونه‌قدر گرفتار
اولدیغی انواع رنجش واشکنجه‌لر و یاخود حالت
مذکوره‌دن ناشی مستغرق اولدیغی خوف وحشیت

سببیله تکلمه مجالی قالمدیغندن، سکوت ایتمکله عسکر عیسی نفراتندن برمتعصب بی رحم النده‌کی خشت ایله بوگرینه دورتوب، مانند چشمه قان سیلان ایتمکه باشلادی. وتمام آتش اشتعال بولوب وجودینی خرق وافنا ایتمدکجه جریاندن قالمدی.

انگیزیسیون نظرنده رتبه وحیثیت وعلم وفضیلت تمیزه شایان شیلر اولمیوب، اشبو امتیازات اصحابی بالجمله داخل دائرهٔ تفتیشات اولمغله، حتی فردینان عصرنده مورخ مشهور [آنطونیو] دخی تخلیص گریبان ایده‌مدی. موسیو لورانت تاریخنده بو مقوله مشاهیردن اوله‌رق، انگیزیسیونك دوچار نیجهٔ غدری اولان ذوات ایچون مخصوص بردفتر تنظیم ایتمش وهرنه قدر تطویل وتکثیر ایلمش یسه‌ده ینه ناقص اولدیغی محققدر. زیرا مومی الیهك ثبت جریدهٔ تحقیق ایلدیگی اسملردن بشقه داهیهٔ مذکوره‌یه مبتلا اولان برنیجه ذوات مشهوره

دخی واردرکه اسملری اول دفترده مقید دگلدر. ازجمله ایکنجی فیلیپك طبیبی اولان اطبای مشهورەدن [واصال] که بدن انسانینك هیئت ترکیبیەسنه دائر اولان علمی اجساد بشریەدن استنباط ایدوب، علم تشریحك بومقدار ایلرولمەسنه باعث اولمشدر؛ کندوسنك علومه اولان شدت محبتی انگیزیسیون نظرنده فساد عقیدەسنه شبهه ایراث ایتمکله، نه کندوسنك شان وشهرتی وَنه مومی الیه فیلیپك طرفداری وحمایتی مومی الیهی جمعیت مقدسه پنچەسندن قورتارەبیلوب مدت عمرنده نیجه مشاق ایله جمع ایلدیگی تجارب علمیەسنه دائر اولان اوراقی اوّل امرده علف آتش جهل وَنادانی ایلدکدن صکره، مظهر عفو اولمش وَفقط ماشیا قدس شریفه گیتمك چارەسنه مظهر ایدلمشدر.

جمعیت مذکوره بزم عصریمزه قدر دوام ایدوب، آنجق شدت بحران حالتی تمادی

ایده‌میه‌جگندن، اوّلکی راده‌ده قدرت ظلمیه‌سی قالمامش
وَلکن نه قوانین قدیمه وَ نه احکام مرعیه‌سی تغییر
ایدیلوب، مساعد بر وقتده ینه اوّلکی درجه‌سنه
وصوله منتهی ایدی . وَ ناپولیون بوناپارطك
اسپانیایه دخولنه قدر جمعیت مقدسه مجلسلری
مجرملرك اعدامنی رؤیت ایدوب حتی (١٨٠٠)
سنه‌سنده [كنقا] شهرنده بر ملحده انگیزیسیون
مجلسنده اتلاف اولنمش وَشکل مرتسمی بر قاعده
حراق ایدلمشدر .

١٧٩٠ سنه‌سی خلالنده (میشل مافر)
ر خدمتده استخدام اولنمق اوزره اسپانیایه عزیمت
یدوب، صنف عسکری‌یه دخالت ایله علی التدریج
یر آلایلق رتبه‌سنی حائز اولمشیدی . بر گون
طیفه گونه دینه دائر بعض کلمات تفوه ایتمکله
نگیزیسیون محبسنه وضع اولنوب، فقط استنطاقنده
لنان مأمورین دینیه اگر اسناد اولنان جرمی

كندوسى تمامه اعتراف ايدرسه صورت مخفيه‌ده
عفو اولنه‌جغنى مومى اليهه افاده ايلدكلرندن بيچاره
بو وعده‌ده فريفتهٔ اوله‌رق ، حفظ ناموس ايچون
ايستدكلرينى سويلدى . بعده اشبو دين مأمورلرى
مخصوص اعلاننامه‌لر نشريله رؤساى مملكت
وَاهاليدن پك چوق كيمسه‌يى شهرك بيوك كليساسنه
دعوت وَ مومى اليهى دخى زماره كسوه‌سى ايله
اول جمعيتگاهه احضار ايلديلر . زواللى آدم .
كليسانك كندى تماشاسنه گلان خلق ايله مالامال
اولديغنى گورنجه ، پاپاسلرك دامنه كرفتار اولديغنى
تيقن وكمال غضب وحدت ايله « بر قاچ كلمهٔ هزل
آميز ايچون بر مرد حيا شعارى بويله تذليل ايدن
دينه لعنت اولسون !... » ديمكله تكرار محبسه
القا اولندى . اوراده دست وپا بستهٔ سجن جفا
اولديغى حالده كمال يأس وحرمان ايله هر نصلسه
كنديسنى بوغوب قيد محنتدن آزاده اولدى .

خاتمه

فرانسزلر اسپانیایه وضع قدم تخطی ایتدکلری اثناده انگیزیسیونلرده دردست تصور واجرا اولان بو مقوله پك چوق مرافعات اولوب، نیجه بیك مظلوم ومعصوم مأیوس وملوم ایکن (۱۸۰۸) سنه‌سی کانون اوّلنك دردنجی گونی ناپولیون بوناپارت طرفندن اصدار اولنان فرمان موجبنجه اشبو مجالس ملعونه محو والغا و نومید حیات اولان بیگلرجه بیچاره‌لرك حریت وحیاتلری اعاده و اعطا اولندی . ایمپراطور مشارالیهك بوخصوصده انسانیته ایتدیگی خدمت هیچ بر وقتده خاطرلردن چیقمیه‌جق صورتده ایکن اسپانیا بوعاطفت عظمایی پك چابك نسیان ایلدی .

مطبعهٔ ابوالضیا

کتابخانهٔ ابو الضیا

تبصرهٔ عاکف پاشا

منشیٔ مشهور عاکف پاشا مرحومك سیاسی بر سرگذشتنی ناطق بر اثر برگزیده‌سیدرکه کمال بك افندی طرفندن بعض ملاحظات ادبیه ایله توشیح اولنمشدر .

بشنجی طبعی

معارف عمومیه نظارت جلیله‌سنك رخصتیله

قسطنطینیه

١٣٠٥

مطبعهٔ ابو الضیا

اخطار طابع

سلطان محمود ثانی دورنده مکرراً خار-
جیه نظارتنه تعیین اولنان وَادبیات جدیده-
مزك ساعیلرندن عداولنمغه شایان اولان منشیٔ
مشهور عاکف پاشا مرحومك آثارادبیه‌سی
ایچنـده [تبصره] نامنـده‌کی اثری حدت
لسان، ترتیب دلائل، ستر سفسطه، تزییف
خصم، تحری اقناعیات، وَتصویر وقوعات
گبی برطاقم محاسن ادبیه‌یی جامع براثر گزین
اولمسندن وَاگرچه اثر مبحوث عنـه ذاتاً

منشیسنك متروکات قلمیه‌سی میاننده ناتمام
ظهور ایتمش ایسه‌ده شمدی‌یه قدر ۳ دفعه
رساله شکلنده نشر ایدیلانلری اصل ناتمامندن
دخی ناقص اولدیغی گبی اللی آلتی تاریخندن
برو قاچ دفعه استنساخ اولنمش ایسه اکثر
عبارات و تعبیراتی اونسبتده زیروزبر ایدلمش
بولنمسندن طولایی بو دفعه منشیسنك ترك
ایلدیگی مرتبه‌ده مکمل وهر درلو سهو ناسخدن
سالم ومصحح اوله‌رق تکرار تمثیلیه منتسبین
ادب و انشایه عاجزانه خدمت ایدلمشدر .

فی ۹ رجب سنه ۱۳۰۰ للطابع ابوالضیا

خواجهٔ ادراك و عرفان و برادر وجدانم كمال بگك تبصره اوزرينه مطالعه‌سى

برادرم توفيقه

برادر !

تبصره‌يه دائر يازديغـك اخطارى اوقودم . عاكف پاشـا مرحومك بو اثرى ايچون بر قاچ لقردى‌ده بن سـويليه‌جگم . اوت ! بعض يرلرى سنك فكركه مغاير اوله بيـلور ؛ بعض جهتلرى ادبيات عتيقه علامه‌لرنجـه اك بيـوك تحقيرلره ، تزييفلره شـايان گورينور . بعض طرفلرينى‌ده ادبيـات جديده طرفدارلرى بگنمز . نه ياپه‌يم ! تصـوّرات فكريه‌يى تغيير ايتمك الده دگل . امّا

بو یولده بحثه گیریشملك ایستنیله‌جك ، نو ظهور اولان طرز تنقید میدانده‌ایکن بن مباحثات ادبیه‌یه گیریشه‌میه‌جگم . یازه‌جقلری سوزلره مقابله ایده‌میه‌جگم . بوکا فکرمده قرار ویردم . چونکه نه تکرار ایدرم؛ تصورات فکریه‌یی دگشدیرمك الده دگل .

عاکف پاشانك تبصره‌سی بنم ظنمه گوره ادبیات جدیده‌نك مأخذ اجتهادی اولان آثاردندر. فقط عاکف پاشا او یولده موجدلك شرفنی حائز دگلدر ؛ چونکه تبصره‌دن اوّلده بو طرز وافاده‌یه مأخذ اوله بیله‌جك قدر طاتلی شیلر یازمش بیوك راشدلر، عصمت بکلر، حالت افندیلر، دها برخیلی ذاتلر واردر . نهایت تبصره‌یی سلطان سلیم ثالث عصرینك مبادیسیله باشلایان وَ سلطان محمود ثانی عصرینك اواخریله ختام بولان لسان رسمینك مرتبهٔ کمالی وَدولتك ظهورندن [شناسی] ادبیاتی

زماننده گلنجه‌یه قدر قوللانیلان هر نوع طرز ادبکده الڭ پارلاق بر مثالی عد ایدرم .

§

تبصره‌نك اساسلی بر قصوری واردر، که اوده لسان رسمیده یازلمش بر رساله ویا ادیبانه تحریر اولنمش بر مقاله صورتندن برینه بڭزه‌مامسیدر .

سیاسیاتدندر دینلسه ایچنده بر چوق ابیات ، بر چوق اصطلاحات وار ! ادبیاتدندر دینلسه اکثر صحیفه‌لری اوزمانڭ لسان رسمیسی اوزره‌در .

شورایه دقت لازمدر ! دولتڭ ظهورندن بری سیاسی اوراقڭ چوغی مقفا ومصطلح برطرزده یازلمشدر . بر طاقمی ده دوز یولده تحریر اولنمشدر . فقط بونلردن معتبر اولانلرڭ هیچ برنده بویله مخبوس البسه‌سی کبی ایکی رنکدن ترتیب اولنمش بر اثر گوریله‌مز .

ینه تبصره‌نك ادبیاتجه دقت اولنه‌جق بر

قصوری دها واردر: او قصور ایسه پرتو پاشانك،
عرفینك قوللاندیغی [سیرت] کلمه‌سنی مؤاخذه ایتمکله
برابر ایچنده « زوراکی » « محاذیر غیر مسبوقه »
گبی کلمه‌لر، ترکیبلر بولنمسیدر .

مع مافیه

«براثرك که فاعلی انسان اوله ممکنمیدرکه آنده نقصان اولمیه[*]»

عاکف پاشا مرحوم تبصره‌سنده « نقصان
النقصان لاوّل الرجحان » قاعده‌سنی قبول ایدیور .
علماً وادباً شاننه تقربدن عجزمزله برابر بز اوقولی
انکاره مقتدر اوله‌میز . کتابی اوپوبده باشمزه
قویمق وظیفه‌مزدر .

§

تبصره‌نك سیاسیات جهتلریله ادبیات جهتلرینی
بربرندن آیره‌لم . هیأت مجموعه‌سی یرینه ایکی
پارچه‌سنه بشقه بشقه نظر ایده‌لم ! مرحومك ایکی

[*] شناسی .

جهتده‌ده فكرمزه تعليم حكمت ايدنلرك ، قلممزه
تركجه يازمغى اوگره‌دنلرك الك بيوكارندن وَبناءً عليه
بو گونكى ارباب قلمك اوليـاى نعمندن اولديغنى
انكاره مجال يوقدر . فكر سياستنجه بواثرنده‌بعض
خطالرى گورينور . فقط پرتو پاشا خطيئاتنه‌قياس
قبول ايتمز . معارف شرقيه بورالرده منتشراولمه‌دن
اوّل يوزغادده ظهور ايتمش ؛ زماننده ، مكاننده
موجود اولان علومى تحصـيله وَحتّى افعـالنى
مسكسوبات عليه‌سنه توفيقه مقتدر اولمش . اوروپايه
قارشو ياپيله‌جق شيلرى تبصره‌ده سويلديكى قدر
ياپه بيلمش . شمدى آرزو اولنـديغى گبى ياپه‌مد-
يغيچون مرحومى تعييب ايتمك ، اعتقادمجه يگرمى
اوتوزسنه صكره طوغمديغى ايچون مؤاخذه ايتمك
قبيلندن اولور .

عاكف پاشا فكرمزه تعليم حكمت ايدنلرك
برى اولديغنـدن بحث ايتمشـدم . ظن ايدرم كه

حقلی یم . چونکه مرحومك تبصرهده بیان ایتدیکی قواعد سیاسیه نه قدر خطالی اولنسه ـ قریمك استیلاسی علیهنه بر اعلان نشرینه جسارت ایده ـ میان ـ اسلافنك مطالعات ادارهسنه نسبتله گرچکدن بر بیوك حکمت عد اولنمق لازم گلور .

§

گاهلر ادبیات جهتنه : عاکف پاشا بو اثرنده « حدت لسان » دیدیکك خصیصهٔ ادبجه او قدر مهارت گوسترمشدر، که قوهٔ ناطقهیه قهرمانلرك ، رستملرك اعصاب اقتدارینی علاوه ایتمشدر؛ دینلسه بیوك بر مبالغه ایدلمامش اولور .

انسان دلائل باهره ویا دها طوغریسی اقناعیات قاهرهسنی قورقن فکر، عادتا مغلوبیتنی حس ایدرك، وهملره دوشمکه و اگر تعبیر جائز ایسه تترهمکه باشلار ظن ایدییور . لقردیلری صقوللینك

آغزندن ، خواجه سعد الدينك قلمندن چيقمشه بكزييور .

ايشته عاكف پاشانك بنجه الڭ بيوك مزيت ادبى قياسات مركبه وَدلائل متسلسله‌سنده گوستر- ديگى شدت ارتباط وَوحدت افاده ايله مخاطبنه القا ايتديكى ميل ملزميتدر . لسانمزده ولو اقناعياتدن اولسون او مزيتى ، او قوّتى حائز بشقه بر اثر بولنه‌مز ظن ايدرم .

« تزييف خصم » حقنده مرحومك پك ايلرو كيتديگى ظاهردر . فقط يازديغى شيلر ايچنده « ستر سفسطه » دينيله‌جك سوز آز بولنه بيلور . چونكه خصمنى تزييف ايتديكى صره‌ده گوستردیگى دليللر همان عموميت اوزره تاريخجه ثابت اولمشدر . امّا پرتو پاشايه خصومتى وطن محبتندن دكلمش‌ده حب جاهدن ايمش . بوحقيقت متروكات ادبيه‌سندن اولان تبصره‌نك سوادندن استخراج اولنه‌مز .

قره طوپراغی قارشـدیروبده گوکلندن سرائرینی
چیقارمق ایسه انسان الندن گلمز .

§

تبصره‌یه گوز گزدیررکن تصادف ایتدیگم بر
کلمه ایچون سکا بر اخطارجق یازه‌یم : [محذور]
یاکلشـدر . فقط محذورات صحیحـدر . چونکه
[محذوره] مصدر میمی اوله‌رق بزم جهلهٔ کتابك
استعمال ایده گلدیگی محذور یرینه قوللانیلور .
محذوره‌نك جمعی ایسه « محذورات» گلور .

شمدیکی ادبیات بحثلرنده راست گلاتك
راست گلانه لغت کتابلرینه مراجعت توصیه‌سی
موده اولمامش اولسه ایدی ، یاخود بو موده‌لرده
فکرمه ، مشربمه مطابق بولنسه ایدی . سکا ایستر
ایسه‌ڭ قاموسه مراجعت ایده بیلورسك دیر ایدم.
[محاذیر] کلمه‌سنه ایتدیکك مؤاخذه طوغریدر .
احتمالدرکه یا او ، یاخود بنم ظنم یاکلش اوله .

بحث ایتمم ! چونکه بو گونلرده تدقیقات ادبیه‌دن تعامی ایتمکه باشلادم . ابو العلاء المعری‌یه دونه‌جکم .

ولما رأیت الجهل بالناس فاشیا
تجاهلت حتی ظن انی جاهل

بیتنی تکرار ایدوب طوره‌جغم .

فی غرهٔ شعبان سنه ۱۳۰۰ نامق کمال

[میدیللی]

تبصرهٔ عاكف پاشا

اصحاب عبرت وخبرته نمايان اولديغى وجهله
بوعالم كون وفساددہ تصاريف زمان، يعنى وسائل
واسباب اين وآن ايله رونماى ظهور اولان صور
وتماثيل حوادث يوميه وَ وقايع كونيه‌نڭ اغرب
واعظمى مراياى جامعيت دوليه‌ده هويدا وَبعض
كرّه اقتضاى استعداد وقت مقّت ايله بر مادّهٔ
جزئيه‌دن نيجه نتايج وخيمه متولد وپيدا اوله گلديكى
مسلم اولمقله، بوقبيلدن اوله‌رق اشبو ۱۲۵۲
سنه‌سى ماه محرمنده وَ اثناى سور ختان
همايونده عهدهٔ مأموريتمده بولنان امور خارجيه

نظارتنه متعلقاً وقوع بولان برقضیه، دعوای دیانت
وصفیر صداقت ایله طنین انداز مسامع دولت
اوله‌رق، صاغلقله اولمسون، امور ملکیه ناظری
اوله‌جق پرتوپاشانك همت بدکارانه‌سیله کسر شوکت
اسلامیه وهتك ناموس سلطنت سنیه‌یی موجب
برصورت غریبهٔ غیر مسبوقه‌یه منقلب اولمقدنناشی
اربابنه باعث اعتبار اولمق ویگرمی اوچ سنه‌دنبرو
باب عالیده بولندیغمدن معلومات صحیحه اوله‌رق
بومناسبتله بالاقتضا پاشای مرقومك علی طریق-
الاجمال درج اولنان بعض احوال وافعالنه بزدن
صکره گلان خیر خواهان دولت وغیرتکشان دین
وملت بالاطلاع خیر وشردن قنغیسیله تذکیری
مناسب ایسه اویله یاد ایتمك اوزره کیفیت حال
خارجدن بیغرضانه وبیطرفانه قلمه آلنور گبیجه
علی وقوعها ثبت صحیفهٔ املا قلنه‌رق [تبصره]
اسمیله توسیم وبرمقدمه وایکی مبحثه تقسیم اولنمقله،

مقدمه قضيهٔ آتى الذكرك ظهورندن عزل وانفصالمه دكين وقوعاتى مبيندر :

شويله‌كه ماه مذكوردن برقاچ آى اوّل قاضى كويى اهاليسى، فرنكلرك اولر استيجـاريله اورادە تمكن وتكثرلرندن وَانسـلاب امن وراحتـلرندن طولايى دفع ورفعلرينى باعرضحال استدعا ايتمش اولدقلرينه بناءً اسكدار محافظلغى عهده‌لرنده بولنان قپودان پاشـا وكيلى مشير پاشـا حضرتلرى [١] اونلرى بك اوغلى طرفلرى كبى منـاسب محله قالديرمق اوزره فرمان عالى صـدوريله اكثريسى قالديريلوب انكتره‌لو [چور چيـل] [٢] نام خبيث، اوچ آى مهلت آلمق حسبيله هنوز اورادن كتمامش اولديغنـدن، برگون بن سـاخلانه‌مده

[١] دونمای همايون ايله مصره صاوشمسى اوزرينه (فرارى) ديه شهرت بولان معهود فوزى احمد پاشادر .

[٢] جريدهٔ حوادثك مؤسسى‌در .

اوطورركن مشير مشار اليهك اسكدارده محافظ
وكيلى اولان كتخداسى طرفندن برقواص گلوب
« قاضى كوينده دفترخانه كتبه‌سندن نجاتى افنديناك
صبى اوغلى، عادت اطفال اوزره قريهٔ مذكوره
كنارنده قوزى اوتلادركن مرسوم چورچيل
صبئ مرقومك يدكنده‌كى قوزى‌يه صاچمه طولى
تفنگنى آتوب چوجغى سكز يرندن يارەلمش وجراح
معاينه‌سيله جروح وقروحى كشف اولنمش اولد
يغنى » مخبر، اسكدار قاضيسنك برقطعه اعلامنى
اعطا ومرسومك دخى اخذ وگرفت اولنه‌رق باب
عالى طمرغنه گوندرلديگنى افاده وانبا ايتمكله خبيث
مرسوم بياغى چابقين مقوله‌سندن اولوب، مقدملرد
دخى قريهٔ مذكوره سوقاقلرنده، شوراده بوراد
تفنك انداختيله بعض حيوانات اوروب اولديرمش
وبر ايكى كرّه نسوان وصبيانه راست گلوركن
حفظ خداده بولنوب وحتى اهالئ قريه‌نك سالف

الذكر شكايتى بومثللو شيلردن اقتضا ايدرك كندوسى گويا تفنگى بيلديرجنه آتدم ديمش ايسه‌ده قيون قوزى اوتلايان وَچوجق اوينايان محلده بيلديرجن اولمق احتمالى اولمديغندن غيرى ، نظام اوزره مستأمنانه ويريلان آو تذكره‌لرينك وقتى دخى منقضى اولمش اولديغندن، ولو قوزى‌يه آتمسه بيله محل وَموسم صيدك غيريده بويله بى محابا تفنك آته‌رق اهل اسلام اولادينى ضرب وجرح ايلمسيله فى‌الحقيقه متهم وَ [پوليچيا] تعبير اولنان نظامات بلده‌نك رعايت ووقايتى هردولتده مهم وملتزم اولوب بومقوله‌لرك حقلرنده تخفيف مؤاخذه دها زياده ادبسزلكلر وقوعيله اخلال آسايشه سبب وعلت وَاجنبيلرك خشنودى وسر بستيلرى ضمننده كندو خلقمزك رنجش و آزارى مخالف اطوار حكومت اوله‌جغى دركار وَمرسومك قباحتنه گوره بر قاچ گون طمرقده شويله‌جه

مسافرتی برشی دیمك اولمیه‌جغی بدیدار اوله‌جغنه
مبنی لاجل التأدیب ترسانهٔ عامره‌ده حبس اولنمق
اوزره مشیر مشار الیه طرفنه گوندریلوب، متعاقباً
انگلتره کوچك ترجمانی [پیزانی] ورود ایله « باب
عالیده‌کی محبوسمزی ایلچی بك استیور. » دیمجك
« آنك بیوك قباحتی اولدیغندن بن شمدی ترسانه‌یه
گوندردم . ابتدا وارسن ایلچی بگه بنم طرفمدن
سؤال ایله‌که : انگلیزلر بورایه تجارت ایچونمی
گلیورلر؛ یوقسه صید وشکار ایتمگه وَ آدم اورمغه‌می
گلیورلر ؟ » جوابیله اعاده قلنمش و بونی متعاقب
باش ترجمانی قوریقو پیزانی گلوب استدیگنده،
اعلام مذکور اوقوتدیریله‌رق چوجغك افاقت
بولوب بولمیه‌جغی معلوم اولمقسزین مرسومك
دفعةً صالیویرلمیه‌جگی افاده اولندقده « واقعا قباحتی
وار ایسه‌ده بن کندوسنی طمرقده گوردم ؛ ضا -
بطان عسکری طرفندن خیلیجه دوگلمش اولمغله ،

چوجغك حالى نه وجهله اولورایسه حکم شرعیسنه راضییز . » دیو تعهد والحاح ایلدیگندن، اثوابجیمز محمد آغا یاننه ترفیق اولنه‌رق «چورچیلك دوگلد-یگندن خبرم یوغیدی؛ ترجمان شویله سویله‌یور . اقتضـای شرعیسی صکره اجرا اولنمق اوزره شمدیلك تسلیم ایتسونلر . » دیو مشار الیه طرفنه گوندریلوب، متوالیاً کوچك پیزانی ینـه گله‌رك « سؤالکزی ایلچی بگه تبلیـغ ایلدم؛ چورچیلك قصور وقبـاحتنی اعتراف ایله برابر صالیویرلمسنی رجا ایدرم . » دیمکله کندیدن اوّلجه باش ترجمانی پیزانی گلوب یاننه آدم ترفیقیله ترسانه‌یه گوندر-لدیگی بالاخبار ممنوناً عودت ایتمشیدی . بووجهله مرسومك ترسانه‌یه ارسالندن تخمیناً ایکی ساعت گچمکسزین تخلیهٔ سبیلنه موافقت اولنه‌رق، مشار-الیه دخی اوّل صالیویرلمسنی امر ایتمشیکن صکره‌دن نه مطالعه‌یه مبنی ایسـه « افندیدن تذکره اولمدقچه

صالیویرمام.» دیمش اولدقلرندن اول وقت ترجمان مرسوم «بزم آدمی وار افندیکه خبر ویر.» دیو گوندرمش اولسه تذکره دخی یازیله‌جغی درکار ایکن مرسومی قورتاره‌مامسی باشن ترجمانجه گوجنه گلدیگندن وَیاخود مطلق خیانتندن «سن بنی بوراده بکله! بن بك اوغلنه گیدوب گله‌یم.» دیو آدممزی ترسانه‌ده براغوب کندوسی صکره‌دن تحصیل وقوف واطلاع ایلدیگم وجهله بك اوغلنده بعض انگلیز بازرگانلریله مذاکره وَفنارلیلرك شعلهٔ جوّالهٔ الفتی اولان استفناکی [۱] کافریله ایقاد فتیلهٔ مخابره برله، زبانهٔ تحریك واغوا اولان شرارهٔ رأی وتدبیرنی ایلچیسنه بیلدیردیگندن صکره اخشامه یقین بن ترجمه اوطه‌سی کتبه‌سندن خالص افندیله [۲] اوطوررکن چیقه گلوب،

[۱] علقو پاشانك پدریدر.
[۲] خالص افندی مؤخراً باب عالی مترجم ثانیلگنه

مشار الیهك تذکره استدیگنه دائر حرف سو-
یلمکسزین قپودن گیرر گیرمز « بز اسپانیالیمی یز؛
پورتکزمی یز؟ آدممزی دوگرسکز! حبس ایدر-
سکز! استدیگمز وقتده و یرمزسیکز! » دیه‌رك
یایغره‌یه تصدّی ایتمکله مشار الیهك مرسومی
صالویرمدیگی آکلاشلدیغندن « آدمکز عرض
وادبیله گزرکن دوگیلوب حبس اولنمش دگل‌آ.
حقنده‌کی اعلامی کندك اوقیوب قباحتنه واقف
اولدك! » دیر دیمز بی پاك وبی پروا اعلام شرعی
حقنده زبان دراز اولدیغی هرزه وهذیان کافرانه-
سی پك آغریمه گیتمکله « بونصل ادبسزلکدر؟
سن دلی اولمشسك! سنك ایله صحبت جائز
دگل. وار نره‌یه گیدرسه‌ك گیت! » دیو عنف
وآزاریمه ردیفاً، مومی الیه خالص افندی

قدر ارتقا ایتمش وبوندن برقاچ سنه مقدم یوز یاشنده
نام الشعور اوله‌رق وفات ایلمشدر.

[دروآد ژانس] یعنی حقوق ملل نامیله بیلرنده معروف ومعتبر اولان کتاب افرنجیدن سوز آچەرق بعض مرتبه مباحثه‌یه مبادرت ایتمش ایسه‌ده، چونکه اوروپاده بزی ملل متمدنه‌دن عدا ایتمدکلرندن، ترجمان مرسوم « او سزه گوره دگلدر.» جوابیله سویلنه‌رك یقیلوب گیتدی. وایرتسی گون صباحلین کلوب « ایلچی بك سزگله مخابرۀ رسمیه‌یی قطع ایلدیکنی مشعر تقریر گوندردی. » دیو یانمه بر کاغد براقغله، بوصورت نقش دیگر اولوب بونك اوزرینه ترجمان ایله محاوره عبث اوله‌جغندن آرتق دولتجه اقتضاسنه باقلمق اوزره بری طرفدن فقط « کندوسی بیلور. » دینله‌رك اول وجهله عودت ایتدیکندنصکره تقریر مذکور آچلدقده ترجمه‌سی برابر بولنمغین مألنده گویا مرسوملك حبسیله نقض عهد ایتمش اولدیغمزدن بمله قطع مخابره ایلدیگی مندرج اولمقدن ناشی، صورت حالی مشیرمشارالیه

يازوب بعـده محل سـور همايون اولان كاغـد
خانه‌يه عزيمتله طوغرى ملكيه مخربنك [١] خيمه‌ـ
سنه واردم . استغنا كى ابله تنهاجه طرح ميناى
صحبت ايدرلر ايمش . بعد القعود قضيه‌نك اوّلندن
باشلنه‌رق نهايت « بو نصوبى شويله بر مناسبتسزلك
ايتمش ؛ وَ بو ماده‌نك بو درجه‌يه تحمـلى اولميوب
نقض عهد لقرديسى ايسـه بالكليه باهر البطلان
اولديغندن غيرى، پك صيقى طوتسه مثلا يگرمى
ساعته قدر شويله اولمز ايسه مخابره‌يى كسرم ديو
برنسنه تكليف ايتمكسزين ـ طامدن‌دوشر گبى ـ
بردنبره بويله تقرير گوندرمسى عادتدن خارج وَ
سفارته مغاير بر وضع غريب ايسه‌ده مادام‌كه‌تهوّر
وتعجيل ايله ايشى بو مرتبه‌يه گتورمش اولديغندن،
ضرورى بر ترضـيه لازم گلـكين بچه [٢] كتمك

[١] يعنى ملكيه ناظرى پرتو پاشانك .
[٢] اسـلاو لساننده ويانه‌يه بچ اطلاق اولنـور .
وقتيله لسان باب عاليده‌ده مستعمل ايدى .

اوزره اولان فریق پاشـانك رتبه‌سی وَ آوسـتریا
دولتنه بیوك ایلچیلك مأموریتی بو نصوبینك رتبهٔ
سفارتنه گوره آز کلیه‌جکندن لاجل الترضیه سفار-
تخانه‌سنه ارسالی خصوصی خاکپای عالیدن بالاستیذان
اول وجهله بونصوبی‌یه اخبار وارســال اولنه‌رق
ترضیه‌نك اجراسندن صکره سفرایه ضیافت سنیه
گونی کندوسی خیمه‌گزه مدعو اولدیغندن ، اول
گون بن دخی گوریشورم لقردی بتر .» دیو افاده
ایلدیکمده، مکر بونصوبی استفناکینك تعلیمیله مقام
صدارته وَ طرف سرعسکری‌یه وَ ملکیه پاشاسـنه
دخی بشقه بشقه تقریرلر گوندرمش وَبنم ورودمدن
اوّل رکاب همایونه عرض ایله چورچیلك تخلیـهٔ
سبیلنه ارادهٔ سنیه تحصل اولنمش اولدیغندن، پاشای
مزبور ترجمان وایلچینك اوضـاعندن قطعاً متأثر
ومنفعل اولمقسزین بنم افاداتمه مقـابل ، فریق
صنق ، بونی حکایه ایدرك « نعل باز کونه» طورنده

« پاشالرمزك حالى عجايب ! مشير پاشا بر تذكره گوندرمش : اسكدار محافظه‌سنده‌كى كتخدامى بو ماده ايچون عزل ايده‌جك اولورسه‌كز بنى تكدير ايتمش اولورسكز . ديه‌رك صانكه بز كتخداسنك عزلنى استيورز گبى سوزلر يازه‌يور . جانم صيقيلدى . بويله شيده تهالك اقتضا ايتمز . ثمدى فريق پاشا گوندرلمك لازم كلسه انكلتره ايلچيسى دعوته كليه‌جك ايمش . فريق پاشايى گوندروب يالواره‌رق گتورمشلر ديو حوادث وحقارتى موجب اولور . بو نصوصى بورايه گلديكنده لسانى آكلاشيلوب آكا گوره مذاكره ايدرز . بلكه هيچ ترضيه‌يه حاجت قالمز . » ديمكله ايلچئ مرسومك طرز وطورينه وبتخصيص نقض عهد ادعاسنه نظراً اوّل باوّل بونكله بر مكالمه اقتضا ايدوب بو دخى بتمله قطع مخابره‌يى اعلان ايتمسى جهتيله بكا گوره ممكن اوله‌ميه‌جغى مثللو مقام

صدارت وسر عسکرینك دخی ایشی اولمدیغندن، مصلحتی دولتجه التزام حصراً وقصراً کندینه دوشه‌جکندن مرسومی ساحلخانه‌سنه ویاخود چادرینه دعوتله، پشین نقض عهد لقردیسنی اوزرینه مثلا عهود وشروطك عقد وفسخی آنجق دولتلرك یدنده اولوب، یوقسه بنفسه برمأمورك قول وفعلیله اوله‌میه‌جغنه وحتی بن بالفرض نقض عهد ایتدم سوزنی تلفظ بیله ایتمش اولسم ودولتجه ورسماً سویلیورم دیسه‌م ینه قبل التصدیق حکمی ثابت اولمیه‌جغنی بدیدار ایکن بو نصل بیهوده لقردی اولدیغنه دائر منسروجه اجوبهٔ مسکته وچورچیلك تهمت واقعه‌سنه وبو قباحته مشیر پاشانك مهلتیله زیر اداره‌سنده اولان محلده متجاسر اولمش او-لدیغنه مبنی بکا گوره ایکی ساعت و مشیر پاشایه گوره ضابطجه ایکی گون ترسانه‌ده حبسندن بومرتبه شکایت وادّعا حقه مقارن اولمدیغنی مشعر مدافعهٔ

ملزمه ایله مرسومك دعواسنی ابطال ایدرك
نهایت بر ترضیهٔ مناسبه‌یه قرار ویرمسی واجبه‌دن
ایکن بو صورتلرك برینی خاطر وخیالنه گتور-
مدیکندن ماعدا ضیافتك دها بر قاچ گون میدانی
اولوب، بو مثللو موادك ایسه اوزادلقچه تشنجی
مجرّب وایلچیٔ مرسوم حق وناحق هر نه ایسه
خارج از عادت تقاریر متعدده ایله اعلان شکایت
ایلدکدن صکره، سفرایه قارشو بلاترضیه دعواسندن
تنزل ایده‌میه‌جکی معلوم ومع هذا روسیه ایلچیسی
دخی برابر مدعواولدیغندن، بینلرنده‌اولان منافسهٔ
خفیه اقتضاسنجه آنك یاننده بو صحبته گیرشمیه‌جکی
وبالفرض گیرشدیکی صورتده دخی البتــه روی
ملایمت گوسترمیه‌جکی مجزوم ایکن مصلحتی بویله
ایلرویه آتمسندن واستغنا کیله برون برونه صحبت
خفیه‌ده بولدیغمدن وعلی الخصوص کلمات حکمیهٔ
حضرت مرتضویدن (کرم الله وجه ورضی الله

تعالی عنه) « ما اضمر احد شیئا الا ظهر فی فلتات لسانه و صفحات وجهه » مصداقنجه ناصیهٔ حال وَلائحهٔ قیل وقالندن سوء نیت وَنفاق ضمیرینی آکلادم. لکن او کونلرده، که ماه ماتمده حسب القدر فرقت ثمرهٔ فؤاد ایله مصاب ومتألم اولدیغمدن بو معامله دخی طبیعتمه ایراث کلال وملال ایتمکله « سز بیلورسکز ! » جوابیله قالقوب چادرمه کلدم. وَایرتسی کونی استفناکینك بونصوحنی‌یی چرالمقده اولدیغنه دائر بعض اخبار محرمانه وقوعنه مبنی بکلکجی وکیلی صارم افندی‌یی کتوردوب آنکله بو خبری کندوسنه بیلدیردیکمده استفناکینك فسادندن تجاهل ایله « تسکینی ینه کندوسنه حواله ایده‌لم، وَبونصوحنی‌یی اسکات ایده‌مز ایسه‌ك شو کتمأب افندمز حضرتلری استفناکی بك شو قدرجه ایشی کوره‌مدی دیر یوللو سوزلرله غیرت ویره‌لم. » دیو رأی ایتمش. وَ « عنایت ایدرلر ! » جوابیله

افندیٔ مومیٰ الیه تکرار کندوسنه گوندرلمش ایسه‌ده مرسومه بو واديده حرف واحد سویلدیکنی فسادینك آرتوب اکسلمامسندن وحین ملاقاتده کندوسنك دخی اصلا صحبتنی آچمق استمامسندن استدلال ایتدم . وبر گون صکره بزانی کندوسنی گوروب «انکلتره دولتی، دولت علیه‌نك آلتنی اوستنه کتوره‌جکدر .» دیو آغزینه کلان هذیانه متجاسر اولدیغنده اولوقت «باری استغنا کی‌یی بونصوحی‌یه ارسال ایله وقت سفر واثنای خصومتده بیله قاله آلنه‌میان بویله مقالات مکروهه‌نك تفوهنه ترجمانك تصدیسی کندولکندن ایسه نه جسارتدر؟ یوق اگر ایلچی بگك امریله ایسه نصل لساندر؟ بزده بونك ترضیه‌سنی استرز ! » گبی دیریجه سوزلرله بیاغی ایلچی وترجمانی صوچلندیرمق ممکن ایکن، مرام ومقصود بشقه اولدیغندن فقط ترجمانه «سز دولت علیه‌یی کپازه‌می ظن ایدیورسکز ؟ »

دیو یوان یوان بر ایکی لقردی سـویلدیکنی ینـه کندوسندن دیکلدم . بعده ضـیافت سنیه گونی فرانســه ایلچیسی [آمرال روسن] ایله آوستریا ایلچیسی [بارون اشــترمر] بزم چادره مسـافر اولمغله بعدالطعام ، که آقشامدن صکره‌جه‌استفنا کی یاتمه گاوب « ملکیه ناظرینـك چادرینی تشریف ایدرك مسافرلریکزله نصل کچندیکز یوللو صحبتله بونصو نی‌یه دخی بر آشنالق ایتمکز منـاسب اوله‌جعندن ملکیه ناظرینه دانشـدم . « وار سویله گلورلر ایســه کندولری بیلور . » دیــورلر . بیورك گیده‌لم، دیمکله « بونصونی ضـیافت سنیه‌یه مدعواً کلش مسافرمز بولندیغندن، کندوسـنك ایتدیکی حرمتسزلکه باقمیوب بو رعایت وتنزلی بن اختیار ایدرم . لکن شاید آشنالغمی آلمیه‌جق وَیوزینی چویره‌جك اولورایسه بر وجهله تحمل ایده‌میوب البتّه بر آغر لقردی سـویلرم . صکره دها فنا

اولور . اگر اویله ایتمیهجکنه تعهد ایدرسهڭ
گیدهیم . » دینلدکده « ایتمامك گرکدر . » دیمش
ایسهده بن قویلشدرمك استدیکمدن، بز بو صحبتده
ایکن ایلچیٔ مومی الیهما قالقوب « وارهلم ملکیه
ناظرینه وَمسافرلرینه ویزیته ایدهلم . » دیمهلریله
« بنده برابر کیدهیم » دیدیکمده آمرال روسن
چادرڭ اورته یرنده توقف ایله بونصونبی طرفندن
بر بد معامله اولنمیهجغی معلومم اولوب اولمدیغنی
سؤال ایتمکله استفنا کینك یوزینه باقدم . « بو
نصونبیدن بو تربیهسزلکی بن مأمول ایتمم . سز
نیچون بویله سویلیورسکز ؟ » دیو فرانسزجه
آمرال روسنه جواب قیدنده اولمش ایسهده گرك
روسن وَگرك لسان ترکیه آشنا اولان بارون
اشترمر ایکیسی بردن « بو مادهده یولسزلق ورعا-
یتسزلك بتون بونصونبی طرفندن اولمش
ایکن بو وجهله تنزله افندیڭك نه احتیاجی وار ؟

بونصو نيينك طوتديغى مسلكه نظراً بو خصوصده
بر رابطه‌سزلق ايتمسى مستبعد اولمديغندن افنديك
ناموس واعتبارينى وقايةً برابر كيتمسنى بز مناسب
ومستحسن كورميز . پشـين بز وَاروب استمزاج
ايده‌لمده اكر بدلك ايتميه‌جكنى آڭلارسه‌ق خبر
كوندزيرز . اول وقت كلوب كورشسون . يوق
اكر حسن معامله ايده‌جكنى سن اوزريكه آلورسه‌ڭ
او بشقه . » ديدكلرنده طرف دولت عليه‌دن بچه
مصلحت كذار اولوب سور همايونه مدعواً درسعادته
كلمش اولان ماورويانى حاضر بالمجلس اوله‌رق ،
اولدخى مومى اليهمانك سوزينى تصديق ايلديكنه
وَاستغناكى « قطعيجه تعهد ايله اوزريمه آله‌م . »
ديديكنـــه مبنى توقف ايتـــدم . آنلر كتديلر .
استغناكى عجله ايليجيلردن اوّل ملكيه كچ ناظرينك
خيمه‌سنه كتمكله ، غالبا برخباثت ايتمك كرككه مومى
اليهما واررکن بونصونبى خيمـــه‌نك اوكنه چيقوب

بونلره آیاقده خفیفجه بر آشنالقدن صکره تکرار چادره گیرمکسزین صنایع ناریه تماشاسنه دخی باقمیه‌رق، همان اورادن صاوشوب گیتمش اولمغله بو طوتمه گوزه بن برابر بولنمش اولسه‌م بلکه کندی‌ولرینه دخی آشنالق ایتمکسزین براقوب گیده‌جك وکافر استغناکی بنی آنك آیاغنه گوتوروب محقر ایده‌جك ایمش. قاتله الله! —

اشته ملکیه نوازلنك عطسهٔ وعد کمونِ ایله سعال مذاکرهٔ مصلحتی تعلیق ایتمش اولدیغی ضیافت گونی قبل الطعام صدر صحبته منصب اولمیوب طعامدن صکره دخی حال بومنوال اوزره اولمغله یوم مذکور دخی بویله‌جه کچوب گتدی.

بو آرالقده بونصونبینك التماسنه مبنی چورچیلك ضابطان عسکری طرفندن ضرب وتکدیری قضیه‌سندن بحثله مستأمنین حقنده بومثللو معامله‌نك منع ودفعی طلبیله فرانسه وروسیه وآوستریا

وَ پروسـیا ایلچیلری جانبندن تقاریر رسمیه تقدیم
اولنمش ایسـه‌ده بوندن مرادلری نظـارت امور
خارجیه‌دن شکایت دیمك اولمدیغنی مشعر بعضیسنك
مکتوب مخصوصی وَ بعضیسنك دخی باش ترجمانلرینه
تعلیماتلری اولدیغندن غیری، بو نصونبینك حرکتنی
مجموع سفرا تعییب وتزییف وَخصوصا نمله مشیر
پاشانك عزل وتبدیلنز ادعاسنده اولمسنی ایسه بتون
بتون تقبیح وتهجین ایله مرسوملك بووضعنه کندو
دولتی دخی راضی اولمق دگل بلکه انفعال ایده ـ
جکنی کراراً ومراراً وَعلناً وصریحاً افاده وبیان
ایلدکلرینـه وَعلی الخصوص انکلتره دولتیله متفق
اولان فرانسه دولتنك بیوك ایلچیسی جمله‌دن زیاده
دعواجی اولدیغنه مبنی بو نصـونبینك قوللاندیغی
لسانه اصلا سامعه دار اعتبار اولمق اقتضا ایتمیه‌جکی
گون گبی آشکار ایکن ، چونکه بو مادّه دانشقلی
دوگش اولدیغندن، مشیر پاشا ایله ایکیمزك حقنده

بعض سوء تعبيرات كستاخانه‌یی وَ گویا دولتی طرفندن گله‌جك مأموریت ایله رسماً تكلیف ایتمگه قا- لقسزین عزلمزه مساعده بیورلمز ایسه دولت علیه كندوسنی مقاسمه مخاطره‌سنه القا ایتمش اوله‌جغنه دائر یاوه گویانه بر طاقم ترهاتی متضمن بو نصوحی طرفندن ویریلان تعلیمنامه‌نك ترجمه‌سنی پیزانی كتوروب ملكیه پاشاسنه اعطا ایلدیگنده، تلقی بالقبول ایدرك، كیفیتی بمله مذاكره ایتمك دگل ترجمه‌یی بیله گوسترمكسزین درحال مابین همایون كتبه‌سندن دامادی وصاف افندی [*] وساطتیله خاكپای همایون شاهانه‌یه عرض و تقدیم ایتمشیدی. مأمولی گبی جواب عالی‌یه ظفریاب اوله‌مدیغندن، ضروری میدانه چیقاروب لكن بربرینه مناقض وَ آشاغیسی یوقاریسنه اویمز اقاویل باطله ایله مشحون

[*] بو وصاف افندی خارج از وظیفه افعاله تصدیسندن طولایی دور محمود خانیده اعدام اولنمشدر.

تعلیمنامه‌لرك اردی آرده‌سی کسلمیه‌رك هر گون بر
دانه‌سی گلوب عرض اولنمقده وبعضیسی گوریلوب
بعضیسندن هیچ خبرم اولمامقده اولدیغی حالده ــ
عمم مظهر افندی مرحومك نصیحتی اوزره ــ بزینه
«دوه‌یوریشندن» آیرلمیه‌رق، باب عالیدن بونصوبینك
سالف الذکر قطع مخابره تقریرینه جواباً چورچیلی
ضرب ایدن یوزباشینك تأدیبندن ماعدا، بوخصوص
ایچون بر ترضیهٔ مناسبه‌یه دخی موافقت اولنه‌جغنی
متضمن اصول اوزره قلمه آلدیردیغم تقریر رسمی‌یی
رکاب همایوندن بالاستیذان بونصونی‌یه ارسال
ایتدیردم . لکن ملکیه بلیه‌سنك دلخواهی وجهله
وقتلر کچوب بونصونی ضیافت سنه‌سندن بر قاچ
گون صکره لوندره‌یه [قوریئر] چیقارمش
اولدیغندن، « بن کیفیتی دولتمه یازدم . شمدی
رسماً ترضیه ایسته‌مم . دولتمدن کله‌جك امره
منتظرم . » دیو جواب ویرمکله آمرال روسن

بر قاچ کرّه سفارتخانه‌سنه گیدرك بونك خامنی
آلوب یوله یاترمغه خیلی سعی ایتمش ایسه‌ده
استغنا کی خائنی حسب التعلیمات « خارجیه ناظرینك
عزلی ملکیه ناظرینك مطلوبیدر . سن ترضیه
طلبیله اولکی ادّعادن نکول ایتمیوب آیاق باصار-
سه‌ك بهر حال خارجیه ناظری عزل اولنوب
بوصورتله روسیه‌لویه قارشو دولت وملتکه تحصیل
شان ایتمش اولورسن ! » دیو اخبارات خفیه ایله
بونصوتبی‌یی پیدرپی تحریك وافساددن خالی
اولمیوب، باب‌عالیده هرکسك معلوم ومشهودی اولدیغی
وجهله بیزانینك طاشیدیغی تعلیمنامه‌لرك ملکیه
بلاسی طرفندن ایکی ال ایله اخذ وقبولی وَهیچ
بر دفعه الزام والتیامه دائر بر سوز سویلنمیوب
بلکه حال وقال ایله نقیضینك ایما واشرابی دخی
استغنا کینك قولنی آچیقدن مؤید اولمغله بونصوتبی
بتون بتون امّیده دوشدیکندن، آمرال روسنه

موافقت ایتمیوب حتی « بو چورچیل مادّه‌سی دکلدر . بن دولت وملتمه خدمت ایده‌جکم . » دیدیکنی لساندن ایشیدنلر روایت ایتمکده‌وَاستغنا کی یالکز بو خباثله اکتفا ایتمیه‌رك بر طرفدن دخی صورت صداقت ودرایتده « انکلتره دولتی بر پارمق ایله جهانی بولاندیرر ؛ یا کُلش دولتدر . ایلچیسنك مطلوبنه موافقت اولنمدیغی حالده احتمالکه طرابلس غربده اولان دونمای همایونی‌وَاحتمالکه مصروالیسنی آیاقلندیرر . » دیو ملکیه بدخواهنك جان قولاغیله دکله‌دیکی محتملات باطله‌یی اشاعه‌یه باشلایوب سرعسکر پاشا حضرتلرینی دخی گوردکجه « سز مقدما انکلتره‌لیلر ایله برابر اسکندریه‌نك فرانسه‌لو یدندن نزع واستخلاصنده بولندیکز . انکلتره دولتنك قوت ومکنتنی وَنصل آتش مزاج اولوب جمله دولتلرك بونلردن نه درجه خوف ایتدکلرینی هرکسدن اعلا واقوای بیلورز -

سکز . وَبو دقیقه‌لری کیمســه‌یه صورمزسکز ! »
زمینلریله عطف معلومات ایلدیکنــدن، اول دخی
ضروری تصدیق ایدرك بو وجهله خبیث مرسوم
الندن وَدیلندن گلان فساداتی یورتمکده وَمصلحت
یولیله طوتلمدیغندن سوز چوغالمقده اولمق حسبیله
وظیفهٔ مأموریت وَمقتضای صداقت مطالعه‌سی حالمه
براقیوب ختام ســور همایون ایله باب عالی‌یه دخی
گلنمش اولدیغندن، مشیر پاشایه برتذکره تحریریله
چورچیل مادّه‌ســنه دائر بعض مذاکرات ایچون
خاکپای همایون شاهانه‌دن بالاستیذان امور ملکیه
اوطه‌سنه تشریفلرینی التماس ایلدم .

فی‌الحال استحصال رخصت سنیه ایله تشریف
بیوردقلرندن، بن دخی واروب بوخصوصك صحبتنی
آچه‌رق کأنّ ملکیه داهیه‌سی بیلمیور گبی استفنا-
کینك درجهٔ فســاد وخیانتنی بیان ایلدیگمده « بن
آنی اوتوز ییلدر بیلورم . میدانه چیقــاران سز

سـكز . » دیمکله « اویله اولدی ؛ لکن بو بحث
آخر . شمدی بو نصـونیبنك رابطه‌سزلغنـدن
وبو مقـوله تحریکاتدن نشـأت ایدن ترهاتنـه
واستغنا کینك تاییسات ابلیسـیه‌دن عبارت اولان
مغلطه وسفسطه‌سنه باقیلوبده عزلمز تقدیرنده دولت
علیه‌یه ذل عظیمی موجب اوله‌جغنه ومنسترو تبدیلی
بهر حال پولتیقـه‌یه طوقنه‌جغنـه دائر محذورات
حالیه واسـتقبالیه‌یی وَ اوّل و آخر بو مادّه‌ده بر
ترضیهٔ مناسـبه‌دن غیری هیچ برشی لازم کلیه‌جگی
درکار ایسـه‌ده شاید تخدیش ذهن همایونی مؤدّی
اولیور ایسه باری استعفای عاجزانه‌مله عزلم اهون
اوله‌جغنی » برر برر سـویلدم . « فقط استعفا ـ
گزدن شـوکتماٰب افندمز مکـدر اولمزمی ؟ »
دیمکدن غیری بر سوز سـویلمیه‌رك « سز صحبت
ایدك بن آبدست آله‌یم » دیو قالقوب بشقه اوطه‌یه
کیتمکله مشارالیه سرفرو بردهٔ تعجب وتفکر ایکن

هله چوق كچمكسزين « انبان دغل دربغل » ينه
ياتمزه كلوب نهايت سر عسكر پاشانك ذات وزمانى
جهتيله طرابيه‌ده‌كى قصر همايونه بونصونبى يى
دعوت وملاقات ايدرك طلب ترضيه‌يه اماله وارضا
ايلمسنى تنسيب ايتمكين، نارچار بو قرار ايله مشير
پاشا عودت ايدوب بن دخى وداع ايدركن « شو
استفنا كينك اوزرينه صقيجه وارسه‌كز بو ماده‌يى
بتورر امّا وارميورسكز ! » ديديكمده « سزدن
وسوسه‌سى وار؛ بنده صيقيشديرسه‌م فرار ايدر .
بوكا ايش گورديرمك ايچون «چورچيل ماده‌سنده»
سنده شبهه‌م وار ايدى . لكن ملكيه ناظرينك
حسن شهادتيله امنيتسزلگم برطرف اولدى . »
يوللو سوزلرله پشين سز بونى تأمين ايدك . » ديو
رأى ايتمكله بنم مرادم مرسومك فسادينى منعه
اقتدارى وارايكن كندوسى دخى ماده‌نك علولنمسنى
استديگندن منع ايتمك دگل بلكه ارخاى عنان ايلديگنه

تعریض اولوب، یوقسه مرسومی قاچره‌جق صورتله
تهدید واخافه دیمك اولمدیغندن وَمع مافیه نصل جسور
وجری کافر بلغار اولدیغی جمله‌نك معلومی اولد-
یغندن ماعدا، بالفرض والتقدیر فرار ایده‌جك اولسه
بیله موره‌دن غیری محله گتمیه‌جگندن، فرارندن
[یاقوآ کی] یه پاداش اولمقدن غیری برنسنه لازم
گلمیه‌جگی وَکندو قولی اوزره اوتوز بیللق مفسدت
پیشه‌نك فرارینه هیچ تأسف اقتضا ایتمیوب بلکه
« سك بصحرا » دینلمك لازم گله‌جگی واضحاتدن
اولمسیله برابر، ارائه ایلدیگی تأمین صورتی بالکلیه
مقولهٔ لاطائل وَعلی الخصوص قلبمده اولمیان معنایی
لسانه گتورمك بکا گوره امر مشکل ایکن، نه‌چاره
« دست خطا کشاده پای صواب بسته ! » بقالم
بونك آلتندن نه چیقار ! دیو اظهار موافقتله
بالضروره اوطه‌مه گلدیگم گبی، مرسومی جلب
ایدوب تعلیم وتلقین اولندیغم وجهله تأمین وتطمین

ایلدیگمده « وارەیم تشکر ایدەیم . » دییەرك خواجەسنه گتمشیدی . بینلرنده نه صحبت ایتمشلر ایسه ایرتسی گون بکا هیچ خبر ویرمکسزین بونصونیینك سفارتخانەسنه گیدوب گویا سرعسکر پاشا ایله ملاقاته ارضا ایتمش اولیور .

حال بوکه بر ایلچی نه قدر حدید وخشین اولسه وَنه درجه منفعل ومتشکی بولنسه ینه اعاظم وکلای دولتدن اولان برذاتك دعوتنه اجابتدن وَخصوصاً قصر همایون شاهانەده ملاقات حرمتندن استنکاف وامتناع ایتمیەجکی مرتبهٔ بداهتدەاولدیغندن غیری، البته مرامنه موافق برجواب آلمق امیدنده دخی بولنەجغندن، بونصونیینك عدم اجابتی محتمل اولملغله ابتدا ملاقاته ارضا سوزینی قبول ایتمم ، ثانیاً کندینك رأیله استفنا کی یی بن تأمین ایتمش اولسەم، استفنا کینك بونصونی‌یه سرعسکر پاشا ایله گورـ یشوب شویله سویله وَبویله اصرار ایله دیو تعلیمات

وتلقینات ایله اوّلکی مفاسد قلبیه‌سنی بوکرّه دخی شفاهاً وَوجاهاً تأکید وتأییـد ایده‌جکندن ، بنی کیم تأمین ایتدیکه بندن خبرسز مرسومك سفارتخانه‌سنه کتمه‌سنه رخصت ویرلدی . بوبویله ایکن ملکیـه یادکاری ثمرهٔ تأمینی کوردیکزمی دیو بکا جمیـله ایتمکله « هزار کونه سخن دردهان ولب خاموش » فحواسنجـه « ترك الجواب جـواب » قاعده‌سن اختیار ایتدم .

فرداسی کون سرعسکر مشارالیه قصر همایون مذکوره عزیمت وَبونصونی دخی دعوته اجابت‌ایله آمدجی وکیلی رفعت بك حاضر وَمفسد مرسوم دخی ترجـان اولدیغی حالده سرعسکر مشار الیه طرفندن ایراد اولنـان کلمات تألیفیه ، بونصونی‌یه اثر ایتمیه‌رك سـالف البیان تعلیمنـامه‌لرده یازدیغی سـوزلری بالمشـافهه دخی ذکـر وتصریح ایله ادّعای سـابقنده اصرار وَشـوقدرکه چورچیلك

ترسانه‌یه ارسالی عقیبنده تخلیهٔ سبیلی ایچون
طرفمزدن آدم گوندرلدیگنی انکاره مجال اولمیوب
مشیر پاشا ایسه صالیویرمدیگندن بشقه ایرتسی
گون سفارتخانه‌دن گوندریلان هکیملره دخی
چوزچیلی گورمگه رخصت ویرمامش اولدیغندن
بخشاله بندن شکایتی مشار الیهدن اقل اولدیغنی
اقرار وَمشار الیهك منصبی اولان بولی سنجاغنه
اعزامنی تذکار ایتمش اولمغله اشبو ملاقات تدبیری
ایله بونصونیینك لسانی سرعسکر مشار الیه گرکی
گبی آکلایوب بالذات حضور عالی‌یه عرض وتبلیغ
ایتمك قصدندن وَ پشین استفناکینك کیتمی
بونصونیی اطرافیله اوقوتمق غرضندن ناشی
اولدیغی بدیدار اولدی. (مثل) سخن اینستکه این.

« طشره‌دن دردە چاره قابلدر .
خرسز اودن اولورسه مشکلدر »

بعدالمجلس میر مومی الیه ایله برابر مرسوم

بزم ساخلخانه‌یه گلوب بروجه محرر جریان ایدن
مجاوبه‌یی حکایه‌دن صکره، چونکه بونصوبنینك بنم
حقمده اشتکاسی خفیفجه اولدیغندن گویا بن دخی
فی‌الواقع تقصیرات مشیر پاشانك اولوب آنی
مؤاخذه اقتضا ایده‌جگنه شهادت ایلدیگم حالده
مشار الیهك منصبنه اعزامیله بو نصوبی‌یه ترضیه
حاصل اوله‌رق، بن قورتلمش اوله‌جغمی وادیٔ
خلوصده افاده ایتمش ایسه‌ده ابتدادنبرو طوتیلان
اصولك علت غائیه‌سی بو خصوصك قبارمسیله
بنم عزل وتبدیلم مقصدینه مقصور اولوب مشار
الیهك عزلی حسب الاشتراك مقصود بالغرض
قبیلندن اولدیغی دلائل متعدده وشواهد متجدده
ایله عندمده ثابت ومتحقق وبو ماده‌ده بکا بحق
کیمسه‌نك بر دیه‌جگی اولمدیغی بو نصوبنینك بیله
اعتراف ضروریسندن دخی مستبان ایسه‌ده بنم
تبریهٔ ذمتم فائده ویرمیه‌جگنه لسان حال ولهجهٔ

مصلحت ناطق اولدیغندن ماعـدا مرسـومك
گوستردیگی تدبیر كلیاً مخالف مشرب حقیر اولمغله،
« بنم سعی وغـیرتم كندو نفسم ایچون اولمیوب
عهدمده بولنان مأموریتك عرض وناموسنی،یعنی
شان وشوكت سلطنت سنیه‌یی محافظه املنه منحصر
اولدیغندن ، بعینه بنم گبی مشیر پاشانك دخی قدر
واعتبارینی وقایته چالیشرم . گرچه آدم گوندر-
دیگمده چورچیلی ویرسـه‌لر بویله اولمزدی لكن
بوراسی بزجه‌در . یوقسه اجنبی‌یه نسـبتله آنلری
اتهام ایتمـك بر وجهله المدن گلمز » دیو قطعیاً
جواب ویردم . وسرعسـكر مشارالیـه مجلس
ملاقاتی خاكپـای همایون شـاهانه‌یه عرض وافاده
ایدرك بركرّه دخی وصـاف افندی گوریشـوب
سـویلشمش ایسه‌ده ینه اوّلكی جوابلر آلنـوب
بو وجهـله بونصونیلنك میـل وملایمتندن یأس
حاصل اولمش وكیفیتك سـفارتله لوندره‌ده بولنان

بکلکجی نوری افندی‌یه تحریریله اوراده تسویه ـ
سندن غیری بنجـه بر تدبیر قالمامش اولدیغنـدن،
رکاب همایوندن بالاستیذان وقوع حالی علی التفصیل
قلمه آلدیروب بندخی بیلدیکم قدر حذف وایصال
ودولتجـه رأی وتعلیم اقتضا ایدن محللرینی الحاق
واضافه‌دن صکره ملکیه کنج ناظرینه گوندردم .

اوته‌دنبرو گوزی گوردیکی مسوداته قلم قار ـ
شدرمامق محال درجه‌سنده بذل رقم وسماحت قلم
ایله متصف ومتکیف اولان افندی حضرتلری بیلم
نه اولدیکه بو مسوده حقنده اظهار خست وضنت
ایله بر نقطه وضـعنه الی وارمیوب ضرب نطق
وطلاقت لسانی شهرتکیر اولان قوّال قلمنك آغزی
دیلی، قوریمقله بطبع « چون حرکات سپهر ناهموار »
مدیحه‌سنه ماصـدق اولان مشرب مقوّسنك [*]

[*] فصیحی متقوسدر .

منطقهٔ معتدلهٔ راستیدن انحراف کلی‌یه مائل وَدائرهٔ
حمیت وخط استوای حقانیتدن بعد حقیقی ایله
خضیض اسائته نازل اولدیغنی بو هیئت ایله برقات
دخی اثبات واظهار وَمعناً مرکز مأموریتنده عدم
خلوص واستقامتنی سکوتیله اقرار ایلدی . نه‌حال
ایسه مصلحتك کسب نزاکت ایتمسنه مبنی بوتحریراتك
لوندره‌یه عادی پوسته ایله ارسالی موافق اولمیوب
مخصوص قوریئر ایله بعثنده دخی قرانتنه جهتیله
تأخر ایده‌جکندن ، بلغراد محافظی یوسف پاشا
طرفندن [زمون] جنرالنه وَ آندن بچه گوندرلمك
اوزره محافظ مشار الیهه تسیار اولنوب آوستریا
دولتی باش وکیلی پرنس مترنیق طرفندن دخی
لوندره‌یه ارسالی نمچه ایلچیسی جانبندن یازدیرلمش
وَفرانسه وَروسیه وَنمچه وَپروسیا ایلچیلری بالاتحاد
دولتلری طرفندن لوندره‌ده اولان ایلچیلره تعلیمات
گوندرلمك ایچون بوبادرهٔ نادره‌یی اولدیغی کبیجه

دولتلرینه بیلدیره‌جکلرندن باب عالیدن بوڭا دائر
اوراق صورتلرینی دخی طلب ایدوب، واقعا مصلحت
زور ایله دولت علیه‌نك النـدن چیقاریله‌رق دول
اجنبیه‌یه دوشورلمش اولدیغندن حقیقت حال اطرا-
فیله آڭلاشلمق ایچون بروجه مشروح بونصوبی
طرفندن ویریلان وباب عالیدن اعطا اولنان تقریر
وتعلیمنامه‌لردن دخی بنم گوردیکم اوچ قطعه کاغدك
صورتلری سفرای مومی الیهمه ویریله‌رك جمله‌سی
دولتلری طرفنـه تحریرات چیقارمغله بو شجرهٔ
خبیثهٔ مفسدت قوهٔ نامیهٔ استقراردن وایه‌دار وصدمهٔ
صلاح وسداده مقاومته قابل برك وبار اضرار دگل
ایکن، ملکیه دشمننك آب وتاب ترتیبیله استدیکی
گبی داللانوب حوادث نشـو ونماسی غزته‌جیلره
باد هـوا بر سرمایه اولمق اوزره بتـون اوروپایه
یایلدی . وزوایای مثلثهٔ واقعه‌نك نسبت صحیحه ایله
اعظم اضلاعی اولان ضلع ثالث عجیب الآثار هرنه

قدر ظل افکن شکل انکار اولسه دخی مرتسم
سطح ثبوت اولان مقیاس احوال عمود صبح گبی
براهین هندسه ایله واصل مرکز یقین اولمغله
اصحاب اساءتك خبایای صدور وخفایای شروری
هرطرفدن طویلدی . مع مافیه آیاق پاطردیسیله
سلطنت سنیه‌دن بنی قوپاره‌مدقلرندن « پاپوچلرینه
طاش » گیروب، یعنی بونصوبی بهر حال دولتندن
مرامی اوزرینه مأموریت آله‌میه‌جغندن، بین‌الناس
رزیل ورسوای اوله‌جغنی وَملکیه پاشاسی دخی
البته بونك سرپندیسی کندیسنه طوقنه‌رق حبل
حیل کندی آیاغنه طولاشه‌جغنی آکلایوب
استغنا کی کافری ایسه بیلدیکمی بیلدیکی خیانت
وفضاحتنك اوزرینه محتملات فاسده‌سنك دخی
اصلی فصلی چیقمدیغی گبی المدن قورتیله‌میوب
ازیله جگنی جزم ایلدیکندن، لوندره‌یه گیدن
تحریراتك جوابی گلمکسزین اکاذیب واغلوطه

ایله اورتالغی بولاندیروب بنی عزل ایتدیرمنك چاره‌سنی دوشونه‌رك « بونصوبی مالطه‌دن دونما اصمارلمش ، فرانسه دونماسیله برابر بوغازه‌گله‌جکلر ایمش ، وَ شویله بویله اوله‌جق ایمش . » دیو بك اوغلنه کندینك نشر ایلدیگی اراجیفی حوادث مسموعه‌سی اولمق اوزره جعلی تأسفلرله ملکیه پاشاسنه نقل وروایت ایتمگه باشلدی .

منقبهٔ هزل آمیز :

« برتاریخده داغستان خانلری ایران اوزرینه عسکر چکوب آزربایجانك اکثر محللرینی ضبط ایله تبریزی دخی محاصره ایتدکلرنده ، تبریز خانی خداداد خان مراغه وَموش وَحکاری طرفلرندن وَسائر محلدن استمداد ایله مکتوبلر اطاره ایدرك

دیوان کاتبنه امدادمز یتشنجیه قدر تبریز اهالیسی
محاصره‌دن صقیلوب آلاجه‌لق ایتمامك ایچون اون
اون بش گون قدر شونلری آویتمغه بر تدبیر
اولسه دیدیگنده دیوان کاتبی « بن آنی یپارم »
دیوب لیلاً مخفیجه بش آلتی تاتار اخراجیله
بونلرك بعضیسی صباحلین وَبعضیسی اویله وَایکندی
وقتلری بشقه بشقه تبریز قپولرندن نعره‌لرله
گیروب سؤال ایدنلره مثلا موش پاشاسندن
وَفلان محلدن شوقدر بیك عسکر گله‌یور خداداد
خانه آنك خبریله گلدم . دیو سویلمك اوزره
هر برینه تنبیه وتعلیم ایدرك بو وجهله هر طرفدن
مژده تاتارلرینك ورودنده تبریز اهالیسی جانلنوب
طوپ وتفنك شنلکاری ایتدکدن صکره، او اخشام
دیوان کاتبی خانه‌سنه گلدیگنده باباسی میرزا زمان
ـ ای اوغل بو محصوریتله حالمز نه اوله‌جق ؟
داغستانلیلره استیمان ایله تبریزیمی ویره‌جکسکز :

یوقســه آقچه ایله، بوغچــه ایله یلواره‌رق دفعــك بر چاره‌ســنی‌می بوله‌جقســکز ؟ ـ دیو حسبحال ایتمکین دیوان کاتبی « بابا نیچون اندیشــه ایده‌یور- سك ؟ بو گون تاتارلر گلدی ؛ فلان یردن بوقدر بیك عسکر گله‌یور . داغستانلیلری شویله کسر وَ بویله بیچرز دیو شوق وشــادمانی ایله جواب ویریجك باباسی « خانه خراب سك بچه ! بوسنك کندی یاپدیغك یلاندر ؛ سوینــه سوینه نه سو- یلیورسن ! » دیمش . آنك گبی استفنا کی کافری نقــل حوادث ایلدیگی محلده « آ کافر بوســنك اختراع ایلدیگك ارجوفه‌در ؛ یانه یانه نیچون سو- یلیورسن ! » دینلمدیگنــدن بو مقوله اکاذیب ایله تخــدیش ذهن همایونه چالشــدقجه طرف اشرف شاهانه‌ده سکینت تامه مشاهده ایلدکلرندن بشقه ، سفرای اربعهٔ مومی الیهم جانبندن، چونکه بو مادّه باب عالیــدن لوندره‌یه وَکندو طرفلرندن دخی

دولتلرینه یازلمش اولدیغنــدن ، بعدازین بومقوله
تفوّهات واقعــهیه حوالهٔ سمع اعتبار وَتبــدلات
نابرجا سمتنهاحالهٔ انظار وافکار ایتمیهرك، لوندرهدن
گلهجك تحریرات رسمیهیه ترقب اولنمسنی بالذات
وَبالواسطه حضور عالییه عرض ایلدکلرنده، آنلره
دخی کما کان اصول متانت ورزانت اوزره جواب
صواب اعطا بیوریلهرق حاصلی اوائل قضیّهدنبرو
بونصونبی طرفندن بنم علیهمه وضع وترکیب اولنان
مادّهٔ شــکایت وادّعانك صورت هیــولاسی غل
وغشــدن عبارت وَملکیه علتنك معلومات حالیه
وقالیــهسی دخی مجرد اعراض کامنهدن کنــایت
اولوب، خصوصاً استفنا کینك اغراض لازمهٔ جبلتی
اولان فســاد وخیانتی بالجمله نظر صحیح ایله معلوم
عالی بیورلدیغنه مبنی عقل مستفاد وَایجاب استعداد
شــاهانه مقتضاسنجه کما ینبغی ملکهٔ ثبات ایله اقامهٔ
حکمت عملیــهیه همّت ســنیّه معطوف ومشمول

بیورلمقدن ناشی، ارتکاب مکر وخیر والتزام ضد خیر ایدنلره ضروری برتلاش نهانی گلهرك نه یاپاجقلرینی بیلمز اولمشلر ایدی .

بو اثناده آمرال روسن باش ترجمان لاپیئره ویریلوب نظارت امور خارجیه مقامنه تقدیم اولنان برقطعه تعلیمنامه‌نك ترجمهٔ مآلی خلاصه‌سنده « مقدّم ومؤخر بونصونبی‌یی اصلاحه هرنه قدر سعی ایتمش ایسه‌مده مثمر اولمیوب آنجق بونك متصدّی اولدیغی تکلیف عنیف ، ناموس سلطنت سنیه‌یه طوقنه‌جغندن وَ بودفعه آلدیغم تحریرات رسمیه‌ده اوّلکی بیلدیگم گبی ذات شوکتسمات شاهانه‌نك تمام اقبال واستقلالی فرانسه دولتنك مطلوب وملتزمی اولدیغی تأیید اولنوب انکلتره دولتنك نیت وافکاری دخی بومرکزده دائر اولدیغنه اشتباه اولمدیغندن، بونصونبینك تقبیح معاملاتی خبری قریباً لوندره‌دن ورود ایده‌جگی عندمده

مجزوم وَمقاسمه لقردیسی ایسه مجنونانه برکلام
باطل اولمغله طرف سلطنت سنیه‌دن هیچ برگونه
تبدیل اصول بیورلمیه‌رق اظهار وقار وتأنی بیو-
رلمسنك لزومنی خیرخواهانه اخطار ایتمکده اصلا
مترددد دکلم . » دینلمش اولدیغنه وَفی‌الحقیقه اشبو
تبلیغات صریحه‌نك معلومات ومطالعات حاصله‌یه
توافقنه بناءً وصاف افندی‌یه بر تذکره تحریریله
« بو دفعه آمرال روسن طرفندن ویریله‌رك منظور
عالی بیورلمق اوزره ترجمه‌سی تقدیم اولنان
تعلیمنامه‌نك مآل ومؤداسنه وفی‌الحقیقه اوروپانك
هرطرفنده سلطنت سنیه‌نك تمامیت وتقویت نفوذ
واستقلالی درمیان اولنمقده اولدیغنه نظراً بو نصو-
نبینك مقالات واقعه‌سی غزته‌جی لسانی گبی رطب
ویابس ترهاتدن عبارت اولمق لازم گلدیکندن
وَبالاقتضا رسمی تقریریله تبدیل ایتدیرلمك مسبوق
بالامثال اولدیغندن، بیزانینك تعلیمنامه ترجمه‌لری

اولمق اوزره باب عالی‌یه ویرمش اولدیغی کاغددن
آدابه مغایر وطرف دولت علیـه‌یه ذل ونقیصه‌یی
موجب تعبیرات ردیئه‌نك اخراجیـله اصل مطلب
ومدعا نه ایسـه آنك بیلدیرلمسنه دائر منسروجه
اقتضـا ایدن اجوبهٔ حاضره‌دن صرف ذهن ایله
اوراق مذکوره تعبیرات مزبوره‌ایله قبولنه‌مجبوریت
یوغیکن عینی عینئه تلقی بالقبول اولنمسی طوغر-
یسی چوق لایقسز اولمش اولدیغنی » بیـان ایله
ضمناً ملکیه مدیرندن بوقدرجق برشکایت گوستر-
دیکمده تذکره‌نك مآل نفس الامریسی تماجه‌مقارن
تصـدیق عالی بیوریله‌رق، بو مادّه‌نك لوندره‌دن
گله‌جك جوابه گوره (ادارهٔ پولتیقه‌سی) حصراً
رأی عاجزانه‌مه حواله بیورلدیغندن ماعدا، فیما بعد
ملکیه ناظری طرفندن امور مأموره‌مه قطعامداخله
وتعرض اولنمیوب، بالفرض بعض مطالعه‌سی‌اولسه
بیـله اوّل امرده بنمـله مذاکره ایتمدکجه سـوز

قارشدرمامسی امروفرمان بیورلدیغندن، کندوسنه
ز وجهله تنبیه اولندیغی اشعار بیورلمق حسبیله
ممنون ومتسلی اولمشیدم . لکن بوصورت آچیقدن
آچیغه ملکیه خود بیننك کبر ونخوت وحسدینه
طوقنمقله عفریت اولوب آنجق تذکره‌ده یازدیغم
سوزلره جواب بوله‌مدیغندن قلم ایله مقابله‌دن عاجز
وَ بمله محاجه ومعارضه‌یه خوف وهراسی اقتضاسنجه
افتضاح کلی ایله حاجز ومع ذلك بو شکایت
واستقلال مأموریت ایلرولمك لازم کلور ایسه
لامحاله کندوسی چوق شی غیب ایده‌جکی امربارز
اولمقدن ناشی عظیم اضطرابه دوشه‌رك، هم شناعت
حالیه‌سنی باصدرمق وَهم بلیهٔ استقبالیه‌نك اوکنی کسد-
یرمك ایچون مغالطهٔ جذر اصم کبی مقدّمات مصنعهٔ
زمینکارانه ایله صورت حقده شرّ تلکدن وبایّ وجه کان،
عزل وتبدیلی استحصاله مجموع قوای حیل وخدعه-
سنی صرف واعمالدن غیری چاره بوله‌مدیغندن،

بو اندیشه وافکارده ایکن اشبو تذکره قضیه‌سنك دردنجی وماه‌صفرك یکرمی بشنجی جمعه‌ایرتسی گونی شوکتمآب افندمز حضرتلری رامی‌قشلاسنه تشریف همایون ایله مأمورین بنده‌لرینی دخی استه‌مش اولدیغندن، اوراده اجتماع وملاقاتمزده غلظت چین درچین جبیننده هیجان کین برکین خصمانه‌سی نمایان اولمش ایسه‌ده قوردیغی دام ودانهٔ اهانتنه همان اول گون دوشه‌جکمی طوغریسی مأمول ایتمزدم . مگر اوّلجه نیرنجات تدبیر وترتیبنی تدارك ایتمش اولدیغندن ، قلاب اضافت ایله قلباً وقالباً کندوسنه مدار تقلیب هرکار اولان مقلوبی امداد [*] واعانت وارشادیله یالکزجه حضور همایون شاهانه‌یه چیقوب مؤخراً مسموع ومعلوم اولدیغی وجهله گویا « بو نصوحی ایله اتحاد ایدرك بنم علمیمده اولدی . » دیو بن کندویه افترا ایتمش

[*] بو مقلوبدن مرادی (داماد) ی وصافدر .

اولدیغمدن، ویردن گوگه، لامکان عدمه قدر صداقت
واستقامتندن بحثله آغلیوب سزلیه‌رق، دیلدیگی گبی
بچون وجرا، بث شکوا وعرض بغضادن بشقه،
چورچیل ماده‌سی هرنه قدر لوندره‌یه حواله
اولنمش ایسه‌ده شاید تسویه قبول ایتمیه‌رك اظهار
شدتله عزلمی تکلیف ایتملری احتمال محلنه وکائن
انگلیزلی الآن مصر والیسنه موافق ومعاون
دگل گبی ایسه‌ده بو ماده ایچون دولت علیه ایله
بوزوشوب مصر والیسیله اویوشه‌جغنه دائر وسائر
اوهام وخیالاتدن مرکب محذورات ومحتملات
دخی سرد واتیان ایدرك، حاصلی اغتنام خلوت
مکان وانتهاز غفلت زمان ایله بر قاچ گوندنبرو
ازبرلدیگی اقوال مزبوره‌یی تمامجه قرائتله خاکپای
عالی‌یی تعجیزه محال بولدیغندن، کافهٔ دعوای مجردنده
« کندی شاهد ، اوده واحد ، اوده زور ! »
اولمق اوزره نه دیدیسه دیوب، بنم عزلمه‌یریه قائممقام

سابق خلوصی احمد پاشانك نصبنه ذهن همایون
ملوکانه‌یی اماله ایتمش وَبعده استفسار عالی وقوعنده
سرعسکر پاشا دخی اقبالنه حرمةً کندوسنه مروّج
مایشاء اولدیغنه مبنی، ماه ربیع الاوّلك ابتداسی
پنجشنبه گونی اجرای عزل وتبدیله ارادهٔ سنیه
متعلق اولمش اولمغله، انقباض شدید ایله گیدوب
انشراح جدید ایله گلیشندن بنی سونلردن بعض
ذواتك « تذکره مادّه‌سندن حریف سزه پك
طارلمش ؛ غالبا شکایت ایتمك گرك . » دیو اخبار
محرمانه‌سندن وَسائر قرائن حالیه‌دن عزلمی تفرس
ایدوب صکره جمله ایله برابر خاکپای همایونه یوز سو-
ریله‌رك باب عالی‌یه عودت ایتدم. وَملکیه نازله‌سی
اورادن گلدیکی گبی « ایشته کندینك وَانگلتره
دولتنك خاطری ایچون خارجیه ناظرینی عزل
ایتدیردم . برقاچ گونه قدر اجرا اولنه‌جقدر .
دولتی طرفنه تحریراتی وَقوریئرینی حاضرلیوب

همان اجرا اولنـدیغی گبی چیقارسـون . » دیو استفنا کی وساطتیله بو نصوبنی‌یی تبشـیر ایلدیگنی ایرتسی گون ایشتدم .

هرنه قدر اربابنـه عیان ایسـه‌ده شوراسنی تحریر و بیانده حق‌الانصاف مسلوب الاختیارمکه ملکیه پاشـاسی بنم علیهمه بونصوبنی ایله اتحـاد واتفاقدن کلیاً برائت ذمت گوسـتروب حال بوکه ادلهٔ سائره‌دن بشقه بونصوبنینك چالشدیغی عزل وتبدیلی زمین وزمان ایله کندوسی بالالتزام خاکپای عالیدن استحصاله ازدل وجان همّت ایتمش اولمغله مرسوم ایله اتحادینی فعلاً اثباته بوندن زیاده دلیل واضح التعبـیر وَ برهان قاطع التزویر اولمیـه‌جغی ظاهردر . فی‌الواقع پازار ایرتسی گونی بونصوبنی، کندوسیله الفتی اولان هالك هکیم رازینك اوغلی رازی‌یی مخصوصجـه عرض خلوص ایچـون بڭا گوندروب، گویا بینمزده وقوع بولان اویغونسزلق

قضـا نوعندن اولدیغنـه وَاوته‌دنبرو وذاتمه اولان
حرمت واعتبارینـه خلل گلمدیگندن ، طرفمزدن
دخی مقابله بالمثل مأمولنده بولندیغنـه دائر خیلی
[چراموںیالر] ایتمش وَجانب راسـتگویانه‌مزدن
ـ سوزك طوغریسی بوخصوصده کندینك قول
وفعلی پك یولسز وَاصولسز اولدی . حقه مقرون
دعواسی وار ایسه گیرو طورمسون ؛ لکن مفسد
ومحرّك القاسیله اوقدر تهور واصرارلر وَتعلیمنامه
ایله ترجمانه ویردیگی کاغد پارچه‌لرنده مشیر پاشـا
حضرتلرینك وَبنم حقمده استعمال ایلدیگی رعا-
یتسز سوزلر نه‌دن اقتضا ایدر ایدی؟ سایهٔ شاهانه‌ده
حائز اولدیغمز رتبه‌دن اسقاطه دولتی دخی مقتدر
دگلدر . کندوسی‌نره‌ده قالدی ! وَاومقوله پرده-
پیرون اوضـاعه صلاحیت واستحقاق نه‌دن حاصل
اولدی ؟ هله لسـانه آلدیغی مقاسمه لقردیسـنه
هرکس شاشوب عقللر طوردی . دولت تربیه‌سی

وَسفارت آدابی وَ پولتيقه اصولی بوميدر ؟ ــ ديو
وافر كلامدن صكره ــ هرنه‌ايسه مأمورين بيننده
اولان مناسبت ، دولتين طرفينك روابطيله قائم
اولمغين ، دولت عليه ايله انكلتره دولتی ميانننده
رابطهٔ مصافات برقرار اولدقجه بومناسبت دخی
بالطبع دائمدر. ــ يوللوجوابلر ويريله‌رك مرسومك
بومعاملهٔ فرنكانه‌سی دخی مسموعم اولان تبشير
خبرينی تأييد ايلمش اولوب، اشبومجاوبه‌يی وَفرانسه
قرالندن طرف اشرف شاهانه‌يه هديه ترتيب
اولنديغنه دائر آمرال روسنك كوندرمش اولديغی
ورقه‌يی مشعر تقديم ايلديكم تذكره‌يه دخی جواب
ظهور ايتمديكندن ادلهٔ عزل چوغالمق حسبيله
« ولم يبق منی الشئ غير تأسفی ــ ولوشئت ان ابكی
بكيت تأسفی » حزنجه الم واندوه ايله تسليم ورضادن
غيری يپاجق قالمامش ايسه‌ده، دول اجنبيه‌يه قارشو
بويله كوزكوره وَموجبسز يره دولت عليه‌يه عروض

عیب وعار وَلحوق شین وشنار ایله رذالت وحقارت وقوعنه طیانه‌مدیغمدن ، برکرّه دخی عقلم ایردیگی وَگوجم یتـــدیگی قدر ماوجب علینانی ادا ایچون صالی گونی برمفصل تذکره تسوید ایدوب مآلنده:

« شو چورچیل قضیّه‌سندن طولایی سرهمایون شاهانه‌یی تصدیع ایتمامك نیت عاجزانه‌سنده ایدم . لکن علیهمده اولنـــلر بو مادّه‌یی آلت ایدرك حق بندگانه‌مده تغیّر توجهات سنیه‌یه چالشمقده وَ معناً شان وشوکت شهنشاهی مقتضاســنه مغایر گیتمکده اولدقلرندن ، حسب‌العبودیه عرض حال مجبــور اولدم . معلوم عالی بیــورلدیغی اوزره ابتــدا بونصونیینك برگونه ترضیــه تکلیفنده اولمقسزین دفعةً قطع مخابره‌یی اعلان ایتمسی، وَثانیاً ویردیگی تقریرده باب عالیدن جواب آلمقسزین دولتنه قوریئر چیقارمسی ، وَثالثاً دولتنك متفق اولان فرانســه دولتنك بیوك ایلچیسی آمرال روسن گبی معتبــر

آدم عرض توسط ایتدکجه قبول ایتمامسی، وَرابعاً جواباً ویریلان تقریر رسمیده یوز باشینك اخرا- جندن بشقه ترضیهٔ مناسبه‌یه دخی موافقت اوله‌جغی بیلدیرلمشیکن دولتندن تحریراتنه انتظار شکلنده ترضیه‌دن استنکاف ایلمسی، وَخامساً قصر همایون شاهانه‌یه دعوتله سرعسکر پاشا حضرتلری گبی شیخ الوزرا بر ذات بلند اعتبار طرفندن کندوسنه بوقدر تلطیفات ونزلات وقوعندن وَمشار الیهك ملاقات وافاداتیله رعایت کامله وَبلکه ترضیهٔ کافیه حصولندن صکره ینه، بری برینه وَفقره‌سی فقره‌سنه اویماز وَقوللاندیغی تعبیرات بی ادبانه‌یه جهت صلاحیتی بیلمز صاچمه سوزلرله ترجمانه ویردیگی تعلیمنامه‌لرنده‌کی هفواتی تلفظ و تکراردن فارغ اولمامسی جملةً آداب سفارته منافی وَمعاملات دولیه‌یه مخالف شیلر اولدیغنه مبنی قول وفعلی جمله سفرا طرفندن تعییب وتقبیح اولنه‌رق، نهایت

بو مادّه‌نك لونده‌ده تسویه‌سی نوری افندی‌یه
وسفرای اربعه طرفندن دخی دولتلرینه یازلمش
اولمغله ، مرسومك حالا ادّعای سابقندن نکول
ایتمامك طورنده شمدیکی محرمانه سوزلرینی
ایلروده دولتندن گله‌جك مأموریتله رسماً
سویلیه‌جگنه دائر صورت اخافه‌ده تفوهات فاسده‌دن
غرضی مجرد تکلیفنی قبول ایتدیره‌بیلور ایسه
بالافساد کندوده حاصل اولان زعم واعتقاده
گوره روسیه‌لویه قارشو دولتنه برشان تحصیل
ایتمسی وعکسی تقدیره ، یعنی بوراجه مرامنی
یوریده‌میوب دولتندن دخی استدیگی گبی مأموریت
آله‌مدیغی حالده ، چونکه ابتدای سفارتندن برو
پارلمنتوده ممدوح اولمدیغندن بو مادّه وسیله‌سیله
استعفا ایدرك کأن ـ بزم بر آدمز ایچون شوقدر ،
بوقدر چالشوب بالآخره سفارتی ترك ایتدی . ـ
دیو ملتی عندنده کندوسنه باعث اعتبار اولمق

داعیه‌سندن عبارت وَبو درجه‌لرده طیانمسنه استغناکینك
تحریك وافسادیله باب عالینك مماشاة وملایمتی
سبب وعلت اولوب، یوقسه پارلمنتوده سلطنت سنیه‌نك
بقـای اقبـال واستقلالی انکلتره دولتنك منفعت
مخصوصه‌سـندندر . وَدولتمز بو اصولده بصیرت
اوزره اولمیدر؛ دیو چاغره باغره سـویلنمکده
وکأن روسیه‌نك دولت علیه‌یه تغلب وتحکمندن بحث
اولنمقده ایکن شمدی بر مادّهٔ جزئیه ایچون دول
صغیره‌ده وَبلکه بر دوقه‌لقده قبـول اولنمیـه‌جق
منسترو وَ جنرال عزلی تکلیفیله سلطنت سنیه‌نك
استقلالنه طوقنه‌جق وَروسـیه‌لو جانبندن « دولت
علیه‌یه بزمی تغلب ایده‌یورز ؛ یوقسه سزمی ایده-
یورسکز ؟ » دینله‌جك وَرسمی تکلیفلرینی دولت
علیـه قبول ایتمدیکی حالده اول وقت کندولرینه
دها آغر دوشه‌جك صورتی تجویز واختیار ایتمیه‌رك
بهر حال دولتجـه وَاوروپاجه مطـالعه ایله غایت

مافی‌الباب ، مثلا نوری افندی طرفندن انگلتره
قرالنه وَیاخود باش وکیلنه بعض چراموینالی
اعتذار گبی بر ترضیهٔ مناسبه‌یه راضی اوله‌جقلرینه
شبهه یوغیکن ، ملکیه ناظریله استغناکی بیننده گویا
انگلتره دولت وملتی ، بونصونبینك اوزرنده بولنان
بیوك ایلچیلك اعتبارینی وقایةً وَیاخود چوزچیلك
ضرب وحبسنه انفعالاً اظهار خدت ایتملری احتمالیله
سفر مصر وَ بوغاز وَدونمای همایون اوزرینه بعض
تفوهات اعتراضیه تذکر اولندیغی مسموع عاجزانه‌م
اولوب ، حال بوکه اوروپا موازنه‌سی کلیاً بوکا
مخالف اوله‌رق ، ازجمله انگلتره‌لو گچن سنه فرانسه‌لو
ایله برابر لهلویی آیاقلندیرمش ایکن روسیه‌لو
وارشاویه‌نك آلتنی اوستنه گتورمك اوزره
دیلدیکنی یاپوب هیچ بر وجهله امداد واعانه‌یه
مجاللری اولمدیغی ، وَمؤخراً روسیه ایمپراطوری
طرفندن لهلونك امحای حکومت وملیتنه دائر کلمات

علنيه وقوعنده اشبو حكومت وملته بچ معاهده‌سيله كندولرى ضامن اولديغندن غزته‌جيلر هرنه قدر غيرت ويرمشلر ايسه‌ده سس چيقارەمدقلرى ، وگچنلرده [له] قطعه‌سندن روسيه وَنمچه وَپروسيا دولتلرينك حمايت مشتركه‌لرنده اولان [قراقويه] اختلالنك دفعيچون پروسيا طرفندن عسكر گوندرلدكده ينه انگلتره وَفرانسه غزته‌لرى دعوايه قيام ايتمشيكن بونلر استدكلرى گبى اختلالى دفع وتسكين ايدرك دولتين مشار اليهمايه فقط لفظى مراد بر پروتستودن غيرى بر شى يپامدقلرى وَاسپانيا قراليچه‌سنه لدى‌الحاجه اللى بيك عسكرله امداد ايتمك اوزره (قراليچهٔ مشار اليها) ايله رسماً عقد معاهده ايتمشلر ايكن متوفى اسپانيا قرالنك قرنداشى اولان [دون قارلوسك] قراليچه‌يه غلبه‌سنده روسيه‌لو جانبندن بونلره «اگر طرفكزدن مداخلهٔ عسكريه واقع اولور ايسه مصلحته بنده قاريشورم ! »

دینلدیگنه مبنی متعهد اولدقلری امدادی آچیقدن ویره‌میه‌رك فقط لوندره‌ده [وولنتر میلیتر] یعنی کوکللو عسکره ارائهٔ رخصتله « جانی استیان قرالیچه‌نك امدادینه کیتسون ! » دیمکدن غیری سوز بوله‌میوب، الآن دون‌قارلوس جنك وجدال اوزره اولدیغی ، وَ ایلچیقابی قلمنك دولتندن تفریق ایتمشلر ایکن بش سنه‌در قلمنك قرالنه تصدیق ایتدیره‌مدکلرندن حالا سورینوب، وَایرانلو روسیه سفرینی انکلتره‌لونك تحریکیله آچمشیکن حین انهزاملرنده بر وجهله امداد واعانه‌یه مقتدر اوله‌مدیغی وَمسبوق بالامثال اولمامق اوزره بر قاچ سنه اوّل ایرانلو مع ضعف حالهم روسیه‌لو گبی بردولتك ایلچیسنی پارالمش ایکن فقط عبّاس میرزا طرفندن توقیرلو بر ترضیهٔ رسمیه ایله قپانوب، ایران وکلاسندن هیچ برینك عزلنی موجب اولمدیغی، وَکچن سنه حلبده مصرلیلرك ضرب ورسوای

ایلدكلری انگلتره قونسلوسیچون اسكندریه‌ده بر گونه دعوا ونزاع ایشیدلمیوب ، انگلتره دولتی وسعت حوصله‌ایله هضم ایده‌رك قونسلوسك یدیگی طیاق یاننه قالدیغی ، وَایكی اوچ سنه‌دنبرو روسیه‌لو علیهنه تهیئه‌سی سویلشیلان انگلتره دونماسنك گورلدیسی شویله‌جه ایكی دفعه بوغازه گلوب گیتمكدن عبارت اوله‌رق ، روسیه‌لویه موازنه ایچون خلیج قسطنطینیه‌یه بكلك سفینه‌لر ادخالنه استحقاق ادّعاسنده ایكن له‌الحمد او مثللو وضع باردی تكلیفه بیله متصدّی اوله‌مدیغی ، وَدولت علیه ایله روسیه دولتی بیننده اولان معاهدهٔ اتفاقیه‌نك اوزرینه كاه چناق قلعه‌سی معاهده‌سندن وَكاه شوندن بوندن بحث ایدرك ، گرك درسعادتده وَگرك پترسبورغده تمام بش كرّه پروتستو ایتمش ایسه‌ده هردفعه‌سنده طرفینك آلدیغی جوابلرله عاقبت لسانی كسوب صوصدیغی ، وَعلی الخصوص روسیه‌لو علیهنه

غزته‌لرله جهانی طولدیروب همان جنکه چیقاجق
گبی گوریئورکن طورانمغه مقتدر اولمدیغندن غیری
سفارتله روسیه‌یه گوندرجکلری معهود کاتبنی [١]
« امتزاجسزدر » دیو روسـیه‌لو قبول ایتمدیکندن
ضروری مقدّما سفارتندن روسـیه‌لونك خشنود
اولدیغی لورد درامی‌یی تکرار تعیین وارسـال
ایلدیکی ، [٢] وَکچنـلرده دیوانخـانه‌ده ـ بعض

[١] مؤخراً مدت مدیده درسـعادت سفارتنـده بولنمش اولان وممالکتمزجه (قانینغ) دیه شهرت بولان لورد اسـترات فورت ـ دوره داقلیف‌درکه ١٨٨١ ده وفات ایتمشدر .

[٢] عاکف پاشـا مرحومك فضائل ادبیـه‌ده‌کی کمالیله برابرزمانی جهتیله تجارب سیاسیه‌ده صباوت‌افکارینه سـفیر قبول وارسـالی حقنده دولتـلرجه متخـذ اولان قاعده‌دن بیخبر بولنمقلغی یعنی روسـیه دولتنـك قانینغی قبول ایتمامسـندن انکلتره دولتنه توعمـاً ذل وحقارت چیقدیغنه ذهاب ایله دولت مشار الیهانك بو بابده سـفیر آخر تعیـین واعزامنـه موافقتی عجزینـه حمل ایتمکلکی دلیلدر .

ادبسزلكنه مبنی ـ قپودان پاشا حضرتلرينك
كنـدی اليـله ضرب وجرح ايدرك بش اون
گون كورگه وضع ايلديگی پروسيالی ، ذاتنده
مرسوم چورچيلدن معتبر و پروسيا دولتی دخی
انگلتره دولتی گبی طبقهٔ اوليده بولنان دولتلردن
معدود ايكن حسن ادارهٔ حقيرانه‌مله پروسيا
ايلچيسی طرفندن جزؤی وكلی برگونه ترضيه
طلبنه دخی مبادرت اولنه‌مديغی، قضايای معلومه‌دن
وفرانسه‌لونك اتفاقيله بيله انگلتره دونماسی بوغازه
گلوب گتدكجه فرانسه دونماسنك برابر بولنماسی
وكذلك روسيه اتفاقندن طولايی انگلتره‌لونك
صكره‌كی پروتستولرينه فرانسه‌لونك قارشماسی
دخی بشقه‌جه مزايای دقيقه‌دن اولمغله، بوصورتلرله
انگلتره‌لونك شدت خصومت گوستردیگی روسيه‌لو
ايله معامله‌سی بيـله بويله درلديده قاله‌رق اليوم
روسيه‌لونك هنده تعرضی قورقوسندن برطرفدن

محض مساعدهٔ دولت علیه ایله نهر فراتده اعمال ایلدیگی واپورلر ایله تسهیل مخابره‌یه چالشمقده وَ بر طرفدن دخی پترسبورغده ایلچیسی وساطتیله روسیه‌لویه مدارا قلنمقده اولوب ، حاصلی مشاغل کلیهٔ داخلیه‌سندن بشقه دقایق حالیه و (طبیعت پولتیقه) وَمزاج عصر اقتضالرینه نظراً شمدیلرده وجهاً من‌الوجوه دولتعلیه ایله بوزوشمق ایشنه الویرمیه‌جگندن ماعدا، گچنلرده زنپاره‌لکده باصقین ویرن باش وکیللرینك قانونلری اوزره محاکمه‌سی بیله آیلرجه سورینه‌رك دولتلره قارشو عیب اوله‌یور دیو کسیلوب بتورلمسی تعجیل اولنمامشیکن اسافل ناسدن اولان چورچیل گبی برمتهم وَاوته‌دنبرو هردولتده هزاربار امثالی سبق ایتمش وَاتمکده اولان برمادهٔ غیراهم ایچون پارلمنتو مجلسنده زیر وبالاسی نیچه کرّه‌سویلنشلمکسزین وَخصوصاً طرف دولتعلیه‌دن سابقاً ولاحقاً گوستریلان بوقدرمراعات

ومصافاتك وَالحالة هذه دوستانه عرض اولنان ترضيه‌نك وَ بخصوص الخصوص روسيه اتفاقى دقيقه‌سنك بالتهوّر وَبى تفكر وتأمل دولت عليه ايله روابطنك حلىّ وَاليوم روح الوقت اطلاق اولنان [اعتقاد عامه] حكمنجه اوروپانك هر طرفنده بقاسى ملتزم اولان آسايش عامه‌نك اخلالى وَماهيت قوام وزندكانيلرى اولان تجارتك تعطيلى امر عظيمنى گوزه آلمق اووره همان اظهار خصومتله دولت عليه عليهنه قيام ايلمسى محاذيرينه دائر مطالعهٔ واهيه بمغز و بمعنا شيلر اوله‌جغى لدى الاقتضا بالاطراف بحث وتدقيق صحيح ايله اثبات اولنه‌جغندن بشقه، بالفرض والقدير تخاليط ايّام وعدم اطراد احوال عالم جهتيله ذكر اولنان محاذير مخيله‌نك برندن برى ظهور ايده‌جك اولسه بيله بهر حال شمديدن اوله‌ميوب ، نورى افنديه گوندريلان تحريراتك جوابى وروديله بونصونيينك مرامنجه

وَدولتجه تکلیف رسمی وقوعی بیلنــه‌رك آنك اوزرینه ینه دولت علیه طرفندن لوندره‌یه واردقدن وَ بلکه برقاچ کرّه دخی مخابره‌لر جریانندن صکره نهایت کارده اولمق اقتضا ایده‌جگی درکار وَ بین‌الدول امور اجنبیه نظــارتی پك معتبر ومرجح برنازك مأموریت اولوب، سفارت پایه‌سی بروجهله معادل وموازن اولمیه‌جغندن وَملکیه ناظریله استفنا کینك ملاحظه‌سی وجهله انگلتره دولتی بونصوبینــك اوزرنده بولنــان بیوك ایلچیلك اعتبــارینی وقایه ایده‌جك اولدیغی صورتده دولت علیــه آنك مافوقنده اولان نظــارت خارجیه منصبنك قدر وقیمتنی محــافظه ایتمامك هیچ جائز اولمــامق لازم گله‌جکندن غیری، فلاجرم انگلتره‌قابیناتوسنك، وَپارلمنتو مجلسنك رأیی‌سفارتخانه ملاحظهٔ ناقصه‌سی گبی اولمیه‌جغندن ، دولتجه عزلمزی نه انگلتره‌لو تکلیف ایده بیلوب وَنه دول سائره تجویز ایده‌جگی

ظاهر وباهر ایسه‌ده فرضا تکلیف اولنه‌جق وَ بلامدافعه
قبول بیوریله‌جق اولور ایسه ، بین الدّول نظارت
خارجیه کبی مأموریت معتنانك بر ایلچی سوزیله
تبدیلی شیئنی اختیاردن ایسه، باری انگلتره دولتنك
تکلیفیله اولمسی اهون اوله‌جغی بدیدار اولوب،
آنجق شاید خاطر همایونه برگونه خدشه‌یی موجب
اوله‌جغی صورتده سریرهٔ حاله نظراً یالکز بنم
عزلمله مطلوب حاصل اوله‌جغندن ، مشیر پاشایه
طوقنلمامق اوزره استعفای بنده‌گانه‌مله عزلم اوروپا
دولتلری اصولنه دخی موافق اولمسیله، هم شان
وشوکت شاهانه‌یه اوقدر طوقنمیوب وَهم موازنهٔ
خارجیه دخی کوزه‌دلمش اوله‌جغی واضحاتدن ایسه‌ده
اوّل وآخر ایتدیگم سعی وغیرت عاجزانه وَبووجهله
عرض واشعاره متجاسر اولدیغم مطالعات حقیرانه‌دن
مقصود اصلیٔ مستمندانه‌م ذات موهوم الوجودمه
عائد منفعت مخصوصه غرضنه مبنی اولمیه‌رق، مجرّد

مبلغ عقل وادراکم قدر اجرای وظیفهٔ صدق
واستقامت وَادای واجبهٔ حق ولیّ نعمت املنه
منحصر اولوب، یوقسه جاه وجلال جمله‌سی سلطنت
سنیهٔ سرمدی القرارك اولمغله، هرحالده امروفرمان
حضرت من‌له‌الامرکدر . » دیو ختم کلام ایدرك
مسوده‌یی چهارشنبه کونی تبییض وتقدیم ایده‌جك
ایدم . لکن صالی کونی بکلکجی وکیلی صارم
افندی [*] کلوب ارضروم والیسی اسعد پاشانك
قپوکتخداسی بولندیغندن آکا دائر بعض ایش
ضمننده باب عالی‌یه کیتمکلکمی تکلیف ایتمکله،
دقیقه بدقیقه عزلم خبرینه منتظر اوله‌جغمی سو-
یلدکجه « نه احتمال ! » دیو تسلیم ایتمدیکنه مبنی
الندن قورتیله‌مدیغمدن، چهارشنبه کونی باب‌عالی‌یه
کیدیلوب فرداسی پنجشنبه کونی دخی تذکرهٔ صدر

[*] مؤخراً صدارتی احراز ایتمشدر .

اعظمی ایله عزلم اخبار اولنمغین تبییض وتقدیم اولنمیه‌رق اویله‌جه قالدی .

بو معلومدرکه منصب ومأموریت امانت وعاریت اولمسه الدن کتمز وبقاسی اولسه پشین بگا انتقال ایتمزدی . وبرده اوّلجه حدسیات سابقه ایله توطین نفس ایتمش اولدیغمدن غیری ، بعض جهتلرله کندومده یأس وفتور بولدیغمدن انفصالمدن غمناك اولمامقلغم لازم گلوردی . لکن دولت علیه‌یه بوش بوشنه عارض اولان ذل ونقیصه‌دن غایتله داغ بردل اولدیغمدن ماعدا ، سرور وکدر وخمار و (نشئه) نه اولور ایسه اولسون هر شیئك الك ابتدا گوریلوب بیلنانی نفوس بشریه‌ده واقع وتأثیر وتأثری ابلغ اولوب ، خصوصاً وصاف فضائل اتصافك « چه میکویی بابادر عالم صورت هیچ بلیت ماورای شماتت دشمن نیست وهیچ ازیت مؤلمتراز زحمت حسد وارباب عناد » دیدیگی گبی عزل

وانفصالم حقد وحسد وداعیهٔ تفرد بلاسیله مصلحتی
بو پره‌سه‌یه گتورنجیه قدر چالیشوب هم خصم وَهم
حاکم اولان وَسامعهٔ عالم سیئات عظیمه‌سیله طولان
تاتار یادگارینك سوزیله وقوع بوله‌جغندن، تذکرهٔ
سامیه‌نك ورودنده مغموم ومکدر اولمدم دیسه‌م
یلان اولور .

للّه الحمد بنم اوزریمه ذاتاً وَزماناً بونك برحیثیت
صالحه وَخدمت فاضلهٔ مرجحه‌سی اولمیوب، گرچه
ریاستمده بنده سلطنت سنیه‌یه دلخواهم گبی خدمت
ایده‌مدم ایسه‌ده لدی الموازنه نقصان النقصان اوّل‌ـ
الرّجحان مسئله‌سنه وَمشار الیهك ترجمهٔ احوالنه
علم عالمشمول شاهانه محیط اولمق حسبیله آنك
اشتکا واتهامندن صکره برکرّه‌ده بوحقیری سو‌ـ
یلتملك محاکمهٔ جناب شهنشاهی وَعدالت وتحقیقات
حضرت پادشاهی اقتضاسندن ایدی . آنجق
اقتضای شیوهٔ قدرله مزاج نازنین حضرت نبوته

وقوع تأثر حكمتى مثللو ، فسون وفسانه‌سى قلب
همايون ملوكانه‌يه مورث اثر وخفقان خصومت
وضيق صدر نفسانيتله تواتر نفس قيل وقالدن
مرآت ضمير عالى بالطبع مغبر اولوب ، وقت مقدّر
دخى حلول ايتمش اولديغندن ، خواجه سلمانك
« بخت بد پرتواز دلفكارى پيرساخت » مصراعى
حسبحال عاجزانهم اوله‌رق ، عزل وتبديله ارادهٔ
عليه تعلق ايتمش ايسه‌ده ماهيه اون بيك غروش
معاش احسانيله حق مستمندانه‌مده لوازم شيمهٔ كريمهٔ
بنده‌پروريلرى اجرا بيورلديغندن ماعدا. ابتداى
نشأتمدن برو من غير لياقةٍ مستغرق اولديغم نان
ونعم حضرت پادشاهينك حقى مغز استخوانمده
جايگير اولمغله ، ليل ونهار دعاى عمر وشوكت شاها-
نه‌سنه مواظبت فريضهٔ ذمت ومتحتم صدق طويتمدر.
همان جناب حق ذات همايون شهريارانه وَوجود
عالمسود جهاندارانه‌سين خطالردن مصون وَايّام

عمر وشوکت واجلال شاهانه‌سین روز افزون ایلیوب دشمنلرین قهر ایلیه آمین « سخن بر سر دشمنش قطع کردم‌که مقطع ازین جای خوشتر نباشد »

مبحث اوّل

استفنا کی ایله بونصونبینك بواعث اسائتی ومتمم مادهٔ ردائت اولان پرتوگرای پاشانك سبب خصومت ونفسانیتی بیانندەدر .

بو استفنا کی دینلان کافر مقدّما اثنای فترتده بر آرالق افلاق وبغدان ویوده‌لقلری قائمقاملغنده قوللانلمش ایسه‌ده مؤخراً آناطولی طرفنه نفی واجلا ایله منفیاً اقامت اوزره ایکن روسیه سفری آچیله‌رق صدر اسبق سلیم پاشانك اردوی همایونه

مأموراً درسعادتدن حرکتلرنده رسم وداع ایچون جمله‌ایله برابر داود پاشایه گیدلدکده، اوزمان حقیر دیوان همایون بکلکجیلکی مأموریتنده بولندیغمدن مشارالیه حین وداعده مرسوم استغنا کی ترجمانلق خدمتیله اردوی همایون وکذلك منفاده اولان ترجمان اسبق یاقوآکی دخی باب سرعسکریده استخدام اولنمق اوزره اطلاقلری خصوصنه سرعسکر پاشا ایله برابر خاکپای همایون شاهانه‌دن بالاستدعا مساعدهٔ سنیه ارزانی بیورلدیغنی بیانیله باب عالی‌یه گلدیگم گبی همان ایکیسنك دخی اطلاق فرمانلرینك اصداریله سرعسکر پاشای مشار الیهه تسلیمنی بالذات بکا امر وتنبیه ایدوب، باب عالی‌یه عودتده رئیس وقت اولان پاشای مزبور خانه‌سنه گیتمش بولنمغله، البته آنك دخی معلومی اولمق وخصوصاً وکیل وقتك اراده‌سیله یازیله‌جق فرمان عالی جانب ریاستدن استیذانه محتاج اولمامق

ملاحظه‌سیله درحال یازدیریلان فرمانلر گیتمزدن
اوّل [رسید] ایتدیریله‌رك، طرف سرعسکری‌یه
گوندریلوب ، ایرتسی گون بوکا اخبار اولندقده،
مگر کندیسنك معلومی اولمامغین ، صدر اعظمك
مرادی استفنکی‌یی استصحاب ایله او خبیثی واسطهٔ
صلح ایدرك روسیه‌لو ایله بلا محاربه اویوشمق نیت
خالصه‌سنه مبنی اولدیغندن وَمرسومك اردوی
همایونده بولنمسی قطعاً جائز اولمدیغندن بحثله
کندویه دانشلمقسزین اطلاقی امرینك اصدارینه
اظهار انفعال ایدوب ، فرونلر دخی هنوز محلنه
گیتمامش بولندیغندن مرسومك فرمانی طرف
سرعسکریدن بالاعاده اردوی همایونه مأموریتی
فقره‌سنی طی واخراج وَ درسعادته گلمسنی قید
وادراج ایله یکیدن یازدیرمشیدی . بو طریق ایله
مرسومك استانبوله کلوب بیلمزده معارفه یوغیسه‌ده
سرعسکر پاشایه مناسبت قدیمه‌سی اولدیغندن، آنلره

كيدوب كلدكجه آرهده صرهده نمله دخی كوريشور وچونكه كندوسی عثمانليجه بر آز اوقويوب يازمش وايو فرانسزجه بيلكله كتب افرنجيهدن چوق شی مطالعه ايتمش اولديغندن، صحبتنه اعتبار اولنور ايدی.

سلفم نجيب افندی وقتنده انكلتره وفرانسه وروسيه دولتلری جانبندن بالاتفاق طرف دولتعليهيه تكليف اولنوب هنوز مجاو بهسنه بدأ اولنميان حدود يونان مادّهسی خدمت رياستنه مأموريتم ظهوريله بكّا انتقال ايلديكندن دول ثلثهٔ مشاراليهم سفراسيله عقد اولنان مكالمهٔ رسميه مجلسلرنده وكرك سائر مكالمهلرده فرانسز لساننده طلاقت ومهارتی جهتيله ديوان همايون ترجمانی اسرار افندی ايله برابر بونی دخی ترجمانلقده استخدام ايدرك، بش سنه منفاده اقامتله منكوب وكمنام اولدقدن صكره قومی بيننده ازسرنو كندينه تعين وتميز ويرديكمدن بشقه، سيسام جزيرهسی بككلكنك

بابرات عالى عهده‌سنه احاله‌سى وَبونك قزينى آلوب كندوسنى قپوكهياسى ايتمك شرطيله بغدان ويووده‌لغنك شمديكى [اؤستورژه] ويووده‌يه استحصالى خصوصلرينه همت ايتمش اولديغندن ، ظاهر حالده بندن يك ممنون ومتشكر ايكن وقتاكه بر سنه اوّل خذلهٔ قومدن پنايوطاكى نام منحوسك سوق والقاسيله ملكيه نائبه‌سنك نصب ايتديرمش اولديغى پطريقدن ملتجه اشتكا وقوعيله عزلى لازم گله‌رك قاعدهٔ قديمه اوزره خلفنك انتخابى (بابيورلدى) كندولرينه حواله اولندقده ، اوّلكى پطريقك وقتنده استفناكى پطريق خانه‌يه استيلا ايله ديلديگى گبى متره‌پوليدلرك عزل ونصبندن وَموادّ سائره‌دن لاينقطع آقچه‌لر آلمغه آلشمش اولديغى مثللو بو يكى پطريق دخى عدم اهليت وَكمال عجز ومسكنتندن بالكليه زمام اختيارينى حاميسى اولان مخذول مسفورك

يدادبارينه‌تسليم ايتمكدن ناشى «كاربنو بتست» مثلنجه بو كرّه بوداد وستد دزدانه آكّا منتقل ومنحصر اولوب، استغنا كى ايسه مع الغنا ارتكابندن آقچه ديو يلدزه كمند آتار وَبو ايسه پاره ايله اولادينى صتار غايت كمش گوز بركاوُر اولمق حسبيله بو بازارلغه طيانه‌ميه‌رق، يكى باشدن پطريق خانه‌يى النه آلمق داعيه‌سنه دوشديكندن، گويامذهبنده متعصب وَملتنى مستصحب اولمق ادّعاسيله پطريق خانه مجلسنده گاه اتيان نصايح مسيحيه‌ده گريهٔ قسيسانه ايله گوزلرى صولو مناستردن نشانه وَگاه چليپاى مرامنى قلادهٔ گردن حصول ايتمك ايچون غبـار تغلب اغيارك نزغنه‌حبالهٔ دعواى صداقتى زنّار بند بهانه اوله‌رق، حاصلى پطريقلغه نصبنى قورديغى سـابقا قيصريه متره پوليـدينى مؤلف اناجيل اربعه‌يه پاداش ايدر گبى ثنالرله ارغنون تدبير مصنعى هرپرده‌دن چالمش وَصداى ناقوس بحث ومعارضه‌سيله كليساى جمعيت

طولمش ایسه‌ده اصحاب مجلس بِرمُتَهِمّ [*] بو آهنك سرد تلاش وتهالکله هر شعبه‌سی زیروبم غرضدن مرکب اولدیغنی آکلادقلرندن، انامل ردایله سامعهٔ قبولی سد ایدرك بالآخره جمله‌نك انتخاب واختیار ایلدیکی سیروز متره پولیدی لیغوریوس اتفاقی [لیغوفت نیقولاکی‌یه] مناسبتلی دوشمش وبوصورتله استغنا کی حرمان املدن ماعدا اللدن کلسه‌برقاشیق صوده بوغمق درجه‌سنده لیغوفتی سومیوب غیظ وعداوت قدیمه‌سی اولدیغندن، آکا متعلق اولان راهبك پطریقلکندن وفی‌الاصل لیغوفتك بکا تردیدی چکه‌مز ایکن پطریق خانه مصالحنك بالطبع النه گیرمسی جهتیله حسب‌النظاره طرفمزه برقاتدخی

[*] رمة رانك ضمی ومیمك تشدیدیله قبه وزننده جمله معناسنه‌درکه بجملتهم تقدیرنده‌در . کلمه‌نك بر تهمتلی معناسنه اولان (برمتهم) گبی اوقونماسی ایچون حرکات ایله ترتیبنه مجبوریت حاصل اولمشد .

تحصیل مناسبتندن پیچتابه دوشمکین پنایوطی مبتذلیله بالاتفاق، چونکه پطریق سابقك (جماعت مترهپولیدان) وَمتولیان مثللو صنادید قوم عندنده اعتباری اولمدیغندن، میخانه‌جی وَبقّال وَحمّال مقوله‌سندن بیك قدر اوباش واسافل جمع واستصحاب ایدرك هنگامه ایله باب عالی‌یه گلوب « پطریقمزدن خشنودز !» دیو چاغرشدرمق اوزره برفساد ترشیسی قورمش اوله‌جغی آنیده خبر آلنوب در حال سرعسکر پاشایه تذکره تحریریله باب عالیجه اقتضا ایدن تدبیرینه دخی مباشرت اولنمقده ایکن، کندوسی گویا رنك ویرمامك زعمیله متجاهلانه بزم اوطه‌یه گلوب گورندیگی گبی دفعةً « وای ملعون! اویاندردیغك فتنه‌یی بوراده تماشا ایچونمی گلدك ! آلك شو کافری ! » دیو متجلدانه بر معاملهٔ شدیده گوستردیگمده « نه جای ستیز ونه پای گریز ! » ماصدق حالی اوله‌رق بلاانکار « امان افندم! واریرشمدی

تسکین ایدرم !» دیو لرزان وهراسان متشبث دامن
استیمان اولمغین « وار کافر ؛ نصل افساد ایتدك
ایسه اویله اصلاح ایت!» دینله‌رك یانـنه آدم ترفیقیله
پطریق خانه‌یه گوندریلوب ، واقعا ترتیب ایلدیگی
جمعیتی تفریق وتسکین ایتمش وَعتبهٔعلیادن بالاستیذان
ملتجه انتخاب اولنان (متره‌پولید سالف الذکرك)
پطریق نصب وتعیینیله قیل وقال بتمش ایسـه‌ده،
خبیث مرسوم هر بار بنم یانمده رؤسای سائره ایله
برابر پطریق سابقك جهل وحماقت ومن کل الوجوه
عدم لیاقتندن بحث واشتکا ایدوب، ملکیه ناظرینه
دخی واردقچه « گرچه پطریقك براز جهلی وار
امّا حواریون دخی اوقور یازار دگل ایسه‌لرده‌دین
وآیینده صلابتلری وار ایدی ؛ بوده آنلر گبیدر.»
دیو منافقانه مداهنه‌لر ایلدیگی معـلوم ایکن ملتجه
لزوم عزل وتبدیلنده دخی مجرد خبث نهاد وَحرص
وعناددن ناشی بین الملة بو وجهله القـای شورش

وفساددن بشقه طور و آداب رعيته مخالف بر ره نارفته وَفضاحت وشناعت احداثنه جسارتله قرع سامعهٔسلطنت‌سنيه‌یی مؤدی‌اوله‌جق وَحسب‌المأموريه بتون بتون طرفمزه طوقنه‌جق صورتده واقع اولان جبـائت وخيانتنك اوزرينــه بر دخی اوّلكی گبی كنديـنــه يوز ويرمكه گوكلم راضی اولمديغنه مبنی مقدملرده آرالق آرالق وقوع بولدقجه تسامح واغماض ايلديكم بعض لاابالیانه حركتنه استناد ايله متصدّی اولديغی اويغونسز ايشلردن ترك‌وتجاهل ايله اقتضاسنه گوره مؤاخذه ايدر اولديغمدن، متنبه اولمق لازم ايكن بووجهله ديزگينی چكديكم گوجنه گلەرك ، طينت خبيثهِ‌سنده مستكن اولان خيانت وكفران نعمتی اجرا قصدينــه دوشمك وَمقدما انگلتره معاونتيله‌اسكندريه‌نك استخلاصی قضيه‌سنده سرعسكر پاشانك وَبعده چناق قلعه‌ســنده عقد اولنان انگلتره معاهده‌سنده وحيد پاشانك معيتنده

بولندیغندن، اول وقتلردنبرو انگلترهلیلر ایله انس
والفت داعیه‌سنده اولوب، باخصوص یونان حکومتنی
اصل میدانه چیقاران انگلترهلو اولدیغنه بناءً بالطبع
آنلرك پولتیقه‌سنه میل ومحبت ایتمك ملابسه‌سیله
بونصوبی ایله آمیزش واختلاطه اوّلکیدن زیاده
(کرمیت) ویره‌رك مجرد خیانت واهانتدن ناشی
گویا روسیه طرفداری اولان لیغوفت وساطتیله
بن روسیه‌لونك مجلوبی اولمش اولدیغمی احیاناً
مرسومه وبالمناسبه آمرال روسنه القادن خالی
اولمیوب، ملکیه پاشاسیله دخی وادیٔ زمینکاریده
کائن بونلر روسیه‌لودنطولایی بنم حقمده شبهه‌لنمشلر
گبی اولدقلرینی کندوسی بالتقریب آکلادیغنه
دائر محرمانه سوزلره گیریشدیگندن، عندنده‌معتبر
وملتفت اوله‌رق، اوتوز ییللق مفسد وگمراه‌مجلس
واحده بردانه مصلح وخیرخواه اولدیغنی بعض
دقایق احوالندن استنباط ایلیوب، حتی بردفعه

« استفنا کی بو ایلچیلره شو یله وَسزه بو یله فسادلی سوزلر سویلمکده اولدیغنی آکلایورم . بو نصونی کوندوزلری خواب وخیاله وَ گیجه‌لری وهم بال وَمقولهٔ اسباب اغواله مبتلا اولدیغندن، بونك مفاسد ومکایدینی قبوله مستعد اولوب، لکن آمرال روسن عقللی وَرابطه‌لی آدم اولمقله اومثللو هواجز هرزه خوارانه‌یه فریفته اولمامق گرکدر . بیلم سز نه دیورسکز ؟» دیو بر تذکره یازدیغمده، بین المأمورین یکدیگره یازیلان تذاکرك اجوبه‌سی هامشنه یازلمق عادت جاریه‌دن ایکن، مجرد استفنا کی‌یه گوسترمك ایچون تذکره‌می نزدنده توقیف ایدرك بشقه‌جه بر تذکره تحریریله گویا طرفمزه وثوق وحسن ظنندن بحثله « او گونه تفوهات اولسه بیله اعتماد واعتبار ممکنمیدر ؟ » یوللو بین الاقرار والانکار تأویل وتوریه‌لی جواب ایله اغفال قیدنده اولوب، ضرب حدید بارد گبی نافله اوغراشمغی دخی جانم استمدیکندن علی حاله ترك ایتمشیدم .

فی‌الحقیقه مطالعه‌مه موافق اوله‌رق آمرال
روسن دولت علیه ایله روسیه دولتی بیننده اولان
معاهدهٔ اتفاقیه اصولنجه نظارت امور خارجیه
طرفندن روسیه‌لویه بشقه‌جه حسن معامله‌نك لزومنی
تعقل وتسلیم ایله مفسد مرسومك سوزینه قطعا
قولاق آصمامش ایسه‌ده بو نصوبینك مقتضیات سن
وسال ضعف دماغ وسستئ شعور وادراکندن
ماعدا کیم بیلور جمعیت ذهن ذاهلنه مدار اولمق
اوزره‌می، یوقسه کیجه‌یی گوندوزه‌قاتوب ایش گورمك
بو دیمکدر قورندیسندنمی، نصل ایسه خلاف طبیعت
ومغایر عرف وعادت گوندوز اخشاملره قدر یاتوب
اذان وقتنه قریب یتاقدن قالقه‌رق تا بصباح تك وتنها
اوطورمغی اعتیاد ایتمش وخیالات منامیه وتماثیل
وهمیه رنکنده مطالعات تیره وتصوّرات خیره‌سی
حواس ومشاعرینی استیعاب ایله ظلمت قید اندوه
سوداویه‌ده قالدیغندن، بینوا چوق یشامش ایسه‌ده

گون گورمامش بر غریب مزاج اولوب، حتّی پار-
لمنتو مجلسنده وکلای ملت طرفندن « استانبولده
سائرلری ایش گوریبور. بزم ایلچیمز اویویور ! »
دیو علناً ذم وقدح اولندیغی کندوسنك دخی مسموع
ومعلومی اوله‌رق، ینه خوینی ترك ایده‌مدیکنه‌وَ بوصور-
تلرله اکثر وَبلکه هر خصوصده رأی وملاحظه‌سی
عادت عجیبه‌سی گبی معکوس ومنکوس اولوب، روسیه-
لوبی دخی طبعاً سومامك ادّعاسنده اولدیغنه‌مبنی خبیث
مرسوملك مفسدتی بونك وهن وفساد ذهنه توافق
وتأثیر ایدرك، برقات دخی بونك اوزرینه مشغول
مال خولیا اولدیغی بعض امارات واقعه‌دن تفرس
واحساس اولنمش ایسه‌ده بو مجلوبیت لاقردیسی
اسلاف رجال حقنده دخی سویلنمش بر اسکی
افترا اولوب، حتی ناپولیون بوناپارطه‌نك جنتمکان
سلطان سلیم خان حضرتلرینه ورود ایله آمدجی
اوطه‌سنده مقید اولان نامهٔ مخصوصنده دخی

صراحةً محرر ومسطور اولمغله ، تخدیش ذهن وخاطر ایدر نسنه اولمدیغندن غیری، بو نصو نبینك بیلنان مزاج مشوّشنه گوره اخلاط فریه ومریه‌دن عروق وافکارنده حاصل اولان سدّهٔ سوء ظن ادویهٔ مفتحهٔ تأمین وتربیه ایله مندفع اولمیه‌جغندن بیهوده او تکافلره دوشولمیوب ، فقط خصما یدینه پولتیقه‌جه بر سررشته ویرلمامکه اهتمام اولنمقده ایدی .

مقدمه‌ده بیان اولندیغی وجهله چورچیل مادّه‌سی استغنا کی یه سرمایهٔ دستگاه فساد اولمغله تاروپود جد وجهد ایله طوقیدیغی قماش بدرنك خیاتی استاد ومشتریسنه بگندیروب، استدیگی بهایه صاتدی وبو نصو نبی طرفنده مفسدت مشروحه سببیله علیهمده بولنمغه استعداد اولدیغندن بشقه، استانبولده اقامت اوزره اولان انگلتره قونسلوس وتجاری کندیدن خشنود اولمیه‌رق هربار خواب

گران وَاوضاع نابسـامانی ذم وهجو ایله لوندره‌یه
دخی یازمقده اولدقلرینه نظراً، بو مادّه کندوسنه
خدمت سفارتده قصور ورخاوت کلیه‌یه حمل ایله
پارلمنتوده دها زیاده زبانزدهٔ مذمت ومذلت اولمسیله
تعبیر اولنـه‌جق بررؤیای هـائله گبی گلدیگندن،
خرخرهٔ استلقای افکار وَدغدغهٔ کابوس استشعار
اثناسـنده مفسد مسـفورك وَترجمـانی اوله‌جق
ملعونك صلصلهٔ تحریك واغرا ایله جامه خواب
تشویش وتذبذبدن بردن بره سراسیمه طورانوب
شخص مصروع گبی نه یاپدیغنی بیلمیـه‌رك فتـادهٔ
دهلیز خذی وخذلان اوله‌جق صـورتده سـاحهٔ
سوء اطوار واستکباره پرتاب ایدر ایمز، پرتو پاشا
قوجاقلیـوب تیز الدن روی مرامنـه رشحه پاش
استمالت وَبازوی سست امیدینه تمیمه بنـد تقویت
اوله‌رق، برطرفدن دخی عزایم وطلسمـات زمین
وزمان اعمـالنه مشـغول اولمغـله بالآخره آنك

انقلاب واضطرابنی تسکین صورتیله نیجه زمانلربرو کندویه درد درون وَداغ مکنون اولدیغی سیمای احوالندن نمایان اولان شهرت انفرادی بوسایه‌ده تحصیل وتکمیل ایلدی .

چنین کار کرد ونشد شرمساز
نه ازروی خلق وَنه از کردکار

لعنت ونفرین اول امانیٔ کاذبه‌یه وَاول اشتهار ملامت آثاره،که فدای غیرت دین ودولت وَاضاعهٔ واجبهٔ حمیت ملت خسرانه‌سیله حاصل اوله . (نعوذ بالله من شرور انفسنا ومن سیئات اعمالنا)

چونکه مقدّما پاشای مزبوری،زیاستنده سفرده وحضرده تربیت واستخدام ایله آمدجی اوطه‌سنه چراغ ایدن غالب پاشا،مغایرت مشرب جهتیله عمم مرحومی سومیه‌رك اوائل نشأتندن،یعنی مکتوبجی وَآمدجی اوطه‌سنده عمم خلفادن وَغالب پاشا

سرخلیفه بولندیغی زماندن تا وزارتنــه قدر بتون
وقتنی سوء معامله وَاظهار غیظ ونفسانیتله گچورمش
اولدیغنــدن، بعد وفاتهما او نقد مغشوش عداون
« البغض یتوارث » حکمنجــه بوشرالخلف قریمی
الاصله وَعمم مرحومك حالی بوحقیر ناتوانه انتقال
ایتمش وَطبــایع امم واقوامی مشتمل کتب اخلاقیه
مبین اولدیغی وجهــله تاتار طائفه‌سی قسوت قلب
وَغلظت طبع وَشدت غدر وخیانتله مجبول وَشیمهٔ
مروت ومودتدن بی نصیب بر قــوم مستحق اللوم
اوله‌رق (حافظ‌الله) بوخصــائل ذمیمهٔ مادر ذاد
صاحب ترجمه‌نك عناصر اربعه‌سی وَامهات الخطیئه
اطلاق اولنان حرص وحسد وکبر ایســه قوای
فعّاله‌سی اولدیغندن فضله،غایت محیل ومبطن وَمنافق
متمکن بر داهیهٔ دهیا اولمق حسبیله مدّخر ماهیت
ومدفون ارض طبیعتی اولان دستمایهٔ بغض عامه‌یه
مال موروثی اولان بضاعهٔ بغضای خاصه‌یی دخی

ضم وعلاوه ايلديگندن وَتضـاد طبيعتدن بشـقه غالبا بيلمزده هيچ مناسبت سماويه اولمديغندن يلدزمز بارشمامش اولوب آنجق، صدر اعظم رؤف پاشـا حضرتلرينك صـدارت اوليسی هنگامنده بونك تعيين وعطيه وَموقوفاتی كسيلهرك اوطهدن اخراج برله برمدت پاشاسـنك ديوان كتابتيله آناطولی طرفنده گشت وگذاردن صكره درسعادته گلوب ييلان گبی سورينـهرك برتقريب ايله ينه اوطهيه گيرمش اولديغندن وَسابقاً ولاحقاً اردوی همايونده وَدرسـعادتده كيفيات حالنی بيلنلر بيننده « غالب پاشانك معهود پرتوی » عنوانيله شهرت شايعهسنه مبنی اوطهده بولنديغمز اثنالرده وَبعده آميدجيلك وبكلكجيلك گبی معيت منصبلرنده قسری وضروری تزكيهسـنی دوزلتمك ايچون دسيسـهيه مبنی جبر نفس واهتمام عظيم ايله « يحسبها حمقا وهی باخس » مثلنجه هركسه كان دراهم منحوسهٔ ردائت وخساستدن

کلیاً بی وایه وتهی مایه گورنمگی [زوراکی]
التزامه تحمل ایتمکدن ناشی گرچه بعض بطانهٔ
حال وشانـه وقوف تامی اولان ارباب دقتی
آلداده‌مامش ایسه‌ده بنم گبی ظاهر بین « ومن لم
ینتفع بظنه لم ینتفع بیقینه » مسئله‌سندن غافل نشین
اولنلری ایناندررگبی اولمشیدی . تاکه عیاذاً بالله
تعالی دولت علیه حقنده عین آفات وَمحض مصائب
وصرف بلیات اولاق زمان ریاست و [کتخدالغنده]
آزادهٔ تصاریف معیت وَبرطرف ساز مقادیر
خوف دنیا وَآخرت اوله‌رق،خود بخود حرکت
متجدّدهٔ کیفیه ایله واصل احیاز حل وَعقد اولدقده
سنین متقادمه‌دنبرو تهفتهٔ دولاب درونی اولان
کمعیار احوال ردیئه وَناسزهٔ اوضاع سیئه‌سنی
[گرمیتله] بی محابا صرف واعماله بأس البادی
وَکار سازیٔ رواج استدراج ایله سرمایهٔ کار
وَگردارندن نفسنده هرگز ضرر وزیان گورمیوب

وَبلکه صفر زایجهٔ عـدم اولهجق طالع مضرت مطالعنك قوهٔ قالعهسیله نو بنو بنیان دولت علیهده آچدیغی رخنهلر وکندویه فرجهٔ اقبـال وَمدخل اسـتقلال اولدیغنی گوردکجه « بنم فیض وفتوحم بو یوزدن اولهیور » دیو آرتق بالکلیـه اطراح صواب وَالتزام خطا ایله الندن گلسه بتون عالمی بر برینـه قاتهجق شرور عظیمـهیه بی باکانه ومنهمکانه متصدی اولدیغی سوء افعال وَحرکاتیله عامهٔ انامه معلوم اولدیغنـدن، وَلهالحمد درت بچق سـنهیه قریب مدت ریاستمده کندونك جملهٔ آثار کریمهسندن اولان حدود یونان مادهٔ مستهجنهسندن انگلتره وَفرانسـه وَروسـیه سفارت متفقهسیله، وَبکرش وَ آقکرمان معـاهدهلریله الدن چیقمش اولان صرپلو مادّهسنده روسیهلولر ایله نیچه آیلر اوغراشـهرق امکان مساعد وَوقت وحال مستعد اولهبیلدیگی قدر تخفیفی خصوصـلرنده، وَبعـده

انگلترەلو ایله فرانسه وَروسیه، آوستریا وَپروسیا
دولتلرینك اتفاق و اتحادی وَمع مافیه نمچەلونك
فرانسەلو ایله وَفرانسەلونك روسیەلو ایله خیال
اندر خیال معاملات دقیقەسی، وَینه ناظر مشارالیه
یادگارینك یره گچەجك سوء تدبیر مدبرانەسیله
اوروپا پولتیقەسنده مدخل کلیسنه سبب اولدیغی
مصر مادّەسی، وَروسیه عسکری وَدونماسنك
درسعادته جلب واعادەلری، وَبونلر هنوز
درسعادتده ایکن اعادەلری، حقنده فرانسه
ایلچیسیله معاهدهٔ مخصوصه عقدی، وَ بعده دولت
علیه ایله روسیه بیننده معاهدهٔ اتفاقیه وقوعی،
وَبونك اوزرینه انگلتره وَفرانسه دولتلری
طرفندن پروتستولر وضعی، وَاسپانیا قرالیچەسی
ایله معارض اولان دون قارلوسك محارباتی
اثناسنده [قرالیچهٔ مشار الیهانك] طرف اشرف
شاهانەیه گلان نامەسنه جواب نامهٔ همایون یازلمق

اوزره بر طرفدن، یازلمامق اوزره دیگر طرفدن
واقع اولان تکلیفات متخالفه‌یه، وکذلك قلمنك
قرالنك هنوز تصدیق ایتمدیکی بلچیقا حکومتیله
عقد معاهده اولنوب اولنمامق اوزره وقوع بولان
ازعاجات متباینه مثللو انواع حالات واختلافات
آره‌سنده وینه ناظر مشار الیهك زمان زخل
عنوان ریاستنده بعض رؤیالره استناداً (!) آچدیغی
سفر نابهنگامك تضمینات کلیهٔ متباقیه‌سنك تنزیل
وتسویه‌سیله سلستره‌نك روسیه‌لو طرفندن تخلیه‌سی
گبی خصوصات جسیمه‌ده حمدالله تعالی بر سقط
ایشده بولنمیه‌رق وکندسنك اعانهٔ غیر ممکنه‌سنه
محتاج اولمقسزین المدن وديلمدن گلدیکی قدر ولی
نعمتمه خدمت ایتمکه چالشدیغم موبمو معلوم عالی
بیورلمق حسبیله نزد معالی وفد شهنشاهیده حد
ولیاقتمدن زیاده ممدوح ومعتبر اولدیغم عن اصل بنی
وبلکه مقتضای طبع انسانیت ندانی اوزره جمله

جهانده هيچ بر كيمسه‌يي سـومديكندن، بو موفقيت
عاجزانه‌مى دخى گوردكجه رمد رقابتله بصر بصيرتى
ساعت بساعت معطل وغرض غريزئ تفرد ايله
دل پرغلى دقيقه بدقيقه مختل اوله‌رق، حسدندن قات
قات بوغلمقده وَمقدم ومؤخر عزل وتبديلى تحصيله
چالشدقجه مسئولنه مساعده بيورلمديغندن صورتا
رعايت منافقانه اظهـار ايله ايچ يوزندن ياريلوب
يرتلقـده ايكن، بر وجه بالا چورچيـل قضيه‌سى
ظهورنده « همراه بد زرهزن بيكانه بدتر است »
مدلولنجه وادئ اساتده اجنبى‌يه مسابقت وشـان
وشوكت سنيه وحقوق ملت اسلاميه واجباتى علناً
ذمتندن اسقاطه مبادرت برله، ما گوى دستگاه مفسدت
اتخاذ ايلديكى استفناكى وساطتيله بونصونبى‌يه نسيج
ايتديرديكى پلاسپارهٔ شكايت وكرپاس خشين خصومته
كيفنجه تقدير قيمت ايدرك، مزاده ويرمكله اغتنـام
غفلت زمان وَانتهاز فرصت امكان ايله بازار امل

وامنیه‌ده دیلدیگی گبی یوکنی طوتدی ؛ امّا غالبا گرمیت بیع وشرا آراسنده نصل اولدیسه قاریشقلق ایله متاع دیانتی دخی هیچه صاتمغله اصلندن برو بیلدیکمز وجهله صورتگران هیئت قبیحه‌نك مانیسی و «روی اسلام نماند» مصراعنك متمم سطر ثانیسی اوله‌جغنی بر قات دخی اثبات ایتدی .

§

مقدمه‌ده بیان اولندیغی وجهله فریق پاشانك ترضیه ایچون ارسالی حوادث وحقارتی موجب اولور دیو تجویز ایتمیان یادکار، عجبا خارجیه نظارتنك تبدّلندن حاصل اولان ذل ونقیصه‌یی نصل تجویز ایتمش ؟ وَفرانسه وَنمچه ایلچیلریله ماوروینی بیله بونصونیینك آیاغنه کیتمکلکمی لایق گورمامش ایکن مشارالیه حقارت عزل وتبدیلی نه وجهله جائز گورمش ؟ وَبو صورتلری دعوای دیانت

وصداقته نصل ضغیشدرمش ؟ اولدیغی مسئله‌لرینه اجوبهٔ مسکته بوله بیلور ایسه « اشته لوح ، اشته قلم ، اشته کتب . اشته فحول ! »

اعتراض واهی اشتباه ساهی

پرتو پاشا فرط فطانت وَشرط صداقتده جمله‌یه تفوّق داعیه‌سنده وَنمازلی، نیازلی وَذکرلی، فکرلی بر متعصب آدم طورنده گوردیگنه نظراً بودرجه فضاحتی ارتکاب ایتمامك لازم گلوردی .

جواب شافی دلیل کافی :

واقعا اصحـاب عقولدندر ؛ لکن مثـلا سو فسطائیه‌نك حقایق اشـیایی انکار ایتملری جهل و بلادتدن اولمیوب، عدم توفیقدن ناشی اولدیغی گبی مشـار الیه دخی اعتنای مفرط ایله آشوری خودبین وخود پسـند اولمق حسـبیله بومقوله‌لر حقنده عادت الهیه اویله جاری اولدیغی وجهـله

اوته‌دن برو عقلنی خیر وصلاح طرفنده استعماله موفق اوله‌مدیغی معلوم عالمیان اولدیغندن ماعدا ، حسب‌الجبله حب جاه وحرص دنیاده نفس امّاره‌سنه غایتله اسیر وَ دائما کندو منفعت مخصوصه واغراض نفسانیه‌سنی تحصیلده عمیق التدبیر بر تاتار بدکردار اولمغله نیجه سنه‌لردنبرو جان ایله جویان اولدیغی بویله بر فرصت ناگهظور النه گیردکده داعیهٔ قویهٔ حصول امل مدعای صداقت ودیانتی باصدرمغله مایهٔ اصلیسی برقات دخی میدانه چیقارق لسان حال ایله « بنك کونکلوم قالیغ وطبعیتم دشمن اسیغدر . نفسمغه حرص وحسد وحیل کوب یخشی کیلور . اولوس اراویل قاشیدا پارسالیغ وتقوالیغ ایلاب اوز درونیمدین فرزانه‌لیق یاوزلق توشالیب تودورمین . هرکیمدن مینا یخشی بنکار ساتیکسون. میندین هیچ یماندین غیری بولماسی تاجانم چیقمیوبتور اوزکالار ایلیم تیلیم بلاسیدین

خلاص بولماغیسوتور . » دیو اوصـاف واخلاق مادرزادین بوقضیه‌ده دخی شرح وتبیین ایلدی .

قالدیکه عبادت وطاعتی دخی احتمالات ثلثه‌دن خالی دگلدر ؛ یامخلص ویامرایی ویاخود مستدرج اولوب اوچی دخی امور قلبیه‌دن اولمغله بهر حال تفریق وتمیزده افعال و آثار خارجیه‌سندن استدلال لازم کله‌جگی ظاهر وریاستندن بروکه اون ایکی سنه‌یه واره‌یور؛ بالجمله صادرات افعالی بزم خلقمزك معلوم ومضبوطی اولدیغندن فضله،اوروپا خلقنك لسانی اولان غزته‌لرده دخی اسم ورسمیله متداّر اولمقدن ناشی افعالنـده اخلاصه دلالت ایدر هیچ برنسـنه ثابت اوله‌میوب آشنای اطوار عالم اولان ارباب مزایایه غیر مستور اولدیغی وجهله ریاکار اولمسی دخی موافق اولمیه‌جغنـه واعمال عبودیت دنیاجه دخی مستلزم منفعت اولدیغنه مبنی بیلنلردن دیگلدیگم وجهـله کندوسی وقرنداشی حربیـه

ناظری حصول اقبال ایچون خواص خفیه‌یه مشغول اولدقلری مثللو بو عبادتلر وطاعتلر دخی مجرد صوکی چیقمیه‌جق بر استدراج دنیوی غرضندن عبارت اولدیغی گونش گبی میدانده ایکن اگر مخلصدر دیه بیلن وار ایسه گناهی بوینه .

استطراد

مشار الیه کندوسنی مرحوم راغب پاشایه ثانی و آوستریا باش وکیلی مترنیقه مدانی اولدیغنه دائر مداهنلر لساندن ایشتدیکی مدیحهٔ کاذبه‌نك ایکیسندن دخی اظهار انبساط ایدر اولمغله جمع ضدین مآلی هله بونده درکار اولدیغندن بشقه منسترولقده بونك مترنیقه اولدیغنی بیلمم امّا فی المثل

اگر مترنيق مجارستانى حكومت مستقله ايتمك وَايتاليايى فرانسه‌لويه ويرمك وَپروسيالويى ويانه‌يه گتورمك گبى دولتنده ابقاى نام ايده‌جك خدمتلرده بولنور ايسه اول وقت آنك بوگا براز يان باشى گله‌جكنى اعتراف ايدرم. راغب پاشا ايسه سفينه‌سندن كمالات علميه‌سى مستبان اولديغى مثللو تدبير ملك خصوصنده دخى بر وجود كامل اولديغى رواياتنه مبنى بكنيلور ايكن اگر اول دخى پرتو پاشا گبى بر وزير وزر آلود اولمق لازم گلور ايسه بوگاده يوف، آگاده يوف!

تبكيت

— بنم بيلديگم مشار اليه اون بش سنه‌در گويا استقامت اوزره درويشلك ادعاسنده اولوب وَسير سلوكدن مقصود تصفيهٔ قلب وَتهذيب اخلاق

ایله تکمیل نشئهٔ انسانیه دیمك اولمغله او قدر سنه‌لردن برو تربیه واصلاحندن صکره بو حال خسران مآلده اولان نفس امّاره عجبا قبل التربیه نصل ایدی ؟ — دیو کندوسندن صوریلور ایسه نه جواب ویرر بیلمم .

سؤال — شمدی بو آدمده هیچ کمال یوقمی در؟

جواب — آنده بر کمال واردرکه هیچ کیمسه‌یه تحصیلی میسر اولمامق گرکدر. شویله‌که : کندوسی غدار وبی‌رحم ایکن [شـفیق ومهربان] وغایت مرتکب وطمّاع ایکن [عفیف وپرهیزکار] گورنمك گبی نفسنده اولان اخلاق ذمیمه‌نك ضدینی ارائه شعبه‌سنده اولان هنر ومهارتنـه دیه‌جك اولمیوب حاصلی شرندن حضرت اللهه صیغنیله‌جق بر فتنهٔ بیدار وبو بابده رجال عصرمزك جمله‌سی حقیر ایله همزبان اقرار اولمغله، بزدن صکره گلنلر مثلا قره چلبی زاده عزیز افندینك واوقچی زاده‌نك آثارندن

خصماسی حقنه یوریدكلرینه قیاس ایتمسونلر ، كه علی التحقیق رسم نفسنی تردد سزجه بیلمسم خوفا عن الله بو تفصیلاته گیرمزدم .

مبحث ثانی

چونكه مشار الیهك صفت كاشفه ومنقبت مادحه‌سی شعر وانشاء قریحه‌سندن عبارت اولسه گركدر . اولا ادبیاتده جهلی سببیله اشعاری غلطات وفلتاتدن خالی اولمیوب ، ازجمله استانبول صو كمرلری تجدیدیچون سویلدیگی تاریخده « یاپلدی بو كمر سیرتده سد آهنین اولدی » دیو ذوی العقولده مستعمل اولان (سیرت) لفظنی جماداتده

استعمال ایلمسی وَجسر جدید همایون تاریخنده « عالم بدیهی سویلدی » تعبیریله بدیهة وَبالبداهه لفظلریله (بدیهی) لفظنك کیفیت استعمالنی بیلمامسی محکمهٔ منا- ظرهده ثبوت مدّعایه شاهدین عادلین اوله‌رق، بوکا مماثل هفواتیله برابر قوّت طبیعت وَسلاست منظو- ماتی انکار اولنمز ایسه‌ده یاپدیغی ابیات ایله بیقدیغی بیوتك وزنی میزان آخرتده معلوم اوله‌جغنـدن غیری، شاعریت وکلای دولته‌گوره کمال وحیثیتدن معدود اولمامق شویله طورسون کتبه‌ده بیله معارف معروفه‌دن اولمدیغی کندو قولیله اثبات اولنورکه: دیوان همایون قلمنـدن مرحوم دانش بك السـنهٔ ثلثـه‌ده اشعار پاکیزه‌سی موجود ذاتنـده دانش ودرایتله نادرالوجود برچلبی ایکن اثنای ریاستنده بالمناسبه بن زبارنگذار ستایش وثنا اولدقچه التفات ایتمیوب بالآخره « نه یپالم ؟ دولت علیـه‌ده ایران دولتی گبی رئیس الشعرالق مسـندی یوقکه توجیه

ایدەلم ! » دیو فقیری تزییف ایله حصر مطالب ایتمش اولدیغی خواجەلق املندن مأیوس ایتمکله بیچاره غیرت اقران ایله ورم اولەرق گنج یاشنده تلف اولدی گیتدی .

یعنی ادراك معانئ دقیقەیه دائر افعال غریزیەدن اولمسیله شعر اطلاق اولنان نظم نفیس « گر سخن جان نبود مرده چرا خاموشست » مزایاسنجه اصحاب مذاقه روح روان قبیلندن ایسەده فی الحقیقه منسترولغه متعلق اوصافدن اولمامق حسبیله اقرانه باعث تفوق ورجحان اولەمیەجغی محتاج بیان دگلدر . وَسیرت ماذسنده شعرای ایراندن بعضیلر- ینك ، مثلا عرفینك « سیرت این چمن از خلد بیند مجمل » مصراعی گبی اشعار ایله احتجاج عجمیلکدر .

کذلك فن انشاده دخی واقعا حیل وخردهٔ کتابتی بیلور وَچوق شی یازمق الندن گلور ایسەده

« فی الاکثار عثـار » مدلولنجه منشـأتی دخی ذل
وذللِ وَخبط وخللدن سالم اولمیوب، حتی اوطه‌ده
بولندیغمز هنگامده رئیس اسـبق جانب افنـدی
« مکثردر . » دیو تحریراتی بگنمز ایکن گیدرك
معیتلرنده بولنـدیغی ذوات بونك اوزون اوزون
مسـوداتی گوردکجه قرالتیسـندن اورکـوب،
تصحیح و تنقیحه دخی بضاعهٔ اقتدارلری اولمدیغندن،
دهن خامهٔ خود پسندانه‌سنه هر نه گلورسـه ایسه
یازمقـده سربست اولمغـله تمام « کاتب مایرید »
اولمشیدی .

اثنای سـفرده، یعنی زمان نحوست اقـتران
ریاستنده بنم قلمه آلدیغم بر لایحه‌یی تصحیح ایدرکن
روسـیه‌یه دائر بر محلنده « دولت علیـه ایچـون
قازدیغی قویویه کندوسی دوشر . » تعبیرینی درج
ایدرك، بوفقره‌نك مشهور اولان اصل عربیسـنه
گوره بومقامده عدم مناسبتنی فرق وتمیز ایتمامك

وَینه لایحهٔ مذکورده « مادامکه اهل ایمانز؛ بویله جه اعتقاد ایتملیز ! » دیو ایمان واسلامی توقیت ایله قابلیت عدم بقاسنی قائل اولمق مثللو واقع اولان خبط وخطاسی آثارینی مطالعه ایدن ارباب انشایه معلومدر :

مع هذا طوته‌لمکه کتابت وخطابتی هیچ معیوب ومدخول اولمسون! نه فائده‌سی وارکه فرط غرور واعتناسی وَبالطبع مصدر شرّ وضرر اولمسی جهتیله قال وقلمندن دولت علیه هیچ خیر ومنفعت گورمیوب، بالعکس تدارك وتلافیسی ممکن اولمیه‌جق نه خسارتلره اوغرادیغنك تفصیل اجمالیسی زیرده بیان اولنور ایسه‌ده پشین منفعت ومضرت قلمیه‌سنه مثال موجز اولمق اوزره ایراد اولنورکه : اوائل فطرت رومیانده بطریقك هلاکی وَمجرم ایله بی جرمك عدم تمیزی مثللو بعض مدّعادن طولایی روسیه ایلچیسی دسترغومونك

ویردیگی تقریر رسمی یه جـواباً ویریلان تقریر مفصل، وَبعده (ایلچیٔ مرسومك) بالانفعال قطع مخابره ایله بیوك درەیه عزلتنه مبنی مقام صدارتدن روسـیه باش وکیلنـه یازیلان مکتوب مطـوّل مسودەلری صاحب ترجمەنك همت ومهارتنه حواله اولندیغندن، واقعـا عرض هنر قصـدیله اُوزون اوزادی سـوزلر وَروسـیەلونك دعواسنه مقابل کاتبانه جوابلرله طبقه طبقه کاغدلری طولدیرمش ایسـەده، چونکه مواد اقیسـەدن معدود اولان جدل و مغالطه هریرده جائز وجاری اولمدیغندن غیری، فی‌الحقیقه اکثار کلام مضل افهـام وَبلکه ممد اوهام اولەرق حد ونصابنی تجاوز ایدن مقالهٔ مدّعیانه هرنه قدر صدق وصوابه مقرون اولسـه دخی صاحبنه صحبت نافعه اولمیەجغی درکار وَخصوصا آثار خارجیه وقوعات شهودیەنك تصدیق ایتمدیگی اقوال مجردەنك تأثیری آنجق نفوس سـادجەیه

اولوب، يوقسه دولتلره گوره اولمديغى بديدار اولمغين، بو مناقشه روسيه‌لونك الزام وافحامنه قيل قدر مدار اولمق دگل، بلكه تشديد خصومت وباش وكيل طرفندن سكز سطر بر مختصر جوابنامه ورودیله مطلب ومدعالرنده اصرار وخشونتى مستوجب اولديغى هركسك معلوميدر.

وصيد واليسى سابق دولتلو عبدالله پاشانك عصيانى وقوعيله طرف دولتعليه‌دن اوزرينه واردلديغى اثناده مصر واليسنه اظهار دخالت واول دخى حقنده عرض شفاعت ايتمش اولديغندن صورت حال بين الوكلا مطالعه بر له، عبدالله پاشانك طوغريجه طرف سلطنت سنيه‌دن استئمان واستعطاف ايتمامسنه مبنى درجهٔ اوليده ارادهٔ سنيهٔ متعلقه‌نك انفاذى ودرجهٔ ثانيه‌ده عكادن اخراجى و ثالثه‌ده عفو واطلاقى شقلريله جوابنامه تحرير واول وجهله اوچ قطعه اوامر عليه تسطير وتسيير اولنوب، لكن شق اوّلك

اجراسی کندوسنی قاندیروب وقاندیره‌جق سوزلر تمهید وتأکید اولنمسی صورتنه قرار ویریله‌رك جوابنامهٔ مذکوری اول وقت مکتوبیٔ صدر عالی بولنان طاهر سلام بك افندی ایکی کرّه قلمه آلمش ایسه‌ده ایستنیلان مرتبه اطرافلی اولمامق واهمه‌سیله رهین استحسان اولمیوب، اول تاریخده بو منشیٔ مسلم الکل آمدجی بولنمغله بوکاسپارش اولندیغندن، مضمار سخنوریده سمند سبکسیر قلمنه ارائهٔ رخصت جولان ایله فروسیت وهنرمندیده یدطولا کوسترمش وتحریرات اطنابیه‌سنی اولیای اموره کرکی کبی بکندرمش ایسه‌ده مصر والیسی او تکلفلی شقین اوّل وثانیی کان لم یکن حکمنه وضع ایله شق ثالثی اختیارواعلان ایدرك، اوقدر ورزش ویسیانه وکوشش کاتبانه‌دن قطعا بر ثمره حاصل اولمیوب، فقط طاهر بك افندینك قیرلدیغی قالدی . امّا صاحب ترجمه دخی دیله‌دیکی کبی مفتخراوله‌مدی .

وَيڭه آمدجيلكده مادهٔ فطرتك اشتداد
وامتدادندن وَانكلتره وَفرانسه وَروسيه‌دولتلرينك
مداخلهٔ علنيهٔ متغلبانه‌لرندن‌طولايي حالت افنديك
رأى وتدبيريله اركان دولت عليه بيننده عقد وامضا
اولنمق اوزره مفصل ومشروح بر اتفاقنامه قلمه
آلنوب، فى‌الواقع هرنه‌قدر مسئلهٔ مطلقهٔ وفاق كندو
مشرب مفارقته موافق دكل‌ايسه‌ده، حالت‌افندى‌يه
بكنديرمك ايچون ناچار محاذير خلاف وشقاق
ومنافع اتحاد واتفاقه دائر مقدمات منشيانه وَبعض
تمثيلات خارجيه تمهيديله دولته وملته يكدل ويكجهت
اولمانك ايجاب واقتضاسنى وَعكس قضيه‌ده اولان
خطرات ومهالكى يوليله بسط وبيان ايدرك
مسوده‌سى رهين‌تحسين وآفرين اولمش وَبر مجلس
عموميده اوقونمغه قرار ويرلمشيكن افندئ مشار
اليهك نفى واجلاسيله اورتالغك رنكى دكشمكين
مسودهٔ مذكوره حرف مسروق كبى قرائتدن

محروم وبن صندوقهٔ اوراق بطالده معطل ومكتوم قالمشيدی .

اشته معظمات اموردهكی فوائد كتابی دخی بو انموزجه‌يه قياس اولمق اوزره داخلی وخارجی اوچ مادّهٔ مهمـهٔ ملـتزمه‌ده حال بو يله اولوب ، مضرت انشـائيه‌سی بخشنـده دخی « الكل اعظم من الجزء » قضيه‌سی گبی ، شك وشـبهه‌دن عاری وشهادت سربسته ايله مقدّمی تاليسـندن مستغنی بر دليل گواه ، يعنی قلمندن حاصل ونازل اولان بلای سياه دخی شويله كه . . . .

تمّ

مطبعهٔ ابوالضيا

کتابخانهٔ ابوالضیا

ازوپ

ابوالضیا توفیق

ایکنجی طبعی

معارف نظارتنك رخصتیله

قسطنطینیه

١٣٠٧

مطبعهٔ ابوالضیا

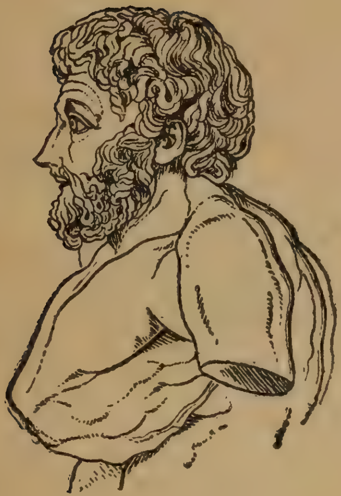

ازوپ

ازوپ

ازوپ بر حکیم ایدی که افکار حکمیه‌سنی وَمقصد ومرامنی رموز وکنایاتی حاوی فقرات وقصص مخترعه‌سیله نشر وتفهیم ایتمك معتادی ایدی . باخصوص قصّه‌لرینك اکثرینی حیوانات وحشرات لساندن ترتیب ایلدیگندن، بو طریق ایله هم مؤاخذه ایتمك ایستدیگی اشخاصك شرندن مصون وَهمده ذمایم اخلاقدن اجتناب خصوصنی ایستدیگی آدمه اگلنجه یولنده تفهیمه موفق اولوردی .

ابوالشعراء (اومیروس) گبی ازوپك دخی مولد ومنشائی حقنده معلومات قطعیه یوقدر ؛

یالکز کندوسندن صدور ایدن بعض قصص وامثال ایله سرگذشت احوالی حقنده بر آز روایات جمع ایدیله بیلمشدر . واقعا روایات مذکوره‌یی تاریخ تمامیله رد ایتمامش ایسه‌ده ینه بعض حکما صحتنه اینانمق ایسته‌مامشدر .

فرانسز شاعر مشهوری لافونتن ، که ازوپك اکثر قصه‌لرینی نظماً فرانسزجه‌یه نقل ایتمشدر ، اثرینك مقدمه‌سنده مشارالیهدن بحثله دیمشدرکه :

« هله شوراسی اغربدرکه محرب مدن واقوام
« ویا محروم فضیلت ونیکنام اولان اشخاصك تراجم
« احوالنی ضبط ایله برابر کندولرندن صدور ایدن
« افعال ردیئه‌یی انواع محاکمات ایله تأویل واخفایه
« چالیشه‌جق مؤرخلر گلمش ایکن ، اخلاقه
« دائر بونجه امثال برگزیده ترك ایتمش اولان
« ازوپ گبی بر حکیمك سرگذشتی معاصرلری
« ایچنده تمامیله یازوبده اخلافه یادگار ایده‌جك بر
« صاحب قلم بولنه‌مامشدر !

« یاهله یونانیلرك مشارالیهی وجودلریله افتخار
« ایتدکلری فلاسفه عدادینه ادخال ایتمیشلری کبر
« وغرورلرندن بشــقه بر شیئه محمول اوله‌مز .
« حال‌بوکه‌ازوپ افلاطونلر، آرسطولر، فلانلردن
« دها مفیدبریولده تعلیم اخلاق ایلردی. باخصوص
« اتخــاذ ایتدیگی طرز امثــال ایله حکمته اصول
« وقواعد وضعنه چالیشان حکمایه بیك کرّه اثبات
« رجحان ایلمشدر . »

قرون وســطیده گلان روم ارباب قلمنــدن (ماقسیم پلانود) نام ذات [*] بر چوق تتبعات ومطالعاتی ثمره‌سی اوله‌رق مشار الیهك فقراتیــله سرگذشتنه متعلق روایاتی، فقط تصادف واستماعی وجهله عیناً جمع وتحریره همت ایتمشــدر . واقعا

[*] (Maxime planude) مقسیم پلانودك تاریخ ولادت و ارتحالنـه دائر معلوت یوقـدر . فقط شرق ایمپراطـورلغی طرفنـدن ۱۳۲۷ ده ســفارتله وندیکده بولندیغی محققدر .

بعض مؤاخذين تاريخ، گرك پلانودڭ تأليفنهوَگرك
سائر اثرلرده ازوپه متعلق اولان قصص وروايانه
خرافات نظريله باقمق ايستهمشلر ايسهدهمدعالرينى
اثبات ايچون هيچ بر دليل ابراز ايدهمامشلردر .

پلانود برعصرده بولنيور ايدى،كه افواه ناسده
ازوپڭ لطائف وامثالى هنوز دائر ايدى . بوسببله
مشار اليه مسموعاتى غث وسميننه باقمقسزين عينيله
يازمش وَحتى بعض ذهابه گوره آداب ايله قابل
توفيق اولميان فقرهلرينى بيله ترك ايتمامشدر .

ايشتهاليوم السنهٔ انامده متداول اولان قصص
مشهوره ، مؤلف مشاراليهك جمع ايتديكى شيلر
اولديغى گبى ازوپ حقندهكى معلومات دخى ينه
آنك تحريراتندن عبارتدر [*]

[*] ازوپ نامنى مطبوعات عثمانيه ايله ملتزه ائك
اول احمد مدحت افندى اعلام ايتمش ومشار اليهك بعض
فقرات منتخبهسنى (قصهدن حصه) عنوانيله نشر ايلمشدر .

ازوپ (فریژیاده کائن آموریوم) ده، یعنی
الیوم کوتاهیه دیدیکمز بلده‌ده میلاد عیسادن بش
یوز سنه مقدّم اولاد اسرادن اوله‌رق تولد وَاللی
یدنجی اولیمپیادده اشتهار ایلمشدر .

ازوپ ، خلقتك کندوسنه ابذال ایتدیکی
خاصه‌لردن طولایی شکر وشکایتدن هانکیسنده
حقلی بولندیغی تعیین ایدیله‌مز؛ زیرا ازوپ غایت
منور وظریف بر فکره وَغایت واسع ولطیف بر
قریحه‌یه مالك وَاخلاقاً دخی فضائله منهمك اولدیغی
حالده‌اندام‌وسیماجه‌قدرت فاطره‌نك‌پك‌زیاده‌امساکنه
اوغرامش وَ باخصوص لسانی دخی تقریر مرام
ایده‌میه‌جك مرتبه‌لرده لکنت آلود بولنمش ایدی .
بونکله برابر مشارالیه حال اسارتنده بیله خدمت
ایتدیکی افندیلرینی کندوسنه منتدار وَهر وقت
حریت واستقلال تام ایله ادارهٔ افکار ایلر ایدی .
برنجی صاحبی ، غالبا ازوپدن بشقه یولده

استفاده ایده‌میه‌جگنه حکم ایلمش ویاخود صورتندن اورکمش اولملی ایدی،که بیچاره‌یی چفت سورمك اوزره چفتلگنه گوندرمش ایدی. آره‌دن برمدت گچدکدن صکره بر گون افندیسی چفتلگنی گورمگه کتدیکی صره‌ده، تبریك قدومی ایچون گلان کویلیلردن بری بر سپد تازه انجیر گتورمش ایدی. افندی انجیردن پك محظوظ اولدیغندن،سپدی خدمتکارلرندن(آغاتوپوس)نامنده برینه تسلیم و حمامدن چیقدقدن صکره کندوسنه گتورمسنی تنبیه ایلر. او صره‌ده ایسه بالتصادف ازوپ داخل خانه‌ده بعض خدمتله مشغول بولندیغندن، آغاتوپوس همان ارقداشلرینی دعوتله انجیرلری کاملاً اکله مباشرت ایدرلر. افندی حمامدن چیقوبده انجیری ایستدیکی زمان بر شیدن خبری اولمیان وعندلرنده دلسز واحمق اولدیغی جهتله مدافعهٔ نفسندن عاجز ظن اولنان ازوپه عزو ایدرلر.

قدیم یونانیلرده اسرایه قباحتلری مقـابلنده
ابدیلان مجازات پك بیرحمانه وشدید ایدی . هله
ربقهٔ اسارتنده بولندیغی ذاتك اشـیاسنی سرقت
ایدن اسرا حقنده نهایت درجهده ظالمانه معاملهده
بولنورلر ایدی . بناءً علیه افندیسی ذاتاً منفوری
اولان ازوپك شو فعله اجتسارندن، سیرتنك دخی
صورتی گبی قبیح اولدیغنه حکم ایتمکله فوق الغایه
جانی صقیلهرق بیچارهنك شدیداً مجازاتنی امرایدر.
ازوپ ایسه دفع افترایه لساناً مقتدر اولهمیه-
جغنی بیلدیکندن ، همان یردن بر کومور پارچهسی
آلهرق دوشمه تختهسـنك اوزرینه « مطبخدن بر
قدح صیجاق صـو گتورنجهیه قدر مرحمةً صـبر
ایتمـی » عبارهسـنی تحریر ایله درحال مطبخـه
اینوب برقدح صو کتورر وافندیسنك حضورنده
بو صـویی دفعة شرب ایتدکدن صـکره پارمغنی
بوغازینه صوقهرق، ایچدیکی صویی تمامیله استفراغ

ایلر . وَینه تحریراً رفقاسی اولان خدمتکارلرك دخی بو وجهـله برر قدح صیجاق صـو ایچمگه مجبور ایدلمه‌لرینی اسـترحام ایلر . افندیسی هم مرحمتلی وَهمده مدقق برذات اولدیغندن، ازوپك استدعاسنی قبول ایله اوشاقلره برر قدح صیجاق صو ایچمه‌لرینی امر ایلر . اوشـاقلر ازوپك بو تکلیفنه اظهار تعجبله برابر، اگر ایسته‌مزلر ایسه استفراغ ایتمیه‌جکلرینی زعم ایله افندیلرینك امری وجهله حضورنده برر قدح صـو ایچرلر . حال بوکه انجیر هنـوز معده‌لرنده بولندیغنـدن پارمق صوقمغه حاجت قالمقسزین بر ایکی دقیقه مرورنده کندیلرینی طوته‌میـه‌رق بربرینی متعاقب غثیـان ایتمه‌لریله انجیرلر؛ حتّی علی العجله یمش اولمسندن طولایی، یشیل قبوقلریله برابر ظهور ایلر. افندیسی ازوپك شوتدبیر درایتکارانه‌سیله، عفت وبراتندن فوق‌الغایه ممنون اوله‌رق، سائر اسرادن بر درجه‌یه قدر ممتاز بولندیرمسنی کتخداسنه امر ایلمشدر .

بو وقعه‌دن بر مدت صکره ازوپك لساننده‌کی
لکنت بر طرف اولمشدر . روایته نظراً بر گون
صباحدن زواله قدر ترلاده چالشدقدن صکره گرك
حرارت شمس وَ گرك مشاق زراعتدن بیتاب وتوان
اوله‌رق بر آغاجك سایه‌سنه التجا ایتمش وَ اوراده
بر مدت اویویوب اویاندقدن صکره لساننده بر خفت
حس ایلکله، همان مراد ایتدیکی سوزلری سویلمکه
باشلامش وَ بو حاله مرك شادی‌یه اوغرایه‌جق
درجه‌لرده اظهار مسار ایلمشدر .

اوتوز قرق سنه‌لك بر پلتك آدمك بویله دفعةً
سلاست تقریره اکتساب قدرت ایتمکلکی هرقومك
کندی اعتقادینه گوره بر رصورتله تعبیر ایدیله‌-
کلدیگندن، یونانیلر دخی بوخارقه‌یی طالع واقبال
مالکه‌سنك اثر عنایتی اولمق اوزره تفسیر ایلدیلر.
بو عارضهٔ فطرتك اندفاعی ازوپك صاحبنی
دکشدیرمسنه سبب اولمشدر: چفتلك کتخداسی غایت

حديد وظالم بر حريف اولديغندن، اسرايى الڭ ادنا
بر حركتلريچون مجــازاتدن خالى قالمز ايدى .
نهايت بر گون اسرا حقنده اجرا ايتديكى مظالمه
ازوپك فوق‌الغايه يوركى يانمقله ، كتخدانك نزدينه
گيده‌رك ، اگر بو معامله‌ســنده دوام ايلر ايسه
افنديسنه كيفيتى عنعنه‌سيله افاده ايده‌جگنى بيــان
ايلر . كتخدا ايسه ازوپك عقل وفطانتيله عفت
وعصمتى افنديسنجه معلوم اولديغنى بيلديگندن ،
كندوسنك شكايتندن مصون اولمق اوزره افنديسنك
نزدينه عزيمتله « ازوپك خارق‌العاده اوله‌رق ديلى
آچلديغنى وَاوگوندنبرو علناً افنديسنك ذم‌وقدحنى
ورد زبان ايدنديگندن بو حال ســائر اسرا بيننده
دخى مدار جرأت اولديغنى » افاده ايتمه‌سيله كتخدا.
سندن امين اولان افنــدى دخى، افادات وقعه‌يى
تمامنه ديكليه‌رك هر نه ايسترسه ياپمق اوزره ازوپى
كندوسنه بخش وهبه ايتمشدر .

بونك اوزرينه كتخدا ازوپى غايت اهون بر بها ايله اسير تجارندن برينه صاتمقله ، تاجر دخى سائر اسيرلريله برابر مشار اليهى سيسام جزيره‌سنه گوتورمشدر .

اورايه وصوللرندن برقاچ گون صكره اسير پازارنده اوتورركن (قسانتوس) اسمنده بر فيلسوف گله‌رك ، اسيرلرى معاينه‌يه باشلار . ازوپ ايسه برى صرف وديگرى موسيقى معلمى اولان ايكى اسيرك آره‌سنده اوتوردلمش ايدى، كه بونلردن هر هانگيسى آلنه‌جق اولورسه ازوپ دخى اكراماً بلا بدل ويريله‌جك ايدى. قسانتوس ازوپك همنشينلرينه خطاب ايله نه بيلدكلرينى سؤال بولنمسنه جواباً ايكيسى بردن « هرشيئى بيلورز » ديمه‌لريله ازوپ قهقهه ايله گولمگه باشلادى .

تاجر خوانده ايچون بيك وصرف معلمى ايچون اوچ بيك (اوبول) ايسته‌ديگندن، قسانتوسك

شو فاحش فیئاتدن طولانی جانی صقلدی . فقط برکرّه پازاره چیقدقدن صکره برشی آلمقسزین عودت، اکابره گوره معایبدن معدود اولدیغندن، شاکردانڭ تشویقی اوزرینه ٦٠ (اوبول) تقریباً ٣٠٠ غروش بدل ایله ازوپی اشترا ایلدی . فقط قبل‌الاشترا عادتی ایفا ایتمش اولمق ایچون ازوپدن دخی نه بیلدیگنی سؤال ایلمکله مشار الیه جواباً :

« آرقداشلرم معلومات بشریه‌نڭ کافه‌سنی حائز اولدقلری جهتله بنده‌گزه بیله‌جك شی براقامشلردر . » قولیله مقابله ایلر .

قسانتوس او ثقیل چهره‌نڭ صاحبندن بویله دلائل فطانتدن اولان استهزا آمیز برسوز صادر اولیشنه حیران اوله‌رق، ازوپی اشترا ایلر ایسه‌ده غایت خفیف مشرب وَفوق‌الغایه مشکلپسند اولان زوجه‌سنه شو اعجوبهٔ دورانی نه صورتله قبول ایتدیره‌جگنی دوشنمگه باشلار وَ خانه‌سنه عودتنده

دیرکه «بوگون بر کوله اشترا ایتدم، که دنیاده بوندن دها لطیف بردلی قانلی تصور اولنه‌مز . »

فسانتوسك بوسوزی اوزرینه خانملرینك حضورنده منتظر خدمت اولان جاریه‌لر حسن و آنی تعریف ایدیلان کوله‌یی الك اوّل گوره‌بیلمك اوزره برر ایکیشر طیشارو چیقمق صددنده ایکن، ازوپ ایچری گیرنجه هربری صاقلانه‌جق یر آرامغه باشلامشدر . قسانتوسك زوجه‌سی ایسه فوق‌الغایه حدتلنه‌رك « بوغول بیابانی‌یی بنی اوندن قاچیرمق ایچونمی گتوردك ؟ ذاتاً بندن اوصاند-یغکی حس ایتمگه باشلامشدم . » قولیله اشیاسنی طوپلایوب پدرینك خانه‌سنه گیتمگه قالقشمشدر .

§

مشار الیهك ابراز درایت ایتدیگی پك چوق خصوصات وارایسه‌ده بوگونکی گونده پك اهمیتسز شیلردن عد اولنه‌جغندن بز یالکز الك مهملرینی نقل وحکایه ایده‌جگز :

قسانتوس آدی فیلسوف وَحد ذاتنده ابله ومشغوف بر آدم ایدی . بوجهتله قاریسنك هر بر امرینه مطاوعتدن بشقه چارهسی یوق ایدی. ازوپ ایسه مرقومك بو حالنی بیلدیگندن، همان هرگون حریفله اگلنوردی . برگون فیلسوف جنابلری مدعواً بر ضیافته گیدر. اثنای طعامده زمانك عاداتندن اولدیغی اوزره ــ الك نفیس ولذیذ طعاملردن برمقداری بر طباقده جمع ایله سفرهدن قالقدقدن صکره ازوپی چاغرهرق « شونلری آلده بنم محبمه گوتور . » امرینی ویرر .

ازوپ اوه کیدنجه ، طباقدهکی اطعمهیی قسانتوسك غایتله سودیگی بر دیشی کلبه اعطا ایدر . فیلسوف خانهسنه عودتنده گوندردیگی اطعمهدن خوشلانوب خوشلانمدیغنی وَحسن انتخابی حقندهکی فکرینی زوجهسندن سؤال ایلدیکی زمان ، قادین استهزایه حمل

ایتمکله ازوپی چاغروب حضـورنده سویلتمسنی تکلیف ایدر . قسانتوس ذاتاً ازوپه گوزلجه بر طیاق آتمق ایچون بهـانه آرامقده اولدیغندن ، ازوپی جلب ایله « دون اقشامکی دعوتده آیردیغم یمکلری سکا تسلیم ایدرکن [شـونلری آلده بنم محبمه گوتور !] دیمـهدمی ؟ حال بوکه خانمه بویله برشی تسلیم ایتمامشسك» دیو سؤال ایلکله ازوپ بلا پروا شو سوزلرله مقابله ایلر :

« — اوت اویله سـویلدیکز ! فقط سزك محبه‌کز ظن ایدرم سزکله دائما منازعه ایدن وَهر منازعه‌ده بوشانمق سوزیله تهدیده قالقیشـان خانم افندی دگل، بلکه هرستمکزه طوعاً تحمل ایدن وَطیاق یدکـدن صکره دخی عرض اخـلاص وتبصبصدن گری طورمیان کوپککزدر . بن بویله ظن ایتمکده معـذورم . باخصوص سز کوپکی گورنجه «وای بنم محبه‌م» سوزیله خطاب بیوررسکز ،

زوجه‌کز حقنده بویله بر خطابده بولندیغکزی شمدی‌یه قدر ایشتمامش ایدم . »

بوجواب اوزرینه فیلسوف مبهوت اولدیغی گبی زوجه‌سی دخی فوق‌العاده حدّت ایده‌رك اوآنده فیلسوفك خانه‌سنی ترك ایلدی . قسانتوس زوجه‌سنك تسکین حدتیله خانه‌سنه عودتی ایچون یك چوق وسائطه مراجعت ایتمش ایسه‌ده بردرلو موفق اوله‌مامش وَازوپه دخی ویرمش اولدیغی جواب ایله شو حاله سبب اولمسندن طولایی هیچ برشی سویله‌مکی موافق انصاف بولمدیغندن محزونانه صبر ایتمکده بولنمش ایدی. نهایت ازوپ افندینك حالندن متأثر اولمغله ، بو افتراقه برنتیجه ویرمگه عزم ایلدی . وَ درحال افندیسنه معلومات ویرمکسزین بازاره گیدوب برخیلی آو قوشلری صاتون آله‌رق، بونلر النده اولدیغی حالده تا خانمك اوشاغنه تصادف ایدنجه‌یه قدر شهرك سوقاقلرینی

طولاشمغه باشلادی . فی الحقیقه بر مدت صكره اوشاغه راست گلمكله ، مرقوم ازوپك النده‌كی قوشلرك كثرتندن تعجبله سببنی سؤال ایتمسی اوزرینه بینلرنده شو محاوره جریان ایلدی :

اوشاق — ازوپ بو قوشلر نه‌در ؟

ازوپ — نه اوله‌جق گوریورسك یا دوگون حاضرلقلری .

اوشاق — نه دوگونی ، كیم اولنیور ؟

ازوپ — بزم افندیدن بشقه كیم اولنه‌جك . بیچاره آدم زوجه‌سیله بارشمق ایچون ایتمدیگی تشبث قالمدیغی حالده نائل اوله‌میننجه چاره‌سز اولنمگه قرار ویردی .

اوشاق بو سوزلری ایشیدیر ایشتمز همان اوه شتاب ایله مستخبراتنی خانمنه تقریر ایدر وقادین ایسه او آنده قسانتوسك خانه‌سنه عودتله زوجیله تجدید محبت ایلر . فیلسوف ازوپك بو تدبیرندن

فوق‌الغایه ممنون اولدیسه‌ده یینه ازوپك افعالندن متشکی ایدی .

بر گون قستانتوس بعض احباسنه ضیافت ویرمك ایستدیگندن ، بازاره گیدرك مأکولاتك الڭ اعلاسنی انتخاب واشترا ایتمسنی امر ایدر . ازوپ دخی قصابك برندن مدعوینی اداره ایده‌جك قدر (دیل) آلوب آشجی‌یه ویرر .

اقشام اولنجه مسافرلر سفره‌یه اوطورورلر . برنجی طعام اوله‌رق اورته‌یه بر دیل چوربه‌سی گلور . اوقالقنجه بر دیل خاشلامه‌سی ، آردندن دیل قزارتمه‌سی وَالحاصل الی نهایه بر دیل طعامیدر گیدر . مسافرلر اوّل امرده یمکلری بگنمشلر ایسه‌ده هر طعام دیلدن عبارت اولنجه اشتهاسز یمگه باشلادیلر . قستانتوس ایسه شو حالدن طولایی نهایت درجه‌ده حدتلنمش اولدیغندن ، ازوپی جلب ایله دیرکه « بن سکا چارشیدن الڭ گوزل طعام انتخاب واشترا ایت دیمه‌دمی ؟ »

ازوپ — اوت ! بنده امرکز وجهله حرکت ایتدم ، دنیاده دیلدن دها اعلا نه تصور اولنه بیلور . دیل رابطهٔ معیشت مدنیت، مفتاح علوم ومعرفت، ترجمان حکمت وحقیقتدر . آنك وساطتیله شهرلر بنا وقوملر اداره اولنور. تعلیم وتدریس واقناع واسکات آنکله اجرا ایدیلور . محاکم ومجالسده آنك دلالتیله حکم ورأی اعطا اولنور . ووظائفك الڭ مقدّسی اولان عبادات آنکله ایفا ایدیلور .

قسانتوس ازوپك ایراد ایتدیکی شو نطقدن بودفعه دخی مبهوت اولمقله برابر، کندوسنی زعمنجه بردامه دوشورمك ایچون دیرکه :

— پك اعلا ! مادامکه او یله‌در یارین بازاره گیدوب الڭ فنا برطعام انتخاب ایتملیسك . حضار یارین اقشام دخی سفره‌مزی تشریف بیوره‌جقلردر . ایرتسی اقشام سفره‌یه اوطوردقلرنده ازوپ

ینه دیلدن عبارت اولان اطعمه‌یی نهاده‌ایله افندیسنه خطاب ایدوب دیرکه :

— الڭ فنا برشی انتخاب ایتمکلگمی امر بیورمش ایدیکز . ایشته سزه الڭ فنا اولان شی: دنیاده بوندن فنا هیچ برشی متصور دگلدر . چونکه دیل کافهٔ مباحثات ومجادلاتڭ وبالجمله نفاق وشقاقڭ وهر درلو منازعات وبلیاتڭ مصدریدر دیل ترجمان حقیقت اولمقدن زیاده افترا ودروغه وتزویر واسناده آلتدر . آنڭ یوزندن شهرلر تخریب ونیجه مهیات تصویب اولنمقده‌در . هردرلو فنالغی، هرگونه ریا ومداهنه‌یی تقریر ایدن اودر .

ازوپڭ بوسوزلرینی دیڭلمش اولان حضار فیلسوفی بویله برعاقل کوله‌یه صاحب اولمسندن طولایی تبریك ایتمه‌لریله، قسانتوس جواباً ازوپڭ بعض حاللرندن شکایت ایلر .

ازوپ — بنده‌گزه بعض کرّه جانکزمی صیقلیور .؟

قسانتوس — اوت ! چونکه هیچ بر وقت برشیدن متأثر اولمیان آدم اوله‌بیلورمی . اگر اویله بر آدم گورر ایسه‌ڭ یانمه گتور .

ایرتسی گون ازوپ افندیسیله سوقاقده گیدر ایکن هرشیئه برنظر بیقیدی ایله باقان برکویلی گورمکله افندیسنه ــ شو آدم استبعاد ایتدیککز طاقمدندر. تجربه‌ایچون خانه‌یه دعوت بیورڭدیر.

قسانتوس ازوپڭ توصیه‌سی اوزرینه حریفی دعوت ایدر وَ اوه عودتلرنده زوجه‌سنه صو ایصیدوب برلگنه قویدقدن صکره بالذات کویلینڭ آیاقلرینی ییقه‌مسنی امر ایدر. کویلی بودرجه‌لرده اکرامه لایق بر شرفی حائز اولمدیغنی بیلدیگی حالده (بلکه بوراده عادت بویله‌در ملاحظه‌سیله) قطعاً اثر تواضع ونزاکت گوسترمکسزین ایاقلرینی صاحبةالبیته اوزادوب ییقاتدی . کندوسنه اوطه‌ده باش سدری ارائه ایلدیلر؛ کویلی برگونه اعتذارده

بولنميه‌رق چيقوب اوتوردى . سفره باشنده قسانتوس متمادياً آشجيسنى ذم وقدح ايدر وَطوزسز اولان شى ايچون طوزلى وَهربر شيئى نصابنده اولان بر طعام ايچون ياغسز وَيا چيك اولمش ديه سويلنور وَهيچ بر شيئى بگنمز ايدى . قيدسز كويلى بو سوزلرك هيچ برينه ، حتى طور تعجب بيله اظهار ايتميه‌رك كمال حضور ايله قارنى طويوردى . نهايت سفره‌يه زوجهٔ فيلسوفك كندو اليله ياپمش اولديغى بورك گلدى . فيلسوف بر آز قوپاروب طاتدقدن صكره آنيده لذتسز بولمسيله اوشاقلرينه خطاب ايدوب ديركه : «بويله بر بوركى بو درجه‌ده فنا پيشورن وَبناءً عليه ياغمىء اونيمى اسراف ايدن برقادينى آتشده ياقمه‌ليدر . وارك بر اوطون ييغوب احضار ايدكده يمكدن صكره جزاءً كندوسنى ياقه‌يم . »

او دقيقه‌يه قدر هيچ بر سوز سويلميوب قطعاً

استیفنی بوزمامش وحتی قارینك یاپدیغی بورکدن لزومندن زیاده یمش اولان کویلی بو لقردی یی ایشیدنجه دیرکه : « امان عجله ایتمیکز بر آز صبر ایدك ! تا که بنده زوجه‌می آلوب گتوره‌یم‌ده ایکیسی بر یغین اوزرنده یانسون . »

کویلینك بوسوزی اوزرینه فیلسوف بیوقوف حیرت ایچنده قالمغله ازوپی هیچ بر شیده یقالیه‌میه‌جغنه قانع اولمشدر .

ازوپ یالکز افندیسیله اکلنمیوب شایان استهزا اولان وقایعله ارباب تعظمه قارشو بوعادتی دائما اجرا ایدردی . حتی بر گون قسانتوس کندوسنی بر یره گوندرر؛ اثنای راهده حاکم بلده‌یه راست گلمکله مومی الیه ازوپدن نره‌یه گتدیگنی سؤال ایدر . ازوپ حاکمك کندو ایشنه گیدن بر آدمه بویله برسؤال ایرادنده حقی اولمدیغنی وبو سؤال الجای عظمتله اولدیغنی

بیلدیکندن « نره یه گیتدیکمی بنده بیلمیورم . » جوابیله مقابله ایدر . حاکم بوجوابی مغایر آداب بولمغله، معیتنده کیلره ازوپی طوتوب برای تربیه محبسه گوتورمه‌لرینی امر ایلمسی اوزرینه ازوپ حاکمه — گوردیکزمی افندم ! سوزم طوغری دکلمی ایمش ؟ بن محبسه گیده‌جکمی نره‌دن بیلوزدم ؟ — دیمه‌سیله حاکم انصافه گله‌رك ازوپك سبیلنی تخلیه وایرتسی گونی خاصةً فیلسوفك اوینه گیده‌رك بویله بر کوله‌یه مالك اولمسندن طولایی کندوسنی تبریك ایتمشدر .

قسانتوس ازوپك عرفان ودرایت وفضل ومزیتنی آکلایه‌بیلمش اولدیغندن، اله‌کچمش اولان بویله بر نادرهٔ دورانی قاچیرمامق ایچون مشار الیهی الی آخرالعمر آزاد ایتمامکه عزم ایلمش ایدی .

بر گون قسانتوس بر ضیافت ترتیبیله عموماً شاکردانی دعوت ایدر . اثنای طعامده عشرته

زیاده انهماك گوسترلمکله قفالر گرما گرم اولدیغنی
ازوپ مشاهده ایتمسی اوزرینه «افندیلر! عشرتك
اوچ درجه‌سی واردر: برنجیسی نشوه، ایکنجیسی
سرخوشلق، اوچنجسی ندامتدر. دقت ایدڭ که
برنجی درجه‌یی آشیرمش اولمیه‌سکز چونکه او حالده
کریبانکزی اوچنجینڭ دردست ایده‌جکنده شبهه‌کز
اولمسون» دیر.

ازوپڭ بو سوزی مجلسه خنده‌بخش اولمقله
عیش و نوشه بر درجه دها رغبت گوسترلدی.
هله قسانتوس عشرتده اودرجه افراط ایتدی، که
نهایت بلند آواز ایله «بن دریایی بیله نوش
ایلرم!» ادّعاسنه قالقشدی. حضار ایسه
فیلسوفڭ بو ادّعاسی اوزرینه کندوسنی سخره‌یه
آلدقلرندن قسانتوس برقاتدها ایلرو گیده‌رك
«اگر سوزیمی اجرا ایتمزسه‌م خانه‌م وبتون
املاکم وحتی زوجه‌م بیله سزڭ اولسون!»

دیدکدن صکره پارمغنده‌کی خاتمی رهن اوله‌رق ایچلرندن برینه اعطا ایلدی . ایرتسی صباح قسانتوس اویقودن اویانوبده پارمغنده یوزوکنی گوره‌مینجه ازوپی نزدینه جلب ایده‌رك، عشرت حالیله یوزوکنی دوشورمش اولدیغنی وَبناءً علیه آرایوب بولمسنی افاده ایلمکله، ازوپ دخی ماجرای شبانه‌یی وَیوزوکك غائب اولمیوب رهن اوله‌رق انگشت خصماده بولندیغنی اخطار ایدر . بو خبر ایسه فیلسوفه برلرزهٔ یأس وندامت القا ایتدیگندن، کندوسنی شو بلادن قورتارمغه برچاره بولمسنی ازوپدن نیاز واسترحامه باشلار .

ازوپ ایسه بویله ملاحظه‌سزلغك جزاسنی چکمك لابد اولدیغنی وَبناءً علیه بو بلادن قورتلمغه هیچ بر گریزگاه بر اقامش ایدوگنی جواباً افاده ایلدیسه‌ده فیلسوف جنابلری نیاز واستدعاسنده دها ایلرو وارمقله، یوم موعوده قدر صبر ایدوب

ایشی کندوسنه بر اقچه‌سنی بیان ایله افندیسنه مستریح اولمسنی توصیه ایلر .

فیلسوفك اجرای ادّعا ایچون تعیین ایلدیگی میقات حلول ایتمش اولدیغندن ، شایعه‌دن خبردار اولان عموماً سیسام خلقی قسانتوسك مغلوبیتنی سیر ایتمك اوزره ساحل بحرده اجتماع ایلمش وَ کندوسیله بحثه طوتیشان شاگردانی ایسه احراز ایده‌جکلرنده شبهه ایتمه‌دکلری مظفریته مغروراً صنوف اهالینك ایلروسنه گچمش ایدی . نهایت ایکی حمال ایله جسیم بر کرسی وَ آردنده دخی قسانتوسله ازوپ ظهور ایلدی . کرسی‌یی یوکسك بر محله وضع ایتدکدن صکره فیلسوف اوزرینه چیقوب کمال عظمتله قورله‌رق حضاره خطاباً کلمات آتیه‌یی ایراد ایلدی .

« ای اهالی ! بن فی‌الحقیقه دکزی ایچه‌جکمی ادّعا ایلدم . فقط یالکز دکزی ایچمك ایچون حاضرم ، مقاوله‌مزده درونه آقوب گلمکده اولان

انهار داخل دکل . بونك ایچون بمله بحث ایدن ذوات، اوّل امرده مجاریٔ انهاری سد وتحویل ایتسونلر . بنده دکزی ایچمکه آغاز ایده‌یم . »

قسانتوسك بوبله بر دعوای وخیمدن کمال شرفله قورتلمق ایچون بولدیغی شو تأویله اهالیٔ مملکت حیران اولدیلر . شاکردانی ایسه مغلوبیتلرینی بیان ایله اوستادلرندن استعفای قصوره مسارعت وکرسی‌یی اوموزلرینه آلەرق فیلسوفی خانه‌سنه ایصال ایله ابراز حرمت ایلدیلر . ازوپ بونك اوزرینه مکافاةً کندوسنی آزاد ایتمسنی افندیسندن استرحام ایلشسه‌ده، قسانتوس دها آزاد وقتی کلمدیکنی بیان ایله استدعاسنی اسعاف ایتمامشدر .

برکون قسانتوس ازوپله قیرده کزرکن هیاکل ایله مملو قدیم بر خرابه‌یه داخل اولەرق ، جابجا موضوع اولان طاشلرك محکوکاتنی اوقومقله وقت

گچوردیگی صره‌ده ، طاشك برنده محکوك اولان برعباره‌یی اوقورسه‌ده معما قبیلندن یازلمش اولدیغندن، بردرلو معناسنی استخراج ایده‌مز ، وکیفیتی ازوپه بیان ایله حلنی طلب ایلر. ازوپ طاشی اوقودقدن صکره افندیسنه دیرکه : ــ بو عباره سایه‌سنده سکا بر دفینه کشف واخراج ایدرسه‌م مکافات اوله‌رق بکا نه یپارسك ؟ ــ قسانتوس دفینه سوزینی ایشیدنجه کندوسنك حریتنی اعلان ایله برابر دفینه‌نك نصفنی اعطایی وعد ایلر . بونك اوزرینه ازوپ طاشك جهه‌سندن درت قارش مسافه اولچدکدن صکره یری قازوب دفینه‌یی اخراج ایدر . فیلسوف دفینه‌یه مالك اولدقدن صکره سوزندن نکول ایله ازوپه « سن بکا بو عباره‌نك سرارینی تعلیم ایتمدکجه سکا نه حریت ونه‌ده دفینه‌دن حصه ویررم . » دیمه‌سیله ازوپده جواباً دیرکه : « پك اعلا ! بنده سنی حکمدار

وقتـه خبر ویریرم ! زیرا بو عبـاره نك احکامنجه
دفینـه نه زمان اخراج ایدیلورسـه او زمانك
حکمدارینه وصیت ایدلمش . »

قسانتوس حکمداره اخباردن خوف ایله دفینه نك
نصفنی خواه وناخـواه ازوپه اعطـا ایله بو بابده
کیمسـه‌یه افشای راز ایتمامسنی اکیداً رجا ایلر .
ازوپ ایسه دفینه نك نصفنی کندوسنه ویرمسندن
طولایی قطعـاً منتـدار اوله‌میـه‌جغنی وچونکه
عباره نك دیگر بر ترکیب مصنعنده « اگر دفینه‌یی
حکمداره اعطادن استنکاف ایدرسـه‌گز بینکزده
تقسیم ایدك . » سـوزلری مندمج بولندیغنی بیان
ایلدیگندن، خانه‌سنه عودتنده ازوپی مخزنده حبس
ایتمه‌لرینی اوشاقلرینه امر ایدر. ازوپ افندیسنك شو
دناءتندن قطعاً متأثر اولمیه‌رق یالکز کندوسنه‌دیرکه:
« واقعا بن شمدی مظلوماً هر بلایی چکرم .
فقط حقیقت حالده سن بم اسـیرمسك، چونکه

اسرارك بنده‌در. مشكلات اموروده بماله استشاره‌یه مجبورسك ، چونكه سنجه خفايادن اولان حقايق وحكمـك مفتـاحی بنم . مادامكه سن مملكتده اعقل ناس عد اولنيورسـك بو مزيتكی محافظه وَخلقك اعتقـادينی تقويه ايچـون بندن عقـل اوگرنمگه محتاجسك . ايشكه گليرسـه بنی حبس دگل اعدام ايت ! »

مع مافيـه اتباعنه قارشـو ويرديگی امردن نكول ايتمامك ايچون فيلسـوف جنابلری ازوپی ينـه مخزنه گوندردی . فقط بر وقعهٔ ناگهـانی يگرمی درت ساعت صكره ازوپك معززاً زنداندن چيقمسنی انتاج ايلدی . شـويله كه : بر ميدانده اجتمـاع ايتمش اولان مشـاوران مملكت، برقانون مذاكره‌سـيله مشغول اولدقلری صره‌ده هوادن بر قارطال قوشی اينـه‌رك ، جزيره‌نك سـفرهٔ مذاكره اوزرنده موضوع اولان، خاتم رسميسنی

قاپوب هــوایه صعود ایلدی . وَبر آز چیقدقدن صکره آغزندن براقمقله ، مهر بر اسیرك اوزرینه سقوط ایتدی . بو وقعه‌دن اهالئ مملکت فوق‌الغایه حیرت واندیشــه‌یه دوچار اولملریله حکمتنی تعبیر واستیضاح ایچون فوجافوج قسانتوسك خانه‌ســنه شتابان اولدیلر . فیلسوف ایسه حادثه‌نك خوارق عاداتدن اولدیغنی وَحکمتنی کشف وایضاح عریض وعمیق تفکره محتاج بولندیغنی بیــان ایله ایرتسی گونه قدر مهلت طلب ایلمسیله، اهالی دخی موافقتله ایشلرینه گیتدیلر . قسانتوس درحال مع الحجاب ازوپی نزدینه جلب ایله وقعه‌یی حکایه وَنه‌یه دلالت ایدر ایسه سویلمسنی رجا ایتمکله ازوپ جواباً دیدی که:

« سن بنی حضور اهــالی‌یه گوتور . بر نطق ایراد ایله حادثه‌نك نه‌یه اشارت اولدیغنی سویلیم ، شرفی ینه سکا عائددر اگر بوکا موافقت ایتمزسه‌ك بنده هیچ برشی سویلمم . »

قسانتوس بو تکلیفه ایستر ایستمز موافقتله ایرتسی گونی ازوپی اهالینك اجتماع ایتدکلری میدانه گوتوروب خطابایه مخصوص اولان کرسی یه چیقاریر . ازوپی گورن خلق قهقهه‌لرله گولمگه باشلادیلر . زیرا اویله براعجوبهٔ دورانك بویله برامر عجیبك سرینی استخراج وَبیان ایلیه‌جگنه کیمسه احتمال ویرمامش ایدی . بونلرك قهقههٔ استهزا کارانه‌لرینك سببنی آڭلامش اولان ازوپ کندولرینه بر صدای بلند ومؤثر ایله خطاب ایدوب دیرکه :

« ای سیساملیلر ! ظرفك ظرافت وَیا عدم ظرافتندن نه چیقار . سز درونندهٔکی جوهره عطف نگاه ایدك . »

بو سوز اوزرینه سیساملیلر حادثهٔ مبحوث‌عنهایه دائر هرنه بیلورسه همان بلا خوف واحتراز سویلمسنی رجا ایتمه‌لریله ازوپ :

« خیر ! بو بابده برشی سویلیه‌مم . زیرا طالع

اسیر ایله صاحبی آره‌سنده بر رقابت تولید ایتمشدر. اسیر فنا سویلیه‌جك اولورسه افندیسی آنی ضرب ومجازاة ایلر. افندیسندن ایی سویلیه‌جك اولورسه سائقۀ رقابتله ینه مظهر مجازاة اولور. بناءً علیه هر ایکی تقدیرده دخی بلایه اوغرامقلغی مقرر بیلان بر اسیر، بو بابده خیر وشردن بر شی سویلیه‌مز. » دیوب کرسیدن ایندی.

ازوپك بو سوزلردن مرامنی تفرس ایدن خلق مشار الیهی قید رقیتدن آزاد ایتمسی ایچون قسانتوسه ابرام ایلدیلر. فیلسوف اوّل امرده موافقت ایتمدی ایسه‌ده نهایت حاکم بلده‌نك کندوسنه واقع اولان تهدیداتی اوزرینه علی ملاءالناس ازوپك حریتنی تصدیق واعلان ایلدی. بناءً علیه ازوپ تکرار کرسی‌یه صعود ایله دیدیکه:

« ای سیساملیلر! اوزرکزه یقینده بر حکمدار قوی مسلط اوله‌رق، سزی تحت رعیتنه آلمغه

چالیشه‌جقدر . یوزوکی قاپان قرطال او حکمدار قوی‌یه دلالت ایدر . یوزوکی بر اسیرك اوزرینه دوشورمکاکی ایسه او حکمدار قوینك بعدالغلبه سزلری اسیر وَاسیرلرکزی اوزرکزه حاکم وامیر ایده‌جگنه اشارتدر . اگر عاقل ودور اندیش ایسه‌کز اسراکزی اعداکزه طرفدار دگل کندیکزه منتدار ایتمگه باقك . »

اهالی ازوپك بو تقریر و تعبیرندن متأثر اولمه‌لریله ، سیسامده نه قدر اسیر وارسه جمله‌سنك حریتنی اعلان ایلدیلر . فی‌الحقیقه آره‌دن پك آز بر مدت مرورنده [لیدیا] قرالی مشهور [قره‌زوس] سیساملیلره کندوسنه تابع وخرجگذار اولملرینی متضمن اوامر شدید ارسال وَاگر طور مخالفت اظهار ایدرلر ایسه حرباً اوزرلرینه گیده‌رك کندولرینی محو واستیصال ایلیه‌جگنی اخبار ایتمش وَاهالینك قسم اعظمی قره‌زوسك تکلیفاتنی قبول

رأینـده بولنمش ایدی . ازوپ ایسـه بر مثال
ایرادیله اهـالی یی مدافعه‌یه تشـویق ایلدیگندن،
اختیار مجلسی طرفنـدن قره‌زوسـك سفیرلرینه
جواب رد ویرلدی . قره‌زوس جزیره خلقنـك
جوابنی آنجه سیسامه تعرض ایتمسیله تنبورلکله
مألوف اولان اهالی مدافعه رأینـده بولندقلرینه
پشیمان اولدیلر ایسـه‌ده ینه ازوپك تشـویقیله
مدافعه‌دن روگردان اولمدیلر .

سفیرلر اهـالینك مزاج و مقصدینی وَ ازوپ
جزیره‌ده بولندقجه سیسامك ضبطی دشوار اولدیغنی
حکمدارلرینه افاده ایلدکلرندن ، قره‌زوس ازوپی
کندوسنه تسلیم ایتمك شرطیله جزیره‌یی تضییقدن
فارغ اوله‌جغنی اخبار ایتمش وَغریبدر ، که اهالی
بوشرطه اظهار رضـا ایله ازوپی تسلیم رأینـده
بولنمشدر .

ازوپ شرط مصالحه‌یی استخبار ایلمسی اوزرینه

ینه موقع خطابیه عزیمتله اجتماع ایدن خلقه شو
حکایه‌یی نقل ایلدی :

« برگون قوردلر ایله قویونلر آره‌سنده بر صلح
عهدنامه‌سی عقد اولنمش ایدی معاهده حکمنجه
قیونلر رهن اوله‌رق کوپکلرینی قوردلره تسلیم
ایتدیلر . قوردلر ایسه کوپکسز قالمش اولان
قیونلری برر برر بوغوب اکل ایتدیلر . »

بو حکایه‌یی استماع ایدن اهالی ازوپی تسلیم
قرارندن نکول ایله، بر فرد قالنجه‌یه قدر مقاومته
عهد و میثاق ایلدیلر . ازوپك مقصدی کندو
نفسنی محافظه دگل ، خلقی ثبات عزم ووفای
عهده تشویق ایدی . مرامی یرینی بولنجه ازوپ
اهالینك فکر مقاومتده‌کی تجلدلرینی تحسین ایله
برابر ، کندوسنك قره‌زوسك نزدنده بولنمقلغی
برچوق سنه‌لر نان ونعمتیله پرورده اولدیغی جزیره
حقنده خیرلی اوله‌جغنی بیان ایله سیساملیلره
وداع ایتمشدر .

قره‌زوس دلخواهیله گلمش اولان بو مرد
عاقلی گوردیگی زمان بوقدر ضعیف‌البنیه وَعجیب
الخلقه بر آدمك ذی قدرت بر قراله مقاومت
رأینده بولنیشنه تعجبله « وای ! بنم امرلرمك
اجراسنه ممانعت ایدن بومیدر ! » دیمش وَازوپ
قرالك آیاقلرینه قپانوب درحال تصنیع ایتدیگی
شو مصالی نقل ایتمشدر : « چفتجینك بری چکرگه
دیوشیرمکله مشغول اولدیغی صره‌ده النیك
آلتنه بر آغستوس بوجگی گلمکله چکرگه‌لری
طوتدیغی گبی آنیده طوتار . وَچکرگه‌لری تلف
ایتدیگی گبی آنی دخی اولدیرمك ایستر. چفتجینك
نیتنی آکلامش اولان آغستوس بوجگی فریاده
آغاز ایله « بن سزه نه یاپدم . بغدایلرکزی بن
یمیورم . سزه بر ضرر وزیان ایتمیورم بنده
معصومانه بر صورتله تغنی ایتدیگم هوادن غیری
برشی بوله‌مزسکز . » دیمش . وَچفتجی بوجکك
گناهدن بری اولدیغنه حکم ایله سبیلنی تخلیه

ایتمشدر . ایشته پادشاهم بنده‌گزده صدادن غیری بر شیئه مالك دگلم . آنی دخی هیچ بر وقت سزك علیهکزده استعمال ایتمدم . »

قره‌زوس بو مثال اوزرینه هم کندوسنی وهمده سیساملیلری عفو ایلمشدر . آندن صکره ازوپ قره‌زوسك مصاحبانی صره‌سنه گچمش وقصص مشهوره‌سنی حکمدار مشار الیهك امریله جمع وترتیب ایلمشدر .

یونانستانك واضع قانونی اولان حکیم مشهور (سولون) قروزوسك دعوتنه اجابتله ساردیسه گلدیگی زمان ازوپ دخی اوراده ایدی . سولون حکمدارك خزائن وسامانیله افتخار ایدیشی اوزرینه کندوسنه « ثروت وسامانه وطالع وزمانه اعتماد اولنه‌مز . محاربه ختام بولمینجه نصرت وظفره حکم اولنه‌میه‌جغی گبی ، خاتمهٔ زندگانی‌یه واصل اولمامش بر آدمك بختیارلغنه‌ده امنیت جائز دگلدر . »

قول حکمت اشتمالیله حکمداری گوجندیرمسی

اوزرينه ازوپ سولونه « حكمداران ايله يا هيچ
ملاقات ايتاملى وَياخود مزاجلرينه توافق ايده‌جك
صورتده سوز سويلملى » نصيحتنده بولنمغله
سولون دخى « بالعكس ، حكمداران ايله يا هيچ
مصاحبت ايتاملى وَياخود ايدلديگى حالده نه قدر
درست اولور ايسه اولسون درستگولقدن چكينوب
دروغ ايله اغفال قيدينه دوشمامليدر . » ديمشدر .
شو ايكى قول عالم اسارتله عالم حريت پروردكانى
بيننده اولان فرقى تعيينه كفايت ايدر . شوقدر كه
ازوپى بوفكرندن طولايى مؤاخذه مغاير انصافدر .
زيرا ازوپ هيچ بر وقت تهذيب اخلاقى موجب
اوله‌جق افعال واقوالدن آيرلمامشدر . حتّى بر گون
نزدينه بر آدم گله‌رك « فلان ذات سنك حقنده
فنا بر لسان استعمال ايلدى . » قوليله نميمه كارلقده
بولنمسيله ، ازوپ جواباً « بيچاقلرى اعمال ايدنلر
دگل استعمال ايليانلر قاتل اولور . بو حالده بنم
حقمده فنا لسانى استعمال ايدن سنسك ! زيرا آنك

دشنامنی تکرار ایلیورسڭ . » قولیله « سبك من بلغك » مضموننه اشارت ایتمشدر .

ازوپ، بر مدت ساردیسده قالدقدن صکره قره‌زوسدن استحصال رخصتله سیاحته عازم اولمش وبر چوق مملکتده گشت وگذار ایله نهایت بابل شهرینه گیده‌رك حکمدار وقت اولان (لیسه‌روسڭ) دائره‌سنه انتساب ایله مشار الیهڭ اخص ندماسندن معدود اولمشدر .

زمانمزڭ دیپلوماسیسنه بدل ، او عصرلرده حکمدارانڭ یکدیگرینه معمالر وحلیّ دشوار سؤاللر ترتیب وتسیار ایتمه‌لری وحلّ مسائل ایله اعطای جواب ایده‌میانلرڭ مغلوب عد ایدلمسی قاعدهٔ دولیه حکمنده اولدیغندن، لیسه‌روس گرك حل وگرك ترتیب مسائلده ـ ازوپڭ فطانتی سایه‌سنده ـ زمانجه فوق‌العاده بر اشتهار پیدا ایتمش ایدی .

بناءً علیه کندوسندن هرصورتله استفاده‌ایلدیگی ازوپڭ بابلده توطن ایتمکلگنی آرزو ایدن

لیسه‌روس مشارالیهی آزاد ایتدیگی برجاریه ایله اولندیرمش ایدی . ازوپ تأهلندن برقاچ سنه مروروایتمش اولدیغی حالده براولاده مالك اوله‌مامسی اوزرینه زادگان صنفندن (انوس) اسمنده کیمسه‌سز بردلی قانلی‌یی رسماً کندوسنه ولدمعنوی‌ایدنمشیدی. فقط انوس ازوپدن نائل اولدیغی حرمت ومحبته قارشـو نمکبحرامانه افعاله مجاسرت، یعنی پدر معنویسنك زوجه‌سنی استفراش ایله هتك پردهٔ عفت ایلسی اوزرینه مرقومی بالطبع طرد ایلمش وَجرأت ایتدیگی فضاحتك جزاسنه راضی اولمیان انوس ایسه، بودفعه‌ده ولیّ نعمتی حقنده دها ملعونانه بر اسائته مبادرت وَگویا ازوپك، لیسه روسك دشمنلری اولان حکمدارلر ایله مخابرات خفیه‌ده بولنه‌رق سرائر دولتی افشا ایلدیگنی وَاله‌کچوردیگی برمکتوب اوجمله‌دن بولندیغنی لیسه روسه اخبار ایتمکله ازوپ حقنده دعوت عقوبت ایلمش وَلیسه روس ایسه هرشی حقنده وهلهٔ اولیده

حاصل ایتدیگی فکره اتباع ایله محاکمات وملا- حظاته لزوم گورمیان عقول قاصره اصحابندن اولدیغندن، سرای مأمورلرندن (هرمیوس) اسمنده برضابطی جلب ایله خفیاً ازوپی قتل وامحا ایتمسنی امر ایلمشدر .

هرمیوس ایسه، ازوپك مفتون فضائلی اولان وَبناءً علیه کندوسنه حرمت ومحبتله افتخار ایدن برذات اولمقله ، ازوپی گیجه خانه‌سندن قالدیره‌رق شهره بعید اولان و یران برمعبده ادخال ایتمش وَاعتمادی اولان برکوله‌سیله دائما مأکولات ومشرو- باتی تدارك وایصالده بولنمشدر .

ازوپك برگیجه خانه‌سندن چیقه‌رق برکویه گیدرکن یولده بعض اشرّا طرفندن قتل ایدلدیگی روایتی مملکتده شایع اولدیغی گبی بوشایعه براز صکره حکومات مجاوره یه دخی انتشار ایلدیگندن فراعنهٔ مصریه‌دن (نکتونابو) آرتق مسئله ایرادیله لیسه‌روسی خرجگذار ایتمك زمانینك

حلول ایتدیگنه حکم ایله حکمدار مشار الیهه برمکتوب یازه‌رق طرفنه قلهٔ بابله شبیه وفقط هواده برقله انشاسنده ماهر معمارلر وهر سؤاله جواب اعطاسنه قادر نکته‌دانلر ارسالنی طلب ایدر.

مکتوب لیسه‌روسه واصل اولوبده مآلنه مطلع اولدیغی وقت بابلده بولنان حکمای وقتك جمله‌سنی نزدینه جلب ایله مکتوبی ارائه‌دن صکره بوبابده‌کی رأیلرینی سؤال ایلدیسه‌ده بالطبع ویره‌جك جواب بوله‌مدقلرندن سکوت ایله اعتراف عجز ایتمه‌لریله

ــ آه! ازوپ صاغ اولسه ایدی البته بومشکلی اقتحام ایلر ایدی ــ قولیله مشار الیهك فقدانه اظهار اسف ومعنیً کندوسنی مؤاخذه ایلمش ومجلس طاغلدقدن صکره حکمدارینك ازوپ حقنده اظهار اسف وندامت ایتدیگنی خبر آلان (هرمیوس) بوحادثه‌دن انتهاز فرصتله مشار الیهك نزدینه گیدرك ــ افندم! ازوپ اسناد اولنان فعلده بی گناه ایدی. افندمزك هنگام حدتنده

بیچاره‌نك بر آتنه دائر هرنه معروضاتده بولنسه‌م
حکمسز قاله‌جغنی بیلدیگم ایچون هیچ سسمی
چیقارمامش وفقط البته بوگونه اولور وجودینه
لزوم گورینور ملاحظه‌سیله اراده‌کزك خلافنه
اوله‌رق ازوپی حیاً برمحلده اخفا ایتمش ایدم. اگر
بوجسارتمی قباحت عد ایتمیوبده افندمه بر خدمت
اولمق اوزره تلقی بیوررسه‌کز فرمان بیورلك ازوپی
شمدی حضورکزه گتوره‌یم — دیمه‌سیله لیسه‌روس
ازوپك برحیات بولنمسندن طولایی فوق‌الغایه
اظهار مسرت ودرحال گتورمسنی اراده ایلر .

ازوپ لیسه‌روسك حضورینه داخل اولدیغی
زمان فوق‌العاده حسن توجه ایله مظهر قبول
اولمش ومصر حکمدارینك مکتوبنی اوقودیغی
زمان قهقهه‌لرله گوله‌رك همان هیچ طور میوب
معمارلرله هرسؤاله جواب اعطاسنه قادر برشخصك
گوندریله‌جگنی مبین برنامهٔ حکمداری اصدارینی
امر بیورلك دیمشدر .

لیســهروس ازوپڭ مصادره اولنان املاکنی
کندوسنه برچوق عطایای منضمه ایله اعاده ایتد .
یکی گبی، لازم گلان مجازاتی ترتیب ایتمسی ایچونده
(انوس) ی کندوسنه تسلیم ایتدیرمش ایسه‌ده،
ازوپ انوسڭ جرمنی عفو ایله برابر، ینه اولادلغه
قبول ایتمش وَزوجه‌سنی دخی تطلیق ایله مرقومه نکاح
ایتدکدن صکره کندوسنه‌ده شو نصیحتلری ویرمشدر.
« اوغلم ! معبودلرکه عبادت، پادشاهکه اطاعت
وصداقت، وبیوکلرکه حرمت ورعایت ایتملیسڭ !
دشمنلرکه قارشو صلابتکار وَدوستلرینه وفادار
اوللیسڭ ! زوجه‌که افشای راز ایتمکسزین حسن
معامله‌ده بولنملیســڭ . آز سویلملی . وَگوزه‌لرله
الفتدن اجتناب ایلملیســڭ . بر مصیبته گرفتــار
اولدیغــڭ زمان قطعاً مأیوس اولمیــوب مصیبت
اخری ایچون آنی مثال عبرت عد ایتملیســڭ .
بوگوندن یارینی دوشنملیسڭ . زیرا وقت حیاتکده

دوستلرگی تعجیز ایتمکدن ایسه، بعدالوفات دشمنلرینی زنگین ایتمك خیرلودر . هیچ بر وقت کیمسه‌نك فضیلت وسعادتنه حسد ایتمه زیرا وجدانکی مضطرب ایتمکدن بشقه ثمره حاصل ایتمز »

مصر حکمدارینك قارشوسنده اظهار عجز ایتامك ایچون ازوپ قرق اللی قدر قرطال یاوریسی تدارك ایتدیره‌رك بونلری اللرنده برر سپت اولدیغی حالده قنادلری آلتنه آصلمش برر چوجق ایله اوچمغی تعلیمه باشلادی .

ایلك بهارك حلولنی متعاقب بوقافله‌یی استصحاب ایله مصره متوجه اولدی . ازوپك شایعهٔ وفاتی اوزرینه بابل حکمدارینه ترتیب مسئله‌یه جرأت ایتمش اولان نکتونابو ، بالذات ازوپك مصره ورودینی استخبار ایدنجه فوق‌الغایه بروله حاصل ایدرك تصدّی ایتدیگی ایشدن طولایی نادم اولمغه باشلامشدر .

ازوپ فرعونك حضورینه داخل اولدیغی زمان، معمارلر ایله صوریله‌جق سؤاللره جواب ویره‌جك شخصك نره‌ده اولدیغی نکتانابو کندوسندن استفسار ایتمه‌سیله، مشار الیهده هر سؤالك جوابنه آماده اولان شخص بنم. معمارلری ایسه میدانه چیقدیغی زمان احضاره حاضرم. جوابیله مقابله ایتمشدر.

ایرتسی گونی ترتیب ایدیلان قافله ایله صحرایه چیقلدی. ازوپ قفسلر درونده بولنان وهربرینك قنادلری آلتنه، النده سپتله برر چوجق تعلیق ایدلمش اولان قارطاللری صالیویرمکله قوشلر پروازه وچوجقلر ایسه «قله‌یی یاپاجغز! بزه خرج وطاش ویرگز» دیه فریاده آغاز ایتدکلری گبی ازوپ دخی حضور فرعونده — افندمز معمارلرك کوچکلگنه باقمیکز. جوهواده یاپیله‌جق قله‌ایچون بو معمارلر کافیدر. سز همان لازم گلان موادك اعطاسنی فرمان بیورك قولیله اظهار غلبه ایتمشدر.

نکتانابو لیسه‌روسك غالب اولندیغنی تصدیق ایتمکله برابر دیدی‌که : — بنده قصراقلر واردرکه بابلده‌که آتلرڭ کشنمه‌سنی ایشیدیرلر! بوڭانه‌دیرسك؟»

ازوپ جوابنی ایرتسی گونی اعطا ایده‌جکنی بیان‌ایله مسافر اولدیغی خانه‌یه عودت وَیانده‌بولنان چوجقلره بر کدی بولوب دوگه سوقاقلرده گزمه‌لرینی تنبیه ایلر . کدی‌یه پرستش وعبادت ایدن مصریلر بوحالی گورنجه حیوانی چوجقلردن قورتارمقله برابر، اجنبیلرڭ معبودلری حقنده اجتسار ایتدکلری فضاحتدن حکمداره شکایت ایدرلر . قرال ازوپی نزدینه جلب ایله « بوحیوانڭ بزجه اولان علو منزلتنی بیلیورمیسك . بیلدیگك حالده آڭا نیچون بودرلومعامله‌یه رخصتویردك.»

ازوپ جواباً دیرکه «کندوسنه مجازاتده‌بولندم. زیرا بوکدی بابلده بولنان غایت گوزل وَهرساعتده اوتر بر خروسی دون گیجه یقالیوب بوغمشدر . »

قرال دیرکه « سز یالانجی بر آدمسکز! قابلمیدر،که

مصرده بولنان بركدى بر گيجه ايچنده بابله گيدوبده بر خروسى بوغوب عودت ايتسون . » ازوپده شو جوابى ويرر : « افندم ايناميز ايسه گز قصراقلرگزه سؤال بيوره بيلورسگز، زيرا آنلر، خروسك جان‌هوليله ايتديكى فريادى ايشتمشلردر . »

بو سؤال اوزرينه دخى مغلوب اولان نكتانابو مصرده بولنان حكمايى دعوتله ايرتسى گونى بر ضيافت ويره‌رك ، هربرى طرفندن ازوپه سؤاللر ايراديني امر ايتمش وايچلرندن بر قاچى بر آره‌يه گله‌رك لغز آتى‌يى ترتيب وايراد ايلمشدر :

« بر ستونه مستند بيوك بر معبد واردر، كه اطرافنده اون ايكى شهر بنا ايدلمش وهر شهرك قلعه‌سى اوتوزر برجى حاوى بولنمشدر . بو برجلرك هر بريني ايسه برى سياه نقاب اورتمش ديگرى كشاده‌رو ايكى قادين على‌الدوام يكديگريني تعقيب ايدرك زيارتده بولنور »

ازوپ ایسه خندهٔ استهزا ایله برابر — سز بو سؤالی چوجقلره ایراد ایدك كه ذهنلرینك کشایشنه باعث اولسون معبد دیدیککز شی دنیادر. ستون، سنه وشهرلر آیلر، برجلر دخی ایام شهوردر كه آنلرك اطرافنی طولاشان نقابلی نقابسز قادینلرده کیجه ایله کوندزدر جوابنی ویرر.

بوجوابدن صکره نکتانابو حضاره خطاب ایله — شو یارم آدم سببیله لیسه روسك غالب ویم مغلوب اولمامزه راضی اولورمیسکز — سؤالنی ایراد ایلدیکندن ایچلرندن بری ازوپه — شمدی یه قدر هیچ ایشتمدکلری برشی سویلمسنی طلب ورجا ایلدی.

ازوپ بو رجایی قبول ایله درحال بر کاغدك اوزرینه نکتانابونك کندوسنه ایکی بیك (تالان) مدیون بولندیغنی مبین بر سند یازدقدن و (نکتانابو) نك امضاسنی وضع ایتدکدن صکره بر ظرفه قویبه‌رق کندوسنه تقدیم ایلر. ظرف آچلمازدن اول نکتانابونك حکماسی کاغدده یازیلی اولان

شـیئه دائر معلوماتلری اولدیغنی ادعا ایتـدیلر . فقط کاغدی آچوبده اوقویٖنجه نکتتا نابو ــ ایشته دنیاده الڭ بیوك بر ساخته‌کارلق . هیکزی شـاهد طوتارم . بو آدم بر ساخته‌کاردر ــ قولیله سندی آنلره قرائت ایلدی . حضـار ایسـه اوت ! بز بوبورجه دائر شمدی‌یه قدر هیچ بر شی ایشیتمامش ایدك . دیمـه‌لریله . ازوپده ــ پك اعلا ایشـته بنده سزه هیچ ایشیتمامش اولدیغکز بر شیئی فعلاً کوستردم ــ قولیله مقابله ایلمشدر .

شو فقره‌سیده فدا اولنه‌میه‌جق آثار ذکادندر . بر کون قسـانتوس حمـامده چوق آدم اولوب اولمدیغنی تحقیق واخبار ایتمسنی امر ایدر . ازوپ حمام قپوسنده بر مدت طوردقدن صکره عودتله « شمـدی‌یه قدر بکلدم ایچرویه طـوپی بر آدم گیردی » دیر . افندیسی بو سوز اوزرینه حمامه گیدوبده درونـنده‌کی غلبـه‌لگی گورنجه، ازوپی ارتکاب ایتدیگی کذبدن طولایی تکدیره قالقشمسی

اوزرینه مشار الیه « سز بندن چوق آدم اولوب
اولمدیغنی سؤال بیوردیکز . بنده سزه طوپی
بر آدم گوردیگمی سویلدم (الیله گوستره‌رك)
ایشته اوده شو ذاتدر . اوته‌کیلر ایسه آدم
قیلغنده بر سوری مخلوقدر . زیرا حمامك قپوسنه
موازی بر طاش طورمقده ایدی،که هرگلان،
آیاغنه ایلیشه‌رك یرلره سریلور ایکن هیچ بری
طاشی قالدیرمغی خاطرینه گتورمیه‌رك ایچرو
گیرردی . بو ذات ایسه طاشی دها اوزاقدن
مشاهده ایله تقربنده قالدیروب بر کناره وضع
ایتمکله، هم کندوسی متبصرانه حرکت وَهمده
ابنای جنسنه صیانةً اظهار آدمیت ایلدی .
بناءً علیه آدم دیه بوکا دیرلر . » دیمشدر .

بر گون قسانتوسك جانی سلاطه ایستمسی
وَ فقط سلاطه‌یی الیله قوپارمغی آرزو ایتمسی
اوزرینه ازوپی بالاستصحاب خانه‌سنه جوار اولان

بر بوستانه گیدر . وَباغچوانله برلکده سلاطه طرخلرینی طولاشه‌رق بگندیگنی قوپارر .

قسانتوس قوپاردیغی سلاطه‌لرك پاره‌سنی ویروبده بوستاندن چیقه‌جغی صره‌ده باغچوان مومی الیهه تقربله — حل ایده‌جك بر مشکلی اولدیغندن مساعده بیورررلر ایسه عرض ایده‌جکنی — فرط حضوع ایله بیان ایدر .

قسانتوس ؛ اکثر جهلاده معتاد اولدیغی اوزره ، وقار وعظمت صاتمقله متلذذ اولدیغندن ، حریفك بو استدعای متواضعانه‌سنه قارشو فرط غرور ایله سویله‌سنی امر ایدر .

باغچوان دیرکه :— یگرمی بش سنه‌در باغچوانلقله مشغولم . تخمنك الڭ گوزللرینی آییروب ، پك چوق دقت وَاملك صرفیله تیمار ایتدیگم طوپراغه دیکدیگم وَمحتاج اولدقلری وقتده صولایوب گوندوزك حرارتندن گیجه‌نك آیازندن محافظه‌لرینه چالشدیغم

شو سبزه‌لر پك گوج یتشدیگی حالده کندو كندوسنه چیقان بر چوق یبانی اوتلر دها زیاده قوتله یتیشوب طوریور . لطفاً شونك سبب وحکمتنی بیان بیورمکزی رجا ایدرم .

قسانتوس باغچوانك شو سؤالنه لازم گلان جوابی ویرمکده عاجز اولدیغندن وَفقط هیچ جواب ویرمامك ده‌شان فیلسوفی‌یه نقیصه‌ویره‌جگندن باغچوانه — اوغلم بوبر سرّ ربانیدر ، عقول قاصره اصحابی آنی اوگرنمگه چالشمقله وقتنی بیهوده ضایع ایتمش اولور . سن همان ایشنی گورمکه باق . — جوابنی ویرر .

باغچوانله افندیسی آره‌سنده جریان ایدن محاوره‌یی دیکلمکده اولان ازوپ ، قسانتوسك ویردیگی شو جواب اوزرینه کندینی بر درلو گولمکدن منع ایده‌مز . وَ باغچوانه توجهله دیرکه :

— بکا باق دوستم ! فیلسوف افندی ایضاحاته وقتی اولمدیغندن سکا عمومی بر جواب ویردی .

بناءً علیه سنك صوردیغك شی پك سادەدر .

بیلمیسلك كه طوپراق وارمش اولدیغی ایلك قوجه‌سندن بر چوق اولاد صاحبی اولان وَایكنجی دفعه اولەرق واردیغی قوجەنك‌ده اولكی زوجەسندن اولمه بر قاچ چوجغی بولنان بر قادینه بكزر كه شبهەسز كندو رحمندن قوپوب كلان اولادینی صیانت وَایكنجی زوجنك دیگر قادیندن گتوردیگی چوجقلرینه نفرت ایدر . بناءً علیه ایكنجی زوجی اوینه نه قدر نفایس اشیا و اطعمهٔ نفیسه گتوررسه آنلردن كندو چوجقلرینی مستفید وَدیگرلرینی الندن كلدیگی قدر محروم ایتمكی ایستر .

طوپراق دخی عینیله بویلەدر . كندوسنه جبراً تحمیل اولنان نباتاتك نموّی ایچون لازم كلان قوتی قصرغانیرده حائز اولدیغی قوای نامیەیی كندو اولاد خاصی اولان نباته ابذال ایلر .

باغچوان ، ازوپك شو مثال ایله حل اشكال

ایتمسنه اوقدر ممنون اولدی که ، باغچه‌ده کی میوه وسبزه‌لرك الڭ اعلاسنی هر ایستدیگی زمان کندو مالی گبی کلوب قوپارمه‌سنی مقام شکرانده‌عرض ایلدی.

ازوپ ، افندیسنك دائما اوغرایه کلدیگی مشکلاتدن ینه برینی حل ایتدیگی بر گون مقابلهٔ خدمت اولمق اوزره آزاد ایتمسنی استدعا ایتمش وقسانتوس ایسه کندوسنك قوهٔ عاقله‌سی اولان بویله بر وجوددن محرومیت هیچ بر وقت ایشنه الویرمدیگی جهتله دائما تمنیاتنی محاله تعلیق ایلر ایدی . اوگون ــ دخی وار باغچه‌یه گیت ! اگر بر آره‌ده ایکی صقصغان گوره‌جك اولورسه‌ڭ گل خبر ویر. بوحالده آزادڭ معبودلرجه‌ده ملتزم دیمك اولور ــ جوابنی ویرر .

ازوپ فرط سرعتله باغچه‌یه گیدر واتفاقاً بر آره‌ده ایکی صقصغان گورمگله قوشه‌رق کلوب افندیسنه خبر ویرر .

قسانتوس ، صقصغانلری گورمك اوزره

باغچه‌یه اینجه‌یه قدر قوشك بری پرواز ایتمش بولنمغله یالکز بردانه‌سنی گوردیگندن، کندوسنی اغفال ایله باغچه‌یه قدر یورمش اولمسنه مجازاةً ازوپی او گون یمکسز براقه‌لرینی خدمه‌سنه امر ایلر وتام اوصره‌ده سوقاق قپوسندن ایچرو بر اوشاق گیره‌رك افندیسنك او آقشام قسانتوسی ضیافته دعوت ایلدیگنی اخبار ایله اجابت جوابنی آلوب گیتدیگنی اوراده حاضر اولان ازوپ گوروب ایشتدیگندن افندیسنه دیرکه : باقگز معبودلرك ویردیکی علامتلرده ضعفای اسرا ایچون عقوبتی موجب اولیور . بن ایکی صقصغان گوردم یکرمی درت ساعت آچلغه محکوم اولدم ، سز تك صقصغان گوردیگگز حالده ضیافته دعوت اولندیگز .

قسانتوس ازوپك بو قولنی بگندیگی جهتله جزاسنی عفو ایله برابر کندوسنی اوگون ایو بر صورتله اطعام ایتمه‌لرینی امر ایتمشدر .

§

ازوپك نوادری پك چوقدر . كندوسی شكل وسیماجه نه رتبه‌زشت ایدیسه فضل و ذكاجه او مرتبه‌لرده عرفان سرشت ایدی . كویا كه قدرت فاطره صورتنده‌كی عباستنه سیرتنده‌كی لطافت وظرافتله مكافات ایلمش ایدی .

ازوپك وفاتی پك فاجعدر . زیرا كندوسی قره‌زوس طرفندن دلفی عبادتخانه‌سنه هدایا تقدیمنه مأمور اولدیغی زمان دلفی كاهنلرینك اطوار خفتكارانه‌لرندن طولایی بونلری صواوزرنده یوزن خفیف دیكنلره تشبیه ایتمش ایدی . مشارالیهك تعریضاتندن دلگیر اولان كاهنلر، عودتنده ازوپك خرجلرندن برینه ، عبادتخانه‌یه مخصوص اوانیدن برینی خفیةً القا ایله بالاخره تحری و اخراج ایدرلر . عبادتخانه‌دن اشیا سرقت ایدنلر حقنده ـ هركیم اولورسه اولسون ـ اڭ شدید مجازاة اجراسی یونانستانك احكام قوانیننده اولمقله

بیچاره‌یی ـ برائت ذمتی حقنده‌کی امثله ومدافعاتی
اصلا اصغا ایتمیه‌رك ـ طاغك تپه‌سنه اصعاد ایله
بر اوچورومدن آشاغی القاوبو وجهله اعدام واقع
ایلدیلر .

ازویك صورت اعدامی آتنه جمهوریتی
طرفندن استخبار اولنمسی اوزرینه دلفی یه آدملر
ارسالیله کاهنلر حقنده اجرای قصاص ایلدکلری
گبی، مشار الیهك نامنه اوله‌رق بیوك شهرلرده
هیکللر رکز ایتمشلردر .

تم

مطبعهٔ ابوالضیا

3 1761 07964530 5